KOMEDI!

ROMAN
AF
NATALY von ESCHSTRUTH
FÖRF. TILL »**GÅSLISA**», HOFLUFT, M. FL.

FRÅN TYSKAN AF **HANNA KAMKE**.

STOCKHOLM
Looström & Komp:s Förlag.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1893.

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken digitaliserades i januari 2012.

FÖRSTA KAPITLET.

Det var kallt, och snön föll i stora, täta flingor, långsamt, sakta. — Såsom en moder med lena händer sakta och varligt utbreder slöjan öfver sin sofvande älsklings bädd, så lade fru HolleEnligt tyska folksagan snöar det, när fru Holle skakar sina dunbolster. Öfvers. anm. det hvita täcket öfver verlden och vinkade förargad åt stormen, att han inte genom sin öfvermodiga vandringssång skulle ytterligare uppröra hennes dotter! — Då gaf han efter helt lydig — men verlden sof ändå icke, utan öppnade allt mer och mer de stora, strålande ögonen, ju mera snömolnen förmörkade himlen.

Ja, hon var upprörd, verlden, lika nervös och sömnlös som hennes moder, tiden. Och knapt nedsjönk natten och inbjöd till hvila, förrän lifvet började pulsera än mera stormande. Då rörde det sig, skyndade och dref på — ljuslågorna strålade, vagnarna rullade, och gatorna, dessa verldens stora och små ådror, fyldes plötsligt, som om en ny väldig blodström med ens framstormat genom dem.

På hvila, på sömn var ej att tänka. Prins Karneval svängde skrattande sin narrkåpa och ringde iöronen på de trötta, då väcktes de och grepo upprörda och jublande efter den lockande grannlåten.

In i hvirfveln! — Ghampagneskumnfiet kittlar på tungan, Strauss'ska valser elektrisera hjärta och håg — det doftar och glänser, det skrattas och sjunges, solfjädrarna fläkta, och sporrarna klinga som segerfanfarer i salongen.

Säsongen är en nattfjäril! Han badar sina skinande vingar i gasljus, hans pulsslag äro midnattstimmens tolf klockslag.

Den, som om dagen är blek och grå, strålar under ljuskronan i skimrande färgprakt — den, som i solljuset trött,

kall och liknöjd, blickat fram under sänkta ögonlock, uppflammar vid ljusens sken, störtar sig ut i dansen och dricker ny lefnadskraft ur den bägare, som säsongen med förföriskt leende bjuder.

Hvem tänker väl då på att sofva? — Om än snöflingorna falla ned ljuft och smekande som förkroppsligade vaggsånger, och lampan förtroligt vinkar i den stilla kammaren — det är dock på sin höjd blott de sjuka, de mycket gamla och mycket små, som stanna hemma — kanske också ett ungt äkta par, som troget och uppriktigt älska hvarandra och derför äro allt för gammalmodiga för den moderna verlden och ej kunna passa in i hennes talmiram.

Liksom en filigrantärning upplyst af en inre eld, står det kungliga slottets väldiga fyrkant der.

Det tyckes, som om röda lågor framvälde ur hvarje springa, hvarje remma. — Der fins ej ett fönster, som ej strålar i ljus. ~ Framför de tre urgamla ingångarna uppstiger ur stora stenurnor elden från brinnande beckfacklor mot den sakta dalande snön. Flingorna lysa som skärt dun, en rökhvirfvel slår upp och qväfver dem.

Stående tätt packad tränges en nyfiken folkmängd i is och snö för att med framsträckta halsar betraktade ankommande vagnarna, när de hålla framför portalen, och pelsklädda gestalter skyndsamt stiga ur. Då och då ser man ett släp titta fram under kappan — eller ser en slöja halka ned från ett smyckadt qvinno-hufvud, — det är enda lönen för den tåliga väntan i kölden. Men man är nöjd med detta, och den stora mängden bakom är redan glad, om blott uppfarten för ett ögonblick hindras, och man kan få tränga sig närmare vagnsraden. Fönstren äro visserligen immiga — men tid efter annan skymtar någonting hvitt vid rutan — ett skäggigt ansigte med hjälm eller trekantig, hatt lutar sig spejande fram — helsad med ett beundrande DÅh» af den tacksamma mängden.

Stor kur vid hofvet! — Detta är en händelse, som ej blott afhandlas i salongerna, utan också i kaféerna, i bodarna.

Hvilken festlig prakt! Om redan utifrån allt ter sig så rikt och strålande, hur mycket präktigare skall det ej då vara derinne! — Den unge målaren trycker den mjuka filthatten djupare ned i pannan och tänker: »Anamma! Den som en gång kunde få titta dit in! Der skulle man nog få tag i mången fm genrebild!» — och den gamla grönsaksmånglerskan vädrar i luften och tänker: »Jag slår vad, att de äro så fina med sin mat derinne, att de inte ha något annat än konfekt och sylt på buffeten.» — En skomakarepojke hoppar som en liten Mefisto ned från balustraden, dit han krånglat sig upp, och hvarifrån vakten nyss kört ner honom, samt tjuter full af skadeglädje: »Jag har ändå setfna. Den der ena med de gröna grodbenen!» och han pekar på ingången, der en dam just inträder, som har strumpor och skor i samma färg som den gröna brokadklädningen.

Bifallande jubelrop från mängden, som är glad att kunna värma sig genom ett duktigt skratt. Afven vakten måste skratta, antingen han vill eller inte. -Han vänder visserhgen ansigtet åt skuggan, men detroar honom öfvermåttan. Han har ännu aldrig på någon post haft så trefligt som nu; ehuru det oupphörliga skyldrandet visst inte är något särskildt nöje. Men han gör det gerna — han helsar gerna på de ärevördiga hjältegestalterna, som i dag i stor gala-uni-form vilja helsa sin kunglige herre. Jubelropen från mängden förkunnade för hvar gång, när någon välbekant, älskad fältherre körde upp för vägen.

Äfven nu öppnas en vagnsdörr, hjälm, epåletter, en oändlig mängd ordnar lysa fram under den öppna öfverrocken. De båda vakterna skyldra. En vänlig vink — generalens blick far hastigt öfver de båda ståtliga grenadiererna, den ene med det glada, friska an-sigtet väcker hans uppmärksamhet. Lyktskenet faller på honom — svarta och hvita snören"" på axlarna? Med ett vänligt leende går den gamle herrn vidare.

Den frivillige står fortfarande hög och stram. En ridderlig, i sanning imponerande gestalt, trots den vida soldatkappan, smärt och elegant.

Hans panna betäckes af hjälmen; blåa, leende barnaögon fägna sig med nästan naiv blick åt all den prakt, som svävfvar förbi. Hurtigt, rödkindadt och friskt blickar det sköna ansigtet ut i verlden — blonda mustascher pryda läppen, ett tjockt, guldgult hår ringlar sig omkring pannan. En äkta tysk ynglingagestalt. Kraftig och kärnfull, ärlig och trogen i blick och miner, af hederhgt markiskt** blod.

Vagn efter vagn rullar fram. Graciösa qvinno-gestalter skynda förbi honom, atlas och siden släpas frasande öfver mattorna — blommor falla brutna till marken.

Svarta och hvita snören äro kännemärket på de så kallade frivilliga, som blott behöfva exercera ett år på grund af sin högre skolbildning (motsvarande elementarläroverkens sjunde klass).

Från Mark Brandenburg.

Öfvers. anm.Och återigen kör en ny vagn långsamt upp.

Vakten mönstrar den med intresserad blick. Den är ytterst elegant och dyrbar. Rika seldon af silfver glänsa på de svarta trakehnerhästarna, kusk och be-tjent försvinna nära på i de dyrbara, nästan alltför stora pelsarna; vapenprydda knappar glänsa i täta rader på livréet, och på vagnsdörren är en prålande och splitterny vapensköld målad, hvars krona är prydd med verkliga, upphöjda juveler.

Den frivillige blickar skarpare för att ta reda på vapnet — omöjligt — beckurnans fladdrande röda ljus låter ej urskilja det. Långsamt komma de svarta hästarna närmare. Betjenten hoppar ned från kuskbocken och rycker med nästan öfverdrifven underdånighet upp dörren. Lakejerna skynda fram — hjelpsamma händer utsträckas för att hjelpa en dam ur vagnen. Hon är höljd i en öfverdådig fm kappa af hermelin — en spetsslöja betäcker det lilla hufvudet. En prydlig hten fot når mattan. Hon vill skyndsamt komma framåt — det långa, silfverglänsande hofsläpet trasslar in sig för ett ögonblick och nödgar egarinnan att för en sekund stå stilla just framför vakten.

Ett förtjusande vackert, pikant ansigte, som i detta ögonbhck ser ytterst förtörnadt ut, vänder sig om för att ta reda på det obehagliga hindret, och såsom träffad af en elektrisk stöt spritter den frivillige till.

»Aglae!» ljuder det, glömsk af allt, som ett jubelrop från hans läppar; han gör en rörelse, som om han ville utbreda armarna, som om han full af hänryckning ville störta fram emot henne.--Stora,

vidöppna stirra de mörka ögonen på honom. Ett ögonbhck står den unga damen, som om blixten slagit ned framför henne, sedan afspeglas i hennes ansigte — förvåning — förargelse — vrede. Hon pressar samman läpparna och kastar tillbaka det fma hufvudet med en obeskrifligt högmodig rörelse. Med sammanknipna ögon öfverfar hennes blick den påvakt stående grenadieren från topp till tå — sedan skyndar hon nästan häftigt förbi honom, in i den blomstersmyckade vestibulen.

Den frivillige har ingenting märkt af alltsammans och inte heller sett något mera, ty ur den närmast följande vagnen hoppa tre officerare och gå med klingande sporrar förbi honom. Han måste återigen skyl-dra, hans ögon stå i kunglig tjenst. Då herrarna stigit öfver tröskeln, och den unge mannen, djupt dragande efter andan, vänder på hufvudet — har den unga damen för länge sedan försvunnit bakom den förgylda gallerporten.

»Aglae — det var Aglaeli) mumlar han med ett strålande leende och harklar samtidigt mycket tydligt. Bakom den i hermelin höljda dottern har en klotrund, i pelsverk begrafven företeelse kommit ut ur vagnen. En sidenglänsande stormhatt uppdyker ur den dyrbara sobelpelsen, ett trindt, mycket rödt ansigte, med glesa, nästan rödblonda polisonger, vänder sig tillbaka mot kusken och betjenten för att i dryg ton utdela ytterligare några befallningar för den hemmavarande hof-mästaren. Ett par gardesofficerare gå just förbi och höra det; — en af dem tyckes göra en drastisk anmärkning — bakom dörren skratta herrarna högt.

Men egaren till det granna ekipaget och den äkta sobelpelsen kråmar sig ännu mera, utan en aning om denna löjtnantskritik, och skrider med hållningen af en stormogul fram mot portalen. Just som han är bredvid vakten, harklar denne ännu en gång med en häftig, i ögonen fallande rörelse. Stormhatten svigtar ett ögonblick åt hans sida till — de dåsiga ögonen stirra en sekund på den unge fosterlandsförsvararen, så intetsägande och själlöst arrogant, som blott en mångmillionär och herr kommerseråd kan mönstra en »simpel soldat», — och sedan vaggar den tjocka sobelpelsen vidare på allt för höga klackar, i känslan af sitt fulla värde.9

5)De ha båda två inte känt igen mig», tänker den frivillige road och sträcker fram hufvudet, om han kanske möjligen med sina af sällhet strålande blickar kan uppfånga ännu en skymt af den unga damens täcka gestalt — riktigt, han ser, hur Aglaé hastigt tar sin fars arm och med nästan häftig brådska drar honom upp för trappans

marmorsteg.

Kommerserådet ser förvånad på sin dotters upprörda ansigte: »Sakta, sakta, min skatt!» pustar han andfådd.

»Har du sett honom, pappa? Har du kanske talat med honom?» hviskar hon i örat på honom.

Han ser ännu dummare ut och rycker upp so-belpelsen.

»Hvem? — hur — hvad?»

»Nåja, Hans! Hans Burkhardt!»

»Hans Burkhardt? hvem är det?» Hon andas med lättadt hjerta. Gud vare lof, således ingen igenkänningsscen. »Kommer da inte mera ihåg sonen till vår godsarrendator ?» säger hon hastigt. »Desto bättre.»

»Åh, Burkhardt!» Herr kommerserådet höjer hufvudet, otillgängligt stolt. »Mycket rätt, min arrendator heter så. Hade han någon son, som hette Hans?» Aglaé ger den talande en nästan hånfull blick, hans svaga minne tyckes henne sjelf i detta ögonblick nästan löjligt. »Naturligtvis», svarar hon sträft, »jag hade ju lektioner tillsammans med honom, när vi voro i Moosdorf.»

»Åh . . . mycket riktigt ... jag kommer ihåg nu.» Den korpulente lille herrn klämmer vårdslöst fast mo-nockeln i ögat och mönstrar bronsstatyn i trappuppgången, — han stannar för ett ögonblick, ty han lider af andtäppa. »Hans Burkhardt, ja, jag tror nästan, att han hette så, 7non Dieu^ det var ledsamt nog för mig att veta dig vara i hans sällskap . . .men ... Du vet ju sjelf, Moosdorf har tyvärr inga aristokratiska grannar...lö

tyvärr, tyvärr!. . . Hans Burkhardt . . . Quite right... Hvad är det med den bondpojken?»

»Han stod som skiltvakt der nere framför portalen och var fräck nog att ropa åt mig. Det är oerhördt ! Jag skulle ha förgåtts af blygsel, om någon hade hört det.» — Och Aglae bet samman tänderna och blef vid minnet mörkröd af vrede och förargelse.

Kommerserådet föll nästan baklänges af förtrytelse. »Skiltvakt ... åh . . . och har helsat på dig?... Åh . . . åh . . . en gemen soldat — en . . .»

»Han är frivillig 1»

»Del gör detsamma ... en helt vanhg bondpojke är han. Sonen till ett af mina lejda kreatur!»

Talaren bröstade sig och flåsade af högmod som en hamster: »Och tilltalar dig! Här i kunghga slottet, då han ändå ser, att vi höra till adeln och hofvet! Eller vet den slyngeln kanske ännu inte — —»

»Tyst! — Reta inte upp dig så! Menniskorna kunna ju tro, att vi båda äro osams», sade den unga damen i befallande ton. »Jag begär blott, att du fullkomligt ignorerar den käcke patronen, denna bondpojke, om han vid vår återkomst ännu skulle stå qvar vid portalen; har du förstått?»

Fadern såg åter mycket stukad och förvånad ut. »Det är naturligtvis sjelfklart, mon bijou», skyndade han sig att försäkra sin bortskämda dotter. Gentemot lakejerna tog han sedan åter på sig sin millionärmin och förde sin dotter gravitetiskt till garderobdörren. Men han sjelf gaf förstulet akt, hvart de andra herrarna gingo för att sedan kunna låtsas, som om han vore hemmavan på detta ställe.

Ingen skulle få märka, att baron von Lehn-berg-Moosdorf i kungliga slottet för första gången beträdde det rummet, der hans sobelpels, värd ett frälsegods, skulle hänga vid sidan af den enklaste sekond-löjtnantsrock.11

Men dessförinnan såg han två unga fruar, som af två dragoner helsades som »nådig grefvinna», gå fram till damgarderoben. Han vände sig för den skull ännu en gång och ropade tydligt: »Aglae, tappa inte dina briljanter, — de ha kostat mig en och en half million Id

Hvarpå den unga damens stämma svarade nästan förargadt: »Min gud, hvad betyder en sådan bagatell, var snäll och skynda dig och hemta mig sedan jag tror verkligen, de ha inte eldat här ordentligt en gång.»

De närmast stående fruntimren vände häpna på hufvudet och sågo förvånade på den talande, som öfversållad

med diamanter, klädd i frasande damast, uppdök ur den hvita hermelinen som en riktig liten nipperdocka.

Toiletten var furstlig, men opassande för en så ung flicka, och baronessan von Lehnberg-Moosdorf föreföll såsom en prunkande skylt för faderns rikedomar, i jämförelse med de andra flickorna af hennes ålder, som, klädda i skira spetsar, crépe och blommor, sågo hka älskliga som anspråkslösa ut.

»Den gamle är helt enkelt allt igenom affärsman», skämtade en äldre hofdam, »och Aglae är i qväll icke hans dotter, utan hans reklam.» — — —

Den sista tomma vagnen hade åkt ned för uppfartsvägen — det blef tyst framför portalen till det kungliga slottet. Såsom ett fjärran, aflägset brusande och surr ljöd det ur det inre af den väldiga byggnaden. Lösryckta toner, rop, spring och skratt från den i korridorerna och vestibulerna sysselsatta betje-ningen.

Beckeldarna brunno röda och rykande i den tysta vinternatten, snön föll lika sakta och tätt som förut, och vakterna gingo stampande fram och tillbaka för att hålla sig varma.12

Det blef tyst på gatan. MenniskostrÖmmen blef allt glesare och rörde sig mera på den midt emot liggande sidan, der teatern och flere restaurationer vinkade med gästfritt öppnade dörrar.

Hans Burkhardt stod framför kandelaberns marmorfot, hvilken prydde portalen, och stirrade försjunkeii i tankar, leende och lycksalig in i den yrande snön. Då blef den mörka natten ljus som af gyllene solsken, och de hvita snöstjärnorna förvandlades till lätta blomblad, som från ett väldigt äppelträd föllo ned på marken.

Hemma, i föräldrarnas trädgård, stod det, högt och präktigt hvälfdt, som en jättebukett i sin blomsterprydnad, och under detsamma, i det sakta vaggande, blomrika gräset, låg han sjelf, Hans Burkhardt, en tioårig, kraftig pojke.

— O, han mins det ännu så väl! Han hade, såsom hans älsklingsvana var, lagt sig rak lång på magen, med de röda kinderna lutade i händerna. Bruna, hårda, vanligtvis riktigt smutsiga pojkhänder! Och den dagen hade de varit särskildt mörka, ty Hans hade gräft nere i dammens dy, hade fiskat upp alla möjliga kryp och låg nu under äppelträdet för att grundligt studera dessa underliga, mångbenta, kraflande och krypande odjur.

Vinden for sakta genom grenarna, de gula ringrosorna nickade allvarligt med hufvudet, och deruppe i trädets krona satt en domherre och hvisslade så hånfullt, som ville han göra sig lustig öfver den lille bondpojken, som timtals kunde ligga der orörlig och nästan se ögonen ur hufvudet på sig fÖr att söka utforska naturens hemligaste under.

Hvad visste väl fågeln om den törst efter vetande, som brann i barnets själ! Derinne i det låga, med bjälktak försedda lilla hvardagsrummet låg en bilderbok, i den hade Hans Burkhardt redan läst om många13

sällsamma ting. Hur det ser ut på hafvets botten; naturens hemliga lif och arbete, så underbart, underbart litet, att menniskoögat allena ej kan skönja det. Till exempel en vattendroppe! Hvilka sagolika odjur, ormar, ödlor och spindlar funnos ej derinne! De lärde hade uppfunnit ett glas, genom hvilket man tydhgt kunde se allt. Gud i himlen, hvad skulle den lille röd-kindade, linhårige Hans ej gifvit för att en enda gång få titta genom ett sådant glas! Till hvad nytta är det väl, om han också letar fram ett par tusenfotingar, skalbaggar och maskar ur dyn — han har iakttagit och betraktat dem mycket noga, men en trikin skulle vara tusen gånger mer intressant för honom — ack, han skulle så rysligt gerna en gång vilja se sådana ting, som man vanligtvis inte kan se.

Men hvem köper honom väl ett sådant trollglas? Hans far säkerligen icke; han är en sträng, enkel man och säger: »Du skall arbeta med plog och slaga, inte med glasögon och gåspenna. Du är en simpel landt-brukares son, och du skall bli det, som din fader varit i all ära och redhghet.»

Och hans mor? Hon skulle nog göra det, om hon bara inte vore så rädd af sig. Men hon har också liksom hans far åldrats i arbete och försakelse, hon har i sitt anletes svett arbetat sig upp från fattigdom till en säker existens, till välstånd, ja, nästan till stor förmögenhet. De ha varit i stånd att betala det dyra arrendet för Moosdorf, och hvarje öre har blifvit tungt förvärfvadt. Men den präktiga gamla frun, hvilken såsom arrendatorska ännu är den samma som fordom som bondhustru, kan e| förstå, att en men-niska skulle kunna förtjena sitt bröd annorlunda än med

hacka och he, och en hand utan valkar tyckes henne stjäla dagen från vår Herre. —

Hans skall valla fåren på gräsvallarna i fruktträdgården, men dammen med sina hemhghetsfulla kryp är så nära, och under äppelträdet ligger man så tref-14

ligt. . . . De snälla tackorna springa vid sina långa rep rundt omkring de smärta fruktträden, och arrenda-torns son vet, att äfven de hafva sin skyddsande — nämligen den svarta, lifvade Spetsen. Denne sitter vid sin unge herres sida — ett öra i vädret, det andra resigneradt nedhängande, nappar efter flugor, som han hatar af hela sin svarta själ, samt kontrollerar hvarje rörelse af sina bräkande undersåtar, om dessa möjligtvis hafva en tanke på flykt.

Och blombladen falla ned . . . och solen glänser på den lille forskarens lingula hår, hvilken glömt både tid och rum vid sina studier.

Plötshgt morrar Moppel, Spetsen — reser på sig, hviftar och ringlar svansen på det graciösaste sätt. Hans märker ingenting. Han tittar inte upp, förrän en kraftig hand tar honom i nacken som en hund och lyfter upp honom. Det kan ingen annan vara än hans far.

»Förbaskade pojke! Är du der och drömmer igen?)) — och sedan ställes han rakt på fötterna, och den gamle Burkhardts röst fortfar i djup bas:))Se der är vår linhårige byting, herr kommerseråd, titta sjelf på den odågan, om ni kan använda honom.» Orden låta lika sträfva som eljes, men den väderbitna handen stryker full af stolt ömhet öfver den ende sonens silkesglänsande hår. Hans gnuggar sig förvånad i ögonen, och sedan öppnar han dem stort.

Ja, nu fick han se någonting förundransvärdt. En fet, liten herre i en storrutig kostym, med klockkedja af guld nästan lika tjock som järnkedjan vid brunnen, och så lustiga glasögon, som vid ett snöre voro fastklämda på näsan. Denne ser vänligt på honom med röda, svullna ögon och säger: »Jaså, det der är således lilla Hans! Nå, Aglae, hvad tycker du om den lilla pojken?»

Aglae! Först nu såg han hufvudsaken. Något sådant hade han ännu aldrig sett förr. Var det verk-ligen bara en liten flicka eller en fé, såsorn de be-skrefvos i hans sagobok? Ett litet ansigte som på en skär vaxdocka, med stora, nyfiket blickande barnaögon, bruna lockar, som räckte ned till midjan, och klädd i en hvit spetsklädning, så lätt och fm som spindelväf. O, han har sett på henne noga — han skulle ännu i dag, efter tio år, kunna måla henne. Halsen pryddes af en fm guldkedja, och vid den samma hängde ett hjärta, som glänste och blixtrade i solskenet, så att han knapt kunde se dit; hennes händer och armar voro betäckta af långa handskar, och i handen bar hon ett blått sidenparasoll, från hvars kant präktiga spetsar nedföllo mot klädningen. Ja, allt detta var nästan obegripligt för en pojke, som dittills blott sett bondflickor i hemmaväfd kjol och lifstycke, och det allra märkvärdigaste var, att detta lilla underbara väsen hette »Aglae»; — det namnet hade han heller aldrig hört. Namnet såväl som det främmande barnets hela företeelse ingaf honom ett slags andäktig skygghet. Nu gick den lilla tätt intill honom och tog hans hand, med hvilken han just helt förlägen tänkte klia sig bakom örat, såsom arbetsförmannen gjorde, då den aflidna brukspatronessan en gång vid skördefesten ville dansa med honom.

»Är du Hans?» sade hon med ett silfverklart skratt, X)vill du komma till oss på slottet hvarje dag och läsa tillsammans med mig?»

Han kände, att han blef mörkröd. Tala kunde han inte; han nickade blott med hufvudet, vände sig hastigt om och tog Moppel i svansen — egentligen hade h*an velat taga honom i örat.

))Är det din hund?»

Han nickade återigen.

»Och hvad är det för djur der borta i gräset?»

Då vände han sig plötsligt igen och stirrade på henne. »Hvilka?»

»De svarta . . . med hornen?»16

»Det är får!» Det föll som en sten frän hans hjärta; — hon kände inte en gång igen får? — Detta tog bort hans

känsla af skygghet och andakt. Han skrattade till och med, och hon skrattade också och frågade: »Bitas de, eller kan jag få gå närmare?»

Ytterst lifvad, tänkte han just springa i förväg och sätta sig som ryttare på den stora, gamla gumsen, då herrn med guldglasögonen mycket ängsligt sade: »Nej, nej, mow stanna här. Gräset kunde

vara vått — eller kanske det fins huggormar der!»

Och han tog Aglaé vid handen och sade som en konung, förnämt och nedlåtande: »Skicka gossen i morgon förmiddag upp på slottet, min käre Burkhardt — det skulle glädja mig, om han kunde få nytta af lektionstimmarna.»

Och Aglaé spände upp sitt parasoll och nickade åt honom. »Adieu!»

——---Ja — då såg han henne för första gången! Hur tankarna plötsligt kunde bli så lefvande! Skiltvakten framför det kunghga slottet hade alldeles glömt bort, hvar han befann sig. Han stirrade ut i snön och log.

Hvilken skön, oförgätlig tid när han hvarje dag var tillsammans med henne. De läste och lekte tillsammans — de höllo af hvarandra och voro lyckliga. Och då hösten kom, och Aglae afreste med sin goda, vänliga, alltid sjuka mor, då ropade kommerserådinnan gossen till sig, som hjältemodigt kämpade med tårarna, såg honom nästan ömt i ansigtet och sade: »Du skall få ett minne af Aglae, tills vi komma igen nästa år. Säg, hvad du vill ha!»

Då for det som en blixt genom hans hufvud, och han ropade hastigt: »O, var snäll och skänk mig ett sådant der underbart glas, genom hvilket man kan se, hvad som fins i en vattendroppe.»

»Hvad i all verlden skall du väl med det, du underliga barn ?»17

»Jag vill bli doktor.»

Och en dag fick han verkUgen en sådan härlig tingest, och nu kände han ej längre någon längtan, någon ledsnad.

Nästa år koramo Aglaés föräldrar igen, och det förflöt ingen sommar mera, utan att de återsågo hvar-andra, den blonde arrendatorsonen och den tjusande herrgårdsfröken; — och de lärde allt mera hålla af hvarandra. Vid den tiden var Aglae hans allt, och så förblef det, ehuru mycket blef annorlunda. Då hette hon ännu Aglae Lehnberg och hade en god, vänlig mor. Men sedan hade hon blifvit baronessa von Lehnberg, hennes mor låg i grafven, och en högmodig, obehaghg guvernant trängde sig mellan Hans och hans unga väninna.

Den frivillige spratt till och gick hastigt af och an, han kände plötsligt, att det bhfvit bistert kallt.

ANDRA KAPITLET.

Ja, det hade varit en sorglig förändring, då Aglae för första gången efter sin mors död hade kommit till Moosdorf med denna främmande, obehagliga person. Han hade full af längtan sprungit emot vagnen, stod uppe under eken vid hål vägen och svängde jublande med pelsraössan, som han enligt böndernas sed der på orten bar på det blonda hufvudet både vinter och sommar.

Då kom ekipaget rullande, långsammare än eljes, emedan det gick uppför backen, och Hans såg sin älskade lilla väninna i den svarta sorgdrägten sitta vid Komedi! 2 17

»Jag vill bli doktor.»

Och en dag fick han verkUgen en sådan härlig tingest, och nu kände han ej längre någon längtan, någon ledsnad.

Nästa år koramo Aglaés föräldrar igen, och det förflöt ingen sommar mera, utan att de återsågo hvar-andra, den blonde arrendatorsonen och den tjusande herrgårdsfröken; — och de lärde allt mera hålla af hvarandra. Vid den tiden var Aglae hans allt, och så förblef det, ehuru mycket blef annorlunda. Då hette hon ännu Aglae Lehnberg och hade en god, vänlig mor. Men sedan hade hon blifvit baronessa von Lehnberg, hennes mor låg i grafven, och en högmodig, obehaghg guvernant trängde sig mellan Hans och hans unga väninna.

Den frivillige spratt till och gick hastigt af och an, han kände plötsligt, att det bhfvit bistert kallt.

ANDRA KAPITLET.

Ja, det hade varit en sorglig förändring, då Aglae för första gången efter sin mors död hade kommit till Moosdorf med denna främmande, obehagliga person. Han hade full af längtan sprungit emot vagnen, stod uppe under eken vid hål vägen och svängde jublande med pelsraössan, som han enligt böndernas sed der på orten bar på det blonda hufvudet både vinter och sommar.

Då kom ekipaget rullande, långsammare än eljes, emedan det gick uppför backen, och Hans såg sin älskade lilla väninna i den svarta sorgdrägten sitta vid Komedi! 218

sidan af den stora, magra damen, som från den stunden låg som en mörk skugga framför hans ungdoms strålande sol.

Hur ofta hade han ej förr stått på samma plats och vinkat åt den kommande. Då hade kommerse-rådinnans milda, tåliga ansigte alltid vänligt nickat åt honom.

»Stanna, Jean!» ropade hon och vinkade åt den lilla bondpojken vid vägkanten. Hurra! så qvickt han då sprang dit och slog sig ned på de fina atlasdy-norna och på sitt hjärtevarma sätt med båda armarna famnade den bleka fruns bräckliga gestalt. Sedan lade han i hennes knä blombuketten, som han plockat i skog och mark, eller som han tiggt af den gamle Bor-nemann, trädgårdsmästaren i parken. Men Aglaés mor älskade de enkla små skogsblommorna, och derför gaf Hans henne för det mesta sådana, som han utan konst sammanbundit och omlindat med en blå ullgarnsända, så godt han förstod och kunde.

Kommerserådinnan hade hvarje gång tackat honom, klappat de friska kinderna och varit glad öfver hans gåfva — och Aglae slingrade de späda armarna om hans hals och jublade i återseendets glädje. Men då vagnen nalkades, som för första gången förde guvernanten, fröken Agathe, till Moosdorf, då ropade ingen röst åt kusken att hålla, ehuru denne vände sig om, när han fick se gossen, och tycktes fråga något.

Fröken med det bleka, tjocka ansigtet och de fula, tjocka läpparna lyfte lornjetten till ögat och mönstrade med kisande blickar den store, hurrande pojken. Hon nickade litet med hufvudet, och Aglaé såg mörkröd och ytterst förlägen ut samt ropade med blott halfhög röst: »God dag Hans!»

Sedan rullade vagnen förbi, och den unge Burk-hardt tittade för ett ögonbhck snopen efter den. Men han fann sig likväl snart och kastade med stark arm19

sin bukett nyponblommor, för att den skulle nå hans älskade lilla väninna — men hästarna hade för stark fart — dammoln uppstego, rosorna föllo ned på landsvägen och tappade bladen. Men Hans smög sig sorgsen hem.

En instinktartad känsla sade honom, att denna främling och han aldrig i lifvet skulle kunna blifva vänner.

Han vågade ej att objuden gå upp i slottet, men han smög sig hemhgt bort hemifrån och lade sig i gräset vid landsvägsdiket alldeles intill parkmuren. Kanske Aglaé for till skogen i det präktiga solskenet och då vinkade honom till sig samt lät honom stiga upp i vagnen och följa med, såsom han förr så ofta fått göra. Bäcken, som försåg springbrunnarna i de härliga anläggningarna med vatten, flöt tätt förbi honom. Förgät-mig-ej växte på den fuktiga stranden, och Hans plockade dem mekaniskt till en bukett. Hans bild återgafs af vattnet, och för första gången betraktade han sig sjelf uppmärksamt. Han hade blif-vit en stor, kraftig pojke. »Såsom enkom skapad till en dugtig, stark landtbrukare!» sade hans far, skänkte honom till hans födelsedag en stor hög med böcker och lade nästan högtidhgt sin hand på sonens blonda hufvud. »En landtbrukare måste nu för tiden hafva lärt någonting, och måste vara lika qvick med hufvu-det som med armarna. Klockaren säger, att du är en flitig lärjunge, och att hufvudet här innesluter ett godt förstånd. Så vill jag då med Guds hjälp våga det och kosta på dig pengar. I midsommar skall du komma till skolan i staden — och om du sköter dig bra der och kommer ordentligt framåt, så får du se'n komma till Proskau — der studeras landtbruket, såsom det nu fordras i den moderna verlden. Det är mycket, som är galet med teorin, men man måste känna och veta den för att kunna vara litet mera noga med praktiken.»20

Så mycket hade fadern 'ännu aldrig talat i ett andedrag, och derför stirrade Hans på honom som på en drömfigur

och kunde i början knappast fatta så mycken lycka och glädje. Men sedan slingrade han plötsligt armarna om den gamle mannens hals och utropade med strålande ögon: »Ja, far, låt mig komma till storskolan, låt mig lära dag och natt — men gör mig inte till landtbrukare — låt mig bli läkare!)) Fader Burkhardt skakade honom häftigt ifrån sig. »Dumheter, knappast ger man pojken ett fmger, förrän han vill ha hela handen! Du kommer att under dessa läroår kosta mig tillräckligt med pengar ändå — Gud bevare mig för, att jag skulle föda en så'n der fattiglapp hela lifvet igenom!» »Far, en läkare förtjenar mycket pengar!» »Såå? Hvad gör då den gamle Rohr-bach i Neustadt, sedan den unge spolingen, Schmidt, kommit och tagit bort praktiken- för honom? Han suger på ramarna! Och om det kommer ännu en annan och återigen kurerar efter ett nytt manér, då springa menniskorna till honom, och Schmidt får tillsammans med Rohrbach lära sig svälta. Du skulle bli läkare? Du, en pojke som en ek — med muskler af stål och fast sammanfogad som af kärnved? Det vore evinnerlig skada. Du är född för spaden och plogen och skall förbli dervid. Gud hjelpe mig. Basta!»

Dörren slog i lås bakom honom, och modern knäpte händerna öfver sin grofva sömnad och nickade tigande med hufvudet. Sedan såg hon upp: »Hans lille!»

Då gick han hastigt fram till henne och dolde hufvudet vid hennes bröst. Hon böjde tillbaka hans hufvud och såg honom allvarlig, men full af oändlig kärlek i de tårade ögonen: »Far har rätt, min gosse, var nu snäll och lyd.»

Han bet samman tänderna. Det låg något i hans ansigte, som skrämde hans moders öga. Hon drog honom fastare intill sig.21

DHans lille)), sade hon vekt, Ddu har ingen bättre och trognare vän i hela verlden än far. Han menar det väl med dig — den vägen, han visar dig, kan du lugnt gå, med slutna ögon. Ännu kanske ditt barnasinne inte inser detta, men senare — senare kommer du att tacka honom, att han varit hård i detta ögonblick.»

Och återigen skakade han på hufvudet och framstötte kort: »Det kan väl hända, att far menar det väl, men hans mening är inte riktig. Just Schmidt har sagt till mig, att i mig funnes gry till en stor läkare —- att jag vore född och skapad till detta kall, och att den, som hade tur att få praktik nu för tiden, vore en burgen man. Men om den gode Guden ger en menniska lust och kärlek till ett kall, då visar han honom också vägen, och Guds ögon se klarare än fars.»

För ett ögonbhck återspeglade den gamla qvin-nans fridsamma ansigte en hastigt uppstigande ängslan. En känsla af hjälplöshet öfverföll henne — den pinande ångesten att stå vid en skiljoväg och ej veta, åt hvilket håll hon skulle leda sitt barns steg. Vi äro alla menniskor, vi kunna alla misstaga oss i våra bästa afsigter och önskningar — också far. Ansvaret är stort. Hennes enkla förstånd kan inte utfundera, hvad som här är det bästa; hon är en qvinna från landet, hon vet inte, hvad som är klokt och fördelaktigt, hon vet blott, hvad som är godt och dåligt. Men hon är en from qvinna, och derför tar hon nu också sin tillflykt till honom, som tänker och sörjer för oss, till honom, som gör allting väl. Hon lägger båda händerna på sonens axlar.

»Hans lille», säger hon med sakta darrande röst, »om den gode Guden skapat dig till, att du en gång skall lindra mensklighetens nöd och elände, då för han dig också till målet. Se, han leder menniskor-nas hjärtan som vattubäckar, skulle han inte också22

kunna leda din faders sinne efter sin vilja? Tro mig, Hans, för mig fmnes väl ingen kärare tanke än den: 'Din son är en man, som torkar de olyckligas tårar, en man, som den förtviflade välsignar som en räddare.' På mina knän skulle jag vilja tacka den Högste, om han ville välsigna mig så rikt i mitt barn. Och der-för säger jag dig, min kära gosse, var flitig och arbeta. Jag är en bondhustru, Hans, jag vet inte, hvad som erfordras allt för att studera till doktor, men jag tänker, att om du har en rätt innerlig håg dertill, då får du också tid att jämte landtbruket lära dig att kur era!»

Då såg han med en hastig rörelse upp mot den talande. Hans ögon glänste genom tårar: »Mor lilla, min goda, goda lilla mor!» jublade han, och det tycktes honom, som om från hennes milda blåa ögon plötsligt en stråle utginge, som upplyste hans hjärta och själ. Ja, nu visste han, hvad han måste göra. Och nu, då han satt vid bäcken och plockade de blåa förgät-mig-ej-blommorna, kom han åter att tänka på sin moders blåa ögon. Alldeles nyss

hade han med harm och vrede i hjärtat kallat sin lilla väninna Aglae otrogen, karakterslös, emedan hon vändt sig ifrån honom, derför att en främmande vilja befalt henne göra det. Då hade hans hjärta blödt, som om han förlorat henne för alltid.

Nu sågo hans moders ögon på honom genom dessa förgät-mig-ej, och han hörde hennes milda stämma: »Gud leder menniskornas hjärtan som vattu-bäckar — hvad han beslutat, det för han ock till målet.»

Hans höjde hurtigt och gladt det blonda, lockiga hufvudet. Förgät-mig-ej na och hans moders ord lade hos honom grund till fatalisten, men ej en resignerad och pessimistisk, utan en from och lydig, som full af barnslig tillförsigt kastar sin sorg på Herren.

Det prasslade vid parkmuren.23

»HanslJ) hördes någon sakta ropa. Han vände sig hastigt om. Han jublade högt: »Aglae! Kära, lilla, Aglae!»

Hon sträckte ut handen emot honom. Men han gömde fort sina förgät-mig-ej under mössan, tog i med armarna och kastade sig vigt upp på muren: »God dagi), sade han skrattande, »nu är allting godt igen.»

»Var du ond, Hans, öfver att vi for' förbi?»

»Ja!»

Hon blef mörkröd. »Min nya guvernant är så högmodig och vill inte, att jag umgås med dig, men jag lyder henne inte — jag skall träffa dig i smyg — här vid muren — hvarje dag vid samma tid!»

Han tog fram de blåa blommorna under mössan och rynkade pannan: »Har den främmande qvinnan att befalla öfver dig? Hur kan hon få tvinga dig att göra det, som är orätt?»

»Orätt?»

»Högmod är synd; derför bringar den gode Guden högmodiga menniskor på fall.»

»Men olydnad är o_ekså synd, och pappa har be-falt mig att lyda fröken i alla stycken.» Hon talade med gråten i halsen och såg mycket olycklig ut.

Han smekte hennes lockiga hufvud. »Du har rätt, Aglaé, du måste lyda henne, och derför får du inte heller tala med mig i smyg, ty det är ännu större olydnad.»

»Men jag har tråkigt utan dig, och jag håller af dig, du är min vän!»

Han såg ett ögonblick stolt på förgät-mig-ejna i sin hand, och det kändes åter, som om en sällsam stråle utgick från dem och nedträngde i hans tanke och hjärta. »Aglaé», sade han fort, »jag vet, hvad som är att göra. Gå till din far och bed honom, att han befaller fröken att icke skilja oss. Din far tycker om mig, han gör det nog.»24

Hon tittade på honom förvånad. »Åh — fröken kommer att göra narr af mig.i>

»Visst inte. Hur skulle hon kunna våga det, om din far vill och önskar det?»

Aglae hade plötsligt fått ett eget uttryck i sitt ansigte. Hälft spefulltj hälft elakt. Hon lutade sig närmare, med lillgammal min. »Jag är rädd, att pappa inte kommer att befalla något, som strider emot fröken Agathes önskan. Du måste nämligen veta, Hans, att han gör sin kur för den der tillgjorda gåsen, och att hon inbillar sig, att pappa ska' gifta sig med henne. Haha! Så löjligt! Han roar sig med henne och drar henne vid näsan. Jag vet det mycket väl, hvad pappa vill och har för afsigt. Han tror, att jag är så dum, att jag inte märker det, men jag genomskådar honom. Han vill bli en förnäm man och vill riktigt visa sina myckna pengar. Vi äro ju förfärligt rika, käre Hans, jag kan få allt, hvad jag vill och önskar, men ser du i huf-vudstaden måste man umgås vid hofvet, med adeln och de förnäma, det är chic. Pappa håller nu på att springa benen af sig för att vi ska' bli adlade, och när vi först blifvit friherrar, då är han mycket för slug och mycket för fm för att gifta sig med en guvernant. Då kommer han nog att ta en generalsdotter eller någon grefvinna, och då komma vi riktigt in i den förnäma v er Iden.»

Hans hade hört på henne med öppen mun, alldeles stel af förvåning. »Men din far är ju redan en äldre herre, och

mycket vacker är han just inte heller, tror du, att någon grefvinna skulle vilja gifta sig med honom?»

Aglae kastade med ett gällt skratt tillbaka det lilla hufvudet. »Så härligt! Som om det vid giftermål skulle bero på det. Om pappa är friherre och har så förfärligt med pengar, så får han sex grefvin-nor på hvart finger. Vet du, Hans — det der med kärleken — det är bara dumheter. Man kan ju ha25

kurtisörer! Min vän Lucy's mamma har också gift sig med en gammal man med mycket pengar, och nu sitta de unga kavaljererna dussintals i hennes salong och göra sig till för henne, vi brukade lyssjpa ibland. O, Hans — jag skulle kunna tala om saker för dig... saker!)) — — och Aglaé satte händerna för munnen och brast ut i ett högt skratt.

Hans tittade på henne och såg mycket dum ut. »Men ... jag förstår dig inte, Aglaé . . . hvad säger då den gamle mannen? Märker han det inte?...»

Hon ryckte på axlarna mycket road. DMon Dieu! Då spelar hon bara litet komedi för honom och klappar honom på kinderna, medan hon bakom hans rygg räcker en biljett åt någon af sina tillbedjare. Så dum är hon väl inte, att hon stöter sig med gubben, han har ju pengarna.» —^--

Den unge Burkhardt strök sig öfver pannan som en sömngångare. »Men Aglae ... jag har ännu aldrig hört någonting sådant . . . vet du . . . mina föräldrar hålla så mycket af hvarandra och mena det så väl med hvarandra, och derför tror jag, att din väninnas mor begår en stor synd ...»

Hon knäpte händerna omkring knäet och drog spefullt på munnen. »Dumheter! Det är modernt. Ni här på landet har naturligtvis intet begrepp om det. I stora verlden är det annorlunda deremot. Der strör den ene sand i ögonen på den andre — och hvar och en spelar komedi på sitt sätt. Bah, jag känner till allt det der — jag lyssnar, som sagdt var, ofta tillsammans med Lucy bakom dörren, och Lucy säger också: 'Så der litet komedi gör hfvet först riktigt intressant.'»

Hon såg mycket lillgammal ut, när hon sade detta, och Hans betraktade nästan respektfullt det älskliga ansigtet. Ja, han insåg det — han var en riktigt dum bondpojke, men . . . Gud vare lof, snart26

kommer han också till staden, och då får han lära känna alla dessa underliga ting.

Borta från allén hördes en qvinnoröst i vackra, långdragna toner sjunga: »Aglaé!»

Kommerserådets lilla dotter spratt till. »Der är den gamla draken! — kom Fians, vi ska' fort gömma oss.»

Han skakade häftigt på hufvudet. »Det är orätt.»

»Var inte barnslig, Hans, det är ju så intressant att en gång göra någonting emot det, som är rätt. Jag skulle gerna i nästa bref vilja skrifva något till Lucy om, att vi alltid ge hvarandra hemligt rendez-vous här.»

»Hvad skall jag ge dig? Ett rendez-vous'? Hvad är det för något?»

Hon skrattade högt, så att hon hoppade. »Min Gud, hvad du är dum. Och alldeles för hederlig, Hans — sådana der goda menniskor äro så tråkiga, att man kan leds ihjäl, säger Lucy, och hon har reda på det. Vi hålla just på att i smyg läsa romanerna, som ligga omkring i hennes mammas boudoir. O, jag säger dig, Hans — stiliga böcker — nå ja — jag skulle kunna tala om historier — historier!»

»Aglae!»

»Aglaé . . . hon ropar dig igen», sade Hans förskräckt.

»Låt henne skrika — jag har ingen längtan efter henne.»

»Hör, kära Aglae ... jag vill gå till henne och bedja henne riktigt öppet och ärligt och hjärtligt--»

Hon tog med båda händerna i hans arm och höll honom fast. »Dårskap! Det låter du bli. Jag vill först se, hvad jag kan uträtta hos pappa. I morgon vid denna tid är du här igen vid muren, jag skall då ge dig besked.»

Så befallande hon talte. Hans sänkte hufvudet förskrämd och nickade lydig.

»Gif mig dina förgät-mig-ej!»

27

»Min mor skulle egentligen . . . hon tycker så mycket om dem . . stammade han förlägen.

Hon skrattade åter — helt underhgt. »Nå, så gif mig bara ett par stycken då—jag vill skicka dem till Lucy och skrifva till henne, att du i smyg kastat en förgät-mig-ejbukett genom mitt fönster.))

»Men Aglaé! Det är ju inte alls sannt?» svarade Hans full af fasa.

Hon pekade på pannan. »Vet Lucy det kanske? Jag måste ju ändå skrifva något intressant till henne. Och nu adjö, i dag får du ännu inte kyssa mig.»

Och hon tog de blåa blommorna med ett kraftigt ryck och hoppade ned från muren. Då såg det nästan ut, som om förgät-mig-ejna sorgsna lutade ned sina hufvud. Hans moders ögon! Han satt som förstenad och stirrade efter den graciösa lilla gestalten, hvilken som en skugga, ljudlös och vig, gled genom buskarna för att från ett helt annat håll visa sig för fröken Agathe.

Det var väl också en sådan der liten »komedi», om hvilken hon nyss talat.

Så sällsamt; det måste gå underligt till i en sådan stor stad. Sådana äktenskap! När hans föräldrar om qvällarna sutto tillsammans, och oktobervinden hven omkring huset, elden sprakade i kakelugnen, hemtrefligt och förtrohgt — då kunde hans far ta mor i famn och ömt kyssa henne på munnen. »Mins du ännu den tiden, hustru?»

Hon ler och nickar — och som hon tittar honom i ögonen och kysser honom, ser hon plötshgt helt ung ut.

»Hvad var det för något?» frågar Hans.

Fadern tar gossens blonda, lockiga hufvud och ruskar honom smeksamt: »Nyfikna pojke, då var mor min fästmö.»

»Ni höll väl mycket af hvarandra?»

»Dumhufvud, skulle vi väl annars ha gift oss?»28

Ja, man gifter sig ju ändå bara af kärlek — och så talar Aglaé om unga fruar, som för pengars skull gifta sig med en ful, gammal man. Och se'n lura de hvarandra och tycka, att det är intressant att spela .comedi. Och hvad har en hustru väl för nytta af så många älskare? Hon har ju redan en man. Två kan hon ju ändå inte gifta sig med. Hans stirrar fundersam rakt framför sig. Så mycket är då säkert — bra och hederligt är ett sådant mod inte. Men han skall visst inte låtsas om något, när han kommer till staden, ty annars skratta menniskorna ut honom, såsom Aglae nyss gjorde och kalla honom dum. Eller skall han rent ut säga, att han inte tycker om sådant der? Ja, det är nog det bästa, att han alltid öppet och ärligt säger sanningen. Om han inte gör det, så måste han ju också spela komedi, och det kan han inte — visst inte. Han är så klumpig och tafatt, och om han då tänker:))Nu gör du någonting orätt och slår blå dunster i ögonen på menniskorna)), då blir han säkerligen mörkröd och förgås af blygsel.

O — och hvad skulle väl mor säga! Hon be-höfver blott titta honom i ögonen — så vet hon allt. Och att behöfva slå ned blicken för henne? Aldrig, han skulle dö af förlägenhet och blygsel!

Det är egentligen mycket illa, att han kommer till staden, kanske att det vore bättre, att han stannade hemma, der det inte fanns så underliga moder, som i hufvudstaden. Men nej, då måste han ju bli landtbrukare och kunde inte i smyg vara flitig och studera till doktor. Och det måste han till hvarje pris, hela hans själ är sammanvuxen med denna tanke. Då hans gamla mormor i byn för tre år sedan var så sjuk, och mor och far och han greto så bittert, emedan mormor nu måste dö, och ingen läkare kunde hjälpa henne, då hade han tänkt, full af brinnande längtan: x>Ack, om_ jag ändå kunde vara doktor. Jag skulle säkert hitta på ett medel att hjälpa den stac-29

kars gamla frun. Om man kan få läkemedel för andra sjukdomar, hvarför inte för denna? O, om de bara ville låta mig studera, jag skulle säkert hitta på något,» Från den tiden plågades han ofta af ängslan, att hans kära lilla mor

också en gång kunde sjukna utan räddning, ty han hade hört, att hon med bekymrad min sagt till en grannqvinna: »Gud i himlen, bara det inte en gång går med mig som med mor! Det ligger i slägten hos oss och kommer nog att börja med mig likadant som med henne», och hon hade med tårar i ögonen blickat efter den gamla qvinnans kista och tryckt sin Hans mot sitt bröst.))0m man är så gammal som den döda, då gör det väl inte så mycket, och det gör väl egentligen det samma, genom hvad sjukdom man en gång kallas till vår Herre — men att dö bort från man och barn, när pojken ännu inte är försörjd, och mannen ännu så väl behöfver en trogen hustrus vård — det är ett tungt öde.»

Hans hade hört det och hade från den dagen hvarje qväll knäpt sina händer och bedit: »Gode fader i himlen, låt mig en gång bli en klok doktor, så att jag kan hjälpa min mor.» Då uppfyldes han af en glad, fast tillförsigt. Det fick vara, hur det ville i staden, om han blott der kunde lära att finna riktigt många goda läkemedel.

Hans blickade fundersam utåt parken, bland hvil-kens blommande buskar Aglaés täcka gestalt nyss försvunnit. I morgon således vid denna tid skulle han åter vara här, hade hon befalt. Visst skall han lyda henne samt komma och få höra, hvad kommerserådet tillåtit eller förbjudit. Stackars Aglae — hon håller så mycket af honom, och den otäcka fröken Agathe tränger sig högmodig mellan honom och hans lilla väninna för att göra slut på all lycka och glädje. Ack, hjärtat svider vid denna tanke, så att han skulle kunna gråta. Då blickar han ned på förgät-mig-ejna och ser ett underligt litet djur kräla på dem. Det är

Bö

mycket litet — och allt, som ar mycket litet, betraktar Hans alltid genom förstoringsglaset.

Liksom elektriserad springer han upp, knyter blommorna med den lilla insekten försigtigt in i sin näsduk och hoppar ner från muren för att skynda hem till sitt förstoringsglas. Hans öga blixtrar, kinderna glöda af ifver . . . Aglae och all sorg äro glömda.

Följande dag var han vid utsatt tid åter på parkmuren och väntade på sin lekkamrat. Hon smög fram försigtigt, så smidig och hal som hushållerskans sammetsmjuka zibetkatt, som nyss gled fram mellan grenarna för att lura på en liten fågel.

»Det är bra, att du är der Hans», hviskade Aglae, »jag har redan gråtit hela dagen och gladt mig åt den här stunden.»

Han såg förskräckt upp i hennes strålande ögon, som, Gud vare lof, inte alls sågo förgråtna ut.

»Har din far förbjudit, att du får umgås med mig?» framstötte han nästan andlös af ångest.

Hon nickade och slingrade armarna omkring honom.)^Men det gör detsamma», sade hon trotsigt, »jag vill se dig och tala med dig, Hans, jag har också en vilja, och om vi inte få göra det öppet, nå, så göra vi det i smyg.»

Han skakade vredgad på hufvudet. »Nej—dertill är jag för ärlig!» ropade han häftigt, »jag spelar ingen komedi, Aglaé, inte här och inte i sta^n — aldrig!»

Hon smög sig fastare intill honom och började verkligen att snyfta. »Men Hans! Du handlar be-stämdt inte orätt, om du gör mig glädje», sade hon bönfallande. »Sådana der tankar ska du inte ha, det är qvinligt. Om du är en verklig, hurtig pojke, då måste du eggas af att få kämpa mot hinder.»

»Ja, jag vill strida — jag vill gå till din far, till fröken Agathe — hur svårt det än kommer att bh för mig att ödmjuka mig inför de der högmodiga men-niskorna — men för din skull —»31

5)För min skull?» Hon reste på sig häftigt, med gnistrande blickar. »Det är dumheter! Då skulle de ju märka, att jag talt om alltihop för dig, och då skulle jag bli straffad — och fröken Agathe skulle af hämd behandla mig illa.»

Han såg plötsligt mycket försagd ut: »Ja — du har rätt; det går inte. Nå — då ... då lef väl Ag-laé. ...» hans blåa ögon fyldes med tårar, hela hans gestalt darrade af återhållen smärta.

Hon omfamnade honom ännu hårdare, ja, hon såg honom med ett ljuft leende i ögonen och kysste honom på

munnen. »Hans — kära, bästa Hans — för min skull kom i morgon hit igen — för min skull.»

Han pressade samman läpparna och blickade obeslutsam ned framför sig. Han utkämpade en hård strid.

Då skrattade hon plötsligt hånfullt: »Jag tror, att du är feg, Hans. Du är rädd för straff?»

Den förebråelsen satt. Han hoppade till som träffad af ett knytnäfveslag. Han skulle vara feg? Han, för hvilken alla pojkarna i byn kuschade som hundar för ett lejon? Han bet ihop tänderna och skakade tillbaka de blonda lockarna: »Jag kommer, Aglae!»

Hon ville ånyo kyssa honom, men han slet sig häftigt lös, hoppade ned på vägen och sprang hem. En dräng höll just på att hugga ved på gården. Hans ryckte yxan ifrån honom och sade sträft: »Låt mig göra det.»

Och veden höggs, så att det brakade, och stickorna flögo, och pojken slog till, som om han hade en fiende framför sig, som han måste krossa. Han var för första gången i sitt lif till mods, som om han stode på en svigtande planka, som han ej hade lof att beträda. Han kände sig hafva förlorat fotfästet och visste inte, hur han skulle reda sig — derför slog han så vildt omkring sig.6

82

Den följande tiden såg han Aglaé hvarje dag och vande sig vid detta umgänge. Hon tröstade honom med, att fröken Agathe nästa år inte skulle komma igen, och att allt skulle bli som förr. Så öm och älsklig hon var! Hon tog till fånga hela hans själ. Då omslöt hans unga hjärta hennes bild i trogen, sjelf-förgäten kärlek; han trodde på henne, han var öfver-tygad, att hon led lika grymt som han under faderns och frökens högmod.

Afskedsstunden kom. De kysste hvarandra åter och åter igen. »Jag har dig så kär, Aglaé, och när jag först blifvit en berömd läkare, då gifter jag mig med dig — inte sant?»

Hon log och kysste honom. »Ja, du måste bh mycket berömd. Jag har redan hört efter, det fms många berömda läkare, som blifvit adlade, ja det fms till och med sådana, som gift sig med prinsessor. Om du också blir så berömd, Hans, då skall jag bh din hustru.»

»Om jag blott kan hjälpa alla olyckhga menni-skor och framför allt min älskade mor — då skall jag vara nöjd.»

»Dårskap — du måste förtjena mycket pengar och bh baron.» Det var hennes sista ord.

Följande år kom Hans hem blott en kort tid från staden, under sommarferierna, just som Aglaé med sin far var vid ett hafsbad. Och så gick det ena året efter det andra. Men de skrefvo till hvarandra. I början mycket ofta, sedan mera sällan — men de stodo dock alltjämt i brefvexling. En dag kom ett »jublande» bref från Aglaé. Hennes far hade blifvit adlad. Nu var hennes högsta önskan uppfyld. Den nye friherren gjorde en resa till Italien med sin dotter, och för första gången hade baronessan von Lehnberg-Moosdorf glömt att nämna sin blifvande adress. Under tre månader kom ingen underrättelse — derefter några33

rader på visitkort med krona ocli monogram frän Ve nedig. Ack, hvad hade Hans ej upplefvat allt under dessa tre månader. Han nästan trånade efter att få ge henne underrättelser och skref derför på vinst och förlust till Venedig. Förgäfves. Han erhöll intet svar. Aglaé var försvunnen. Då kom han att stå som skiltvakt framför kungliga slottet — han återsåg henne ändtligen. Hans hjärta jublade af sällhet. Leende, försjunken i tankar, stod han der och såg på de dansande snöflingorna.

TREDJE KAPITLET.

Aglaes kinder brunno — inte af fröjd och glädje åt dansen, utan blott af stolthet och triumf öfver den vunna segern.

Hon stod djupt dragande efter andan vid en af marmorpelarna i tronsalen och höjde det af juveler blixtrande hufvudet, som om hon vore drottningen, som hade att befalla i dessa salar. Hennes blick flög öfver strålglansen af de otaliga ljusen, betraktade till-fredsstäld dessa purpurklädda trappsteg, der hon nyss tre gånger nigande betygat sin underdåniga vördnad för deras majestäter. I det ögonblicket hade hennes lifs dröm blifvit verklighet. Så långt

hon kunde tänka tillbaka, från den tid, då hon första gången fått klass-skilnaden klar för sig, hade hennes högsta önskan och längtan varit en adhg krona och tillträde vid hofvet.

Denna nästan till lidelse urartande trängtan understöddes ifrigt af hennes far, och hvarje nytt kapital, som kommerserådets spekulationer inbragte, blef en

rader på visitkort med krona ocli monogram frän Ve nedig. Ack, hvad hade Hans ej upplefvat allt under dessa tre månader. Han nästan trånade efter att få ge henne underrättelser och skref derför på vinst och förlust till Venedig. Förgäfves. Han erhöll intet svar. Aglaé var försvunnen. Då kom han att stå som skiltvakt framför kungliga slottet — han återsåg henne ändtligen. Hans hjärta jublade af sällhet. Leende, försjunken i tankar, stod han der och såg på de dansande snöflingorna.

TREDJE KAPITLET.

Aglaes kinder brunno — inte af fröjd och glädje åt dansen, utan blott af stolthet och triumf öfver den vunna segern.

Hon stod djupt dragande efter andan vid en af marmorpelarna i tronsalen och höjde det af juveler blixtrande hufvudet, som om hon vore drottningen, som hade att befalla i dessa salar. Hennes blick flög öfver strålglansen af de otaliga ljusen, betraktade till-fredsstäld dessa purpurklädda trappsteg, der hon nyss tre gånger nigande betygat sin underdåniga vördnad för deras majestäter. I det ögonblicket hade hennes lifs dröm blifvit verklighet. Så långt hon kunde tänka tillbaka, från den tid, då hon första gången fått klass-skilnaden klar för sig, hade hennes högsta önskan och längtan varit en adhg krona och tillträde vid hofvet.

Denna nästan till lidelse urartande trängtan understöddes ifrigt af hennes far, och hvarje nytt kapital, som kommerserådets spekulationer inbragte, blef en

oljedroppe, som underhöll högmodets eld. Aglae var vacker, rik, klok och verldsvan, hvad under då, att hon också ville vara förnäm. Ännu hade aldrig någon önskan blifvit henne vägrad, hennes hand höll den gyllene trollstaf, som uppfyller hvarje begäran, och derför eggades hon i dubbel måtto att också nå det målet, som på grund af etikettens höga mur tills vidare tycktes oupphinnehgt.

Det skulle och måste falla, detta stängsel, som ännu reste sig mellan henne och furstehofvets alla drömda härligheter. Hade hon inte mägtiga andar och hjälptrupper till sitt förfogande? Alla dessa tusentals små guldandar, som med sina gnistrande händer lekande undanrödja hvarje hinder? Deras skrammel och klang äro en trollformel, deras glans en alltid tändande blixt. Och de hade äfven denna gång visat sig vara oemotståndliga. Lycka och välsignelse öfver kommerserådet Lehnberg, som för att lindra nöden tog ett så djupt tag i sin penningkista. Vattnet hade genombrutit dammarna och gjort stor skada för land och folk — de hundra tusen, som Lehnberg tecknade, återuppbygde det nedrifna och tröstade de olyckhga. Då ljöd »sången om den ädle mannen^)* öfver vattnet — och fru Reklam satte trumpeten för munnen, för att denna sång skulle ljuda vidt öfver landet upp till den purpurklädda tronen, der krona och sköld vinka som löftesrik lön.

Goda vänner funnos tillstädes, som i rätta ögon-bUcket och på rätta stället sade det rätta ordet, och då vattnet efter öfversvämningen dragit sig tillbaka, hade det åt kommerserådet Lehnberg qvarlemnat den friherrhga kronans sju perlor.

Men Aglaé klappade välvilligt och förnöjd faderns engelska polisonger, och sedan foro de till juveleraren.

* »Das Lied vom braven Manne», sången om en man, som vid en öfversvämning med egen lifsfara räddade flere men-niskor från att drunkna. Öfvers. anm.35

Han bestälde åt sig en sigillring med vapnet och hon sina initialer med kronan öfver i diamanter. Men båda sökte öfverträffa hvarandra i sina anspråk på den nya vapenprydda silfverutstyrselns praktfulla uppsättning och

utförande.

Nu inbröt en ny tid för den rike mannens hus. Inte en sten fick Hgga på den andra. Hvar helst det i en vråj ett hörn eller på någon liten fläck fans rum för vapen och krona, der ditsattes detta aristokratiska sigill. Attesalen blef öfverlastad med de ädlaste em-blemer af den gamla riddarhärligheten, och hvarhelst det fans en tafla, en siluett eller teckning af någon länge sedan död medlem af den Lehnbergska familjen, så förvandlades den genom de berömdaste målares omsorg till ett stilfullt porträtt och upphängdes i ättegalleriet. De hade ju i grafven äfvenledes bhfvit adlade, alla dessa dugtiga, präktiga Lehnbergar, som i sitt anletes svett lagt grundvalen till det gyllene templet, som hjälpt den vackra afkomlingen att så själfmed-vetet uppbära sin friherrliga värdighet.

De onda, alltid skandalhungriga tungorna, hade mycket ämne till små roliga historier, och man berättade full af humor: Den Lehnbergska kuskens byxor hade genom sittandet blifvit utnötta, och herr kommerserådet blef underrättad om denna för livréet erforderliga utgift, men baron Lehnberg var oaktadt all sin rikedom en sparsam man, som beviljade hvarje öre särskildt, som samlade segelgarnsändar och vände bref-kuvert för att ånyo använda dem. Således ett nytt bakstycke på kuskens byxor! Den nye friherren ger genom en nedlåtande nick sitt samtycke, men bifogar af gammal vana: »Men låt brodera dit vapnet.»

Verlden är nu en gång afundsjuk och blickar skelt, om en älskad broder har lyckan med sig, detta visste Aglaé lika väl som hennes far, och då just vårsolen hade utkläckt ägget med adelsdiplomet, och i hufvudstaden ingenting var att försumma, så beslöt36

kommerserådet att under den närmaste tiden bege sig på resor med sin dotter, tills der hemma glömskans mossa vuxit på hans stamträds unga bark. När han sedan efter några månader återkomme, så skulle sqvall-rets vattenqvarn redan åter drifvas af en annan bäck, och han och Aglaé, representanterna för den ärevördiga, ett hälft år gamla adliga ätten, skulle liksom af gammal inrotad vana aflemna sina visitkort bland den mängd krönt kartongpapper, som vid säsongens början fylde silfver- och alabasterskålarna hos dem, som herr Lehnberg endast och allenast ansåg för sina likar, nämhgen de vid hofvet presenterade.

Det är ett egendomligt faktum, att hos de flesta som äro ovana att bära en adlig krona, dennas väldiga tryck i början inverkar särskildt på den nerven i hufvudet, som leder minnet. Detta blir alltid lidande, och så snart bron, som för till det förlofvade landet, blifvit lyckligt öfverskriden, så stöts den undan med foten, och allt hvad man förr älskat och vördat på andra sidan om denna afgrund, som skiljer klasserna, blir så främmande, som om man aldrig varit tillsammans der nere i stoftet. Man står nu så högt, man har blifvit närsynt. —

De hade legat i karantän i utlandet, och sedan äfven den sista lilla bacillunge af det forna plebejiska tillståndet blifvit desinficerad, återvände baron Lehnberg med sin dotter till det dyrbarare än någonsin smyckade millionhuset i hufvudstaden.

Nu gick allt, som det skulle gå, och äfven den ifrigt efterlängtade timmen kom, som lönade all sträf-van, all strid, alla mödor och offer.

Hon stod i tronsalen och kastade stolt tillbaka hufvudet.

Bredvid och bakom henne stodo dansande kavaljerer och damer, och äfven här funnos det älskvärda riddarsporrar, som dels af klokhet, dels af nyfikenhet eller ironi bugade sig för tusengyllen.37

Aglae var mycket bortskämd och lade inte det ringaste värde på en hyllning, som enligt hennes åsigt här bringades henne sparsammare än någonsin. Hon hade orienterat sig, innan hon började sin säkert utstakade bana på hofvets parkettgolf. »Hvem är den förnämste, den allra förnämste och mest firade kavaljeren i societeten?» hade hon frågat, och man hade svarat: »Grefve UggleylD Åt honom skulle hertiginnan Eudoxine utan tvekan gifvit sin hand för lifvet, och man sade, att prinsessan Rudolphe blott derför blifvit så hastigt bortgift, emedan man märkt hennes lifliga intresse för Uggley och velat förekomma obehag.

Grefven hade i de båda ofvannämda fallen uppfört sig mycket charmant och förnuftigt och derigenom förvärfvat sig den kungliga familjens särskilda bevågenhet. Grefve Wulff-Gideon Uggley uppfylde Aglaés lifligaste

drömmar; det var för hans skull, hon ville bli presenterad vid hofvet, han ensam tog hela hennes intresse i anspråk. Underligt nog hade hon aldrig lärt känna honom på privatbjudningar, ty dagens lejon umgicks blott i den närmaste hofsocieteten och höll det under sin värdighet att slösa blott en bhck, ett ord eller ett leende på personer, som inte hade en oändlig ättelängd som staffage bakom sig.

»Obeskrifligt högmodig och otillgänglig!» var deras omdöme om grefven, hvilka han med sitt säregna, stela och ändå imponerande sätt att hålla hufvudet förbisåg, och »en aristokrat från hjässan ned till fota-bjället» kallade honom de, som vid ett närmare umgänge fått tillfälle att lära känna honom. Men allt, som stälde sig öfver Aglae Lehnberg, retade henne att begära det, och just derför att grefve Uggley hade ryktet om sig att vara gränslöst högmodig, blef han hufvudmålet för hennes egensinniga önskningar. Hade ej hittills alla böjt sig för makten af hennes rikedom? Fins det verkligen ännu manliga hjärtan, som kunna motstå förtrollningen af många millioner? På barones-38

san von Lehnberg-Moosdorfs läppar visade sig ett spefullt, segervisst leende, och hennes blick flög som en tändande gnista dit bort, der han, den efterlängtade och åstundade, stod bakom kronprinsessans fåtölj och på sitt obeskrifligt eleganta sätt besvarade hennes glada, vänliga frågor.

Skall han inte en enda gång se bort till henne? Aglae står i främsta raden af de dansande damerna och är säker på, att hennes juveltyngda toilett utsänder sina strålar synligt och klart på långt håll. Hon har nog märkt, att hon i afton är ett föremål, om hvilket talas med stort intresse bakom alla solfjädrar och från alla manliga läppar. Blott för grefve Wulff-Gideon tyckes ingenting vara likgiltigare än den furstliga förmögenhet, som prålande omgifver den nybakta baron essans sirliga gestalt.

Löjligt! Han vill ingenting annat än reta henne genom ett sådant afsigtligt förbiseende. Aglae har stått framför spegeln samt noga och skarpt pröfvat sin egen bild. Och hvad hon såg, tillfredsstälde henne fullkomligt.

Ett tjusande litet titushufvud, öfversålladt af briljantdroppar, hvilket kokett och sjelfmedvetet sitter på den snöhvita, runda halsen, stora, mörka, blåa ögon, dolda under långa, svarta ögonfransar, använda med hela en qvinnas utstuderade behagsjuka, afspeglande alla en lidelsefull känslas vexlande stadier. Den graciösa trubbnäsan, den svällande röda munnen, hyn — figuren, hvar fans väl det minsta fel mot skönhetsreglerna.

Aglae behöfde hvarken att frukta pince-nez eller lornjett, och ändå fick hon upplefva, att hennes tjusande varelse så fullständigt förbisågs, som om det blott fans luft, der den unga damens strålande gestalt stod eller sväfvade i dansen.

Och hvarje blick, som ej gälde henne, utan andra, blef en gadd, som blodigt sårade hennes fåfänga.39

Hon ville bli observerad och utmärkt af honom, hon fordrade, att han gaf akt på henne Hka mycket som de flesta andra herrarna, som kände sig lika oemotståndligt dragna till arftagerskans millioner, som järnet till magneten.

Hon var ju här blott för grefve Uggleys skull! Icke blott hans förnäma namn, hans urgamla stamträd och hans stolthet imponerade på henne, utan äfven hela hans väsen utöfvade en oförklarlig trollmakt öfver henne och eggade henne såsom läckra druf-vor, hvilka hänga för högt. Men de blefvo inte sura för baronessan Lehnberg, utan hennes begär derefter förvandlades till en förtärande åtrå, och hennes egensinne att vilja ha allt, som behagade henne, öfvergick till en fix idé.

I Aglaes ögon var Wulff-Gideon den vackraste och intressantaste mannen i hufvudstaden.

Hans figur, hög, smärt och förnäm, var längre än nästan alla de andra herrarnas i salen, hans an-sigte med de regelbundna, trötta dragen var det förkroppsligade idealet af en romanhjälte, såsom Aglae förestälde sig honom. Håret var glänsande blondt och låg djupt ner i pannan, khpt i två skarpa parisiska hörn. Bak på hufvudet var det kortklipt och inte särdeles tjockt. Yfviga ögonbryn hvälfde sig öfver ögonen, som lågo mycket djupt in, och hvilka antingen framblixtrade ur skuggan eller likgiltiga och närsynta beslöjades af ögonfransarna. Grefve Uggley var andra sonen af ett ej öfvermåttan rikt grefvehus. Hans äldre broder hade gift sig med en mycket rik rysk furstinna och derigenom räddat det gamla fideikommisset från undergång.

Ehuru han hade en rätt talrik familj, understödde grefve Uggley dock sin broder, Wulff-Gideon — och enligt hvad man hviskade om, i ganska vidsträckt måtto, och satte honom genom sitt dryga understöd i stånd att ingå som attaché i diplomatiska kåren.40

I denna egenskap hade Wulff-Gideon under långa år varit utomlands, hade lärt känna verlden från alla sidor och hade, såsom några tidningar förkunnade, nu blifvit hemkallad, för att enligt den regerande furstens önskan förlofva sig med en dam ur societeten.

Man hviskade om, att denna unga dam skulle vara den vackra och rika dottern till ett utländskt sändebud, och att politiska intressen troligen lågo till grund för detta äktenskapsförslag.

Något bestämdt hade man dock ej reda på, ehuru man allmänt och med lifligt intresse iakttog, att grefve Uggley emot den lilla Lady Harriet var den mest uppmärksamma och ridderliga kavaljer, som på ett lika elegant som tillbakadraget och formfulländadt sätt strödde sin hyllnings rosor på den mycket kringsvärmade arftagerskans triumfbana.

Någon riktig kurtis, tändande blickar och betydelsefulla ord, denna tjusande, lätta skärmytsel, som brukar föregå segern på Amors stridsfält, var inte att upptäcka — åtminstone inte från hans sida, ehuru i Lady Harriets glänsande blåa ögon ofta låg ett betydelsefullt uttryck, som tycktes fråga nästan otåhgt: yySi vous n'avez rien å me direv . . . etc. Och denna sång sjöng hon också nyhgen på en musikalisk soiré hos enkedrottningen, och man tyckte sig hafva märkt, att hon då hade förrådt sig genom en liten vändning med hufvudet åt grefve Wulff-Gideon till.

Lösa rykten! — En sysslolös hjärnas fantasier! Aglae iakttog skarpt sin rival, och hon upptäckte blott, att Lady Harriet utan tvifvel mera utmärkte furst Kar-netzki och dansdirektören, friherre Lossum, än den henne pådiktade friaren Uggley.

Denne dansade för öfrigt mycket litet, nästan ingenting alls. Han stod efter ett längre samtal med den gamla prinsessan Mathilde orörlig qvar i hennes närhet och tyckes snarare tänka på allt annat än derpå,41

att han befann sig på en hofbal, att många fruntimmersögon längtansfullt voro riktade på honom, och att millionarftagerskan Aglaé, baronessan von Lehnberg-Moosdorf, en mycket värderik guldfisk, i dag för första gången simmade i säsongens böljande flod och gerna skulle vara beredd att nappa på en krok med greflig krona till bete.

Nej, han tycks inte alls lägga märke till denna sak, och kommerserådets dotter biter sig högligen förargad i läppen och följer med en kall, knappast märkbar böjning på hufvudet sin kavaljer till qvadriljen, som just håller på att ordnas i salens midt.

Kanske slumpen fogar så, att grefve Uggley dansar midt emot henne! Bjuder han inte upp? Hennes blick flyger bort till honom. Nej, han rör sig inte ur fläcken, men sträcker sig högre och iakttager intresserad, hur södra väggens divan blir allt tommare. Den ena damen efter den andra följer sin kavaljer, som klingande med sporrarna, med glada skämtord eller med en respektfull, stum bugning ber om sin ut-lofvade dans.

O, . . . hvilken lycklig slump! Aglaes kavaljer styr sina steg åt det håll, der grefve Uggley står, och tar plats just framför honom.

Nu måste han gifva akt på henne — han måste!

Baronessan Lehnberg fläktar hfligt med solfjädern — inte derför att det är för hett, o nej, hennes blod flyter kallt och beräknande genom ådrorna, men hon vet, att briljanterna på hennes armband genom denna rörelse komma att tydligare framträda. De måste lysa i ögonen på honom. Aglaé kastar tillbaka hufvudet och fixerar sitt offer med brinnande blickar, allting glöder, strålar och gnistrar hos henne, som om de trolska ögonen af sjelfva guldets demon med betvingande blick ville magnetisera honom.

Och vefkhgen lyckas det inte! Långsamt vänder grefve Wulff-Gideon på hufvudet, betraktar baronessan42

Lehnberg-Moosdorf från topp och till tå med en blick, snarlik den hvarmed en icke spekulerande köpman läser igenom km^slistan, kall, uttråkad och så obe-skrifligt högmodig, att den unga damen fryser ända intill det egensinniga, bortskämda och tyranniska hjärtat. Och sedan ser han bort öfver henne, som om alla diamanterna voro små kiselstenar, vänder sig tvärt om på klacken och går sin väg tvärs igenom salen.

Aglae står som förlamad. Hon som hittills alltid fått hvarje sin önskan uppfyld, som blott behöfde befalla för att få sin vilja fram, hon som i dag har större rikedomar på sig, än denna grefve eger förmögenhet — hon behandlas af honom, som om hon vore luft? — Brännande, heta tårar, framkallade af vrede och egensinne uppstiga i hennes ögon; hon skulle vilja knyta händerna och stampa med fötterna, som hon brukar göra hemma, när hon är ond öfver något, men hon måste beherska sig,' hon måste komma ihåg, att hon här är utsatt för allmän kritik. Således upp med hufvudet! Hon vill skratta — skämta med sin kavaljer. Det är ju allt blott komedi här i lifvet, hvarför kan hon inte också inbilla folk, att hon roar sig gudomligt i detta ögonblick, att hon är fullständigt belåten med sin qväll?

Gud vare lof, menniskorna kunna ju ej se in i hjärtat på sin kära nästa, de måste tro, hvad de ha för ögonen, och det är bra. Hur förfärligt, om man alltid såge sanningen — hur genant, hur ointressant och hur farligt vore det ej. Man talar så mycket om det nittonde århundradets mod, som så mästerligt förstår att dölja kroppens brister och så fördelaktigt blottar skönheten, endast kroppens! — löjligt. Så fattigt är ej nutidens mod. Dess hufvudkraf är den mask, som så att säga måste fmnas för hvarje toilett. Verlden är en stor teater, der hvar och en vill synas något annat, än han är. Hvar och en spelar komedi på sitt sätt, hvar och en bär Janushufvudet på skuldrorna och vän-43

der det efter behof — skrattande eller gråtande. Dårskapen sitter i sufflörluckan och hviskar åt livar och en repliken till hans roll, den järnhårda nödvändigheten är regissör, och sjelfviskheten angifver takten. Sanning och uppriktighet äro föråldrade och luggslitna fordringar, som kastats i skräpkammaren och framdragas i ljuset vanhgen blott i äktenskapsdramerna — en hvar ryser der vid. Ja, låt oss spela komedi!

Aglae är ett äkta barn af sin tid, hon är uppammad med storstadens gift, och den ohöljda realismen har suttit vid hennes vagga. Hon har intet annat sett af lifvet än en skenverld full af lögn och bedrägeri, än den stora komedin, som kallas jagten efter lycka — hur skall hennes hjärtas mark då kunna vara en trädgård full med rosor och liljor? Torra, ödsliga, döda teatertiljor betäcka den — en fri teater, der lifvet återges i bjärta, oförmildrade, realistiska bilder.

Och så spelar hon äfven nu koketteriets komedi med vrede och harm i hjärtat och kan ändå inte underlåta, att midt under skratt och skämt med ögonen förfölja den, som hon i detta ögonblick hatar lika glödande, som hon egentligen hade velat älska honom! --

Der borta på den upphöjda divanen sitter ensam och glömd en ung dam, en dam som inte dansar, ehuru en tät klunga unga officerare står framför henne.

Grefve Uggley framträder till henne, räcker henne med ett förtroligt leende handen och sätter sig bredvid henne. Så vacker han ser ut, när han är upprymd och pratar så glädtigt, hela hans ansigte är sorn förklaradt, det trötta, satiriska draget omkring munnen försvinner fullständigt.

Hvem är denna dam? Aglaé har skarpa ögon. De framförstående personerna undanskymma till en del den obekantas gestalt. Men det, som hon ser, imponerar rakt inte på henne. Hon kan inte tåla dessa fma, nästan magra, så uppenbart förnäma ansigten —44

af bara motsägelselusta redan. Och den okända ser ut som den förkroppsligade aristokratin — Aglae fmner henne mycket alldaglig och långtrådig. Hon har stora, blåa ögon — nästan lungsigtigt glänsande, och ett förtjusande behagligt leende, hvilket naturligtvis blifvit instuderadt framför spegeln. Det cendréfärgade håret är mycket chic och elegant uppsatt på det hlla huf-vudet, men dess prydnad är mer än tarflig, en liten bukett snödroppar, af billigaste sort till och med; — baronessan Lehnberg förstår sig mycket väl på, hvad sådana ting kosta.

Och hela hennes toilett för öfrigt! Det är löjligt! Aglae skulle hellre hafva dödt, än gått på det viset klädd på en

hofbal. Enkel, hvit tyll med inväfda hvita sidenmönster, ett par sidenrosetter och snödroppar som enda prydnad. Inte en tillstymmelse till något smycke! Vid en fm guldkedja hänger en urgammal pastellbild på hennes hals — -— — har den en infattning af diamanter? Det gnistrar verkligen litet svagt då och då . . . som knappnålshufvud äro briljan-terna. Haha, något familjesmycke från år tusen! Och ändå förargar Aglae sig deröfver. Hon skulle med glädje gifvit sin praktfulla collier, om hon derför kunnat få sig en sådan stamfader i allongeperuk! Åh, hvad en sådan nybakad adel är förfärlig! Aglae vill gifta sig så fort som möjhgt, och det enda, som hon begär af sin blifvande make är ett oklanderligt stamträd, en oändlig rad förfäder och någon gammal familjeborg, som kan uppbyggas igen. Grefve Uggley motsvarar alla dessa önskningar och är dessutom en mycket sympatisk person.

Så han skrattar och pratar, och så han ser på henne, nästan ömt. Och så hon slår upp ögonen emot honom och ser på honom igen •— —! Baronessan Lehnberg är nära att qväfvas af förargelse.

»Hvem är den der damen, med hvilken grefve Uggley samtalar så lifligt?» frågar hon plötsligt sin ka-45

väljer, och denne vänder på hufvudet för att se efter, förvånad öfver denna tvära öfvergång i samtalet.

»Jaså — det är grefvinnan Viola Kodositz-Möllin!» svarar han ifrigt, och hans röst får en nästan varm ton. »En förtjusande ung dam, granne till Uggley. Har ni ännu inte hört talas om henne? Hon har helt nyligen bhfvit utnämd till prinsessan Mathildes andra hofdam. Hennes mor är en furstinna Ricci, österrikiska, och hennes enda bror står som gradpasserare vid lif-husarerna. Förra vintern —»

Aglaé afbröt honom nästan sträft. »Ja, ja, en mycket god familj, jag vet det — Kodositzarna äro af urgammal adel, jag intresserar mig för heraldiken. Men hur är det väl med guldådern i vapnet?» tillade hon med ironiskt krökt öfverläpp, »är grefvinnan rik?»

Den unge gardeslöjtnanten mätte sin dam med en blick, som var nästan förolämpande — men då Aglaé fortfarande uppmärksamt betraktade paret på diva-nen, undgick henne den samma.

»Rik? — visst inte; våra verkligt förnäma unga damer hafva sällan förmögenhet, emedan de gammaladliga familjerna för det mesta blott ega fideikommisset. Blott de nymålade vapnen äro ännu genomdragna med guld- och silfverådror, och då heraldiken hvarken har fabriksskorstenar eller järnvägsaktier att uppvisa som symboler, så gälla inte heller de moderna vapnen i deras ögon, hvilka genom århundraden mottagit sin enkla vapensköld ur förfädernas ridderliga hand! Guld-kå^vn kan köpas, fröken von Lehnberg, men den blåa ådern är privilegium. Får jag lof? En avant quatre!):>

Aglaé stod ett ögonblick mållös. Sedan rusade blodet sjudande hett uppåt kinderna och beröfvade henne nästan andan. En blixt af vrede frambröt ur hennes ögon, som tycktes vilja tillintetgöra den djärfve talaren. Sedan kastade kommerserådets dotter spotskt tillbaka hufvudet och dansade slut qvadriljen utan att46

vidare tala ett ord med sin kavaljer. Och sedan stod hon åter ensam på sin gamla plats. Hon säg, hm* gardeslöjtnanten gick fram till de andra herrarna och med talande gester berättade något komiskt. Då tittade alla bort till henne och skrattade, och högljud-dast och skarpast skrattade grefve Uggley. Blott gref-vinnan Kodositz hade ett uttryck af medlidande i de blåa ögonen.

Och Aglae såg längre bort mot salsdörren.

Der stod hennes far, så pretentiös och uppblåst, som om han sutte på sina millionsäckar, och gestikulerade på sitt egna, öfverlägsna sätt, hvilket hans dotter hittills hade funnit vara ytterst förnämt och full-komhgt på sin plats. Den som har pengar skall brösta sig dermed, annars märka och veta menniskorna ju inte, att man är den rike baron Lehnberg! Men i dag föreföll henne faderns väsen som en karikatyr.

Hon såg också, hur herrarna bakom hans rygg gjorde sig lustiga på hans bekostnad, hur de genom sitt sätt att umgås med honom läto påskina, att de på sätt och vis betraktade honom blott som en clown, som fått tillträde till dessa salar endast för att roa dem.

Det tycktes henne plötsligt, som om marken svig-tade under hennes fötter. Hon slöt krampaktigt handen om

solfjädern och bet ihop tänderna. För första gången i sitt lif erfor Aglae en förödmjukelse. För första gången lemnade hennes gyllene hjälptrupper henne i sticket och grepo fega till flykten för ridderlighetens järnhårda ande, som full af djärft mod försvarade sin ärfda rätt till dessa salar. Aglae hade trott sig vara vid målet och såg nu med vidöppna ögon, hur långt hon ännu var aflägsen derifrån. Skulle hon förklara sig matt gentemot sådana motståndare och vredgad kasta ifrån sig den splitternya, här så föga godkända kronan? Skulle hon återvända i de kretsar, som hon lemnat så högmodigt, och der hon ändå spelat en roll, såsom furstinnan bland sina vasaller?47

Nej! — Inte för allt i verlden. Hellre vara den sista här än den första der.

Åh, Aglae genomskådar folk, hon har reda på sina medmenniskors svagheter. Det är afund! Det är den tydligaste afund, sorn låter de utfattiga gref-varna och baronerna här göra front emot nykomlingens millioner! Det kommer att gå öfver, ty om afunden också är stor, så är egoismen ändå större. Kommen bara först till middagarna och balerna, som huset Lehnberg tänker ställa till, fester såsom undren ur tusen och en natt. Kännen er först hemmastadda hos oss — då kommen I nog att hissa en annan flagga! Menniskorna ana och veta det ju ännu inte, hur gästfritt skorstenen skall ryka, hur de skola bjudas åter och åter igen — likgiltigt om de kunna ge igen eller inte. Sådant har ingenting att betyda för oss rika menniskor.

Aglaé höjer segerglad det lilla hufvudet. Hon vill och kommer också att bli aktad och hyllad i dessa salar, lika väl som alla dessa damer med ättefädrens pastellporträtt, med de blåa ådrorna, som ej kunna köpas. Hon vill det, och hon skall uppnå det — Moute qui coiite, je le vmx ahsolument!t>

FJERDE KAPITLET.

Aglae skred genom slottsportalen.

Stolt och segerviss hade hon kommit, full af triumf och högmod, såsom drottningen i sagan framträder till spegeln och frågar: »Spegel, spegel i min hand, säg hvem är den skön'sta väl i detta land?» 47

Nej! — Inte för allt i verlden. Hellre vara den sista här än den första der.

Åh, Aglae genomskådar folk, hon har reda på sina medmenniskors svagheter. Det är afund! Det är den tydligaste afund, sorn låter de utfattiga gref-varna och baronerna här göra front emot nykomlingens millioner! Det kommer att gå öfver, ty om afunden också är stor, så är egoismen ändå större. Kommen bara först till middagarna och balerna, som huset Lehnberg tänker ställa till, fester såsom undren ur tusen och en natt. Kännen er först hemmastadda hos oss — då kommen I nog att hissa en annan flagga! Menniskorna ana och veta det ju ännu inte, hur gästfritt skorstenen skall ryka, hur de skola bjudas åter och åter igen — likgiltigt om de kunna ge igen eller inte. Sådant har ingenting att betyda för oss rika menniskor.

Aglaé höjer segerglad det lilla hufvudet. Hon vill och kommer också att bli aktad och hyllad i dessa salar, lika väl som alla dessa damer med ättefädrens pastellporträtt, med de blåa ådrorna, som ej kunna köpas. Hon vill det, och hon skall uppnå det — Moute qui coiite, je le vmx ahsolument!t>

FJERDE KAPITLET.

Aglae skred genom slottsportalen.

Stolt och segerviss hade hon kommit, full af triumf och högmod, såsom drottningen i sagan framträder till spegeln och frågar: »Spegel, spegel i min hand, säg hvem är den skön'sta väl i detta land?»48

Och nu gick hon igen, och var fortfarande drottningen i sagan, men det förkrossande svaret hade hon också erhållit: »Snöhvit ar tusen gånger skönare än du.X)

Harm, afund och svartsjuka rasade i hennes hjärta. Snöhvit! Ja, grefvinnan Viola med sina enkla snödroppar i håret hade gått i strid mot alla diamanter och millioner och hade segrat. Hade hon verkhgen redan segrat? Emedan grefve Uggley satte sig vid hennes sida och förbisåg baronessan Lehnberg? Löjligt i sanning! En ek faller ej vid första hugget, och denna bal var säsongens första fest. Låt se, grefvinna Viola, hur aktierna stå vid den sista.

Ofta vänder vinden sig inom en sekund, och den lilla kappan, som nyss fladdrade mot norden, flyger snabt som blixten omkring och blåser mot söder. Der-för tänker Aglae ännu inte på länge ge tapt eller erkänna sig vara besegrad.

Häftigt, nästan ohöfligt banande sig väg, tränger baronessan Lehnberg-Moosdorf fram till sin vagn. Snön faller ännu, elden i urnorna brinner fortfarande, ökad af den iskalla stormen, som under tiden uppväxt.

Aglaé höljer sig rysande i sin pels, medan hon stiger öfver tröskeln. Bredvid henne blänker en gevärspipa, hon förskräckes plötsligt som det onda samvetet och tittar förstulet bort åt skiltvakten. Gud vare lof, ett annat ansigte. En blek, svartskäggig liten soldat, hälften så stor som Hans och blott hälften så ståtlig. Han stampar frysande med fötterna och mönstrar den unga damen med en trumpen blick, i tankarna ser Aglae åter barndomsvännens lyckligt strålande ögon. Hon hade alltid tyckt dem vara vackra och en gång gifvit sin väninna, Lucy, en mycket exalterad beskrifning på dem. Förskräckligt! Hvad en sådan flicksnärta ändå skrifver, talar och tänker för dumheter, när ledsnaden gör en dygd af hvarje nödvändighet. Liksom befriad från en börda, andades49

hon djupt och kastade sig häftigt tillbaka i vagnens atlasdynor.

Hon hörde knappast, när kommerserådet på sitt omständliga sätt berättade, hur många herrar han hade bjudit på en vinafprofning tills i morgon. Vin-afprofning! För att ge ett namn åt saken, nämde han i första rummet vinafprofningen. Men hufvudsaken var, att en frukost skulle förbindas med denna afprof-ning, naturligtvis ^ helt ä propos, då det just var frukosttid. »Man kan visserligen knappast våga att så oförberedt bedja herrarna deltaga i frukosten, men man skulle bli mycket glad, om herrarna ville hålla tillgodo» etc. etc.! Naturligtvis stanna alla, om ej för annat, så af nyfikenhet att få se, hur en milHonär frukosterar. Han tänker ringa, hof-mästaren kommer in, ödmjuk, i svart frack med två medaljer, och han säger med sin imponerande gest: »Låt lägga fram tolf kuvert till, herrarna komma att hålla oss sällskap.»

Efter knappast fem minuter öppnas flygeldörrarna, och man ser under några ögonblick betjenter, som skynda sig att ytterligare ordna taffeln, hvilket ännu mer förstärker intrycket af något oförberedt. »Var så god, mina herrar», säger baron Lehnberg-Moosdorf med ett leende, och sedan! — Nåja, bordet nästan dignar under de utsöktaste läckerheter, och herrarna skola häpna. »Var så god och håll till godo», upprepar han ännu en gång och pekar på soppan af ostindiska fågelbon . . . »Aglae, hvad tycker du om detta skämt?»

Hon gäspade. »Kommer kanske grefve Uggley?» sade hon spefullt och tyckte, att hennes goda, inbilska far var otroligt inskränkt, som inte hade en aning om, hur ofantligt man drifvit med honom i kväll.

»Uggley?» kommerserådet lutade sig hastigt framåt, »nej, tyvärr inte, det var alldeles omöjligt att komma åt den menniskan, och han hade väl inte riktigt förstått mitt namn, ty oss emellan sagdt, så behandlade han mig egentligen riktigt oförskämdt. Men en

Komedi! 450

annan kommer, den förnämsta fisken i hela sällskapet.»

»Och hvem skulle det vara?» sade hon med ett ironiskt skratt.

»Nåja, den franske vieomten med de förfärligt många namnen. 'Vicomte de Saint Lorrain, Mm^quis UÄrmiton de Oisle la Bussiére% jag har låtit en af kammarherrarna notera det åt mig. Det låter tusan så förnämt! Och en så präktig, treflig pojke se'n, den ende, med hvilken jag blef riktigt intim. Inte ett spår af högmod. Då jag för hvar gång upprepade hela hans namn, började han skratta och klappade mig i ryggen. 'Utan krus, min bäste vän, helt enkelt vi-comte, verlden vet ju, att jag är en afkomling af prinsen af Melbourne.' Och se'n hette det bara, 'käraste vicomte och dyraste baron', som om vi redan som pojkar hade brottats med hvarandra.»

Aglaé utstötte ett obestämdt ljud, till hälften skratt, till hälften hväsning. »Jag kan inte påminna mig den höge herrn, hur såg han ut?»

»Ah, charmant, öfverdådig! Man kan ej taga miste på de furstliga familjedragen. I början förvex-lade jag saken

och tänkte, att Melbournes voro fransmän, men det är engelsmän, han är slägt med dem på mödernet!» Talaren gaf inte akt på Aglaés nästan förskräckta rörelse och hennes förargade: »O;, Melbourne franskt!» Fråssande i minnet fortsatte han: »Han lät mig få reda på hela sitt stamträd . . . mycket tillmötesgående . . . och jag säger dig, Aglae, det riktigt vimlade af hertigar, prinsar och grefvar.»

»Hur han såg ut, vill jag veta!»

»Lång, smärt, litet medtagen af lifvet, såsom en äkta fransman. Svarta mustascher, ett ärr öfver ven-stra ansigtshalfvan och ett präktigt, enkelt, men tusan så chic sätt att kläda sig. Han talade om för mig, att han hvarken hade smycken eller ordnar på sig, han behöfde det inte . ..»51

»Låt oss hellre säga, att han lider brist på dem!»

DÅhå, vicomten, en stenrik man! Han har stora egendomar i Normandie, en ofantlig privatförmögenhet, ärfd efter hertiginnan af. . . nåja ... det gör det samma, som var hans farmor!»

»Jaså, jag påminner mig honom nu, han klibbade som beck och såg ut, som om han redan upplefvat mången storm. När man har läst Zola, så bUr man litet kritisk emot franska herrar med dylikt utseende. A propos, vid vår ankomst låtsades du inte se Hans Burkhardt.»

»Den simple soldaten, som stod på vakt utanför portalen?»

Kommerserådet pöste af förolämpad stolthet, som om han skulle spricka: »Naturligtvis gjorde jag det.»

»Hvarpå kan det bero, att han kommer hit så plötsligt?»

»Och det frågar du mig om?»

»Du har rätt, det var öfverflödigt. Tror du, att han kommer att söka upp oss?»

»Det hoppas jag inte! Det skulle vara högst genant!»

»Visst inte, ingen menniska behöfver ju veta, att han är en bondson, och för öfrigt kunna vi ju hålla honom ifrån vårt fma umgänge. Han kan komma till oss incognito och ensam, förstår du?»

»Men Aglae ... mitt hjärtegryn ... jag förstår inte?»

»Det är rakt inte nödvändigt heller!» Den unga damen lutade sig tillbaka och såg ut som en kattunge, som sneglar på en intet ondt anande liten fågel. »Han skall komma, jag vill visa honom hela ståten och härligheten. Du tänker fröjda dig åt de förnäma herrarnas afund och förvåning, och jag tänker en gång låta sagan om prinsessan Guldhår och getaherden bli sanning. Bondsonen skall inträda i den rike mannens hus, och hans ögon skola bländas af all denna prakt, som han aldrig förr skådat.» Hon skrattade sakta och för-52

nöjdt, och kommerserådet instämde med galande ton. Detta var sannerligen ett trefligt, litet skämt, och han ville i alla händelser vara med, när Hans Burkhardt finge se undren ur tusen och en natt. Aglaé visste ännu inte så noga prisen på allt som han sjelf.

»När skall han komma?» frågade han och tittade med de något utstående ögonen mot vagnsfönstret. Hans dotter ansåg det vara öfverflödigt att svara; ekipaget höll, och utan att lyfta upp det dyrbara släpet eller att besvara den bugande portvaktens helsning, sväfvade Aglae in genom porten. Öfver det prålande porthvalfvet lyste kommerserådets namnchiffer med friherrlig krona bildadt af gaslågor. Eljes brukade baronessan Lehnberg-Moosdorf med välbehag betrakta densamma, nu kastade hon tillbaka hufvudet och tittade rakt framför sig. Men kommerserådet vände sig till portvakten och de båda framskyndande tjenarna och sade likt en teaterfältherre, som nyss vunnit en slagtning bakom kulisserna, och nu i en imponerande hållning visar sig för folket: »Porten skall ännu inte stängas; ett bref skall först expedieras. Jag måste skrifva ett par rader till min vän, Vicomte de Saint Lorrain, Marquis D^Ärmiton de Gisle la Bussiéref))

Anamma, sådana miner de gjorde. Det der satt! Talaren riktigt smackade vid orden, som han uttalade med sådant lugn, vinkade nådigt med handen och rullade som en i pels inlindad kula fram mot bronstrappan.

I den långa raden af rum, som baronessan Aglae bebodde, voro kronorna och vägglamporna tända, ty den unga damen tyckte inte om att komma in i ett mörkt eller sparsamt upplyst rum. En kammarjungfru, som med en liten lampa skrider framför sin matmor för att lysa henne in i sängkammaren, tycktes den bortskämda kommerserådsdottern vara höjden af en sådan slags tarflighet, med hvilka hon företrädesvis brukade drifva sitt hjärtlösa skämt.»Verklig fattigdom har sin poesii), brukade hon säga, »men denna ljumma blandning af fattigdom och rikedom, som prompt 'vill', men inte 'kan', och som gör sig möda att antaga en 'air', som inte kan genomföras, har något löjhgt med sig, någonting lika löjligt som en söndagshatt, på hvilken man satt balblommorna från föregående säsong!» Med ett trött, utvakadt ansigte mottog kammarfrun sin unga herskar-inna vid tröskeln af »hennes rike» och tänkte just med en djup nigning tigande ringa på kammarjungfrun.

Aglaé höjde befallande handen: »Det får vara så länge med afklädningen, madame Dupont, vänta med Sofie i mitt toilettrum, tills jag kommer. Här är min pels, och så kan ni få ta af ytterkängorna.»

Madame Dupont knäböjde på den tjocka smyrna-mattan och gjorde efter befallning, men sammanpressade läpparna med ett uttryck af högsta vrede. Sedan reste hon sig, ödmjuk och mycket älskvärd — som alltid. »Baronessan glömmer väl inte medicinalrådets tillsägelse? Det är redan ganska sent, och det kommer att bli tillställningar hvarje natt hela veckan.»

Aglae knep plirande ihop ögonen, ett tecken att hon var vid mycket dåligt lynne, sedan vände hon ryggen åt den talande och gick i motsatt riktning mot sängkammaren ut genom de på vid gafvel stående flygeldörrarna.

En vredgad blick följde henne. »Om du bara en gång i lifvet tinge erfara, hvad det vill säga att vara fattig och beroende», mumlade madame Dupont mellan tänderna och gick in i nästa rum, lade sig åter på chäslongen och tillslöt de rödkantade ögonen.

Men Aglae gick ur det ena prunkande gemaket in i det andra och mönstrade hvarje sak af den dyrbara möbleringen, som om hon såge den för första gången.

Och på sätt och vis gjorde hon det också, ty hon såg den i dag med helt andra ögon än eljes.54

Två alldeles motsatta poler berördes vid denna stumma, obarmhertiga kritik. Först mönstrade Aglae sin om-gifning med den tanken: »Hvilket intryck kommer och måste grefve Uggley väl hafva, när han första gången beträder dessa rum?» — och hon tyckte, att ingenting var godt och vackert nog. Och sedan hon retat upp sig tillräckligt och i fantasien utmålat för sig, hur dessa salonger borde fullproppas med ännu mera i ögonen fallande rariteter, gick hon ännu en gång igenom den lysande prakten och såg på allt, som om hon vore den naiva, oskyldiga bondsonen, Hans Burk-hardt, som, vid sidan af sin tillbedda väninna, förvirrad för första gången betraktade denna sagoprakt.

Haha! — nu fick hon tillbaka hela sitt goda lynne, och läpparna kröktes öfvermodigt; hon steg fram till den höga trymån och betraktade sin strålande bild. Ett drag af grymhet framträdde plötsligt på hennes unga ansigte.

»Om jag dig älskar — hvad rör det dig—!d och hennes hvita tänder framskymtade; »och om du mig älskar — hvad rör det mig?}> tillade hon i tankarna och var plötsligt vid allra bästa lynne.

Hon tänkte tillbaka på den tiden, då hon som knapt fullvuxen flicka skref bref till Lucy från Moos-dorf. Så intressant och romantiskt det var, att den lille bondpojken var öfver öronen förälskad i den vackra borgfröken. Han låg som en hund på hennes tröskel, och ju sämre hon behandlade honom, och ju mera hon förtrampade honom, ju mera sprang han efter henne. Det hade roat henne redan som barn, och nu sedan hon fått mognare begrepp om ett romantiskt förhållande, eggades hon af ett samvetslöst qvinnohjärtas hela syndiga begär att draga oskulden i sitt nät och att under mottot:))0m du mig älskar, hvad rör det mig?» drifva sitt grymma spel med den samma.

Herden och konungadottern! — och det nittonde århundradets hela, lättsinniga frihet.55

Aglaé drömde en hel roman full af giftig fantasi. Hur skulle det väl kunna vara annorlunda? Hennes unga lif hade aldrig bevakats af änglavingar; hon liknade den snöhvita näckrosen, som öppnar sin kalk i kärrets orena vatten,

som med hvarje fiber, hvarje nerv uppsuger giftet i ett sådant moras, utan att någonsin en hand sökt flytta den arma, unga mennisko-plantan till lifvets rena källa.

Och ändå — hade Aglae verkligen lefvat i en sådan förderfvad omgifning, att den kunnat utöfva ett sådant inflytande? Hur månget barn till mördare, tjufvar eller äktenskapsbrytare har ej förblifvit rent. till hjärta och själ midt under synd och brott?

Det är sant. Der lasten och synden visa sig i hela sin nakna, vidriga sanning, utan mask eller förställning, der de framträda i hela sin blodiga, skamliga uselhet, der väcka de ofta afsky och afskräcka från ett liknande lif. Men der lasten visar sig i skimrande drägt, der den söfver själarna liksom berusande, ljuflig blomsterdoft, der får den en rikare skörd än i förbrytarehålorna. Är det synd, det som visas oss på den moderna teaterns scener? Är den hjärtats, själens och moralens uselhet, som der återgifves, något fördömligt? Åh nej, det är nyaste parisermodet^ det är den berusande, nervretande sanning, hvilken som äktenskapsdrama framföres för åskådaren, åtföljdt af alla de rysliga konseqvenser, som första steget från dygdens väg medför.

Är meningen kanske, att de tjusande, sköna syn-derskorna på tiljan skola verka afskräckande? Åh nej! Publiken är hänförd — och ju sanningsenligare komedin spelas, och ju krassare effekterna äro, ju mera råheten och uselheten brösta sig, ju rikligare blir också den blomsterdoftande hyllningsgärden.

Aglaé hade ännu inte trampat ut barnskorna, förrän hennes far nästan hvarje kväll utan urskilning förde henne till teatern. Han hade ju hyrt en loge,56

och ... nå ja — det är ju en löjlig sipphet, att nu för tiden ännu vilja hålla de unga flickorna i bur. I mormors mors tid kunde väl fröknarna och fruarna ännu gråta af rörelse öfver »Lilla Hanna och kycklingarna» — nu för tiden sitta skolflickor och se på »fallet Clémenceau» samt kritisera de framstälda lidelserna med samma kallblodighet, som professorn använder knifven vid behandlingen af vämjeliga bölder.

Aglaé hade alltid roat sig bra på teatern. Hennes väninna Lucy brukade regelbundet följa henne, och kommerserådet förstod de unga damernas smak för teatern och allt, hvad dertill hörde på så sätt, att han på sin dotters begäran hade konstnärsaftnar i sitt hem, der deltagarna sammanfördes utan någon som helst urskilning. Der fick mången giftig växt opåtald stå bland lagerträden, och inför Aglaes ögon visade sig ofta »sminkets lif» i osminkad, realistisk gestalt.

Behöfde hennes far väl frukta, att hans guldfisk skulle fastna i de nät och fallrep, som beräkning och frestelse utlade? På intet vis. Lehnberg kände sitt eget kött och blod. Aglaé hade nog ett mottagligt sinne, som lätt fattade eld, men hennes kalla, hjärtlösa förnuft, hennes omätliga stolthet bevarade henne för hvarje steg, som det allra minsta kunnat föra henne för långt.

Att låta sig dyrkas, att med halföppna ögon lyssna till slippriga samtal och på andra iakttaga, hur ett giftigt utsäde låter pikanta förhållanden uppspira — ja, sådant var för henne kaviar på den prosaiska, långtrådiga alldaglighetens torra bröd. Och äfven nu flögo tankarna i den unga damens tjusande hufvud såsom en svärm giftiga insekter, som girigt vilja störta sig öfver ett stackars offer.

Baronessan Lehnberg-Moosdorf stannade i sin bu-doir och drog hastigt upp lådorna i sitt eleganta rok-kokoskrifbord. Hon letade med otåhg brådska igenom den ena efter den andra. Hon hade ett dunkelt minne57

af, att hon sex veckor före sin resa till Italien, fått ett bref från Hans Burkhardt. Läsningen af detta bref hade tyckts henne alldeles för ointressant midt i brådskan af förberedelserna för resan, och hon trodde sig komma ihåg, att hon kastat ner skrifvelsen oöppnad i någon låda. Vid den tiden menade hon, att den lilla episoden »Hans Brukhardt», den landtliga idyllen från hennes barndom, för alltid vore be-grafven samtidigt med den friherrliga kronans uppenbarelse.

I dag satte hon värde på den »lille bondpojkens» rader, då hon der kunde skaffa sig underrättelse om hans senare öden. Hon ville ju kokettera med honom, derför behöfde hon känna dem, för att kunna säga honom, att hon alltid lifligt intresserat sig för och tagit reda på hans förehafvanden.

Så dumt! Alltjämt ingenting! Åh . . . se här . . . ändthgen! Detta gräsligt löjliga, med smalt kuvert försedda bref kan blott vara en räkning, ett tiggarbref eller en af Hans Burkhardts genomnaiva skrifvelser.

Mycket riktigt, hans stora, klara, ännu nästan barnsliga stil.

Den unga damen kastar sig med ett spefullt leende i en fåtölj.

Hennes af juveler gnistrande, praktfulla toilett af-sticker stolt och främmande mot det hvita postpapperet, som om hvarje gnista från briljanterna vore en stråle, som med tillintetgörelse skulle straffa den djärfve lille arrendatorssonen, som vågade att till en baro-nessa Lehnberg-Moosdorf skrifva så hemskt intimt: »Min kära Aglaé!»

Hon sköt med fötterna sidensläpet längre ut på smyrnamattan, satte sig behagligt till rätta i den sidenklädda fåtöljen och läste med lätt vibrerande näsborrar: »Min kära Aglae!

»Om jag hade kunnat, som jag velat, hade jag för länge sedan svarat på ditt sista, tyvärr alltför korta,lilla bref. Men du kan aldrig tro, hvilka vigtiga händelser jag upplefvat under de sista veckorna! Sedan jag varit här på landtbruksskolan, har, som du vet, min längtan att bli läkare vaknat allt lifligare hos mig. Det myckna umgänget med det präktiga, gamla medicinalrådet, hvilken på sätt och vis lät mig som lärjunge få deltaga i hans olika experiment, sektioner och studier, har ännu mera bestyrkt mig i min föresats, ty den snälle, gamle herrn har sagt mig många berömhga ting om min duglighet och har spått mig en stor framtid. Men tyvärr hade hans bref till min far, der han bad honom att ej hindra mig att följa min egentliga kallelse som kirurg, intet resultat. Min far håller fast vid sin idé, att en man med raka lemmar och stark benbyggnad endast får bli landtbru-kare, att detta är det kall, hvartill naturen från början bestämt honom. Ehuru medicinalrådet godhets-fullt fortsatte att utan betalning undervisa mig så mycket, som det kunde låta sig göra, så upplefde jag dock timmar af de förfärligaste själsqval. Det tycktes mig onaturligt att handla mot min älskade fars vilja, och att genom en hemlig flykt och skilsmessa undandraga mig hans befallning föreföll mig som en förbrytelse. Ingenting i verlden kan lyckas väl, om föräldrarnas välsignelse felas, och jag tror, att en man, som är en dålig son, aldrig kan bli en god läkare. Vet du, Ag-laé efter allt hvad jag sett hos det gamla medicinalrådet — så känner jag det, som om läkare borde vara särskildt ädla, präktiga menniskor för att verkligen kunna åstadkomma något godt. Icke blott förståndet, utan äfven hjärtat måste understödja medicinarens verksamhet, om han i sanning vill bli en välsignelse för menskligheten. O, Aglaé, hvilket svårt kall har ej en läkare! Om han ej har ett hjärta i bröstet, som är hundrafaldt rikare på barmhertighet och m en n iskokärl ek än andras, då kan han inte åstadkomma något. Intresset för forskningen, tanken på59

den pekuniära vinsten kunna inte hjälpa honom att besegra eländet, utan hjärtat och medlidandet måste vara drifijädern, som alltid på nytt sporrar honom att lära, att studera — att forska för att bringa hjälp åt de olyckliga sjuka. Men om en menniskas hjärta ej är fritt från känslan af skuld, om hennes själ ej lätt och ren kan höja sig till Gud, då felas der också mod och tillförsigt, och en menniska, som ej har frid i hjärtat, kan ej med säker hand föra knifven — den måste darra. Men hvad är det, jag talar! — Förlåt dessa utgjutelser, älskade vän, de äro beviset, att jag skulle vilja omtala för dig mina hemhgaste tankar och innersta känslor.

Jag hade således en svår tid att utstå och genomkämpa, och hade den gode Guden ej i rätt tid sändt mig den blåa förgät-mig-ejn, så hade jag väl förtviflat. Men förgät-mig-ejna äro mors ögon, och de tillåta ej, att jag förlorar tron på den gode Guden. Derför har jag också i bönen vändt mig till honom igen, som styr himmel och jord, och som ensam vet, hvarför jag så gerna vill bli läkare. Ja, om jag bara inte tänkte på mors lidande och sjukdom!

Jag har återigen tappat bort tråden, kära Aglaé. Räddningen kom i nödens stund, och en väg har öppnats för mig, som visserligen ännu icke för mig till målet, men dock för mig ett jättesteg närmare det samma. Tack vare min fars godhet, som skickat mig till skolan i staden, kunde jag nu få anmäla mig som »enårig» frivillig, hvilket jag också gerna gjorde, då jag näst doktorshatten sätter hjälmen högst. En doktor måste också hafva något af soldat i sig, annars duger det inte heller. Vid militären lär man sig mycket godt: förnöjsamhet, ordning, punktlighet och lydnad, allt grundpelare för en god manstukt. Vinden på exercerplatsen blåser också friskt genom märg och ben,

och om man lär sig att utan fruktan se mot döden på slagfältet, då kan man äfven utan60

att blinka göra det i lasarettet och vid operationsbordet.

Jag anmälde mig således — Aglae — och Gud vare lof, lyckan var mig huld. En kraftig benbyggnad och breda axlar äro ej blott lämphga för landtbrukaren, utan också för gardisten i konungens uniform.

Aglae! Jag har blifvit intagen i gardet! Jag får komma till hufvudstaden ! Förstår du, hvilken fröjd detta innebär? Höfligheten kanske fordrade, att jag sade: 'Allramest gläder jag mig åt att få komma i din närhet igen, kära lilla vän, och att med Guds hjelp rätt ofta få se dig och vara tillsammans med dig.' Men... jag vill vara ärlig, fullt ärhg, såsom jag alltid har varit och hoppas att förblifva hela mitt lif. Min största glädje är att få komma till hufvudstaden, emedan det bästa universitetet fmnes der.

Jag vet inte, om de frivilliga ha tillåtelse att studera under fritiden, men jag hoppas det. Dessutom har mitt åilskade medicinalråd många höga och inflytelserika vänner i Berlin, till hvilka han vill vända sig, för att de, så mycket som möjHgt, må understödja min sträfvan.

Min far hjelper mig tyvärr inte alls och kommer nog inte att gå in på att ge mig de erforderliga pengarna, ehuru han mycket väl skulle kunna göra det. Ty tänk dig bara, Aglae, nyhgen då mor var mycket nedstämd och hemsökt af dödsaningar, har hon låtit mig få reda på våra förhållanden. Jag var nästan mållös af förvåning öfver, hvad två sparsamma, flitiga menniskor kunna åstadkomma. Mina föräldrar ha börjat med ingenting, och nu äro de välbergade, nästan rika menniskor. Men . . . nåja — den som fått sträfva så för sina pengar, den sätter också värde på dem, och derför vill jag visst inte begära ett öre mer af far, än han frivilligt vill ge mig. Jag tänker nog också, att jag får tillräckligt. Och jag vill lefva sparsamt61

och enkelt och vill knussla och dra in på maten, så att jag skall kunna studera under fristunderna.

Denna min själs första och största hemlighet, som utom dig blott mor känner, ville jag så hjärtligt be dig att troget bevara.

Far skall under första tiden ingenting få veta om mitt dubbla lif i hufvudstaden. Om vid ett allvarligt studium det kommer att visa sig, att jag verkligen eger anlag för kirurgin, då skall hans motstånd väl kunna besegras genom förmedling af mina lärare. Den gode Guden har hittills hjälpt på ett så underbart sätt, att han nog också hädanefter kommer att göra det, om det så är hans nådiga vilja.

Och nu farväl för denna gång, min kära Aglae. Inom kort tid hoppas jag att se dig åter, och jag gläder mig deråt som åt julafton, hvilken jag stora, långa karlen ännu i dag håller lika kär som för tolf år sedan.

Framför min vördnadsfulla helsning till din far, och i glädjen öfver att snart få återse dig trycker jag i tankarna dina händer.

Din trogne, gamle Hans.i>

Baronessan Lehnberg-Moosdorf lät de båda tunna brefarken nedsjunka på den prålande hofdrägten. Hennes af diamanter gnistrande händer lågo för ett ögonblick orörliga deröfver, liksom ville hon genom denna gest säga: »Gud ske lof, att denna upprörande läsning är gjord.»

Hon lade tillbaka hufvudet, och ett spefullt leende krusade läpparna: »Han är förfärligt kälkborger-hg, from och god, som en riktig mammas gosse och dessutom också pedantisk. Det är skada på honom, han är så vacker — och derför skall det bli roligt att få se, hvad för kärleksbref det der dygdemönstret skall komma att skrifva. Det blir som en klunk källvatten efter öfverflödet på champagne. Eh bienf lå-tom oss smaka det, cela n'engage å rim!62

Hon steg upp, kastade brefvet tillbaka i lådan och vände sig mot sängkammaren. Släpet frasade och böljade som ett glänsande vågsvall bakom henne. Så kanske vattenjangfrun uppstiger ur böljorna för att i djupet neddraga den intet ondt anande gossen!

FEiMTE KAPITLET.

I Lehnberg-Moosdorfska huset, som snarare för-tjenade namn af palats, strålade gaskronorna välkomnande mot en Hten utvald krets af gäster. Kommerserådet vandrade igenom festrummen med minen af en pascha, som nedlåtande visar sig för en hänförd, jublande skara. Tjenarna, som höllo på att ifrigt ordnande skynda af och an, vände sig hastigt om vid åsynen af penningefursten och helsade ödmjukt och underdånigt.

Det var så herr baronen ville ha det. Hvarhelst han eller hans dotter visade sig, ville han endast se krokiga ryggar. Han ansåg det vara ytterst nödvändigt, att en skarp motsats fans mellan herrskap och tjenare, ty den, som har pengarna i handen, bör respekteras som en makt af dem, som inte ega några. Han sjelf hade också länge nog måst kuscha och lyda, hade länge nog bhfvit trampad under fötterna, innan han blifvit en rik man. Hans förflutna lif hade varit en kedja af svåra dagar, hans ungdom varit nästan eländig. Hur ofta hade han ej dragit hatten ända ned till jorden för sina principaler. Utan sitt rika giftermål, utan sina glänsande, lyckliga spekulationer under den sälla, glada, räntebärande »Griindertiden» skulle 62

Hon steg upp, kastade brefvet tillbaka i lådan och vände sig mot sängkammaren. Släpet frasade och böljade som ett glänsande vågsvall bakom henne. Så kanske vattenjangfrun uppstiger ur böljorna för att i djupet neddraga den intet ondt anande gossen!

FEiMTE KAPITLET.

I Lehnberg-Moosdorfska huset, som snarare för-tjenade namn af palats, strålade gaskronorna välkomnande mot en Hten utvald krets af gäster. Kommerserådet vandrade igenom festrummen med minen af en pascha, som nedlåtande visar sig för en hänförd, jublande skara. Tjenarna, som höllo på att ifrigt ordnande skynda af och an, vände sig hastigt om vid åsynen af penningefursten och helsade ödmjukt och underdånigt.

Det var så herr baronen ville ha det. Hvarhelst han eller hans dotter visade sig, ville han endast se krokiga ryggar. Han ansåg det vara ytterst nödvändigt, att en skarp motsats fans mellan herrskap och tjenare, ty den, som har pengarna i handen, bör respekteras som en makt af dem, som inte ega några. Han sjelf hade också länge nog måst kuscha och lyda, hade länge nog bhfvit trampad under fötterna, innan han blifvit en rik man. Hans förflutna lif hade varit en kedja af svåra dagar, hans ungdom varit nästan eländig. Hur ofta hade han ej dragit hatten ända ned till jorden för sina principaler. Utan sitt rika giftermål, utan sina glänsande, lyckliga spekulationer under den sälla, glada, räntebärande »Griindertiden» skulle63

han hela sitt Uf ha förbhfvit en fattig stackare. Men som sagdt var — dessa tider skulle nu vara öfver-strukna och glömda. Han hade anlag för att vara en rik man. Kunde väl någon se på honom, i hur många år han med nötta byxor suttit i gårdsbyggnaden och fått springa upp, när en fin herre inträdde, lika ödmjuk och underdånig, som hans tjenareskara nu visade sig mot honom.))

Man måste bara inte behandla sådana drängar väl, bara inte slösa något vänligt ord på dylika be-talta varelser. Sådant folk kan ju tro, att man anser sig för deras likar. Ja, en född grefve eller baron, hvars familj redan sedan århundraden tillbaka eger sitt adelsbref, kan nog utan fruktan riskera att vänligt klappa sin kusk i ryggen och kalla honom: 5)kära gubbe» — honom skadar inte en sådan förtrolighet. Men ett nyadladt kommerseråd måste tacka Gud, om han för stora pengar kan bilda omkring sig en hof-stat, som måste bevisa honom den vördnad, som de flesta tyvärr ännu vägra honom. Det är ingen lätt sak, ty underhgt nog vilja menniskorna nu för tiden inte gerna tjena hos selfmademen. De påstå, att de ingenstädes behandlas så illa, som hos sådana herrar, som fordom sjelfva varit tjenare. Af dessa parvenyers rikedomar ha de inte den ringaste trefnad. Spioner, som sjelfva hafva hofmästarelön, föra der ett strängt, oftast mycket strängt regimente; herrskapets rika taf-fel lemnar dem blott det urkokta buljongköttet, och då rika menniskor i allmänhet äro mycket hänsynslösa, så fms det hvarken dag eller natt ro för dem, som alltid måste vara färdiga att utföra dessa))för-gylda» tyranners nyckfulla, egensinniga och oberäkneliga befallningar.

Kommerserådet tänker aldrig mera ta några tjenare, som tjenat i ordentliga, borgerliga hem eller i verkligt aristokratiska hus, ty dessa båda samhällsklasser gå hand i hand, hvad det beträffar att skämma64

bort sina tjenare genom en alltför »rnenniskovärdig» behandling. Han förargar sig äfven nu öfver sina ga-

lonerade slafvars impertinenta ansigten, hvilka bakom hans rygg på det afskyvärdaste drifva med honom, utan att betänka, att de många trymåerna förråda ett sådant skamligt beteende.

Han skall ålägga hofmästaren att utfundera någon liten kupp för att knall och fall kunna köra de båda fräckaste slynglarna på porten, naturligtvis af något skäl, som kan ge honom rättighet att undanhålla lönen. Att ha medlidande i ett sådant fall är löjhgt.

»Ett telegram? åh . . . så sent?D Lehnberg tog med nervös brådska det på en silfverbricka framlem-nade telegrammet. Hans ljusblå ögon blefvo ännu mera utstående, medan han slet upp papperet.

För ett ögonblick stirrade han på det Hksom frånvarande, en gråaktig blekhet betäckte det uppsvälda ansigtet, och handen höjdes mekaniskt till pannan liksom för att aftorka den svett, förskräckelsen frampressat. Men blott för ett ögonblick fick svindeln makt med honom. Han tittade upp och såg sina tjenares ansigten, som fulla af spänd nyfikenhet voro riktade pä honom.

Genom en våldsam kraftansträngning återtog han sin vanliga, sjelfmedvetna hållning. »Ack, sådan skada, mon cher^, vände han sig till sin hofmästare, »jag hade hoppats, att hans excellens, grefve von Falbian redan skulle vara tillbaka från sin tjenstledighet och i dag också skulle kunna deltaga i festen, men tyvärr är herr generalen ännu ute på resor. Ni behöfver således inte lägga dit något mera kuvert.»

Det tycktes den talande, som om ett sällsamt tvifvel, ett uttryck af misstro stod att läsa på de kring-ståendes ansigten. Anade man kanske telegrammets innebörd, eller trodde man sig kunna gissa den? Underrättelsen om den tyvärr fullständigt misslyckade spekulationen hade kommit mycket oväntad och plötslig.65

Baron Lehnbcrg är inte riktigt säker, om inte hela sanningen står att läsa i hans drag. Han är affärsman och vet, att man nu för tiden måste spela mycken, mycken komedi, om man vill behålla kredit och anseende hos menniskorna.

Han går således in i matrummet och betraktar med förnöjd blick den furstliga, nästan öfverdådigt slösande prakt, som i guld, silfver, porslin och kristall möter ögat. Han gnuggar händerna, och hela hans utseende är idel solsken. Men plötsligt mörknar hans blick: »Oh, oh», går det nästan som en skarp hviss-ling öfver hans bleka, tillspetsade läppar.

Detta ljud uttrycker den största missbelåtenhet, och efter som man vet det vara ett förebud till den största onåd, så komma tjenarna och lakejerna hastigt närmare för att såsom en slags hjälptrupp ställa sig bakom den förskräckte hofmästaren.

»Violer, konvaljer?jd höres kommerserådets gälla röst. »Löjligt! Hvem kunde väl våga att strö så tarf-liga blommor på taffeln?»

Hofmästaren betraktar den rika, vackra anordningen af violer och konvaljer. »Trädgårdsmästaren påstod, att han ännu inte under hela säsongen hade kläd t så präktigt som här», svarade han med en djup bugning.

»Hade jag inte bestämt hvita syrener och maré-chal-niel-rosor?»

»Till mig har herr baron inte yttrat denna befallning.»

»Jaså, det är obegripligt. Det är min intime väns, Vicomte de Saint Lorrain, Marquis UArfniton de Gisle la Bussieres älsklingsblommor!» deklamerar han full af förtrytelse, och då festen i dag hufvudsak-ligen är anordnad för hans skull, så önskar jag, att detta tydligt framgår af taffelns anordning. Ni har ännu två timmars tid, telefonera till Schmidt, att han genast byter om blommor.»

Komedi! 666

j)Herr baron, denna mängd af blommor har redan blifvit betald genom dryga pengar», vågar hofmästaren svara, med särskild betoning, men ytterst vördnadsfullt.

Hans husbondes lilla tjocka gestalt höjer sig på tåspetsarna och tyckes nästan vilja växa. De vatten-blå ögonen

gnistra, och den feta handen griper rått tag i de späda, vackra blommorna och rifver dem vredgad omkring.))0m det är betaldt eller inte, hvad gör det. Tror ni, att jag tänker spara på några hundra mark?»

»Herr baron, térosor och hvita syrener äro för ögonblicket allra dyrast, jag tillåter mig att göra er uppmärksam på, att taffeln med dessa blommor blott kan dekoreras mycket sparsammare för samma pris.»

»Samma pris? Hvem säger väl något sådant? Tvärtom, jag önskar se mera blommor på bordet. Hela bordduken skall vara öfvertäckt med rosor och syrener, så att dukens gula siden blott syns direkt omkring tallrikarna. Borduppsatserna skola ha höga buketter, inte så flata som nu. HvarfÖr går springbrunnen ännu inte?»

»Vi ville inte låta den börja förrän vid gästernas inträde, för att spara så mycken eau de cologne som möjhgt.»

»Dårskaper! Salen skall redan dofta, när vi inträda. Eau de cologne? Det är en simpel parfym. Telefonera till Lohse, att jag önskar få 'hvita syrener' och 'liljeparfym' till fyllning. Hvad taffelns anordning beträffar, så vill jag anhålla, att ni inte spar på orätt ställe. Pengarna^ min vän, spela hos mig ingen roll alls, men väl det omdöme, som sedermera fälles öf-ver mina middagar.»

Allmänna, mycket djupa bugningar. På en vink af den tadlade hofmästaren skynda två lakejer ljudlöst bort för att utföra deras herres och husbondes befallningar. Uttrycket i allas ansigten har förändrats som genom ett trollslag.67

j>Du, JeanlJ) hviskade den ene af de utskickade på trappan,))då gubben förut vid telegrammet blef så blek, trodde jag, att bokhållaren haft rätt med sin spådom, att herrn också skulle få sitta emellan vid fallissementet i Newyork, men det tycks ändå bara ha varit återbudet från generalen.))

»Hm!» sade den andre nickande, »tyvärr! Jag skulle gerna unnat den der uppblåsta fettbuken, att han en gång fått punga ut duktigt. Men tvärtom, han tyckes ha fickorna mera fullproppade än någonsin, eljes skulle han väl inte ge ut en hel förmögenhet för några blommors skull.»

»Det är synd och skam!»

X)Det må Gud veta.»

. Kommerserådet hade gått genom de strålande rummen. Hans min visade inte mera ett spår af sinnesrörelse, hans ansigte var inte längre blekt, tvärtom, uttrycket deri var högmodigare än vanligt, och det sätt hvarpå han mönstrade den öfverdrifna lyxen i sin våning, hknade sjelfbelåtenheten hos en man, som slår på sin fulla ficka och bröstande sig säger: »Jag kan göra det, ty jag har råd.»

Aglaé brukade eljes länge låta vänta på sig, men i dag kom hon ovanligt tidigt in i festvåningen.

Hon tyckte inte om toiletter, som inte tydligt förrådde dyrbarheten, äfven för den mest oerfarne åskådaren. Då en enkel, fm smak aldrig stått henne bi, så hyllade den rike mannens dotter den grundsatsen: »Den som långt har, låter långt hänga», och satte på sig smycken och dyrbarheter, öfverallt der plats fans att kunna bära kapitalet till torgs.

Äfven i dag var hennes toilett elegantare och mera prålande, än omständigheterna tilläto. Att hon ännu var en ung flicka togs aldrig'med i beräkningen vid hennes öfverläggningar med sömmerskan, och grefve Uggley's skarpa tunga hade en gång på en dams fråga:68

»Hur tycker ni, att den lilla Moosdorf klär sig?D sarkastiskt svarat: »Opassande, alltid opassande.» Den unga damens späda figur tycktes knapt vara i stånd att uppbära bördan af det körsbärsröda sammetssläpet, som, till öfvermått betäckt med dyrbart guldbroderi, i glänsande veck frasade flera meter långt bakom henne. Ett regn af rubiner tycktes hafva stelnat till gnistrande droppar på hennes hufvud, hals, armar och kjolens framvåd, till och med skospännena och plymerna pä solfjädern hade af slösande händer hållits under det trolska trädet, från hvilket en sådan glänsande röd dagg nedfallit.

Hon såg förtjusande ut, såsom en sagornas prinsessa, som barnafantasien utsmyckat med kunglig prakt. Och hon bar näsan så högt, och den lilla munnen kröktes så sjelfmedvetet, som om det i hela vida verl-den inte funnes

något, som kunde lägga det ringaste hinder i vägen för henne.

Men det oaktadt ljungade det i hennes mörka ögon som af ett hotande oväder, som kunde bryta löst i hvarje Ögonblick, medförande förderf och öde-läggelse.

Med korta, energiska steg framträdde hon till taf-feln, och utan att ens kasta en bhck på de närvarande tjenarna eller trädgårdsmästarna, lutade hon sig fram öfver kuverten för att på elfenbenstaflorna läsa namnen på sina båda bordsgrannar. En mörk blodvåg uppsteg i hennes panna, och tänderna gnisslade sakta mot hvarandra. Sedan reste hoii sig leende.

»Skall Vicomte de Saint Lorrain föra mig till bordet? Och på min andra sida har du tänkt sätta excellensen von Trasting, pappa? Eh Hen, det är ju mycket bra, de båda förnämsta kavaljererna i hufvud-staden. Äro de nya elektriska kronorna redan tända? Gif mig din arm, jag vill se dem.»

Kommerserådet lade full af värdighet sin dotters hand på sin arm. Äfven han log.69

DKronorna äro öfverdådiga», sade han med patos, »och göra heder åt de jättesummor, som de kostat», efter dessa innehållsrika ord förde han Aglaé öfver tröskeln.»

Men knappast såg baronessan Lehnberg-Moosdorf sig obemärkt, förrän leendet dog på hennes läppar. Med en krampaktig tryckning grep hon fadern i armen. »Han har således verkligen vägrat att komma? Vägrat, fastän du personligen farit till honom för att bjuda honom?»

Den tillfrågade blef plötsligen mycket försagd: »Åh, åh, det var upprörande, jag försäkrar dig, Aglaé, fastän jag af alla krafter bjöd till att låta det vattnas i munnen på honom, så försäkrade han med sin hög-mocjiga nedlåtenhet, som alltid ser ut som ironi, att det gjorde honom ondt, men att hans inspektor i dag höll bröllop, och att han derför tänkte fara ut till sitt gods.»

»Hans inspektor? Till sådana menniskor går en grefve Uggley?» sade den unga damen vredgad, med darrande läppar.

»Löjligt! Karlen ville ju blott ha en förevändning. Han tog första bästa.»

»Den mest förolämpand6 var den bästa.» Lehn-berg drog nervöst på axlarna. »Jag var ju från början emot att dra hit honom så der med våld.»

»Med våld?»

»Hvarför skulle jag personligen lemna honom bidraget till basaren? Jag hade lika gerna kunnat skicka det till drottningens kammarherre.»

»Visserligen, det var en dårskap att vara så tillmötesgående mot den oförskämde herrn.»

»Mina tio tusen mark imponerade inte en gång på den inbilske karlen.»

Aglae skrattade bittert: »På honom imponera blott adelsdiplom, som äro skrifna med kilskrift. Äfven om70

innehafvarinnorna blott skulle ega så mycket, att de till hofbalen kunna bestå sig en snödroppsbukett för femtio öre.» Hon tog så hård t i sin fars arm, att det gjorde ondt. »Men jag vill att han bryr sig om oss, och jag vill behandlas och respekteras af honom alldeles som de andra damerna vid hofvet. Hör du, pappa, jag vill det.»

Kommerserådet riktade blicken full af hjälplös ångest på sin mycket bortskämda, egensinniga dotters af vrede vanstälda drag. »Men, kära barn, hur skall jag kunna åstadkomma detta? Uggley är den svår-handterligaste menniska, som jag någonsin träffat i lif-vet, alla mina försök ha strandat, jag vet inte mera, hvad jag skall göra för att uppmjuka den der högmodsnarren.»

Den unga damen rätade på sig, de elektriska kronorna framkallade glödande gnistor på den röda sammeten i hennes drägt, så att det såg ut, som om en smärt eldslåga sloge upp från parkettgolfvet. »Hvad du skall göra? Det skall jag säga dig. Gentilare skall du vara än hittills. Tio tusen mark för en basar, som drottningen anordnar? Det är rent af opassande för en man sådan som baron Lehnberg-Moosdorf.»

»Men Aglae!»

»Afbryt mig inte, sådana saker kan jag taxera och bedöma bättre än du. Hvad är tio tusen mark ? Det är löjligt. En bagatell, en drickspenning i mång-millionärens hus. Gör, hvad jag säger dig. Tag ännu en gång femtio tusen mark.»

»Fhcka!»

^Femtio tusen mark säger jag, gå ännu en gång till grefve Uggley.»

»Det gör jag visst inte! Betänk då —»

»Gå till grefve Uggley och säg honom, att din dotter, jag, Aglae von Lehnberg, skickar honom dessa pengar till en gåfva för hans basar. Har du förstått, pappa?»71

Kommerserådet kände sin dotters röst, han visste, att det inte stod till att strida mot denna ton. Hans hufvud sjönk ned mot bröstet, han strök sig med den starkt doftande näsduken öfver pannan, som var fuktig af kallsvett.

»Hvad skall det tjena till, Aglaé?» Han grep plötsligt sin dotters hand och drog henne ned i en fåtölj för att liksom med större rätt kunna nedsjunka i divanen bredvid henne — han gjorde det som en man, hvars knän darra. »Det som tio tusen mark inte kunna åstadkomma, det kunna inte heller femtio tusen.

»Såå?... Verkligen inte?... Det är det vi s^a se. Mig som dam måste Uggley bestå en tacksamhetsvisit, om han verkligen är den gentleman, för hvil-ken han ger sig ut. Men har han först en gång be-trädt vårt hus, då skall jag nog veta att fängsla honom. »Blott det första steget kostar på» — säger fransmannen — hon skrattade hånfullt: »och grefve Uggleys första steg öfver vår tröskel är väl värdt femtio tusen mark.»

Kommerserådet såg plötsligt tio år äldre ut. »Och hvartill tjenar allt det der, Aglae?» utstötte han upprörd. »Vill du kanske gifta dig med honom? Gud bevare oss, han har inte ett öre, är fattig som en kyrkråtta.»

Hon lyfte retad upp hufvudet, hennes röst lät ännu skarpare än förut: »Nå, jag tänker väl, att det inte kommer an på])engar vid mitt val. Om inte en gång millionärernas döttrar skola få lyckliggöra en fattig stackare, hvem skall väl då kunna tillåta sig en sådan lyx?»

Baronen drog djupt efter andan. »Lifvet är förfärligt dyrt, Aglaé» — stammade han med en skygg sidoblick, du är förfärligt bortskämd — och . . .» han sprang upp ytterst upprörd — »jag säger dig rent ut, att jag för ögonblicket inte har femtio tusen mark att kasta bort.»72

})Undanflykter! — O, det är upprörande! Jag ser, att du tänker korsa mina planer!» Äfven hon steg upp, hennes späda händer knötos, krampaktigt darrande. 5)Nå väl — gör hvad du vill, men hör också mitt ord! Om du inte har lust att offra femtio tusen mark för min skull, så har jag inte heller lust att offra min tid för dig. Tag emot dina gäster ensam, om du vill. Antingen ger du mig ditt hedersord på, att du i morgon lemnar upp pengarna till grefven, eller ger jag dig mitt, att jag inte visar mig i dessa rum, förrän jag der får mottaga grefve Uggley på visit. Punktum.»

För ett ögonblick stod Lehnberg orörlig med händerna krampaktigt slutna omkring fåtöljens ryggstöd. Sedan höjde han sitt bleka ansigte och tvang sig till ett leende. »Lilla trotshufvud! Du vet, att du kan göra, hvad du vill med din svage far. Nå väl, jag ger dig mitt ord. Men en sak vill jag begära i gengäld, gif mig ett löfte, Aglaé.»

Hon skrattade och tog honom i hand: »Afgjordt.»

Han gick nära intill henne, hans drag fmgo ett sällsamt uttryck: »Aglae ... om detta offer återigen är förgäfves, om Uggley äfven efter detta försök inte gör min af att umgås i vårt hus, såsom man fordrar af en man, som går i giftastankar, då . . .d

»Nå? — kom bara fram med det.»

DDå lofvar du mig att lyssna till Yicomte de Saint Lorrains frieri!»

Hans vattenfärgade ögon stirrade ängsligt på dottern för att söka utforska verkan af dessa ord, men han ryggade

häpen tillbaka, då hvarken ett häftigt svar eller ett vredgadt skratt hördes. — Den unga damen såg tvärtom ut, som om denna hennes fars önskan vore helt naturlig. Hon vred lugnt omkring rubinarmbandet på den fylliga armen. y>Bon, jag ger dig mitt ord. — Om Uggley inte nappar, så tar jag vicomten.»73

Kommerserådet närmade sig henne några steg med ett utrop af förtjusning.

DNär Aglae? När skall det afgöras? Jag besvär dig att göra det snart.»

»Vid säsongens slut.» Hon talade kort och be-stämdt och så hkgiltigt, som om det vore fråga om en bagatell.

»Bravo! Bravo! Lilla vicomtesse de saint Lorrain, fru marliisinna d'Ärmiton de Gisle la Bussiére! O, sä det låter, som en hel Wagnerorkester full af välljud! — Och rik är han, Aglaé, du får hela ditt lif fråssa i fullaste öfverflöd. O, en så angenäm känsla det är, det smakar bättre än den läckraste bit!...» och Lehnberg lade båda händerna med utbredda fingrar på sin runda mage och smackade med de feta läpparna som en karp, som från land kommer tillbaka i friskt vatten. »Det är således uppgjordt, om herr grefve Uggley inte har håg att meta guldfisken, så låter den fånga sig i vicomtens nät. Haha — ett nät af myrten och rosor!» och liksom fruktande, att Aglae kanske kunde återtaga sina ord, tog han hennes händer och tryckte den ena efter den andra hastigt mot sina läppar. »Och nu adjö, mon ange . . . min förtjusande vicomtesse — jag skall på kontoret ge befallning om, att de femtio tusen göras disponibla. Det är ingen småsak, såsom kursen nu står, jag kommer att göra känbara förluster, men ändå hvad skulle jag inte kunna göra för min hlla prinsessa.»

Aglae vände sig framför spegeln och drog den krusiga luggen litet längre ned i pannan. »Skynda dig, jag ber, tjenarna kunna ju komma i hvarje ögon-blicklD — Hennes röst lät så lugn och sansad, som om hon nyss talat blott om vädret med sin far. Hon vände inte heller blicken från sin bild i spegeln, när efter några minuter en tjenare visade sig samt med erforderlig skyndsamhet och vigtighet förkunnade, att den första gästen anländt.74

»För honom hit.»

Och sedan stälde sig den unga arftagerskan med en god del instuderad värdighet under den elektriska kronans vackra, nedhängande blomsterrankor och väntade ej utan spänning på den mycket precisa gästen, som ej ens kunde afvakta klockans slag för att uppvakta huset Lehnberg. Portiéren sköts undan, och med ett sakta skri, man kunde inte urskilja, om det uttryckte glädje eller fasa, ryggade Aglaé tillbaka, som om hon såge en ande.

»Hans . . . Hans Burkhardt!» Hög och smärt, en nästan kunglig gestalt, stod han framför henne. Han hade inte längre uniform, en enkel svart dr ägt gaf honom ett nästan småstadsaktigt utseende, som blef nästan högtidligt genom den hvita halsduken och de hvita handskarna.

Friskt och blomstrande, något brunhyadt från den tid han varit soldat, log hans ansigte mot henne med det blonda, lockiga håret och de härliga blåa ögonen, som, oaktadt sitt intelligenta och om hög andlig be-gåfning vittnande uttryck, dock blickade så trohjärtadt som ett barns.

Utan att bry sig om den unga damens prålande omgifning och strålande företeelse skyndade han rakt fram till henne och räckte henne med stormande glädje båda sina händer.

»Kära . . . kära Aglaé!»

Hon stod ett ögonblick som bedöfvad och stirrade på honom, urstånd att kunna säga ett ord till helsning. Först då han tog hennes händer, innerligt tryckte dem och ännu en gång med jublande röst försäkrade: »O, kära Aglaé, så jag gladt mig åt denna öfverraskning och detta återseende» — då återvann hon herraväldet öfver sig' sjelf.

Blodet steg sjudande hett upp i hennes ansigte, en blandning af vrede och högmod skönjdes i det tvungna leendet, hvarmed hon nådigt böjde hufvudet.75

befriade sina händer och förvånad slog dem tillsammans.

DÄr det verkligen ni, Hans?i) ropade hon, hastigt användande det formella »ni», »och ni kommer redan i dag? Jag väntade er först om söndag.»

Ett ögonblick såg han häpen på barndomsvännen — »ni?» hon kallade honom plötsligt »ni»? — Ja visst — det är ju också mycket riktigare, de äro ju inte barn längre, och sällskapslifvets seder och bruk äro stränga. Det tycker han är i sin ordning. Han blir eldröd vid tanken på, att han möjhgtvis varit så taktlös och kallat henne »du» i sina bref. Men han lugnar sig fort. »Ja, om söndag», sade han gladt skrattande. »Söndagen spelade blott en roll, så länge jag bar kungens rock. Men sedan i går har jag åter utbytt svärdet mot det kälkborgerliga paraplyet, och min första utgång var till er, Aglae, för att omtala denna vigtiga händelse.»

Han lade handen mihtäriskt helsande mot det guldlockiga hufvudet och gaf henne denna underrättelse i så stram hållning, som om han stode inför sin kapten. Aglae pekade med en förnäm, vårdslös gest på en fåtölj och koketterade för honom med graciös skalkaktighet. Genom en blick på klockan hade hon öfvertygat sig om, att ännu en qvart återstod till middagsgästernas ankomst, hvilken hon nu tänkte tillbringa på det angenämaste, hvarför hon glömde sin ursprungliga förargelse.

»Man ställer sig således numera som Eskulap i Amors tjenst! — Det är verkligen en öfverraskning. Enligt menskliga beräkningar är ju er soldattid ännu inte ute? — Hur kommer det sig till, att ni redan nu är fri?»

»Man kunde rakt inte mera använda mig», skämtade han, satte sig och fortfor allvarligare, med en öppen blick af förtjusning på hennes strålande företeelse: »Har ni fått mitt sista bref?»76

Hon nickade. 5)Jag kan det utantill», och dervid såg hon på honom ined en förtrollande blick.

Han blef mörkröd, denna gång af glad häpnad. »Dä känner ni också till alla de stora förändringarna i mitt lif, och jag behöfver blott tala om de sista kapitlen ur min lefnadsbok? O, Aglae, lyckan har ej öfvergifvit mig. Jag har fått många höga, inflytelserika gynnare, som ha understödt mig, hvarhelst de kunnat. Den förnämste af våra kirurger, professor Wendhausen, intresserar sig så lifligt för mitt studium, att jag blott har hans godhet att tacka för, att jag på så kort tid hunnit lära så mycket. Jag får komma i hans klinik, får vara närvarande vid alla hans operationer och försök, ja, han har till och med haft godheten att vid åtskilliga tillfällen låta mig få hjälpa honom med ett och annat, som. Gud vare lof, har lyckats för mig.))

DProfessor Wendhausen ?d — Aglaé lyfte hastigt hufvudet: »Ack, det intresserar mig! Han skötte pappa, då han för två är sedan hade olyckan att slungas ur .vagnen — hästarna skenade. — Wendhausen ... ja visst ... jag har nyss läst namnet der-inne på bordet . . . om jag inte misstar mig för mycket! Vi skola strax öfvertyga oss derom, herr Burk-hardt, var så god, er arm ... för in mig i matrummet. Vi vänta nämligen gäster i dag, derför ser ni mig så här i toilett.»

Hon hade stigit upp, hennes blick flög med ett blixtrande ögonkast från klädningen bort till den unge studenten, som om hon frågade: »Och jag tror nog, att jag behagar dig?»

Hans reste sig också, mera mekaniskt än ifrigt åtlydande den unga damens uttalade önskan. Hans stora ögon betraktade förvånadt hennes strålande gestalt. — »Ja, ni är underbart vackert klädd, Aglaé, jag förstår visserligen inte att bedöma en sådan prakt i sammet och siden, men det tyckes mig, som om77

den drägten skulle vara mycket dyrbar. — Är inte ett sådant der långt släp mycket obeqvämtPD Hon skrattade. 5)När man har det nästan dagligen, så vänjer man sig dervid.D

Han nickade eftertänksamt. »Men jag tror, att ni skulle se lika vacker ut i hvardagsklädning med köksförkläde på, Aglaé.»

»I köksförkläde?D — Hennes röst lät nästan förskräckt, hon böjde fram det af juveler gnistrande huf-vudet, som om hon inte trodde sina öron.

Han såg mycket naiv ut. »Nå ja . . . jag menar, att ni alltid är en vacker flicka, äfven när ni inte är så der fin, utan har på er en enkel drägt, såsom det behöfs för att styra och ställa i hushållet.5) Aglaé lyfte högmodigt på näsan. »Men, herr Burkhardt! — Hvardagsklädning — köksförkläde! Fi doncD, det är en tjenarinnas attributer, men passa ej för en baronessa Lehnberg-Moosdorf! Jag känner lika litet ett 'styrande och ställande i hushållet' som ett 'köksförkläde\D

Han var alldeles häpen. »Ni kan väl inte alltid gå klädd i så dyrbara drägter som den der?» — utbrast han tviflande.

Hon lekte otåligt med solfjädern. »Och hvarför inte? Under säsongen är jag dagligen på middagar och baler, och sådana fester fordra stora toiletter. O, jag har mycket dyrbarare släp än det här — fastän guldbroderiet är äkta och är värdt en liten förmögenhet. Min far är en rik — en mycket rik man — jag vill alls ingenting göra, som är under min värdighet, och ett köksförkläde ... oh choking! ett köksförkläde skulle vara en skamfläck i en millionarf-tagerskas utstyrsel.»

Det tycktes, som om den enkle landtmannens son först nu rätt begrep, hvem han egentligen hade framför sig. Han blef återigen mörkröd. »Åh, det der är nog inte rätt tänkt, Aglae, intet redhgt arbete,78

hvilket det än må vara, förnedrar en qvinnohand — den må nu vara rik eller fattig. — Hvad gör ni då hela dagen, om ni inte sköter hushållet åt er far?» Hon svarade honom med ett silfverklingande skratt: »Min Gud, kan väl en sådan fråga ens vara möjhg i nittonde århundradet, en sådan fråga i en fullvuxen, studerande menniskas mun! Hvad jag gör? — Jag uppfyller det svåra kallet att med elegans och noblesse representera friherrinnan Lehnberg-Moosdorf. Det är ingen lätt uppgift. Jag måste spela en roll i hof-kretsarna, måste öfverallt dit jag kommer visa min fars rikedom .i ny belysning.»

»Åh . . . hvad angår väl er fars pengar er?» Ag-laé slog honom hälft medlidsamt, hälft vredgadt med solfjädern på kinden: »Må Gud bevara dig, så ung, så oskuldsfull och ren!» skämtade hon. »Hvad min far^ förmögenhet angår mig?» — Har ni inte en aning om, hvad det lilla ordet 'kredit' har att säga för en affärsman? Ser ni, dotterns uppträdande blir ofta det afgörande för hennes fars kredit! — En kännare taxerar värdet af mannens företag efter hustruns eller dotterns briljanter och beräknar papperet efter stenarna. Men nog derom! Jag tänker snart göra er mera hemmastadd med våra förhållanden och vanor. För mig nu in i matsalen — jag vill se efter, om vi vänta professor Wendhausen i dag. Mannen är visserligen inte adlig — han var dåraktig nog och vägrade att ta emot det erbjudna adelsdiplomet — men han är nu en gång en af vår tids storheter, och pappa och jag tycka om att till vårt hem bjuda alla, som spela en roll i verlden. Att 'samla storheter' är ju också en hten sport, som måste öfvas af en rik mans qvinliga anförvandter, ty att vara alltför exklusiv är långtrådigt och opraktiskt, då man ju redan af hänsyn till affärerna måste göra propaganda för de olika aktierna. Nå, så se er omkring. Har ni någonsin sett sådana rum?»79

Ett sällsamt uttryck hade vid Aglaes sista ord lagt sig omkring den unge mannens läppar, det såg nästan ut, som kände han sig obehagligt berörd af barndomsvännens åsigter. Han blickade temligen likgiltigt på den furstliga prakt, som rådde i rummen, genom hvilka de gingo. »Nej, jag lefver för närvarande i sådana enkla förhållanden, att jag knappast kan begripa en sådan ståt, men ännu mycket mindre förstår att uppskatta den. Som sagdt var, jag förstår det också så litet. — Åh . . . men blommorna, ja, för blommorna har jag ändå ett öppet sinne, — åh . . . och dessa blommor äro härliga.)) — Han såg inte det dyrbara guldet och silfret på taffeln, han såg blott de doftande rosorna och syrenerna, som smyckade den, och böjde sig med strålande ögon hastigt ned för att fröjda sig åt deras skönhet.

))Hm . .. ganska vackra blommor — en elegant taffel skall ju dekoreras på det viset. Men silfverser-visen är ett mästerstycke af guldsmedskonsten — hvad tycker ni om detta vackra, upphöjda vapen?»

Mer af höflighet än af intresse lyfte Hans på en tallrik. »Åh, det är mycket konstfärdigt och säkerligen mycket dyrt. Jag förstår mig inte alls på sådana saker, jag har alldeles för litet tillfälle att se dylikt.»

»Ni skall få gå i skola hos mig. Vill ni titta på menun? — Hvar och en af dessa målade elfen-benstaflor kosta aderton mark.»

»Allsmäktige Gud, för den summan måste jag lefva nästan en hel månad! —Menu?» — Han skrattade glädtigt, »det skulle vara kaviar för folket. Jag är en barbar och fullkomligt känslolös för dylika bordets njutningar. Ni känner ju vårt matrum i Moos-dorfs arrendegård — och vet, att brunnsvatten och saltkött äro stamgäster der.»

En klocka slog — och Aglae vände litet oroligt hufvudet mot dörren. Minnet af Moosdorfs arrende-80

gård förskräckte henne. DÅh... redan sex . . . våra gäster kunna komma i hvarje ögonblick» — sade hon i en just inte särdeles höflig ton.

Han förskräcktes. »Stör jag kanske, Aglaé? — Åh, jag går genast. — Herr Kommerserådet? — der kommer jh redan er far, jag hör hans röst . . . men inte ensam — Wendhausen, det är sannerligen han, min käre, dyre lärare och vän.»

Mellan portiéren syntes den berömde kirurgens höga gestalt, hans själfulla Öga strålade emot Aglaé och hennes barndomsvän.

5)Min nådigaste fröken!» — han tog henne helt lätt i handen. »Förlåt vårt direkta inträngande i gastronomernas rike. Er herr far bad mig att här uppsöka vår tjusande värdinna!» — och sedan vände han sig till Hans, sträckte hjärtligt båda händerna emot honom och tryckte dem varmt. »En sådan öf-verraskning, min käre Burkhardt, att fmna er här bland gästerna. Det lämpar sig just bra, jag har något att tala med er om. — Min största högaktning, min käre baron, ni har en verklig talang att upptäcka de stora andarna redan i deras knoppning — jag gratulerar er, att ni utbreder era beskyddande händer äfven öfver detta uppväxande snille, man kommer att vara er tacksam för detta.»

Kommerserådet stirrade häpen på arrendatorso-nens friska ansigte. »Åh . . . Burkhardt, . . åh . . . mycket riktigt . . . herrarna känna hvarandra?» — och då han såg, att professorn lade sin hand på den unge mannens axel och med nästan faderlig välvilja upprepade: »Känna hvarandra? Det skulle jag tro!» — då utsträckte han också sin »beskyddande hand» mot den unge studenten och tänkte just, temligen förlägen, be honom vara välkommen, då en tjenare anmälde, att nya gäster nalkades.

»Kanske jag får be herrarna följa mig in i salongerna», sade Aglae graciöst leende.81

Ett ögonblick senare hviskade hennes fars röst i hennes öra: »För allt i verlden, Aglae, hvad skall jag göra med den der menniskan? — Jag kan väl inte sätta den der bondpojken bland våra förnäma gäster?»

Baronessan vände på hufvudet. »Ingen menniska har, Gud ske lof, en aning oni hans härkomst, och Wendhausens välvilja höjer hans personlighet. ~ Spela »beskyddarens» roll — och bit i det sura äpplet. — Bjud honom!»

SJETTE KAPITLET.

Hans Burkhardt satt vid den rike mannens bord såsom den fjortonde gästen, som man hemtat upp från gatan, likgiltigt om han passade i den glänsande bildens ram eller icke.

Aglae plirade emellanåt öfver sin solfjäder för att ge akt på »bondpojken», som satt der midt i huf-vudstadens mest utvalda societet. Hon såg, att han var förvånansvärdt ogenerad, och det tycktes nästan, som om ingenting af allt, som erbjöds honom, hvar-ken den furstliga utstyrseln eller de präktiga anrättningarna, det ringaste imponerade på honom. Det både förtretade och lugnade henne — hon hade under hans korta vistelse der oroat sig mer än nog vid tanken, att arrendatorsonen genom ett opassande uppförande skulle kunna ådraga dem skam och vanära.

Hvar hade han väl lärt sig att finna sig så väl i en så ovanlig situation? Kommerserådets dotter märkte nog genast, att Hans följde den kloka grundsatsen att först se, hur de andra gjorde, och sedan

Ett ögonblick senare hviskade hennes fars röst i hennes öra: »För allt i verlden, Aglae, hvad skall jag göra med den der menniskan? — Jag kan väl inte sätta den der bondpojken bland våra förnäma gäster?»

Baronessan vände på hufvudet. »Ingen menniska har, Gud ske lof, en aning oni hans härkomst, och Wendhausens välvilja höjer hans personlighet. ~ Spela »beskyddarens» roll — och bit i det sura äpplet. — Bjud honom!»

SJETTE KAPITLET.

Hans Burkhardt satt vid den rike mannens bord såsom den fjortonde gästen, som man hemtat upp från gatan, likgiltigt om han passade i den glänsande bildens ram eller icke.

Aglae plirade emellanåt öfver sin solfjäder för att ge akt på »bondpojken», som satt der midt i huf-vudstadens mest utvalda societet. Hon såg, att han var förvånansvärdt ogenerad, och det tycktes nästan, som om ingenting af allt, som erbjöds honom, hvar-ken den furstliga utstyrseln eller de präktiga anrättningarna, det ringaste imponerade på honom. Det både förtretade och lugnade henne — hon hade under hans korta vistelse der oroat sig mer än nog vid tanken, att arrendatorsonen genom ett opassande uppförande skulle kunna ådraga dem skam och vanära.

Hvar hade han väl lärt sig att finna sig så väl i en så ovanlig situation? Kommerserådets dotter märkte nog genast, att Hans följde den kloka grundsatsen att först se, hur de andra gjorde, och sedan

följa sina grannars exempel. Men hon ryste ändå vid tanken på, att mannen från landet möjligen kunde ta knifven till fisken.

Då laxöringen serverades på gnistrande kristall, berättade hon med högljudd röst, att hon nyligen med egna ögon sett något nästan otroligt: En herre ur societete^i, som med knif skurit sönder laxen på tallriken ! — Det hade verkligen varit något besynnerligt att se på, och värdinnan tycktes vara alldeles förtvif-lad af förlägenhet öfver att ha en sådan person bland sina öfriga gäster. Hennes blick föll dervid skarp, nästan varnande på den unge Burkhardt, utan att betänka att en finkänslig menniska måste känna sig sårad af ett så tydligt uttaladt tvifvel på hans goda skick.

Uttrycket i den unge mannens ansigte slog henne visserligen med häpnad. Hans öga blixtrade till, när det mötte hennes blick, och rodnande kastade han stolt tillbaka hufvudet, så att det nästan liknade trots. När laxöringen serverades honom, tog han ej deraf.

Vicomte de Saint Lorrain iakttog hvarje min och rörelse hos sin sköna granne, och det undföll honom inte, att Aglae ofta gaf förströdda svar för att inte förlora ett ord af det samtal, som den »ringe» studenten på sitt högljudda, hurtiga, men visst ej opassande sätt förde med professor Wendhausen och kammarherre von Sposers fru. Såväl denna som den berömde kirurgen ansågos för mycket spirituella och — livad särskildt konversationen beträffar — ytterst anspråksfulla personhgheter.

Den unge Burkhardts naturliga, glada väsen tycktes uppriktigt intressera och tilltala båda, i synnerhet som det för genuina hufvudstadsmenniskor är något ovanligt att få höra sådana ärliga, osminkade åsigter uttalas.

Vicomten kunde inte frigöra sig från en känsla af obehag. Kommerserådets protegé? Åh, löjhgt, hvad menas med protegé? Denna sköna titel är vanligt-83

vis blott en täckmantel för beräknande fattiglappar, som i rika hus låta Dhjälpa sig uppD, för att samtidigt fiska i grumligt vatten. Hur ofta har inte redan en framstående konstnär" fiskat en sådan liten guldfisk, som de förnämsta kavaljererna förgäfves gjort sin kur. Man träffas alla dagar, protegén förstår att göra sig angenäm, sjunger, spelar eller målar sig in i hjärtat på husets dotter och får slutligen lika säkert fotfäste som en snyltväxt, som inte mer kan lossas från trädet, som den insnärjt.

Och monsieur Hans Burkhardt söker ju inte ens dölja, att han har öga och öra blott för husets tjusande dotter, för den rika arftagerskan. Hans blick flyger oupphörligen åter till henne, än strålande af hänförelse, än plötsligt förmörkad som af vrede och svartsjuka. Och han är en vacker, kraftfull man, typen för en äkta german, som säkerligen måste göra intryck på det lilla brunetta trollet Aglae, om inte för annat, så för motsatsens skull.

Hvar månde han väl komma ifrån? Husets dotter undviker konseqvent att besvara hans frågor och hycklar en stor likgiltighet för sin fars skyddsling, men hon förställer sig, hennes uppmärksamhet dragés magnetiskt till den

ljuslockiga studenten; inte ett ord, inte en rörelse undgår henne, emellanåt utbyta de också blickar. . . . BiantreU

Vicomten lutar sitt läderfärgade, magra ansigte öfver silfvertallriken och biter ihop tänderna, så att musklerna i kinderna skarpt framträda, och dessa förefalla ännu magrare än eljes. Han har aldrig hyst aktning för qvinnorna och är van att alltid tänka det sämsta om dem, ty de fruntimmer, med hvilka han mest brukar umgås, äro ej egnade att ingifva honom respekt för äkta, sann qvinlighet.

Att Aglaé och den unge narren der borta förstulet kokettera och hålla på att sätta i gång en liten roman, tyckes honom sjelfklart. Han är husets pro-84

tegé och bon dess rika dotter. Under sådana förhållanden måste ju en dyhk hten förbindelse uppstå, men att döma efter hvad vicomten hittills haft tillfälle att se af baronessan Leh^erg-Moosdorf, så förefaller det otroligt, att denna hjärtlösa, beräknande lilla varelse någonsin skulle förnedra sig att ta en man, som inte genom ett förnämt namn, stamslott och andra adhga tillbehör kan försäkra henne om en glänsande ställning i verlden.

Aglae som doktorinna? Ett sarkastiskt leende krusar fransmannens läppar; han stryker med lillfing-ret upp den tunna, sylfma mustaschspetsen vid mungipan — ett originelt sätt. Hela hans uppträdande är originelt; när han helsar på gatan, tar han hatten antingen midt i kullen — eller tar han cylinderhatten i brättet bak och lyfter den med en kantig armrörelse ett ögonblick öfver den glesa hjässan. Stötvist sorn en automat. Äfven detta nya mod vinner bifall och härmas af de unga herrarna bland hans bekanta. Käppen med en väldig rot i stället för knapp bär han rakt framför bröstet, så att den spetsiga hakan kan hvila på det polerade otinget. De i fma färger hållna glacéhandskarna sitta antingen fästade vid det breda hattbandet eller på brättet af cylinderhatten, och när vicomten röker, så använder han ett slags munstycken, hvilkas längd måste beräknas efter meter. Hans sätt väcker uppseende i staden; och då den tyske Mickel* fortfarande tyvärr bär åsneöron, så applåderas detsamma, emedan det kommer direkt ifrån Paris.

Vicomten vet, att han imponerar mycket på damerna. Han är aristokrat af renaste vatten, som af personlig sympati för tyska konungahuset för framtiden tänker uppslå sina bopålar under Germanias ekar. När hans egendomar i Bordeaux och Champagne först få utgjuta hans fäderneärfda hemlands heta drufblod i

* »Der deutssche Michel», gammalt tyskt öknamn.85

det nya fosterlandets källare, då återstår för Louis de Saint Lorrain ingenting mer att önska än det ena — det bästa, en tysk maka, som med honom vill dela de goda dagarna.

Denna sista utsaga har blifvit mycket spridd i hufvudstaden, och då vicomten yttrat sig i liknande ordalag till det belåtet mysande kommerserådet, så kan han vara öfvertygad om, att denna hans hjärtas tanke hmmit fram äfven till Aglaés rosenröda små öron.

5)Den gamle Lehnberg är en uppkomhng, som har

en till kryperi gående vördnad för långa titlar»--

gästen från Seine såg med ett nästan förakthgt leende ned på sin silfvertallrik, »och vanligtvis faller äpplet ej långt ifrån trädet. Den nybakade lilla baronessans högmod och öfversitteri äro visserligen oerhörda, men... qvinnor äro ännu ombytligare än aprilväder, och Ag-laé är lidelsefull — man har sett exempel på, att de stoltaste qvinnor lemnat krona och tron i sticket för att i vanvettig förblindelse kasta sig i armarna på en namn- och titellös älskare.))

Men ett sådant missgrepp af Aglae skulle betydligt korsa vicomtens planer. Han är inte svartsjuk, dertill har han redan älskat alltför mycket, hans blod flyter som en trött, sval, kraftlös bäck genom den ut-lefvade kroppen. Må den lilla kokettera så mycket hon vill med den blonde skyddslingen, det tänker han aldrig hindra, bara det inte blir giftermål af! Bara det ej blir ett allvarligt förhållande, som ej blott fängslar hennes hjärta, utan också hennes portmonnä.

Den fundersamme gästens matta, djupt liggande ögon blicka ännu en gång förstulet bort till Hans Burkhardt.

Han blinkade dervid, som om han tittade i allt för skarpt ljus, och i pannan bildades otaliga små veck.

Om han blott visste ett medel för att hos den högmodiga lilla fröken vid sin sida en gång för alla borttaga smaken för ett dylikt giftennål. Hvarför86

berättade väl Aglaé historien om den opassande fisk-ätningen med så uppseendeväckande hög röst? Hvar-för såg hon samtidigt så varnande på gästen i den enkla rocken? På hans fråga: »Hvad är unge Burk-hardts far?i> hade Agiae svarat mycket kort: »Gods-egarei) — och genast afbrutit samtalet.

Skulle studentens familj kanske ändå inte vara fullt presentabel, och hans uppfostran på grund deraf inte vara alldeles så vårdad, som sig borde?

Ett fult leende framlockade för en sekund otaliga rynkor omkring vicomtens ögon. Ingenting verkar mera afskräckande på ett högmodigt flickhjärta än ett offentligt nederlag, som beredes föremålet för hennes intresse. De sår, fåfängan mottar, äro giftdroppar för kärleken. Eh hien, låtom oss försöka att med välviljans silfverhammare slå på klippan, kanske en gnista framkommer, som kan upptända bålet, hvars lågor måhända ej skada Amor, men för alltid förbränna Hymens fackla till stoft och aska.

Hans plan var mogen — han vände sig till Agiae och log på det förbindligaste. »Sådana originella åsigter! Det är verkligen egendomhga idéer den unge medicinaren förfäktar. Han blir liflig nu och besannar på ett utmärkt sätt, att vinet löser tungan.

De planer, han hvälfver i sin hjärna, äro i sanning stora. Om han blott kunde förverkliga en enda, så skulle han kunna säga sig ha funnit botemedlet mot döden. »Hvar har ni väl 'letat fram' den der intressanta ynglingen, som vill storma himlen med Askulapstafven ?»

Baronessan Moosdorf öppnade belåten den gnistrande solfjädern. »Nå ja, han är från min hemtrakt. Ni vet ju, att min far köpt stora egendomar i södra Tyskland, och då han med Moosdorf förenade alla större egendomar på flera mils omkrets, så felades det passande umgänge för oss i trakten. Som barn är man ju ej så nogräknad, och derför blef Hans87

Burkhardt, såsom enda jämnårig, min lekkamrat på landet.5>

Vicomten bugade sig artigt. »En menniskovarelse, som har den afundsvärda lyckan att hafva känt er länge, baronessa, blir redan derigenom en värdefull tillökning i kretsen af mina vänner. Den som står under ert beskydd, min nådiga, kan äfven räkna på min tillgifvenhet.»

Han tog det skummande champagneglaset och blickade först Aglae djupt och uttrycksfullt i de kalla ögonen samt höjde det sedan med ett elegant accen-tueradt »Monsieur Burkhardt — det gläder mig att ha fått lära känna er!»

Den tilltalade såg upp med sina stora, ärliga ögon och tackade höfligt, men i hans min spårades inte en skymt af, att han uppfattade den stora ära, som vederfors honom. Det färglösa ansigtet med den ut-prägladt franska typen hade från första stunden varit honom ytterst motbjudande. Han var alldeles för god tysk för att kunna fmna behag i en parisisk modenarr, och när han såg på vicomtens magra gestalt i den sprättiga drägten, frisyren, som gaf det utlefvade ansigtet ett nästan fånigt uttryck — Louis de Saint Lor-rain kammade sitt glesa hår slätt öfver hufvudet, rakt ned till midten af pannan, der det var jämnt klippt som efter linjal — då föreföll det honom nästan, som om han inte hade en man, utan en karikatyr framför sig.

Sedan han besvarat skålen, ämnade han fortsätta det angenäma samtalet med kammarherrns gemål, men markisen tycktes oaktadt det stora afståndet vilja börja ett samtal med honom.

På sitt hänsynslösa sätt öfverröstade han de talande.

»Ni är ju i dag för första gången i vår ärade värds hem, monsieur Burkhardt?»

»Det är sant, herr vicomte.»88

»Ni är ju godsgranne till min vackra bordsgranne här?»

Aglae spratt till, och hennes bhck flög befallande bort till Hans.

2)Ja visst, vicomte, det har jag ju redan sagt er!i> afbröt hon hastigt.

Det allmänna samtalet förstummades, man lyssnade omedvetet till detta högljudda utbyte af ord. Hans Burkhardt rätade på sig. Han hade förstått Ag-laés afsigt, och blodet steg honom åt hufvudet.

DGodsgranne?)) upprepade han högt, med öppen och fast blick mötande sin forna väninnas öga, »det är väl en alldeles för anspråksfull titel, herr grefve. Min far är arrendator på Moosdorf — något eget gods ha vi inte!»

j)Åh . . . åh . . . vraimentiD sade Lorrain med ett förbindligt leende och knep hälft ihop ögonen. »Lefva era föräldrar ännu?»

»Ja, Gud vare lof.»

»Och er far har bestämt, att ni skall bli läkare?»

»Åh nej, min far är en enkel, tarflig landtbru-kare — vi kan lika så väl rent ut säga det riktiga tyska ordet, bonde, som ännu fullständigt står under inflytandet af fäderneärfda dygder och lefnadsåsigter. Han har ingen respekt för den medicinska vetenskapen, emedan han. Gud vare lof, ännu aldrig behöft den. Han går i hvad väder som helst bakom sin plog och tycker, att sådana menniskor, som med glasögon pä näsan sitta och hänga öfver böckerna dag ut och dag in, äro ena riktiga odågor.»

Eldröd i ansigtet stirrade Aglae ned på sin tallrik, ur stånd att få fram ett ord. Hon andades häftigt med hårdt sammanbitna tänder, hon hade kunnat sjunka ned i jorden af blygsel och vrede.

Alla hufvud böjdes framåt, men utom vicomten, som med lismande min rynkade på näsan och lutade sig tillbaka för att liksom få ett större afstånd mellan89

sig och den talande, blickade intet öga klandrande eller högmodigt på den unge mannen, som i en sådan omgifning vågat så modigt uttala sanningen. VVend-hausen lade nästan ömt handen på sin lärjunges axel: 5)Från den fördomen ska vi nog kurera honom, min käre Burkhardt.i)

^Mais mon DieuD, fortfor Lorrain envist. DOm er far är emot er karriére, understöder då er mor era studier eller felas det henne medel dertillPD

Hans reste sig ännu högre. Aglaés af vrede och blygsel vanstälda ansigte skar honom i hjärtat, så att det sved af bitter, plågsam missräkning. Det kom öf-ver honom en känsla af otyglad, ärlig stolthet, uppblandad med en viss humoristisk förbittring. 5>Min mor?5) upprepade han mycket högt,))åh nej, medel felas henne visst inte, det framgår af en anekdot, som man berättar om den präktiga gamla frun för att visa hennes anspråkslösa sinnelag. Medicinalrådet, som farit ut till mina föräldrar för att godhetsfullt medla för mig och mina framtidsplaner, träffade min mor, som fortfarande klär sig i bondqvinnornas halflånga, hemväfda kjol, ensam i rummet. Hon kom emot honom med svullet och ombundet ansigte: 'Ar ni sjuk, fru Burkhardt? Min Gud, så ni ser ut.'

Mor log tåligt som en ängel: 'O, det är bara tandvärk.'

Medicinalrådets blick for öfver hennes gestalt och upptäckte, att den gamla frun visserligen bar skor, men inga strumpor.

Talarens blick mötte blixtrande baronessans, som med ett sakta rop af vrede kastade sig tillbaka i stolen. DMedicinalrådet fortfor skrattande: 'Men fru Burkhardt, ett sådant svullet ansigte och inga strumpor pä fötterna?'

Den gamla frun såg trohjärtadt på honom. 'Jag har inga, herr doktor, alla mina strumpor äro fulla med spar da dalrar fi>90

Högljudt, lifligt skratt, blott Aglae vänder talaren ryggen och ser inte i sin vrede, att nästan alla de närvarandes blickar vänligt betrakta Hans, men skade-gladt se bort åt henne, värdinnan.

Med förnöjd min höjer Hans det blonda hufvudet ännu mera: »Pengar felas det sålunda inte, om mor blott ville, så kunde hon nog i smyg låta mig få en slant då och då för att underlätta mina studier, men se, hon vill inte!!»

»Så? Ar er mor också så främmande för den moderna kulturen, att hon betraktar den medicinska vetenskapen som trolleri?» hånade vicomten med sammanknipna ögon och skrattade sitt tysta, ihåliga skratt, som lät honom synas betydligt mycket äldre.

Den unge studenten såg talaren så rakt in i ögonen, att denne blinkande vände bort sin blick.

»Min mor är visserligen en enkel, tarflig qvinna, som står fjärran från det moderna lifvet och dess företeelser, men är derför icke otillgänghg derför. Hennes sons önskan är också hennes, men hennes mans vilja är en helig lag för henne, och derför skulle hon aldrig göra en sak, som min far inte gillade. Sådana äkta makar, som inte ha några hemligheter för hvarandra, som gå hand i hand äfven då, när vägen är väl hård för en qvinnofot, sådana äkta makar fins det inte mera i den moderna verlden, och derför väntar jag också allraminst af er, herr vicomte, att ni skall förstå och uppfatta ett sådant gammalmodigt tyskt äktenskap.»

En paus uppstod. Wendhausen höjde sitt glas med en blick af stolt glädje och nickade tigande åt den unge talaren. På de flestas ansigten visade sig ett välvilhgt leende, blott kommerserådet satt der hjälplös och flämtande samt såg i sin förlägenhet obeskrif-ligt dum ut.

Vicomten kastade högmodigt tillbaka hufvudet och vände sig mot Aglae, som med hög röst, och utan91

att bry sig om Hans Burkhardts ord, började ett samtal om det nyaste franska dramat, för hvilket hon svärmade på det högsta.

Hon såg mycket het ut och visste inte, hur älskvärd hon skulle vara mot sin granne från, franker-nas land.

Det nya dramat behandlade naturligtvis det moderna normaltemat, äktenskapsbrottet i hela dess lättsinne och samvetslöshet, och båda svärmade på det högsta för denna pikanta, charmanta komedi, der man så nöjsamt beljuger och bedrager hvarandra.

Den unge studenten blickade för ett ögonbhck upp i den tindrande kronans ljushaf, det tycktes honom, som om Moosdorfs parkmur plötsligt uppenbarades för hans inre blick. Han satt åter deruppe under löfvet och tittade efter Aglaé, hur hennes smidiga kropp smög fram mellan buskarna för att lura den sökande guvernanten. Då hade han för första gången i lifvet fått klart för sig, hvad lögn och bedrägeri var. Han hade känt en het, stickande smärta i hjärtat, och i detta ögonblick, då han såg bort mot henne, som talade så lättsinnigt, då stack det åter till i hans hjärta, och det var som om ett förhänge drogs upp för hans ögon och blottade den afskyvärdaste komedi, som någonsin uppförts inför hans ögon.

Gästerna togo afsked; äfven Hans Burkhardt framträdde till värdinnan med hatten i hand. Hennes blick flög hastigt omkring, ingen gaf akt på henne.

X)Gå inte ännu — vänta till sist, jag har ännu något att säga erlD hviskade hon i smyg.

Han bugade sig stum. Blodet steg sjudande hett upp i hans ansigte. Det hade nyss känts, som om han för sista gången i lifvet stode framför barndomsvännen, framför henne, som sedan långa år tillbaka egt alla hans tankar, alla hans förhoppningar, all hans trogna, rena kärlek, och nu bad hon honom stanna,92

när alla de andra gingo, nu drog hon honom åter till sig, honom,^ som hon hela aftonen så uppenbarhgen stött tillbaka. Ångrade hon sig? Eller roade det henne att foga ännu en akt till den komedi, som hon spelat med modenarren Lorrain? Det var det han skulle få se. Djupt dragande efter andan trädde Hans öfver tröskeln till den lilla salongen, der det silfverbroderade, ljusblå sidenet hemlighetsfullt kringsnärjde honom, liksom vågorna i hafsjungfruns slott slå tillsammans öfver hennes offer.

En stark och bedöfvande doft slog emot honom. Liksom allting i kommerserådets hus var öfverdrifvet, så hade man också med sådant öfverflöd parfymerat salongerna, att rosornas, konvaljernas och syrenernas doft verkade nästan berusande på sinnena.

Hans kände Aglaés förkärlek för starka parfymer ännu sedan fordom i Moosdorf. Hon lät redan då till öfvermått pryda sina rum med blommor och kunde timtals ligga sysslolös på divanen och med välbehag insupa denna doft, som förorsakade andra menniskor hufvudvärk. Hon blef ^knappast sömnig af detta Ijuf-liga sömnmedel, utan påstod, att hon blott förnam en behaglig, drömmande känsla, som angenämt retade hennes nerver. Hur mycken onatur fans ej hos denna unga varelse, hur föga ungdomsfriskhet, hur stor öfver-mättnad i en ålder, som strängt taget ännu ej trampat ut barnskorna! Bakom honom hördes ett sakta fnissande, och då Hans häpen vände sig om, låg ba-ronessan Lehnberg i en fåtölj, med fötterna korsade och långt utsträckta på den hvita björnfällen samt händerna kokett liggande bakom hufvudet. Hon brydde sig inte om, att denna ställning var opassande för hennes urringade toilett, tvärtom, hon tycktes fullt medveten om, att hennes tjusande figur på detta sätt visade sig i den mest förföriska dager.

DSå der jaD, sade hon leende, »nu äro vi ensamma, HanslP93

Hela hennes väsen, hennes röst, hennes leende hade något skådespelaraktigt. Kanske hon ville härma någon liten scen i en fransk dram, som särdeles slagit an på henne.

Arrendatorns son tycktes ha sitt förstoringsglas framför ögonen, han såg skarpt, skarpare än eljes. Han såg, huru onämnbart vacker den lilla fresterskan var, men han såg också, att allt blott var tillgjordhet, allt blott en instuderad roll, hvars verkan hon ville pröfva på honom.

Långsamt och tungt stödde han sig mot en fåtölj, lemnande ett stort rum mellan henne och sig. »Ni hade något att säga mig, baronessa!» svarade han mycket formelt, utan att bry sig om hennes så plötsligt förtroliga tilltal.

»Det är sant. Sitt ner.»

»Jag har brådtom — klockan har redan slagit tolf.»

Hon skrattade ironiskt: »Det är ännu tidigt på dagen för fmt folk. Blott sämre folk går tidigt till sängs, emedan de måste tidigt ut på arbete.»

»Då vill jag af heta mitt hjärta räkna mig till de arbetandes, så illa ansedda klass och anhåller att så snart som möjhgt få gå.»

Hon gaf honom ett blixtrande ögonkast: »Det tycks vara en ny slags och mycket underlig passion af er att vilja gälla för en »man af folket».

»I god mening är jag det också och nekar inte dertill.»

Stenarna på hennes röda sammetstoilett gnistrade: »Hur skola väl sådana löjliga åsigter kunna öfverens-stämma med ert kall som läkare? Kom ihåg, att ni stänger vägen för er till alla rika och förnäma hus, om ni underhåller folk med sådana små historier, som ni gaf till bästa i dag. Afbryt mig icke», fortfor hon retad, då Hans sakta skrattande drog på axlarna, T>jag anser det vara min pligt att säga er min mening rent ut. Jag känner er från barndomen, pappa ämnar på94

min önskan hjälpa cr fram, och derför skulle jag i framtiden inte mera vilja upplefva sådana scener som i dag.»

Han skrattade återigen, det var ett sällsamt skratt, han stödde sig med båda händerna mot ryggstödet och såg ut som en menniska, som glädtigt leende af-vaktar utgången af ett lustspel. Då han inte talade fortfor hon hastigt: »Hvad hade ni för afsigt med att tala om för menniskorna, att era föräldrar äro enkelt bondfolk?»

»Att här såsom i alla andra fall helt ärligt säga sanningen.»

»Med sådana grundsatser kan ni på sin höjd göra er omöjlig i den bättre societeten samt kommer att bryta nacken både af er och er framtid.»

»Den hättre societeten? — Det beror på, hvilken som menas med det. Således är sanningen här i huset ett mynt, som kommit ur kurs. Under hvilken fana seglar den moderna umgängestonen väl eljes? Jag är en nykomling i millionärens salonger och ber om godhetsfull upplysning.» •

Hon kände nog ironin, som låg i hans ord, men hon lutade ännu mera sjelfmedvetet tillbaka det lilla hufvudet och fortfor i temligen högdragen ton:

»Sanningen är ett mynt, som säkerligen inte tages emot af någon, ty den är å ena sidan alldeles för litet känd, å andra sidan af för dålig metall . . . eller alltför massiv kan man också säga, hvar den än slår ned, så qvarlemnar den spår. Jag kommer ihåg, att jag redan för många år tillbaka i Moosdorfs park gifvit er en lektion. Äfven lifvet måsfé läras. Ingenting är svårare än att spela en god och framgångsrik komedi, och i nittonde århundradet äro alla menniskor skådespelare, och den som inte är det, utan ställer sig som statist bland aktörerna, måste lifvet igenom skjuta kulisserna åt andra och blir uthvisslad, om han vågar simma mot strömmen.»95

Klara och stora sågo lians strålande blå ögon ned på henne:))Så går det med den tafatte 'Jöns' på de bräder, som föreställa verlden — men hvad lön skörda väl de, som äro goda skådespelare?»

»Det som i dag utgör lifvet: pengar, rang, titel, ära.»

»Det är mycket, nästan allt, hvarefter en men-niska kan sträfva. Men tror ni också, att dessa fyra väldiga pelare kunna uppbära ett tak, hvarunder lyckan bor?»

»Lycka!» — Hon tillslöt trött sina ögon och sträckte på den smärta kroppen med ett uttryck af den största likgiltighet. »Hvad kallar ni lycka? — Fortuna är en qvinna, som bär tusende namn — för hvar och en innebär hon ett annat begrepp.»

»Godt, låt oss börja med ert. Hur tänker och önskar ni er lyckan? — Att ni oaktadt allt ert guld, oaktadt er ställning, er ungdom och skönhet, redan funnit den, det skulle jag vilja betvifla.» Hans röst lät kall och ironisk, men i hans öga låg plötsligt ett ångestfullt uttryck, snarlikt det hos en anklagad, som bidar det afgörande ordet från domarens mun.

Hon reste sig häftigt, hela hennes väsen tycktes plötsligt elektriseradt, liksom glödande af en sinnesrörelse, som blott väntade på tillfälle att kunna utbrista i ord.

»O, ni menniskokännare», skrattade hon hårdt, »hvilken riktig prognostikon har ni ej i egenskap af blifvande berömd läkare stält för mig! — Lycklig! — Nej, jag är det inte, ehuru jag enligt menniskors uppfattning har ^allt, som förskönar tillvaron och ger den värde.»

Han kom nästan omedveten närmare och tog hjärtligt hennes händer. »O Aglaé!» — det låg som jubel i hans röst. »Jag visste nog, att ni hittills blott spelat komedi, att ni bedragit mig genom en mask, som skulle dölja ert hjärta och er själ! Men96

nu kastar ni af den — nu vill ni vara uppriktig och bekänna, att äkta lycka blott ligger i trogen kärlek och helig sanning.»

För ett ögonblick hvilade hand i hand och öga i öga. Hur vackert var ej hans ansigte — hur nära voro ej hans läppar intill hennes. En främmande, varm, lycksalig känsla genomströmmade plötsligt, liksom förlossande, hennes själ: »Ja, du har rätt. Kärleken är lyckan, och jag älskar dig, Hans Burkhardt. Ack, hvarför skall du vara af så låg börd, att redan från barndomen en skiljemur funnits mellan dig och mig.»

Ja, en himmelshög skiljemur. Glöden i Aglaes kinder slocknade, hon lutade långsamt tillbaka huf-vudet — beräknande, klok, kokett som alltid och glömde inte, att en menniska, som spelar, alltid förlorar, så snart hon låter hänföra sig af sina känslor. Hon betraktade honom leende, hennes händer hvilade helt lätt i hans. »Orätt gissadt, min vän. — Kärlek och trohet äro två ord, som inte längre finnas i nyare tidens lexikon. Nej! Min lycka ser helt annorlunda ut. Se er omkring i detta hus. Der finnes allt, som kan köpas för pengar, men blott ett fattas, den ädla, stolta r^den af gamla förfäder på väggarna, de enda afgudabilder inför hvilka de, som blott ega sina familjetraditioner, ännu böja knä.

Hon lutade sig närmare, hennes röst liknade en huggorms sakta hväsande. »DerfÖr består min lycka i en lång, lång ättartafla, ett stamträd, som utsträcker sina rötter så långt tillbaka i tiden, att hvarje barn vid dess nämnande

vet, att det är en urgammal adhg ätt!» — — »Hör ni detta, Hans Burkhardt? — En sådan lycka är mitt lifs mål, och den som ej kan bjuda mig den — han är genom ödet skild från mig ... för all evighet!»

Djupt dragande efter andan släppte hon hans händer. — Han stod orörlig och såg ned på hennes strålande gestalt. Hans ögon glänste onaturligt, det97

såg nästan ut, som stodo de fulla af tårar. — »Gifve Gud, att en sådan lycka en gång må i sanning lyck-liggöra er, Aglaé, att den komedi ni spelar aldrig må sluta som sorgespel. Farväl, Aglae — — för all evighet!»

Hon tittade upp förvånad, nästan skrämd. Ett sådant afsked hade hon ej velat framkalla. — Hon ville egga honom och skrämde bort honom — fatalt; det var första gången, att en komedi slutade annorlunda, än hon velat och tänkt. Hon hade ämnat en så treflig liten roll åt den unge skyddslingen, den förälskade prygelgossens, som skulle användas som eldbrand för att upptända svartsjukans lågor i andra hjärtan. Och nu kastade den styfsinta menniskan rollen för hennes fötter och lemnade scenen, innan hans replik fallit.

Fatalt, mycket fatalt. — Baronessan Lehnberg-Moosdorf tuggar förargad på läppen, för första gången i sitt lif känner hon sig osäker. Hon hade aldrig trott det vara möjligt, att en fattig menniska, som knappast hade nog för att äta sig mätt, likgiltigt och stolt skulle vända ryggen åt en millionärs hus. — Hon har varit så nervös under några dagar — hon har säkerligen burit sig tanklöst och klumpigt åt i den här saken. Har hon, komedins prestinna, gjort fiasko i dag? — — Gälla hvisslingar ljuda i nattens stillhet. Aglaé spritter till och lyfter ofrivilligt händerna till öronen. — Så löjligt, portvakten i hotellet midt emot hvisslar på droskor. — Hvem skulle väl kunna hvissla ut skådespelerskan Aglae? Och ändå gick tonen henne genom märg och ben.

Komedi! 98

SJUNDE KAPITLET.

Hofteaterns foyerer och restaiirationslokaler hade af Kungl. teaterstyrelsen upplåtits för hållandet af en basar, som nyss blifvit högtidligt öppnad i kronprinsessans närvaro. Hufvudstadens förnämsta kretsar, aristokratin på intelligensens, bördens och penningens område hade sammanslutit sig med konstnärsföreningen för att i det gamla, ärevördiga operahusets lokaler framtrolla en bild, som i färgprakt, i originalitet och genialitet tycktes öfverträffa allt, som dittills i den vägen åstadkommits.

De konstnärligt prydda och sagolikt smyckade salarna bildade hvar för sig ett litet férike, som läto besökaren leende, som i en dröm, betrakta de ständigt vexlande, i skönhet med hvarandra täfiande scenerierna.

Man inträdde först i ett orientaliskt kafé. Med guldtråd genomväfdt siden frasar, svällande divaner inbjuda till kaffe, sorbett och tschibuk, en skara tjusande odalisker, måleriskt lägrade omkring de jättestora rosenbuskarna, klinga med mynt och tamburiner och sälja rosor åt de hänförda gästerna till oerhörda pris. Längs sidoväggen sträcker sig en orientalisk basar i miniatyr. Rosenolja doftar, mattor och broderier glänsa i turkinnors och arabiska flickors händer, vapen, prydnader, bronser och fällar locka såsom under ur tusen och en natt, och i en vänlig vrå af blommande orange och myrten utbjuder den för sin skönhet beryktade hustrun till en militärattaché undergörande amuletter.

Hennes mörka ögon tindra genom den guldväfda slöjan, hennes händer vinka, så att guldringarna på hennes nakna armar klinga, och hon hviskar med leende läppar: y>Voilå monsieitr! en kärleksdryck, intet99

qvinnolijärta motstår den.» Och intet manligt bjärta motstår denna lockelse. — 1 orangelunden böjas knän för Zuleima, och i hennes ebenholtsskrin hopas guld och sedlar. Två steg vidare, undan med portiéren — baha! Der sitta landsknektarna vid träbordet och spela tärning vid kruset — en hvar^ som har lust att smaka ett krus vin från trettioåriga kriget, kan för dryga pengar få köpa det hos de forntyska skänkflickorna i ståndet med de blyinfattade små fönsterrutorna.

Och åter en annan bild! — En teatergarderob. Leende, öfvermodigt kulisslif! — En förtjusande liten grefvinna säljer puder, smink och skönhetsmuscher, som under skämt och glam påklistras de kringsvärmande köparna. En generalsdotter står vid hennes sida och klipper full af behag och outtröttlig humor oupphörligen nya ting af svart

glanspapper — hjärtan, duf-vor, grisar, rosor — allt hvad de unga herrarna i sin fåfänga önska att få bära på kinder, panna eller näsa. — En ryktbar operasångerska har haft en mycket originel idé, hon sminkar för tjugu mark, hvilken mask som helst, och just nu kommer, under allmänt jubel, en mycket ung löjtnant, såsom en ypperlig »Al-ter Fritz))*, från sminkfåtöljen.

Skrattet ljuder ända in i vaxkabinettet, der hvar tredje timme en ny föreställning tillkännagifves genom ringning. — Der stå vackra fruntimmer, berömda konstnärer och herrar, präktiga och egendomhga »vax-figurer».

Rrrr — en annan bild! — Niirnberger korf-stugan! — Hå, så aptithgt det doftar af surkål och stek. — Der stannar mången och äter frukost — alldeles efter originalet.

Holdiholdriho!! — Ett jodel klingar mellan lockens stängande på seidlarna. Näst intill kan man

* Binamn på Fredrik II af Preussen.100

i den vackraste tyrolerstuga, utan järnvägsbiljett och utan bergstigning, få stekt klimp. Prinsessan S. och friherrinnan Tracy äro ett par vackra))jäntori>, och man tar gerna ett djupt tag i sin portmonnä för att af dessa händer få den läckra nationalrätten lagad. — Konstnärshänder hafva gjort utkast till staffaget — snöberg glänsa, getter klättra i stenröset, en ko råmar till allmän glädje under det djupt nedgående, sten-tyngda taket. — Sångare och sångerskor från operan dansa »Schuhplattler», ^ sjunga de lustigaste visor och samla in pengar med en sådan trohjärtad, hederhg min, att en hvar gerna ger sin skärf åt dessa alpernas barn.

Ah! Solfjädrar fläkta— atlasklädningar frasa — färgprakten i de mest förtjusande drägter bländar ögat. Vi komma genom en med guldgaller försedd dörr, utanför hvilken två gammalfranska gardister stå vakt, in i Madame de Maintenons mottagningssalong. Vi se ett lysande sällskap, de förträffligaste masker af historiska personligheter, inbegripna i ett lifligt franskt samtal, och om vi sätta oss i guldfåtöljerna vid de små marmorborden, så erbjuder oss pater La Chaise sin snusdosa, som innehåller rätt dyra priser, och ma-äame la Diichesse de Berry frågar leende, om vi önska affischen till dagens föreställning — f>Les pre-cieuses ridicuUsD par Mr. Moliére! — Det är en trogen kopia, men man måste lägga åtminstone en hun-drakronesedel på det gulaktiga pappersbladet.

Och vidare, alltjämt vidare! — Här serverar en förtjusande »Liesel», »Pschorrbräu» — en firad dam ur hofsocieteten, der håller en ung kavalleristfru cigaretter till salu, som hon sjelf förfärdigar — här spelar ett ungerskt kapell, der stå tält vid tält med de mest olikartade artiklar, skjut- och spelbanor — en skeppskajuta — droppstenshålor och Melusinas vattenpalats med tjusande sjöjungfrur oeh najader. Så-

En tyrolsk nationaldans. Ofvers. anm.101

som hvirflande kaleidoskopbilder draga de förbi, tjusande öga och själ.

En liten spiraltrappa leder upp till en i många smårum afdelad sal. Väggarna äro betäckta med go-beliner och sinnebilder från flydda dagar, då svärdet och spjutet i riddarens hand sb^efvo godtyckliga lagar.

Väldiga horn, hufvud af uroxar, fällar, sköldar och vapen smycka tornérsalen, och från de små tornkamrarna vid sidorna inträder man i de olika stånden, der ädla qvinnor och män öfva medeltidens handtverk samt ställa forna tiders industri i den moderna välgörenhetens tjenst. Dekorationerna äro rent af mästerligt målade. Går man fram till den första nischen, tror man sig se en månbelyst gata i Niirn-berg. Längst framme står mästar Sachs lilla hus, och på träpallen sitter verkligen lifslefvande den hederlige mästaren och syr de vackraste små skor. — Ryktet, att grefve Moringen, kronprinsens alltid glade och lif-vade adjutant, under flere månader gått i lära hos en af hufvudstadens berömdaste skomakare, för att på basaren som en Hans Sachs kunna umgås med becktråd och syl, hade för länge sedan flugit genom salongerna, och nu fick man med egna ögon se den genomroliga verkligheten. Åh, så herrarna afundas skomakaren med den niotaggiga kronan 1

Under högljudt jubel nalkas kunderna; han får ställa de näpnaste fötter på sitt knä, får omsorgsfullt taga mått till en toffel, och medan han välbehagligt profvar, förstår han att med vackra ord krydda arbetet. Mången röd kind blir hetare, och månget naivt hjärta skulle vilja slå vad, att det blott behöf-des .den ringaste vink med denna toffel

för att för all tid komma säsonglejonets lockiga hufvud att böja sig under den.

Ur nästa nisch höres en dämpad hornblåsning. — Der står Margareta på altanen och ser ned åt Rhen. »Gud skydde dig, för stor den lyckan skulle varit102

Gud skydde dig — det fick ej blifva så!» För tjugu mark kan man ur baronessans fina hand få köpa den i guldsnitt bundna lilla vackra boken om trumpetaren von Säckingen,* och sä ofta handeln blir mycket liflig^ hoppar den hurtige gardeslöjtnanten i Werner Kirch-hoffs kostym ur sin båt, lägger trumpeten ur handen och hjälper under allmän munterhet till att sälja! — Och så vackert han kan blåsa på trumpeten! — Hela hofvet hade på enkedrottningens önskan måst stanna framför denna afdelning för att lifligt applådera den unge krigarens musikahska prestation. Nästa nisch fick ett flyktigare besök; det höga herrskapet bestälde ingenting hos baronessan Lehnberg-Moosdorf — utan fortsatte.

Allt det skönaste, som någonsin förfärdigats för att i prålande glans pryda ett riddargemak, hade här förenats till ett bländande helt. De kulörta fönstrens målning var ett dyrbart mästerstycke, gobelinerna representerade ett värde af många, många tusen, och i de tunga, gyllene pokalerna, tallrikarna och krusen på vägghyllorna låg en förmögenhet. Från hvarje fläck, der man kunnat anbringa guld, silfver och ädla stenar, strålade de emot åskådaren, men hela denna prakt nådde sin spets i den rika kommerserådsdotterns drägt.

Aglaé tronade som en drottning på den öfver-måttan rikt snidade, med kuddar betäckta stolen.

Hennes guldsmidda brokaddrägt med bräm af blåräf trotsade hvarje beskrifning, gördeln med det långa gehänget, framstycket på lifvet, armbanden och diademet gnistrade af dyrbara diamanter, rubiner, smaragder och perlor, och till och med broderiet på un-derklädningens framvåd var öfversålladt med värdefulla ädelstenar, som strålande afstucko mot det hvita atlastyget.

»Der Trompeter von Säckingen», dikt af Scheffel.

Öfvers. anm.103

Stolt, käckj sjelfmedveteii och säker på sin strålande skönhet lutade Aglae tillbaka det lockiga huf-vudet, medan hon nådigt gaf audiens åt sina beundrare och för hvar och en särskildt upprepade: »Jag-stansar vapen mina herrar, endast vapen.»

Och med likgiltig nonchalence höll hon de små läderbitarna och stansapparaten i beredskap på ett litet sidobord, ty ehuru de flesta af hennes beundrare hade både krona och vapen, så hade hon dock ytterst få beställningar.

Kommerserådet bemödade sig feberaktigt att beständigt hålla sin dotters plats omgifven af folk. På sitt taktlösa sätt släpade han alltjämt dit nya offer och visade dem full af inbilsk utförlighet hvarje enskild dyrbarhet i hennes rike.

»Nå, min käre löjtnant», sade han, i det han med armbågen knuffade till en ung artillerist, »gå på bara! Beställ en cigarrväska med ert vapen på! Hvad har ni i vapnet allt? Jag hoppas, att det inte är för mycket djurkräk — Agiaé tycker inte om att rita djur, och igår måste hon åt grefve Torste vid ulanerna stansa nästan en hel zoologisk trädgård. Nå, hvad tror ni väl, att hela kalaset der i nischen kostat mig? Nå, så hugg till på en slump!! Hahaha . . . jag kan nog tro, att ordet fastnar i strupen på er!»

Den unge officern var i sjelfva verket så förbluffad, att han tigande bockade sig och drog sig tillbaka.

Aglae var vid dåligt lynne. Hon behandlade de enstaka herrar och damer, som kommo till henne, ovänligare än någonsin, och medan hon förströdd och enstafvig inte gjorde det ringaste för att upplifva samtalet eller att sälja sina stansade lädervaror, flög hennes blick otålig, med en het fråga, bort öfver mängden, liksom sökande och forskande efter något för-loradt.104

Ännu oftare dröjde hennes blick vid grannen till venster, hvars enkla uppträdande hon i början helt ogeneradt hånat.

Grefvinnan Viola Kodositz-Möllin hade ej gjort anspråk på någon särskild nisch, utan hade tagit plats tätt intill

Aglae, vid Hans Sachs' ena husvägg, och såsom ett slags pendant till denne. En skickhg hand hade här framtrollat ett idylliskt, af vinrankor omgifvet fönster, kring hvilket hvita dufvor fladdrade. Framför detsamma står en enkel trästol med gammaldags, brokig målning på karmen — ett lågande hjärta omgifvet af bjärta blommor — och der sitter den ljuslockiga grefvinnan i Evas* enkla, blå och hvita ylledrägt. Hon ser förtjusande ut i den lilla mössan, och i all sin stora enkelhet utöfvar hela denna bild en mäktig trollkraft. Spinnrocken surrar under de fma händerna, och det enda, som den unga damen har att sälja äro stycken af groft, hemväfdt lärft, som ligger prydligt uppstapladt bredvid henne.

Hemväfdt lärft! — och ändå står alltjämt en stor del af hofvet, furstliga personer och berömda storheter framför denna älskhga lilla Eva för att med verklig passion köpa hennes lärft eller de med brokiga bårder försedda handdukarna.

Men framför baronessan Lehnberg-Moosdorfs plats stå på sin höjd hustrurna och döttrarna till några rika köpmän, som på närmare håll vilja betrakta sin rivals drägt och omgifning, och som genom sin frikostighet vilja imponera på kommerserådet samt ett par obetydliga kavaljerer och civilklädda herrar, efter hvilka hvar-ken hund eller katt fråga i societeten.

Aglae bleknar af förargelse och biter sig i läppen, men samtidigt spritter hon till och känner sjelf, att blodet häftigt rusar till panna och kinder — grefve

* Hjältinnan i Wagners »Mastersångare».

Öfvers. anm.105

Uggley har ändtligeii iriträdt i salen, ser sig sökande omkring och skyndar hastigt fram till grefvinnan Viola.

Aglae andas knappast. Hon ser, hur grefven med en mycket respektfull, men ändå nästan förtrolig hels-ning framträder till den blonda Eva, hur hans blick omsluter henne med stolt ömhet, och hur hans hand med en hård tryckning tager hennes. Viola har rodnat, de mörka, violblå ögonen se upp emot honom, och ehuru hon besvarar hans helsning alltigenom for-melt, så ligger deri ändå något annat, än hon visar i umgänget med de andra herrarna. I bådas väsen hg-ger ett visst godt förstånd, och denna iakttagelse låter baronessan Lehnberg i vanmäktig vrede knyta händerna öfver den gnistrande guldbrokaden.

Grefve Uggley står endast några få steg ifrån henne, skall han inte en enda gång vända sig till henne? Då kommer hans öga säkert att fängslas en stund af prakten och glansen i detta rum. Men han anar väl ännu inte, hvilken furstlig ros, som blommar vid hans sida, och är ännu helt fängslad af den enkla tusenskönan. Men nu, nu helsar artilleristen på honom, hvilken nyss så i ögonen fallande hastigt lemnat hennes far, och han tyckes för grefven och de kringstående herrarna och damerna berätta en ytterst lustig historia.

Alla komma närmare och skratta till högt, och grefve Uggley vänder hastigt på hufvudet och ser bort till Aglaé. Ett drag af ironi och harm ligger på hans ansigte, sedan tyckes han sakta fälla några skarpa ord — ansigtena bli allvarliga, och den strama hållningen gentemot den Lehnberg-Moosdorfska nischen framträder ännu tydligare.

Aglae skulle vilja skratta högt. Afund, ingenting annat än tydlig afund! Emedan hon har pengarna och tronar som en drottning här, derför rynka de förnäma menniskorna på näsan och äro förargade, att de inte kunna göra likadant! — Derför att hon fullständigt för-106

dunklar den simpla linnetorsäljerskaii och den löjlige skomakaren, derför förklaras hon i akt.

Ja, att stansa vapen kostar visserligen mera än att bjuda ut gult, hemväfdt tyg. Det är obegripligt, hur menniskor, som eljes äro så stolta, kunna förnedra sig till att föreställa spinnerskor, skomakare, skänkflickor och säterjäntor. Aglae skulle hellre offrat sitt lif än spelat en så ovärdig roll. Hon var adelsdam, och den, som inte egde krona och vapen, hade ingenting med henne att göra.

Och ändå menar hon sig skola dö af förargelse. Oaktadt den aristokratiska ramen, den furstliga prakten, som omger henne, är hon den förbisedda och utvisade ur denna krets, i hvilken hon vill och måste spela en roll — om

det ock skulle kosta henne lifvet. Hon hade trott, att hon i sin drägt och i sitt rum utvecklat den mest imponerande prakt, och nu lutar sig grefve Uggley mot Evas träbord och ser så likgiltigt bort öfver Aglaé och alla hennes diamanter och perlor, som om det inte lönade mödan att låta blicken stanna hos denna nybakta adelsdam.

Aglae vände hufvudet med af vrede blixtrande ögon. Hvem är väl qvar hos henne? Ingen. En nyfiket tittande och mönstrande menniskomassa böljar förbi henne — ingen enda köpare framträder till hennes plats — under stort jubel låta damerna visa sig tofflor hos grefve Moringen, och herrarna följa Ugg-leys exempel och köpa lärft. Så de roa sig alla, så de skratta och skämta, och så denna utstuderadt koketta person, Viola, ger smäktande blickar åt den ene efter den andre, och dervid visar sig så oskyldigt naiv och glad, som om hon alls inte begärde den vid hennes sida sittande millionarftagerskans pengar och ädelstenar.

Med livilken skadeglädje alla titta bort till Ag-laés tomma bord och göra hånfulla anmärkningar. I den tystnad, som för ögonblicket råder, kan hon till och med höra, hvad som säges.107

))Nå, Uggley», säger skrattande en gardeslöjtnant, 5)vill ni inte för femtio öre låta stansa ert vapen här bredvid?))

»Nej, min kusk har inga läderbyxor.»

Skallande skrattsalfvor.

Aglae känner mycket väl till anekdoten, som man berättar om hennes far, hon darrar af vrede och förargelse. Hvem nalkas der? Professor Wendhausen och Hans, hans skyddsling. Det var bara det, som fattades, att dessa båda borgerliga herrar skulle göra halt hos henne. Näst intill, hos fröken Kodositz endast medlemmar af hofvet, och hos henne en simpel professor och en bondpojke.

De stanna just framför hennes plats och hviska med hvarandra, det ligger nästan medlidande i deras ansigtsuttryck, emedan ingen köper hos baronessan Lehnberg. Aglae betraktar dem med hopknipna ögon.

Då träder professorn med en vänlig helsning fram till henne — tvekande följer Hans Burkhardt.

»Nå, min nådigaste fröken? Vi tyckas just komma i ett gynsamt ögonblick. Ni är för tillfället inte sysselsatt. Åh. . . . lädervaror! Så vackert och elegant! Jag skulle känna mig både glad och hedrad, om jag af dessa små förtjusande händer kunde få ett sådant litet fodral stansadt — och Hans här likaså. Jag är skyldig honom för en filippin och skulle vara dubbelt lycklig, om jag jämte ett minne af mig sjelf samtidigt kunde gifva honom ett af barndomsvännen.»

Barndomsvän! Ordet har hörts der bredvid, man börjar ögonblickligen att tissla och tassla, full af ironi. Aglaes ögon blixtra till af kränkt egenkärlek, med ett uttryck af nästan sårande högmod mönstrar hon de båda herrarna från topp till tå.

»Det gör mig ondt, jag stansar endast familjevapen», svarar hon, och hennes röst låter hes af återhållen vrede.108

Orden ha blifvit högt uttalade och hörda rund t omkring. Uggley gör en hastig rörelse af vrede, och grefvinnan Viola stirrar på den talande som på ett spöke. Men professorn har helt bestört ryggat tillbaka, han tar långsamt sin hatt och vänder ryggen åt kommerserådets dotter. Blek ända intill läpparna och med ett sarkastiskt drag i det vackra ansigtet följer Hans Burkhardt exemplet.

Med sammanpressade läppar, som en retad vildkatt, ser Aglae triumferande efter dem. Men hvad är detta?

Uggley går emot professorn och räcker honom hjärtligt båda händerna, och grefvinnan Viola sträcker också ut sin hvita hand emot honom och ber honom vara hjärtligt välkommen. Drömmer hon? Hur kunna dessa högmodiga menniskor väl vara så intima med en professor utan namn och pengar? Man observerar till och med den unge studenten, och Uggley ber, att professorn skall presentera honom. Han räcker också handen åt honom och talar länge och glädtigt med honom — och ... Ja — är det verkligen möjligt? Aglae griper krampaktigt om stolskarmen — hon, som nyss velat imponera på det förnäma sällskapet genom att rätt tydligt hålla det borgerliga elementet ifrån sig — hon står der nu nästan som en Peri, under det att bondsonen Burkhardt upptages som god vän vid Evas bord.

Han beter sig i sin enfald, som om det måste så vara, ja, han köper till och med en liten bit väf till en handduk af grefvinnan och försäkrar, att detta skall bh den enda födelsedagsgåfva, åt hvilken hans sparsamma och praktiska mor skall glädja sig.

Står då hela verlden på hufvudet?

Grefvinnan Viola låter intresserad berätta sig om »arrendatorns», Uggley lyssnar uppmärksamt, och alla tre äro plötsligt inne i ett lifligt samtal om jordbruk.109

»Ja, ja — tacka Gud, käre Burkhardt, att er far är af den gamla, goda stammen. Det är bättre, att föräldrarna låta barnen umbära i lifvets hårda skola och spara en slant i strumpan åt dem, än att de spekulera och oaktadt sina miUioner uppbygga framtiden på såpbubblor.»

Skulle det der kanske gälla henne? — Hans Burkhardt, den intressante unge läkaren, som den fåfänge professorn gör så mycket väsen af för att kunna sola sig i lärjungens glans, har plötsligt blifvit salongens romanhjälte — bondpojken går arm i arm med gref-ven — och hon, baronessan Lehnberg-Moosdorf är och förblir, oaktadt alla ansträngningar, den nyadlade kommerserådsdottern, främlingen i dessa så mödosamt uppnådda kretsar.

Hon biter i lidelsefull vrede samman tänderna. »Sträck på dig, du! — håna blott!» tänker hon med en ljungande bhck på Uggley, »vi få väl se, hvem som vinner spelet. Vi lefva i nittonde århundradet, och guldet regerar. — Hur länge kommer det väl att räcka med dina skuldsatta gods, med dina fattiga styf-rar, som ej lémna dig ens smör till brödet? Då kommer herr grefven att göra skulder, och baron Lehnberg-Moosdorf köper upp vexlarna. Haha! då kommer han nog att bli tam den högmodiga herr grefven, och vill nog hellre som en hund äta ur handen på sin borgenärs dotter än att resa sig upp emot den snara, som denna hand hvarje ögonblick kan draga till om hans hals.»

Aglae kasMde spotskt tillbaka hufvudet. Med sammanknipna ögon iakttog hon, hur grefvinnan Viola på Uggleys stormande böner tog den lilla buketten orangeblommor ur bröstet och tvekande, men djupt rodnande, räckte den åt ungdomsvännen.

Wulff-Gideon sitter på sitt oförlikneligt eleganta, men fullkomligt ogenerade sätt på hörnet af träbordet och håller till gengäld väfven åt grefvinnan Kodositz110

för alt hjälpa henne vid uppmätningen. — De förnäma köparna ökas beständigt omkring Evas tarfliga plats, och medan hennes smala händer under stor munterhet och det lifligaste samspråk utbreda och klippa det grofva, hemväfda lärftet, är det näst intill, framför baronessan Lehnbergs af guld och juveler dignande riddarstol, ödshgt och öfvergifvet. Aglae har lutat sig tillbaka mot brokaddynan och visar sig som lefvande bild för de förbigående — hon ser gränslöst likgiltig ut, ögonen äro till hälften slutna, de små händerna hvila sysslolösa på sidokarmarnas lejonhuf-vud, och de snidade ökenkonungarnas rubinögon gnistra i det elektriska ljuset så fiendtligt och ilsket, som om det också för dem kändes tungt att kuscha under kommerserådsdotterns ok.

Aglaés lilla fot kröker och vrider sig i den genombrutna läderskon. — Fins der då ingen, ingen, som gör slut på hennes isolerade ställning? — Hvar är hennes far? — Jaså, han har gått till champagne-buffeten för att värfva köpare för Aglaés lädervaror och stansapparat.

Hon ser, hur han trugande lägger armen om herrarna för att draga denl med sig, men hur han slutligen vid anblicken af Lukulli bord glömmer sin fatala uppgift och i stället upprättar ett nytt offeraltare åt sin välgödda lekamen.

Han tar förnöjd plats framför marmorbordet i en af de små restaurationerna, skjuter med möda ena hörnet af serveten ner i kragen under den tredubbla hakan och lyfter med stor vigtighet sina händer.

Och sådana händer sedan! Dessa händer äro de naturliga visitkort, som kommerserådet alltid och tydligt för med sig. Runda, mjuka, litet svampiga dinéhänder, hvars gropar och fettvalkar utgöra en stum, men väldig reklam för ostron, lax, hummer och färsk björnskinka! — Huden är hvit, och den slappa hållningen på fingrarna kännetecknar byråkraten. Bril-111

jantringar af underbar glans och förvånande storlek äro rikedomens vapen, men öfverflödet på dem, som sluter fingrarna i pansar, så att de nästan äro styfva i lederna, samt den väldiga sigillringen på pekfingret, äro en borgen för, att denna tusengyllen ej uppvuxit på en ädel mark. — Vapnets devis kan hvarje öfvadt öga tolka, den lyder: uppkomling. — Korta och tvära äro händernas rörelser. Det ligger någonting brutalt, hänsynslöst girigt i det hastiga gripandet och bortstötandet. Bortkastandet af knifvar och gafflar är drygt och obildadt, och det plumpa sättet att lägga upp de små feta händerna, som med utbredda fingrar till höger och venster om tallriken hvila sig från ansträngningen, förläna ett drag af ytterlig sjelfbelåten-het åt millionkungens hela uppträdande. Och på det viset sitter han der och stirrar med de glåmiga ögonen ut i salen och blinkar med de rödaktiga ögonlocken, som om han ville nysa. — PlötsUgt grinar han bredt och bröstar sig sjelfbelåten. Han stiger upp, reser sig på tåspetsarna och vinkar nedlåtande, nästan teatraliskt med serveten utåt salen.

Aglae stiger också upp och tittar ifrigt efter, hvem han månde helsa på detta sätt. — Äfven i hennes öga lyser stolt tillfredsställelse, hon biter hårdt samman tänderna och iakttager i andlös spänning, om hennes fars bemödanden skola krönas med framgång. "— Ja, det har redan skett. Ifrigt banande sig väg genom mängden skyndar Marquis de Saint Lorrain fram till kommerserådet och helsar på honom så varmt som på sin bästa vän. Alla hufvud vändas åt dessa båda. Om hennes far i sin stolta ifver blott inte ville kalla honom vid alla hans namn. Menniskorna skratta alltid deråt, ty man är i Tyskland inte van vid dylika granna titlar. Det beror mycket på afund, men det är också en af dessa förskräckliga vanor, som den forne bodbetjenten rakt inte kan vänja sig af med,112

hur mycket den betydligt mera taktfulla och bildade dottern än söker motarbeta den.

Den första frågan Markisen gör, tyckes gälla henne.

Kommerserådet pekar sjelfbelåten bort åt hennes nisch, gestikulerar lifligt med händerna och tyckes if-rigt inbjuda honom att komma närmare. Om han bara inte ville vara allt för enträgen, det förargar Aglaé att bjudas ut som surt öl. Men Gud vare lof! Den treflige, älskvärde Markisen, denne man som är tio gånger förnämare är en simpel grefve Uggley, den rike majoratsherrn, hvars stamträd uppvisar furstinnor och prinsessor, tvekar inte ett ögonblick att låta spänna sig för hennes triumfvagn.

Djupt dragande efter andan, i utmanande trots vänder hon blicken mot Wullf-Gideon. Denne tar just efter sin höga hatt. Hans öga, som tillfälligtvis tittar upp, möter guldfiskens. Det ligger åter ett sarkastiskt uttryck i hans vackra ansigte. — »Vänta bara», tänker baronessan Lehnberg, »jag skall nu genast imponera på dig!» och triumferande iakttager hon, hur hennes far mycket familjärt tar Markisen under armen samt förtroligt pratande och skräflande långsamt kommer närmare.

Grefve Moringen ställer sig bredvid Wulff-Gideon. »Skall ni gå, Uggley? Inom en halftimme skola vi äta middag tillsammans, ni har ju låtit reservera plats åt er vid vårt bord?»

y)Ällrighty jag tänker också punktligt infinna mig. Jag skall bara hastigt fara på en visit och lemna kort — ni förstår. . . gynsamt tillfälle!» Derpå följde ett sakta, allmänt hviskande och skrattande, och blickarna flögo åter förstulet bort till Aglae. Denna hade hört hvarje ord. Blodet rusade sjudande hett till hjärtat. Tänker han kanske fara till henne för att tacka för hennes furstliga gåfva. — Det vore ju en gränslös oförskämdliet.113

I första ögonblicket kände baronessan Lelmberg begäret uppstiga att sätta alla elektriska ringledningar i rörelse för att också kalla på sitt ekipage, hon skulle för intet pris vilja försumma Uggleys besök — han måste och skall se prakten i hennes hem — men hennes sårade stolthet låter de darrande fingrarna hvila på knappen, utan att trycka derpå. För öfrigt är det också för sent.

Saint Lorrain och hennes far komma redan. Så der ja, nu har hon också en af hofvets förnämsta kavaljerer till sitt förfogande. Hon stirrar på Uggley för att se, hvad han skall säga om denne köpare i baronessan Lehnbergs rum. Men det tyckes inte göra det ringaste intryck på honom. Markisen helsar mycket förekommande, nästan ödmjukt, kommerserådet, som är öfverlycklig att ännu en gång kunna helsa på de förnäma herrskapen, gör nästan front och ser ut, som om han väntade att bli tilltalad i sådant förnämt sällskap.

Grefvinnan böjde höfligt afmätt det lilla hufvu-det — allt, hvad denna menniska gör och icke gör, ser så obegripligt förnämt och distingeradt ut, att Aglae nästan qväfs af afund öfver en sådan medfödd noblesse.

Wulff-Gideons helsning är också otadlig. — Men det ser ut, som om han samtidigt ryggade ett steg tillbaka, som om rörelsen med hand och hatt vore bestämdt afvisande.

Aglaé skulle vilja skratta högt. Afund! Blott förargelse öfver den Lehnberg-/Sam2^ Lorrainska vänskapen. Åh, det är ingen småsak heller att se en af societetens förnämsta herrar vid fötterna af en dam, som man gerna skulle vilja skrämma bort ur hufvud-staden, emedan man inte kan mäta sig med henne i prakt och rikedom! — Detta är en lysande upprättelse.

Ännu aldrig har någon herre blifvit emottagen af baronessan Lehnberg med sådan älskvärdhet, med

sådan tjusande vänlighet, som vicomte de Saint Lorrain.

Han kysser hennes hand, han uttalar ärligt och oförbehållsamt sin förtjusning öfver hennes utseende, han slår sig genast helt vänskaphgt ned i stolen bredvid henne och kallar sig den lyckligaste bland dödliga, om denna hlla tillbedda hand vill stansa hans vapen på en portfölj. Han ämnar som en trogen Tog-genburg sitta bredvid och se på, medan konstverket uppstår.

Så han ser på henne! Så han gör henne sin kur! Aglae är också vackrare än någonsin; de förbigående stanna och beundra henne. — Hvarje nerv, hvarje fiber är i uppror. — Hela hennes varelse lef-ver, glöder, gnistrar. Hon är lifligare, gladare och mera tjusande än någonsin. Det vanliga draget af trots och inbilskhet är som bortblåst ur det friska ansigtet, hennes leende är en ny trumf, som hennes skönhet utspelar.

Hennes liflighet saknar visserligen hvarje oskyldig naturlighet, men den passar desto bättre i denna doftande, qvafva atmosfer af elektriskt ljus och sprittande musik.

Hon sitter bredvid markisen och koketterar med honom, medan hennes händer med graciös lätthet föra brännstiftet. — Han uppritar sjelf vapnet på ett pappersblad och berättar samtidigt om sin familjs traditioner, om. sitt stamträd, som säkerligen redan lem-nat bräder till Noaks ark.

Och ju mer han berättar om sin höga familj och slägtskap, desto hetare glöda Aglaes kinder, desto mera förföriskt stråla hennes mörka ögon emot honom. — Det är, som om hennes törstande själ drucke sig mätt vid denna källa af härliga, högaristokratiska ord, som om hon redan såge ett helt halsband pastellbilder af pudrade förfäder, hvilket hon som en ädel telning af denna ridderhga ätt hädanefter finge bära.115

Hon vet inte sjelf, hur hon plötsligt kommer på den idén alt gifta sig med markisen i stället för med Wulff-Gideon — men hon bryr sig inte om att vidare öfverlägga saken. Det är ju fullkomligt likgiltigt, hvem som ger henne ett förnärnt namn, ty det är blott på detta det kommer an och inte på den, som bär det.

Kommerserådet sitter litet mera afsides för att inte störa. Hans uttryckslösa ansigte strålar af ett bredt leende — han mår så bra som en katt i solsken, och derför gnuggar han mysande händerna och tittar på den vandrande menniskohopen, såsom katten Hiddigeigei, som i känslan af sitt värde ser verlden ligga kufvad vid sina fötter.

Långt borta i salen, vid utgångsdörren, står Hans Burkhardt. Hans blick är stelt fästad på ungdomsvännen, och omkring hans friska läppar ligger ett smärtsamt, lidande drag, sådant man är van att se i den unge mannens ansigte, när han står vid en patients sjukbädd, hvilken ej mera står till att rädda.

Hans hand hvilar på hjärtat och darrar helt lätt. Han böjer mekaniskt ned hufvudet. Hans blick blir skarp och genomträngande, som om det gälde att efter mogen öfverläggning ställa en diagnos. Och han ställer den i tankarna. »Kropp och själ äro förgiftade — hon är utan räddning förlorad för sanningen, kärleken och lyckan, om inte den gode Guden sänder sorgen som läkare för att i tid gifva motgift. Den komedi, som denna vilsefarande, unga själ uppför, är en grym, realistisk bild af vår tid, och om inte en högre vilja ingriper i handlingen, så kommer ridån att falla bakom ett drama, som ej är nytt, men ändå så modernt.»

»Hvad tänker ni på, Burkhardt?» frågade professor Wendhausens röst sakta och deltagande bakom honom. • Då såg Hans upp med en öppen, genom-sorgsen blick.116

»Jag tänker på, herr professor, livilka stora styni-pare vi läkare ändå äro och äfven komma att för-blifva, om vi inte finna den förnämsta, nödvändigaste medicinen för vår tid — den, som ej blott botar kroppen, utan äfven själen.»

ÅTTONDE KAPITLET.

x>Vi dinera väl naturligtvis tillsammans, vicomte?» frågade Aglae plötsligt, och kommerserådet lutade if-rigt fram hufvudet, klappade den förnäma vännen mycket förtroligt i ryggen med sin feta hand och bjöd honom af alla krafter.

))0m vi ska' dinera, min käre mon cher!f> sade han illmarigt skrattande. »Det är ju det förnämsta nöjet i hela tillställningen. Äta och dricka ska' vi, så att det ska' vattnas i munnen på alla, som sitta omkring! De ska' servera särskildt åt oss! De utsöktaste delikatesser. Elegant! Fint! Förnämt! Åh, de ska' få ämne till sqvaller igen! Och er, min vän, skall hela skämtet inte kosta ett öre, jag pungar ut för er med. Åh prat! Ingen krusering och ingen vägran! Om ett par sådana kavaljerer som vi för en gång äta tillsammans, så gör det ju det samma, hvem som får stå för kalaset. Ni känner väl till de der ypperliga orden ur det nya lustspelet: 'Kamrater emellan, det qvittar lika!' — — hahaha, en ypperlig sats.»

Saint Lorrain tryckte förbindligt sin liberale väns hand. »Naturligtvis, min vän — om det kan lugna er så, en annan gång skall jag be att få bjuda i stället. Jag anser det vara mindre fint att säga nej 116

»Jag tänker på, herr professor, livilka stora styni-pare vi läkare ändå äro och äfven komma att för-blifva, om vi inte finna den förnämsta, nödvändigaste medicinen för vår tid — den, som ej blott botar kroppen, utan äfven själen.»

ÅTTONDE KAPITLET.

x>Vi dinera väl naturligtvis tillsammans, vicomte?» frågade Aglae plötsligt, och kommerserådet lutade if-rigt fram hufvudet, klappade den förnäma vännen mycket förtroligt i ryggen med sin feta hand och bjöd honom af alla krafter.

))0m vi ska' dinera, min käre mon cher!f> sade han illmarigt skrattande. »Det är ju det förnämsta nöjet i hela tillställningen. Äta och dricka ska' vi, så att det ska' vattnas i munnen på alla, som sitta omkring! De ska' servera särskildt åt oss! De utsöktaste delikatesser. Elegant! Fint! Förnämt! Åh, de ska' få ämne till sqvaller igen! Och er, min vän, skall hela skämtet inte kosta ett öre, jag pungar ut för er med. Åh prat! Ingen krusering och ingen vägran! Om ett par sådana kavaljerer som vi för en gång äta tillsammans, så gör det ju det samma, hvem som får stå för kalaset. Ni känner väl till de der ypperliga orden ur det nya lustspelet: 'Kamrater emellan, det qvittar lika!' — — hahaha, en ypperlig sats.»

Saint Lorrain tryckte förbindligt sin liberale väns hand. »Naturligtvis, min vän — om det kan lugna er så, en annan gång skall jag be att få bjuda i stället. Jag anser det vara mindre fint att säga nej117

lill en sådai] inbjudning ... det skulle ju kunna se ut, som om man menade, att ens kära nästas börs behöfde skonas allt för mycket.» Och hjälten från hois de Boiilogne satte med en af sina originella grimaser monockeln i ögat och kastade det ena benet så ogeneradt öfver det andra, att hans i rödt och gult rutiga silkesstrumpa blef synlig högt upp öfver snabelskon.

DHan är ändå förskräckligt mager?), tänkte Aglaé, men då magerheten gäller som tecken på god ras, iakttog hon detta med tillfredsställelse.

Men pappa Lehnberg stirrade bestört på talarens Mefistoansigte och tycktes för ett ögonbhck kippa efter andan. En börs, som behöfver skonas? Skulle detta vara en fm pik ? — Han närmade sig honom ännu mera med ett krampaktigt galande skratt. »En tio-faldig millionärs börs måtte väl kunna tåla en ordentlig puff! Angående det

behöfver ni inte göra er några skrofler —

»Skrupler!» korrigerade Aglaé skrattande och gaf talaren en skarp blick, »i sällskap med en utländing får du inte göra sådana 'witzar', pappa.»

Saint Lorain skrattade omåttligt. »Det är mycket bra, mycket roligt!» och kommerserådet såg för ett ögonblick gränslöst dum ut, emedan han inte alls visste sig ha sagt någon qvickhet. Sedan skrattade han allramest sjelf, emedan hans dotter ånyo telegraferade med ögonen. »Hahaha, ja, jag gör ibland riktigt goda, träffande 'witzar' ... ni skulle bara en gång gå med mig på baletten, kära vicomte!» och han nöp honom illmarigt mysande i armen. »Ska' vi vid tillfälle en gång titta på de der små kissemissarna i de korta kjolarna? Jag är i en glad sinnesstämning i dag, hahaha, när man nämligen får ett så'nt der telegram, att man gjort en bra liten affär så . . . har i dag vunnit netto åttio tusen mark i Sielshagner bergverksaktierna, och obligationerna af Gehren-Soltauer-118

aktierna komma också en gång att gifva sina tjugu tusen — hihi, ni förstår nog, käre vän, att man då inte behöfver suga på ramarna!»

Vicomten tycktes visserligen blott ba ögon och öron för Aglaes tillbedjansvärda hand och hennes ljufva skratt, men ändå tycktes hans öron rent af dragas till talarens läppar. Han vände på hufvudet mera höfligt än intresseradt^ inte en min förrådde, att de summor, som han nyss hört, det ringaste imponerade på honom. »Såå? Charmant! Det intresserar mig mycket att bli orienterad i börsförhållandena! Om ni tillåter, så skall jag en af dagarna be om ert råd, ärade vän. Jag har ett litet arf från min tant, hertiginnan af Ghamblay, med hvilket jag inte riktigt vet, hvad jag skall göra! — Köpa gods? Åh, mitt gamla stamslott omgifs redan förut af ett så vidsträckt område, att jag inte vill ha mera land. Jag skulle tycka mera om papper. Mon Bieu, det är ju blott en bagatell — knappast värdt att tala om — två hundra tusen francs — men till och med en sådan dricks-slant vill man gerna anlägga i någorlunda säkra papper.»

Kommerserådet hade gifvit sig den största möda att vid dessa meddelanden bevara en kall, förnäm likgiltighet — men ändå syntes det på hans fingrar, som så nonchalant lekte med ett par läderbitar ur dotterns arbetsskrin, att det riktigt kliade i dem att få inlåta sig på en liten affär. Vicomtens ord intresserade honom oändligt — hans små, vattenblåa Ögon blinkade i häftig sinnesrörelse med de svullna ögonlocken, och hans läppar spetsades så begärligt, som om han drucke ett lifselixir ur den nye vännens ord. Men en varnande blick från hans dotter höll spekulanten i tygeln.

»Kom ni bara — naturligtvis står jag fullständigt till er desinfektion — hm — jag ville säga — ville säga —»

»Disposition! — pappa, låt bli de der dumheterna!» sade Aslae skrattande och slog skämtsamt119

med blyertspennan mot den gamle herms briljant-ringar.

Denne gol åter af förnöjelse, och Saint Lorrain skrattade höfligt med. »Nåja ... det är en dum vana af mig med de främmande orden! Jag skall vänja mig af med det — annars kanske vicomten till slut tror, att jag ingen bildning har — —.d

»Åh, jag ber — käraste vänli)

»Desto bättre — jag omfamnar er, käre Saint Lorrain, käre Louis, skulle jag nästan vilja säga .. . hahaha — och angående de der papperen, så skulle jag vilja göra er ett ypperligt förslag.»

Aglaé höjde hufvudet energiskt. »Nej, pappa! Du kommer inte att göra några förslag nu. I fruntimmerssällskap talar man inte om börsaffärer — jag hatar alla penningangelägenheter.»

»Hvad? Baronessan tycker inte om?»

»Nej, hvarje penningaffär är motbjudande för mig!»

»Parbleu! Om baronessan en gång gifter sig, måste ni väl ändå förvalta de millioner ni får som hemgift?» Fransmannens ögon blefvo nästan spetsiga, medan han andlöst lyssnade till hennes svar.

Aglaé lade lugnt stiftet ur handen. »Gud bevare mig för det. Hvartill skulle jag väl ha en man, om jag sjelf skall behöfva plåga mig med att klippa kuponger!»

»Jag ansåg er vara mycket sjelfständig.»

»Inte i penningaffärer — de trötta mig. Jag köper bara. För det andra sörjer pappa.»

»Charmant! Äkta qvinliga, finkänsliga åsigter! Och herr kommerserådet kommer att fortfarande, äf-ven för den gifta dottern styra med Mammons fåfängliga angelägenheter?»

»Jag skall så f-n heller! Jag tackar Gud, om jag blir af med slantarna samtidigt med flickan.»

Lehnberg satt dryg och uppblåst på sin stol och vred tummarna om hvarandra. »Aglae får så väldigt120

med pengar med sig, att hennes man en gång kan hålla sig med en egen bankir. Det är ju rysligt för ett ungt par, om de alltid först måste knacka på hos far, om de vilja köpa sig en strut karameller. Ser ni, min kära vicomte — för tusan, nu hade jag så när helt familjärt kallat er Louis igen! — ser ni, ni får inte anse mig vara.en snål herre. Om man blott har ett sådant der litet bihang till dotter, då knusslar man inte på sitt eget kött och blod; då gör man inte heller många omständigheter, utan tar emot svärsonen med öppna armar.»

»Men förmodligen väl ändå inte en hvar, som skulle vilja bli det?)), inföll Aglae ironiskt.

»Enhvar? — åh, min nådiga fröken — jag är öfvertygad om, att er så ytterst finkänsliga, ömma far kommer att göra ett mycket noggrant val!» sade Saint Lorraifi ifrigt och såg dervid mycket svartsjuk ut. »För att vinna en pärla såsom ni, kan blott en krona bjudas som värdig infattning!»

»Så ni säger, en prins?» sade kommerserådet häpen.

Hans granne svarade med ett fint leende. »Furstekronan är ej alltid den yppersta, ty den förnedrar den ej jämbördiga makan till att blifva en följeslager-ska på venster hand. Men en grefves, en vicomtes krona höjer henne till full jämhkhet. En markisinna står, så att säga, på samma trappsteg med de tyska furstinnorna. Min mor var endast friherrinna, men som min fars hustru stod hon vid franska hofvet i rang framför damerna i de äldsta grefveslägterna och intog den förnämsta platsen i kejsarinnans närmaste omgifning.»

Fröken von Lehnberg lyssnade ifrigt. »Skulle detta också bli fallet vid härvarande hof?» frågade hon andlös.

»Naturligtvis. Det skulle jag framför allt annat sörja för.»121

DYpperligt — ypperligt! Då skulle således den blonda grefvinnan, fattiglappen här bredvid, den forn-tyska fröken af yllehabiten också stå i rang efter Ag... pardon, jag menar efter er hustru?» ropade kommerserådet triumferande.

Saint Lorrain drog på munnen, men han låtsades om ingenting. »Ni menar grefvinnan Kodositz? Naturligtvis, tvifvelsutan. Markisinnan af Saint Lorrain skulle i rang alltid stå före grefvinnan!»

Aglaé knep ihop läpparna — hennes öga blixtrade.

Sedan böjde hon kokett hufvudet mot sin granne och log emot honom med smäktande blickar. ^Cher vicomte», hviskade hon, »vill ni göra mig en tjenst?»

Han lade ogeneradt sin hand på hennes och lutade sig förtroligt närmare. »Behöfver ni väl fråga? Jag är er slaf!»

»Charmant! Då kanske ni sedan är snäll och lagar, att vi vid middagen sitta så nära grefvinnan Kodositz som möjligt.»

Han log, så att otaliga små rynkor bildades i den vissna huden.

»Åh — jag förstår — nådig fröken vill iakttaga, hur gud Amor utlägger sina snaror.»

Aglae arbetade mycket ifrigt. »Hurså?»

»Nåja, denna basar skall ju göra slag i saken. Kurtisen har ju dröjt länge nog, nu skall lejonet få ring genom

näsan.»

Lehnberg höll på att dö af skratt, men hans dotter frågade utan att se upp: »Grefve Uggley? —-En sådan galenskap — de ha ju båda inte ett öre!» Hennes röst lät hård och sträf.

»Men i stället är väl kärleken desto större!» sade vicomten ryckande på axlarna med ett uttryck, omöjligt att beskrifva. »Tror ni kanske, baronessa, att jag någonsin skulle vilja gifta mig för pengars skull? Jamais. Jag tycker, att Uggley handlar mycket rätt,122

som blott väljer efter hjärtat, och jag kommer att följa hans exempel.»

»Nå, men . . . hör ni, er tillkommande har väl...»

Pappa Lehnberg hade återigen tänkt komma fram med en mindre lämplig anmärkning — han tystnade tvärt och drog undan foten med en sådan grimas, att vännens nålfma mustascher darrade som i kramp.

Aglaé höll hufvudet djupt nedböjdt öfver arbetet.

»Skola Uggley och Viola således verkligen för-lofva sig? Ar det bara sqvaller, eller har ni säkert reda på det?»

»Jag tror mig kunna försäkra er, att vi inom några dagar kunna få läsa det svart på hvitt.»

»Såå — nåja, lycka på färden!»

»Hahaha! — Till mer än åkardroska kommer det i framtiden inte att räcka, och mot slutet af månaden kan man inte bestå sig mer än spårvagn!» Den tjocke, lille millionären skrattade så mycket åt sin egen qvickhet, att han måste torka tårarna ur ögonen, sedan slog han plötsligt om, såg nästan förtör-nad ut och sade förargad till sin dotter: »Anamma! Det skulle vi ha vetat förr ... Då hade jag kunnat behållä mina tusenlappar.» Han tystnade återigen förskräckt — Saint Lorram lutade sig närmare, mycket intresserad. »Huru? Hvad menade ni, herr baron?»

Fadern stirrade på honom hjälplös och ängslig — men Aglaé svarade lugnt: »Nåja — för vicom-ten behöfver du väl inte blygas. Min kära far har nämligen blifvit duktigt lurad. Han har vid sista hof-balen slagit vad att Uggley skulle gifta sig med den lilla engelskan, dottern till ministern och inte med fröken Kodositz, och han kan nu få besegla sin misslyckade vishet med femtio tusen mark.»

»Ja, ja! — mycket riktigt — med femtio tusen mark», försäkrade kommerserådet mycket ifrigt, och var plötsligt åter glad och förnöjd; men Saint Lorram förklarade under en längre dispyt att enligt hans åsigt.123

hvarken Lady Harriet eller Wulff-Gideon någonsin tänkt på en förbindelse.

Nåväl, vadet hade ju i alla fall varit ett trefligt litet tidsfördrif. Och femtio tusen mark var ju inte någon nämnvärd insats för en sådan man som kommerserådet. Saint Lorrain anser det vara chic och elegant att hålla vad. Han sjelf slår vad med verklig passion. Han deltar alltid i vadhållningarna vid kapplöpningarna, tar äfven eljes hvarje tillfälle i akt att inlåta sig på höga vad om hästar, fruntimmer, politiska tilldragelser o. s. v. »Det är en så angenäm retelse för nerverna att lefva i spänd förväntan, och är med ett ord sagdt en nobel passion.»

Detta enda ord elektriserar baronen. Han upprepar exalterad talarens ord, och då vicomten skrattande utropar: i)Beslägtade själar finna hvarandra! Eh hien — om vi båda så gerna hålla vad — diantre — så låt oss då gå på med att slå vad» — är Lehn-berg alldeles förtjust, i synnerhet som hans förnäma vän, då han gör detta lifvade förslag, klappar honom på axeln mycket intimt och lägger sin arm på hans stolkarm.

»Men om hvad? Om hvad ska' vi slå vad?»

»Jag vågar tusen mark mot en styfver, att ni också snart kommer att förlofva er!» säger han förtroligt och illmarigt blinkande.

Vdcomten skrattar. »Det vadet skulle från början vara så godt som vunnet — eller tror ni, att jag fruktar mig för att spela rollen af äkta man?»

»Frukta? — Nej!» — Aglae såg på honom med blixtrande ögon. »Frågan är blott, om ni också har talang att utföra den!»

»Tror ni, att jag inte har det?»

Hon var nu inne på sitt älsklingstema. Fundersam lutade hon tillbaka hufvudet, stenarna på hennes diadem gnistrade som rofdjursögon. »Det beror på, hvilken roll det är. I det moderna lifvets komedi124

spela makarna så olika roller, jämmerliga, heroiska, lyriska. — Liten och obetydlig är både den ena och den andra.5)

Louis skrattade till, ytterst road, i hans slappa drag syntes ett spår af intresse. »Utmärkt. Om ni nu hade att fördela rollerna, baronessa, hvilken af de tre sorterna skulle ni låta mig få?»

»Jag skulle först afvakta, hvilken som lämpade sig för er natur och er karakter.»

»Bra svaradt. — Men jag är inte nöjd med det.»

»Hvad är det mer ni vill höra?»

»Er åsigt om min natur och min karakter.»

Hon knep samman ögonen och lät stiftet balan* sera på de rosenröda naglarna. »Jag är ingen profetissa, som skådar i framtiden.»

»Framtiden? — Hvad har den med mannens natur att göra?»

»Med mannens natur — föga, men med den äktci mannens — allt.»

Han böjde sitt hufvud, strök med handen långsamt öfver det glesa håret och sade till hälften bedjande, till hälften ursäktande: »Jag har svårt att fatta, låt mig slippa att få slita af mina sista lockar genom ett sådant djupsinnigt tänkande.»

»Denna replik i komedin var förträfflig, på grund deraf skulle jag vilja föreslå er dengemålens roll!» skämtade Aglae graciöst — »och förklaringen på mina dunkla ord? O, ni hycklare, kommer ni kanske från en annan verld? — Är inte mannen före och efter sitt giftermål ett helt annat väsen? — Förut blomma rosor på hans läppar, sedan återstå blott törnen. En kurtisör, en fästman äro otillräkneliga, de kunna inte bedömas efter sin natur, emedan passionen, antingen det nu är kärlek, penninglystnad eller äregirighet, som drifver dem till målet, gör dem både blinda och döfva och för ögonblicket förmår att förvandla deras karakter, ja, hela deras natur.»125

»Det är ett djärft påstående.»

»På hvad sätt djärft? — Ni betonar ordet 'djärft', som om ni hellre ville säga 'osant'. Men jag står fast vid min åsigt. En Herkules blir af kärlek en vekling vid spinnrocken, en mild Orfeus en hjälte, som upptar striden med underjorden för att återvinna en älskad maka. Kärleken gör en grofsmed till målare, och en Toggenburg blir otillräknelig vid åsynen af klostermurarna.)) Aglae skrattade klart och skälmskt åt sin granne. »Nå, Monsieur le Vicomte, ha inte alla dessa herrar blifvit fullständigt förändrade som älskare ?))

Saint Lorrain fläktade med den unga damens solfjäder och såg henne djupt i ögonen. »Orfeus var redan make — och jag går in på, att mannen förändras efter hans mönster. Den, som älskar varmt som fästman, älskar brinnande som make — den, som tillkämpat sig den älskade af en verld, strider som äkta man med död och helvete om henne.»

Aglae rodnade vid blicken, som träffade henne; men kommerserådet, som inte tyckte om något samtal, som öfversteg hans begrepp, lade de knäppta händerna såsom röda sm.å fettdynor på magen och satte tummarna mot hvarandra. Hans pussiga ansigte sken af förnöjelse. »Ni är ett riktigt praktexemplar, käre vän, och jag är öfvertygad, att den hustru ni en gång kommer att hemföra kan skatta sig lycklig. Hon blir älskad ända intill helvetet och får vid hofvet gä närmast efter prinsessorna.»

»Jag är fullkomhgt af er åsigt, men Aglae ser så fundersam ut, som om hon tänkte processa med er ännu en tid!

— Nåja — litet gnabb ibland skadar intet grand, blott . . . man, man . . .» han skrattade frustande.

»Men för detta ha vi alldeles glömt vårt vad! Hahaha! Jag har en präktig idé. Det var ju hela tiden tal om er roll som äkta man i den stora ko-126

rnedin — hon! Jag säger: Vicomtessan af Saint Lorrain blir en gång den lyckligaste hustru i hela vida verlden — och ni? Hvad säger ni, älskade vän?»

Den tillfrågades förtorkade, läderfärgade ansigte hade något räflikt, han strök långsamt upp mustascherna, de stora framtänderna lyste mellan läpparna. »Ni kan väl inte begära, mitt kära kommerseråd, att jag skall hålla på motsatsen?!)

Aglae tittade hastigt upp: »Hvarför inte? Ni skulle gentemot min far ha hela fördelen på er sida! En verkligt lycklig hustru är i våra tider som en hvit korp, jag har hvarken lärt känna eller hört talas om någon sådan. Men det har nog sina skäl. Alla ideala föresatser om att 'lyckliggöra' och 'vilja lycklig-göras' äro såpbubblor, som realismens storm nästan alltid förjagar. Nu mera hvarken man lyssnar eller sätter tro till sagan om den eviga kärleken, och jag tycker det tusen gånger bättre, att ingå äktenskap utan hvarje illusion, än att jämmerligt lida skeppsbrott på fantasibilder.»

Saint Lorrain stirrade på den talande, som om han såge ett under. Full af hänförelse grep han hennes hand och drog den till sina läppar. »Baronessa, ni är inte blott den skönaste qvinna jag någonsin i lif-vet mött, utan äfven den intelligentaste och mest klarseende. Ingenting beundrar och värderar jag mera hos en dam än denna fria blick, som logiskt bedömer tingen och full af manlig energi tager dem helt lugnt, såsom de äro. Vi hafva redan ofta utbytt tankar om de moderna, sociala och äktenskapliga förhållandena, och jag måste tillstå, att jag var förtjust öfver våra sympatier. Jag applåderar. En qvinna med era åsigter kan aldrig bli olycklig, ty eder resignation och er nyktra verldsåskådning skydda er mot hvarje missräkning. Och blott missräkningen är olycka, ur den framgå hat, förakt, hämndkänsla, förtviflan. Men en qvinna^ som ingenting väntar, förlorar ingenting.» — 127

Han steg upp, lade handen på kommerserådets skuldra och såg honom skrattande in i ögonen: "dEh hien! På baronessans ansvar går jag in på ert vad och säger tvärtemot er: 'Vicomtessan af Saint Lorrain blir

den olyckligaste qvinna under solen.'---Jag vågar

hela min förmögenhet, ty fastän jag vet, att jag kommer att förlora, vet jag också, att jag derför vinner en qvinna, som ej blott kommer att göra mig till den rikaste man, utan äfven till den lyckligaste, och som sjelf skall vara den lyckligaste bland de lyckliga.»

Det låg en egendomlig klang i fransmannens röst, han talade så fort och upprörd, att de underliga motsägelserna i hans ord och hans handling trädde tillbaka för ljudet. Han vågade hela sin förmögenhet mot en millionärs hela förmögenhet, en mans, hvil-ken han utsett till sin blifvande svärfar. Han slog vad med leende mun, och om han vann detta vad, då var hans hustru den olyckligaste qvinna under solen.

Och skrattande gick kommerserådet in på vadet, och skrattande bekräftade Aglae detsamma. Hvad riskerade de väl? Antingen de vunno eller förlorade, så stannade pengarna i familjen, och pengarna var ju hufvudsaken. En säkerhetsklausul önskade baronen dock få tagen till protokoll: 8aint Lorrain skulle blott få gifta sig med Lehnbergs tillåtelse, hvilket kom denne chevalier sans faute et sans reproche att uttala de löftesrika orden: »Men pappa Lehnberg? Hur skulle det väl vara möjligt annat? Ni vet ju, att föräldrarnas välsignelse bygger barnens hus!»

Och dermed utbytte Aglae och han en blick som sade, att de noga visste, hvad de ville, men naturligtvis utan alla illusioner!

Men frivoliteten, den skamlösa qvinnan med ba-chantstafven i handen stod osynlig bakom dem och öppnade full af förväntan en bok. »En olycklig qvinna! modern komedi i mångahanda akter!» skref hon hånfullt leende på titelbladet. Realismen, hennes bror,128

söker ämnen for nya kassapjeser — låt se, om det kanske kan fmnas ett här.

Grefve Uggley hade återvändt från sin visit. Han gick fram till Viola och drog djupt efter andan: »Gud vare lof, att detta är lyckligt öfverståndet.»

Den unga grefvinnan såg upp till honom med en öppen bhck: »Men hvarför hyser ni en sådan utpräglad motvilja mot fröken von Lehnberg? Ni dömer ju eljes så rättvist i alla ting, hvarför bryter ni väl här stafven öfver en dam, med hvilken ni ännu aldrig utbytt ett ord?»

Han log, men hans ansigte var ändå ej gladt.

»Jag trodde mig aldrig behöfva svara er på denna fråga, ty jag vet, att våra tankar och våra hjärtan förstå hvarandra, utan några ord. Hvarför jag inte kan med fröken von Lehnberg? Emedan hon i allt är raka motsatsen till er, grefvinna!» — Med förtjusning såg han ned i hennes varmt rodnande ansigte och fortfor med upprörd röst: »Ännu aldrig förr har det varit en så fiendtlig hållning menniskorna emellan såsom nu, och det beror derpå, att ännu aldrig dygden och lasten framträdt så tydligt som i dessa tider, då himmel och helvete strida om herraväldet på jorden! Vi stå alla vid skiljevägen och måste utvälja vägen — vägen och målet. Jag är långt ifrån att vilja framställa mig sjelf som ett dygdemönster eller en from man, tvärtom, min samhällsställning har drif-vit mig in i det brokiga verldsvimlet. Jag har stått midt inne i det moderna lifvets bränningar, och just derför att jag grundhgt lärt känna vår tid både i slott och koja, derför har jag mistat smaken för den samma. Grefvinna Viola» — han lutade sig närmare henne och betraktade henne med glänsande blickar, »har ni väl någonsin tänkt på att gifta er?-
-

Svara mig, jag ber, ärligt och sant.»129

Hon log, hennes sakta darrande händer hvilade på spinnrocken. »Jag känner en visa af Anastasius Grön, der heter det: 'Då Herren skapat qvinnan, sade han till henne: Du skall älska!' — och derför tror jag, att Gud, som skapat qvinnan till mannens följe-slagerska, ej skall räkna för synd, om kärlek är en flickas hemligaste och sällaste dröm.i)

En djup, lycklig rörelse afspeglades på hans an-sigte: »Dessa ord innebära en hel bekännelse. Jag frågade efter ordet giftermål^ och edert svar talar om kärlek. För er är tanken på äktenskap och kärlek ett begrepp. — Der tala inga andra önskningar, ej det kalla förståndet, ingen låg beräkning. Ni^ grefvinna

Viola, gifter er blott af trogen, sann, ren kärlek--

tror ni, att baronessan Lehnberg hyser blott en enda öm känsla för Vicomie'^aint Lorrain? Nej! Med kallt blod säljer hon sig åt hvarje man, som till gengäld för hennes hand och hennes millioner skänker henne den efterlängtade grefvekronan, stamtaflan. Fröken Aglaés väsen och karakter äro de förfärliga resultaten af den moderna uppfostran, som aldrig stått under inflytandet af en mor, utan under storstadens alla dåliga och skadUga faktorer. Men ni, Viola, har uppblomstrat som liljan på marken, ej främmande för verlden och ändå så nära Guds himmel! JagD —

Hon afbröt honom med ett af lycka strålande, men ändå förläget uttryck.))0, grefve Uggley, tänker ni nu på en gång göra mig alldeles högmodig genom så oförtjent beröm? Jag är på det hela taget lika främmande för er som fröken von Lehnberg, ty ehuru vi varit grannar från barndomen, ha vi ändå sett hvarandra mycket sällan, och då ni redan var en stor herre, satt jag ännu i barnkammaren. Naturen har gifvit mig ett helt vanligt utseende, Aglae är en strålande, hänförande skönhet — jag är rädd ni låter bedra er af skenet och den här gången, som en äkta ideahst, dömer efter den bedrägliga ytan.»

Komedi! 9IBO

Han satte sig bredvid henne och strök med handen långsamt öfver pannan. Salen var menniskotoni nu under middagspausen, och den lilla kretsen, som fans qvar, pratade och skämtade på andra sidan om Hans Sachs' stånd.

»Nej, grefvinna. Gud vare tack och lof, jag är en alltför allvarligt tänkande man för att låta blända mig af en falsk

helgongloria. Kanske det intresserar er att få veta, huru vi män ofta bilda oss ett omdöme om fruntimmer. Jag vill berätta er två små korta historier. Det var vid den stora gratulationskuren. Framför slottsportalen stod en simpel soldat på vakt. Baron Lehnbergs ekipage åkte fram, och då barones-san gick förbi posten, hörde jag dennes förtjusta: 'Ag-lae!' — Afven den unga damen hade hört det — liksom piskad af alla högmodets furier skyndade hon förbi ungdomsvännen. Men i vestibulen hörde jag henne med hväsande stämma hviska till sin far: 'Jag begär, att du fullständigt ignorerar den der bondpojken!' — Då var mitt omdöme färdigt, jag hade lärt förakta denna högmodiga, hårdhjärtade, otacksamma och lågt tänkande varelse. Och nu den andra historien. Jag var hemma på mitt fädernegods och for sjelf till Möllin för att hemta min syster hos grefvin-nan Kodositz. Den gamle grefven förde mig fryntligt leende genom salongerna till det rummet, der de unga flickorna sutto tillsammans. Vi gjorde stor orätt, vi lyssnade bakom portiéren, emedan det var ett mycket intressant samtalsämne. En af de yngre damerna hade uppstält frågan: 'Hur skulle du önska, att din man en gång vore?' och hvar och en af väninnorna bekände helt uppriktigt sin smak. 'Vacker — rik — förnäm — intelligent — älskvärd —- elegant' voro de hufvudsakliga fordringarna. Vid ena ändan af bordet satt helt anspråkslös en knappast fullvuxen flicka. Hon blef mörkröd, när turen kom till henne att svara. Hon såg upp med de blåa barnaögonen och sade sakta:131

^Jag önskar bara, att han är god och from, ty det är ändå hufvudsaken.' Den unga flickan hette Viola, och äfven den gången var mitt omdöme färdigt. Det]jufva barnaansigtet och klangen af dessa ord hafva följt mig genom lifvet och blifvit mig till välsignelse. När verl-den och lasten lockande utsträckte armarna efter mig, då stod plötsligt en guldlockig flicka framför mig, såg på mig med den väna oskuldens bHck och sade: 'God och from, det är hufvudsaken.' — — Jag har för-blifvit god och from, och jag har burit denna goda ängels bild i mitt hjärta.» — Uggley tog den älskades darrande hand i sin och omslöt den fast och troget. — »Och då jag vet, Viola, att ditt ädla hjärta inte har begär efter sådana ting, på hvilka andra fruntimmer vid valet af make lägga vigt, så vågar jag komma till dig med denna enda hemgift, som jag kan bjuda en qvinna, och fråga: 'Vill du hålla mig kär, Viola?' — jag är inte rik, inte vacker, inte spirituel — men jag är god och from!»

»Och det är hufvudsaken!» ljöd det snyftande af sällhet från den blonda Evas läppar, »ingen qvinna under solen kommer någonsin att blifva rikare och lyckligare än jag!»

Frivoliteten hade också här kommit sakta framsmygande, men hon slog igen sin bok och höljde flyende sitt ansigte. 132

NIONDE KAPITLET.

Vårstormarna frambrusade öfver slätten. Ljus och skugga utkämpade den evigt gamla striden, och de sista stjärnorna bleknade bakom de försvinnande molnslöjorna.

Fuktig och kall föll daggen; hvita dimmor upp-stego spöklikt öfver skog och äng, otydliga framskymtade de gamla pilarna vid bäckens strand i morgongryningen.

Hu, så de böja sig, så deras bladlösa grenar svaja för vinden! ~ Landsvägen går under flere timmar genom åker och äng, blott stundtals kantas dess ena sida af kortstammig furuskog, och der denna slutar, komma åter de gamla knotiga äppelträden, hvilka, så länge Hans Burkhardt kan minnas tillbaka, om hösten låta sina frukter nedregna i de leriga hjulspåren! — Vägarna äro dåliga. Föga har blifvit gjordt för landsvägarna, der de upphöra att vara statens, utan tillhöra millionären Lehnberg-Moosdorfs område. Baronen har sedan år tillbaka afslagit nämdemannens anhållan att få pengar beviljade för de ytterst nödvändiga vägförbättringarna. Många påstå, att det beror på snålhet, andra, som stå i affärsförbindelser med honom, rycka på axlarna och säga: »Det går utför med honom — han har på sista tiden förlorat mycket på falska spekulationer, och hans dotter behöfver stora summor för sina furstliga toiletter, hvilka inte längre kunna frarnpresssas ur Moosdorf allena.))

Ja, fursthga toiletter!

Vandraren, som går der ensam sin väg fram i morgongryningen, suckar tungt. Han stannar ett ögon-bhck och tager af sig hatten. Vinden blåser det blonda, lockiga håret ur pannan och svalkar hans utvakade ögon, det kännes välgörande. — Hans Burkhardt har133

farit hela natten, och då han måste spara på hvarje öre, så har han inte åkt med posten till Moosdorf, utan går till fots dit ut i dimma och mörker. Kanske hans far hade skickat hästar emot honom, om han vetat af sonens ankomst, men Hans vill öfverraska dem der hemma, han vill sjelf förklara, hvarför han kommer. Hvilken tung väg är det ej! Vid tanken på de närmaste timmarna bultar hjärtat hårdt i den unge mannens bröst.

I dag måste och skall det afgöras. — Gud vare honom nådig.

Är Hans Burkhardt rädd för de närmaste timmarna? — Nej! Det unga ansigtet bär stämpeln af en järnhård och oböjhg energi; ett djupt veck ligger mellan ögonbrynen, och de eljes så leende läpparna äro så hårdt slutna, som om de sammanpressades af smärta. Han har under några få år åldrats betydligt. Försakelsen, striden och arbetet hafva låtit honom med stormens hastighet skynda före sin tid — hjärte-qvalen, som han hdit, hafva låtit honom mogna. — Han har förut inte vetat, att menniskohjärtat kan hänga så fast vid en dröm, han har inte vetat, hur mycket han älskade. Från barndomen har han i hjärtat burit en bild, som sammanvuxit med honom, som liksom öfvergått i hans kropp och själ, utan att han känt det eller varit medveten derom.

Först i det ögonblicket, då den för alltid rycktes ut, då kände han på sina qval och sin smärta, att det var för sent. Hvartill har väl läkaren knifven, om han ej kan rikta den mot det egna hjärtat och fullborda det räddande snittet? — Han, som gjort till sitt kall att hela och lyckliggöra tusentals medmenniskor, han måste sjelf förblöda af ett sår, om ej alla läkares läkare lägger sin hand derpå och helår det med sitt ords lindrande balsam: 'Lär att glömma!'

Glömma!! — Hans Burkhardt stannar och andas tungt. Hans blick flyger bort öfver den tysta parken,134

genom hvilken Moosdorfs torn framskymta i morgon-rodnaden. Hur skulle han här kunna glömma! Här, der hvarje träd, hvarje buske påminner om henne, som är så föga värd, att en god, redbar yngling skänker henne ens en tanke, och som ändå med outplånliga hnjer står inristad i hans hjärta och själ — lika oförgängligt som minnet af barndomen, hvars förklarande ljusalf hon varit. Så länge denna torfva kommer att förblifva hans hem, så länge skall minnet af Aglae beröfva honom hans själs frid. Han har ärft faderns tunga blod, han kan inte öfverstiga den stenen, som, grusande hans förhoppningar, kastats i hans väg.

Hans hem! — En bitter smärta uppfyller den ensamme vandrarens bröst. Hvem vet, hvad nästa timme har i sitt sköte, hvem vet, om han ännu har en far, ett hem, när han går tillbaka denna väg? — Ödet har under sista tiden slagit honom med klubbor, det har tagit hans kärlek, hans ideal, hans lycka

— hvarför skall det ej också frånröfva honom föräldrar och fädernehem?

Ett bittert leende ligger på den unge mannens läppar, han lyfter käppen och låter honom hvinande fara genom dimman. Det tyckes honom, som måste han slå igenom ett osynligt band, som måste han med hes strupe anstämma en skallande hånsång full af för-tviflans humor: »Hei, öde, slå blott till — vi vilja se, hvem fortast tröttnar — du eller jag!»

Sjunger inte tiggarstudenten så? — Tiggarstudent! Hvad annat är han väl? Hungrande och tiggande har han klappat på, der Äskulap har sin hemvist, tills medlidsamma händer öppnat för honom

— hungrande och tiggande har han stått utanför den gode Gudens dörr: 'Mitt dagliga bröd gif mig i dag',

— ty ofta har han måst gifva ut sina matpengar för att anskaffa en bok eller ett instrument — och tiggande och tvekande kommer han snart att stå inför135

sin egen far för alt bön falla om det enda, sonfi kan göra tillvaron dräglig för honom.

Skall det lyckas för honom? Skall han kunna böja sin faders hårda sinne? Om så är, då kan han på fredlig väg nå det efterlängtade målet — men blir han återigen tillbakavisad, då gäller det att som tiggare draga vidare, genom storm och mörker, genom strid och sorg, på en lefnadsväg, som är ännu mycket stenigare, mycket mödosammare än denna, som efter fyra korta timmar redan tröttar honom så.

Och inte blott hans fötter äro trötta, också hans arma hufvud, hans hjärta, hela hans varelse längtar efter en lång, drömfri sömn.

Sedan han sett Aglae i bruddrägt framför altaret vid en främmande mans sida, så känner han sig, som om han måste tillsluta ögonen, som om han skådat nog af smärta — och sedan Aglaé's »ja» ljudit i hans öron, skulle han vilja vara döf — han har hört nog af sorg.

Vinden susar i furorna, daggen faller fuktig och kall på den ensamme vandrarens ansigte. —^ Med sammanbitna tänder lyfter han trotsigt upp hufvudet. Han upprepar i tankarna åter, hvad han redan hundra gånger tillropat sig sjelf till tröst: »Förtjenar väl Aglae, att en man sörjer för hennes skull?» — Den gången då han efter middagen skilts från henne, kände han blott vrede och förakt i hjärtat, då hade han genomskådat hennes ovärdiga spel och hade varit för stolt att mottaga en roll i en så förnedrande komedi. Och då han på basaren hört hennes stolta, hjärtlösa ord, då sammansnördes hans strupe i förbittring och vrede öfver ett så ynkligt högmod, han hade väl annars inför alla gifvit henne ett svar, som för all tid skulle gjort baronessan von Lehnberg-Moosdorf till ett åtlöje i hufvudstaden.

Der fans i hans hjärta ingen ömmare känsla mer, som talade till hennes förmån, och ändå när han satt136

der hemma i sitt tarfliga, tysta rum, då öfverfölls han af en lidelsefull sorg, då kändes det, som måste han gråta sig till döds vid sin lyckas graf!

Hans förnuft, hans rättskänsla och hans stränga hederskänsla fördömde den älskade på det hårdaste. Och hans ideala barnatro, hans trogna hjärta fast-hängde segt vid hans barndoms dröm. Kanske ännu allt kan bli annorlunda; Gud leder menniskornas hjärtan såsom vattubäckar, hvarför skulle han ej kunna föra Aglaes vilseförda själ in på en rätt väg?

Det tycktes honom obegripligt, att han skulle vara så fullkomligt likgiltig för henne, då dock hans hjärta sedan år tillbaka med hvarje pulsslag troget hållit fast vid henne.

Morgondimmorna ligga öfver ängen — en första, glödande solstråle synes i öster och genombryter dem. Då fly skuggorna — då står i klart ljus allt, som förut varit en dunkel, beslöjad gåta.

Hans Burkhardt lade handen skuggande öfver ögonen. Just så hade det blifvit ljust äfven i hans hjärta. Underrättelsen om Aglaé's förlofning liknade denna bländande solstråle. Då först såg han, hur hoppet burit honom genom mörkan natt. Nu stod allt klart och tydligt för hans blick, nu visste han, att hvarje tro på en ädlare känsla hos den älskade blott varit en bedräghg dimbild. En qvinna, som med kallt hlod kan förlofva sig med en sådan man som vicomte de Saint Lorrain^ var inte i stånd att förstå innebörden i ordet kärlek — för henne fans blott det affärsmes-siga, fördelaktiga och egoistiska räkneexemplet, som afsluter äktenskapet som ett köp. — Hennes millioner i utbyte mot den sprättaktige, vedervärdige fästmannens förnäma namn och långa stamträd! Mer begärde hon ej och mer erhöll hon ej. Skall hon i sina beräkningar någonsin komma att sakna bristen på kär-ek? Nej, den kärlek, som makarna tillföra hvaran-ra såsom den dyrbaraste hemgift, den är struken i137

det moderna äktenskapsdramat. Der går hvar och en sin egen väg, och den som inte plockar många brokiga, giftiga blommor vid kanten af denna väg, är antingen en narr eller har en beklagansvärd, personlig otur!

Förlofningstiden räckte inte länge. Millionärens dotter hade inte stuckit sönder sina fingrar för att sy sin utstyrsel, och vicomten behöfde ju inte ta någon examen, på hvilken man var tvungen att vänta! Hvar-för då tråka ut hvarandra genom en förlofningstid, som — åtminstone gentemot verlden — ställer så många anspråk på ömhet och uppmärksamheter, som Aglae skrattande »kallar »enfaldigt känslosvammeb).

Kyssandet är en osmaklig barnslighet. Hvilken retelse har väl en fästmans kyss? — Ingen. Blott den flyktiga, stulna — kokett och full af giftig sötma som en dikt af Heine — eller denna glödande, berusande — qvaf och åskdiger, farlig som en ballad om förlorade själar — blott den kan ännu förtjusa, lyck-liggöra och egga nerverna till hastig njutning. Men en vicomte d6 Saint horrains läppar snudda kalla som snöflingor vid den unga fästmöns kind — och hans handtryckning är ingen ed, blott en höflig, ce-remoniel helsning.

Man har gifvit akt på de förlofvade, när de foro ut i stadsparken. Vicomten lät sitt tjocka spanska rör balansera, och Aglae gäspade.

Brölloppet hölls jämförelsevis mycket snart. Dekoratörerna och arbetarna hade varit tvungna att arbeta dag och natt för att af palatset skapa ett paradis för det unga paret. Det gnistrar derinne af guld och juveler, smärta palmer resa sig, och blommor utsända sin ljufvaste doft — hvar har väl ormen dolt sin skimrande kropp? — Intet paradis utan denna huggorm.

Hans Burkhardt har stått och pressat händerna emot de bultande tinningarna; — han hade stridit och138

kämpat med sig sjelf, om han skulle gå till kyrkan som en åskådare mera vid den stora vigselkomedin. Han var ej bjuden till festen. Hur skulle det väl också gått till? Han hade ju inte någon festdrägt med stjärna och band, han hade ingen vapensköld att komma med. Han var en fattig bondson — en tiggarstudent, hvilken som gemen soldat måste stå vakt framför portalen, när fru vicomtessan for till hofvet.

Han ville inte gå dit — hela hans stolthet uppreste sig vildt mot denna eländiga plats i åskådarerummet, och ändå drogs hans hjärta med magisk kraft till kyrkoporten. Som i en dröm tillryggalade han vägen — han visste inte sjelf, hur han kommit dit. — Blef han insläppt? Visst. Kyrkodörrarna stodo vidöppna, och lakejerna och de galonerade tjenarna höllo ordning ibland mängden. Ju större publik, desto bättre. Den sköna bruden hade ju inte smyckat sig ensamt för sin gamle vicomte. Hela hufvudstaden skulle se och beundra henne. Damerna, hustrurna och flickorna skulle af-undas henne, herrarna med svartsjuka ögon begära henne! — Har kommerserådet kanske blott för de bjudna bröllopsgästerna utvecklat denna sagolika ståt? Åh nej! det var ett skådespel för alla, som ville komma och beundra millionärens rikedom.

Var detta verkligen en vigsel, en kyrklig högtidlighet, vid hvilken Guds ande sväfvar öfver församlingen, och den heliga stundens allvar säger till en hvar: »Se, jag är midt ibland eder!?))

Nej. Orgeln spelades underbart vackert, damkören sjöng sina härligaste sånger, och hela kyrkan tycktes vara ett tindrande, af blomdoft genomträngdt Ijus-haf, men ingen kände sig högtidlig till mods af alla dem, som väntande och nyfikna stodo på sin plats, liksom en kritiklysten publik, som samlas i parkett och på raderna för att applådera eller uthvissla en fars.

Det frasade af sammet, atlas, siden och spetsar; hvarje deltagare i det festliga tåget, som skred fram139

genom kyrkan, log sjelfbelåten.))Se på mig! Jag smyckade mig ju, för att ni skulle få se det!»

Hvilken vacker brud! — Så må fordom drottning Brynhild stigit upp för kyrkotrappan — så stolt, så sjelfmedveten, så helt och hållet herskarinna.

Hufvudstadens publik hade sett många brudar framskrida till altaret — men aldrig en sådan.

Hufvudet ej nedböjdt, ingen huld, flickaktig rodnad, intet blygt smygande intill den älskade — Aglae gick med högburet hufvud och ett segervisst leende på det sköna ansigtet, med fasta steg och så ogenerad vid sin brudgums sida, som om han förde henne ge-nom en balsal, i den mest lifvade sinnesstämning.

Hennes blick mönstrade åskådarna den ene efter den andre med ett uttryck af triumferande glädje, som ändtligen ser sig vid målet.

Och plötsligt höjer hon hufvudet ännu mera, hennes blick flyger genom den tina spetsslöjan bort till Hans Burkhardt. Hon ler emot honom, det ser nästan ut, som ville hon tillropa honom några skämtsamma ord, sedan lyfter hon den dyrbara brudbuketten mot läpparna och lutar ner hufvudet bland de svala orangeblommorna. Hon älskar den starka blomsterdoften — den försätter henne i en angenäm stämning. Hans påminner sig noga hennes ord, som hon en gång sade till honom i Moosdorf, då han måste sitta på en pall vid hennes divan och läsa högt för henne. Hon rullade under tiden hans blonda lockar omkring fmger-spetsarna -— och om det just föll henne in, kysste hon honom.

Den vackra bruden är just inte mycket andäktig under vigseln. Hon ordnar sin slöja, rör hufvudet hit och dit och sysselsätter sig mycket med sin bukett. Hvarje hennes rörelse talar om otålighet.

Men vicomten är i stället desto mera lugn och flegmatisk. Då och då stryker han upp mustascherna med

lillfmgret, och sedan stirrar han helt ogenerad140

åt sidan på blomsterarrangementet och mönstrar det med en kall blick.

Äfven i dag är han sprättaktigt elegant, hans hy gifver några åskådare anledning till yttrandet, att han sminkat sig, och ett par herrar skratta öfvermåttan åt en gammal kammarherres försäkran, att det hvita papperet, som sticker fram ur brudgummens bröstficka är en del af »Fliegende Blätter», med den ypperliga Dwitzen» angående »förnuftsäktenskapet Ii)

Då ringarna skola vexlas, måste Aglae taga af sin handske, och hon vänder sig om med en instuderad rörelse för att lägga ned buketten. Hon har noga lagt märke till Hans Burkhardts plats — ännu en gång flyger hennes blick dit.

En brännande smärta rasar i hans hjärta och hjärna. Han banar sig nästan ohöfligt och hänsynslöst väg genom mängden och framtränger mot dörren. Den sista repliken från komedin, som träffar hans öra, är brudens höga, likgiltiga Dja».

Han tror sig aldrig hafva hört en så kall, hård stämma, han ryser vid hennes klang, och ändå tyckes det honom, som kunde hädanefter intet ljud mera i hela vida verlden lyckliggöra honom.

Han skyndar genom den ståtliga vagnsraden ut i gatornas larm. — Vidare, allt vidare utan mål. — Det är en stormande vårdag, och regnet börjar falla. Han tänker på den gamla vantron i hans hembygd: »När stormen tar fatt i brudens krans, ej lyckan i hemmet dväljas kan — faher snö i brudens myrten, blir hon rik, regnar det i den unga makans hår — blir hon fattig på silfver och guld.»

Det stormade och regnade — det regnade i Ag-laes, den unga makans hår. — Nåja, fattigdomen hade en millionärs dotter väl ej att frukta — men stormen! — lyckan kan ej köpas för pengar.

— — — Och äfven nu brusar vårstormen fram och sliter i den grubblande vandrarens kappa, som1

ville han väcka honom ur de pinsamma drömmarna. Solen har gått upp; men hon kan ännu ej helt bli herre öfver dimman, horisonten döljes ännu som af ett guldskimrande förhänge, och vinden sopar svafvel-färgade molnstrimmor öfver himlen.

Allt närmare och närmare kommer Moosdorf. — Hans ser redan arrendatorhusets röda skiffertak framlysa mellan lindarnas kronor, och sedan han raskt gått vidare, varsnar han staketet kring fruktträdgården.

Bakom vägkrökningen kommer en vagn körande. Den gamle fuxen, som är blind på ett öga, och som blifvit för klen att draga plogen, kör dagligen mjölkkärran till den på andra sidan liggande småstaden. Frieder, mjölkpojken, som för dimmans och kylans skull dragit ett gammalt hästtäcke öfver hufvudet, stirrar med vidöppna ögon på den ensamme vandraren. Då han igenkänner honom, upplyses hans ansigte af ett bredt, förläget grin.

»God morgon Ii)

»God morgon, Frieder. Allt godt och väl hemma?»

»Ja, ja! . . .»

Han smackade åt hästen, och den gamla trälådan åkte vidare.

En blåaktig rök hvirflade upp öfver skorstenen, och ur gårdsporten fördes ett par oxar ut på åkern. Det började bli lif på gården.

Nu står far i hvardagsrummet, stoppar sin pipa och ser efter på vädret, hvilka stöflar och hvilken gammal vadmalsrock han skall ta fram. Och sedan sätter han sig till frukostbordet i den gamla läderfåtöljen och slår långsamt upp andaktsboken. Det går just inte fort för honom med läsningen, derför läser han helst igenom den korta morgonbönen en gång för sig sjelf, innan han högtidligt läser upp den för folket.

Och mor står under tiden i köket vid spisen och kokar kaffe, ty hennes kära gubbe är envis och vill ha det, såsom

han blifvit van. Ty om hans Greta inte142

kokar kaffet åt honom, då smakar det honom inte, och då dricker han det inte — och det är ingen råd med det!

Till köket känner Hans sig först dragen. Hvil-ken]juflig känsla är det ej att »komma hem». Hjärtat hänger fast vid allt der hemma, och allt det välkända, som ögat skådar igen, är en bit af hemmet, en bit hjärta af vårt hjärta. Djupt dragande efter andan står den unge mannen still och bhckar full af djup rörelse på sin fädernegård, och då den svarta Spets fiendtligt kommer springande fram bakom gårdsporten och skäller på främlingen, då skrattar Hans med hjärtlig röst: »Ah, Moppe lilla, du dumma karl, känner du inte igen din gamla lekkamrat?» Ett hastigt studsande, ett stelt tittande och sedan ett högljudt, gällt fröjdetjut. Moppe springer upp på sin herre, han vänder sig rundt och slår kullerbyttor i förtjusningen, och Hans knäböjer och smeker det kloka hundansigtet. Sedan vänder han sig hastigt åt sidan och går längs efter köksträdgårdens låga staket, Moppe följer honom med vilda språng.

Hans vet, att far alltid går fram till fönstret, när hunden skäller, men han skulle gerna vilja se och helsa på modern ensam först. Från köksträdgården leder en smal väg direkt till köket. Den unge mannen hoppar vigt öfver staketet, och Moppe rusar skällande ännu längre bort, der han i slånhäcken vet en genomgång, och sedan gå båda gemensamt på de mjuka, blöta trädgårdsgångarna. Snön har smält, några stånd blåkål och vinterendivier stå ännu qvar på sängarna.

Allt är sig likt. Hans känner ännu hvarje öppning i buxbomshäcken, der mor fordom brukade gömma påskäggen åt honom. Derborta på rabatten, der vårblommor och kejsarkronornas gröna stånd bruka stå vid påsktiden, der hade han till och med en gång hittat en jättestor chokladhare, som Aglaé skickat "honom från hufvudstaden.143

Återigen Aglaé! Måste han då öfverallt påminnas om henne? Luften blåser ju så svalkande kring hans panna, kan den inte förjaga detta olycksaliga minne ur hans hjärta?

Der äro mors blåa ögon, som för honom öppna en ny fridens himmel.

Köksdörren står öppen. Hans går fortare, närmar sig försigtigt och tittar först in genom fönstret med de små rutorna.

Hans mor! Der står hon oförändrad såsom han från barndomen sett henne stå vid spisen om morgnarna. Hon har på sig en mörk, enkel hemväfd kjol, till hälften skyld af ett stort förkläde af tryckt kattun, hvilket kommer den temligen korpulenta figuren att synas ännu rundare. En stor, hvit duk, omgifven af en hårdstärkt remsa, ligger i kors öfver bröstet och slutar i två bländande hvita snibbar i lifvet på ryggen. Mössan tyckes förfärdigad efter mönster från mormors tid. Två snöhvita spetsband ligga som lappar slätt öfver öronen, och derifrån utgår det rynkade batistpö-set, som öfver pannan är prydd med en blommig sidenrosett.

Den unge studenten kommer ovilkorligen att tänka på fru Goethe, hvars bild här tyckes fått lif.

Mor står med sidan vänd åt spisen. Hennes feta, runda, lilla hand tar den kokande vattenkitteln och slår vattnet öfver kaffet i silen. Hon tar oförskräckt i, hon är van vid hetta och köld. Hur proper, hur aptitlig, hur hemtreflig och älsklig är ej bilden af denna gamla fru! Den passar in i ramen, der den står — ett stort kök, pigorna arbeta omkring henne, allting är blixtrande blankt, från grytan och skopan ned till golfvets stenläggning. Spiselelden belyser klart det kära, rynkiga matronansigtet, då hon lyfter pannan från elden. Det tjocka håret ligger glänsande slätt i pannan under mössan, och fastän det redan grånat, så omger det dock ett rosigt, rundt ansigte,144

som oaktadt rynkorna och vecken dock ej synes gammalt. — Hans känner, hur hjärtat slår högt af kärlek och rörelse, han lutar sig längre fram för att i alla dess enskildheter kunna uppfatta den dyra bilden. Slutligen vänder fru Burkhardt på hufvudet och säger på sitt vänhga, allvarliga sätt: »Seså Dora, jag är färdig med kaffet, häll nu upp vällingen och sätt in den på bordet; Anna kan under tiden ringa på folket.»

Och den talande går fram till stora köksskåpet för att sjelf ta fram sin mans kopp och ännu en gång omsorgsfullt damma den, innan hon sätter den på kaffebrickan. Fars stora, välkända kopp! I en bred guldram sitter der Wilhelm I till häst som ung prins och löjtnant. Far hade för många år tillbaka, då han i hufvudstaden tjenade sina

tre år som soldat vid Kej-sar-Alexander-garde-grenadierregementet vunnit den en julafton, och från den tiden drack han hvarje söndag sitt kaffe der ur. Han var en god patriot och hade alltid hållit af prins Wilhelm och i sitt hjärta satt stort värde på honom. Från sin femtionde födelsedag drack han dagligen ur den, ty han sade: 'Den skall försköna återstoden af mitt lif, vi äro två gamla kamrater, och vi vilja åldras tillsammans; pojken vet ju ingenting om min gamla kasern på Alexandergatan, må han sjelf skaffa sig en kopp, när han tar på sig konungens rock.5)

Koppen var en helgedom, och ingen annan hand än mors fick vidröra den.

Också nu står den gamla frun der och betraktar nästan vördnadsfullt kejsar Wilhelms brokiga bild, och då Hans med pröfvande blickar ser henne i ansigtet, förskräckes han intill hjärtat. Mor ser inte så frisk ut som vanligt. Oaktadt de runda kinderna ser ansigtet härjadt ut, och linjerna omkring munnen berätta för läkarens öga en hel historia af lidande.

Dora har ur grytan hält upp vällingen i en jättestor träbunke och skyndar qvickt till dörren med145

den, en hvit rökstrimraa drager fram bakom henne såsom rökmolnet på ett lokomotiv.

Anna har torkat sina våta händer och ringer till storms med klockan der ute. Då tar studenten det efterlängtade ögonbHcket i akt och stiger hastigt öfver tröskeln.

X)Mor! Kära, älskade mor!»

Den gamla frun spritter till och stirrar på honom med vidöppna ögon; hennes händer, som just ville ta kaffebrickan, ligga som förlamade på köksbordets hvita träskifva.

»Hans — ja, min Hans ... är det verkligen du?» ljuder det sakta, nästan ängsligt från hennes läppar.

Då omfamnas hon af två starka, kraftiga armar, unga, skäggiga läppar tryckas hårdt emot hennes. »Ja, det är din Hans», ljuder det nästan qväfdt af sinnesrörelse i hennes öra.

Hon låter sin vilda gosse först kyssa sig mätt, hon känner honom, hon måste först nästan tappa andan, innan han släpper henne. Derpå känner hon bäst igen, att det är hennes gosse, ty så kan blott Hans helsa på sin mor. Andtligen ger han henne fri. Då tar hon hans hufvud med båda händerna och ser honom länge forskande i ögonen, och sedan suckar hon djupt: »Något godt har denna öfverraskning inte att betyda, min gosse.»

»Om Gud vill, blir det ändå så, mor lilla», säger han gladt leende, men hans röst låter inte säker, »jag tänkte, att det inte var värdt att skrifva, då far inte kan tåla bläck, och att det var bättre, att jag sjelf begaf mig i väg för att omtala för er, hur allt har gått till.»

»Hur allt har gått till? Åh, Herre Gud, det har väl inte händt någon olycka? Du har väl inte gjort några dumma streck, min Hans? Jag skulle inte kunna upplefva, om far på allvar råkade ihop med dig.» Hon tog upprörd hans händer och hviskade

Komedi!146

i hans öra: »Jag har en spard styfver h'ggande, pojke, den skulle egentligen användas för fars räkning, om han en gång skulle komma att lida skada af hagel eller eld, men om du gifvit ut pengar i den lättsinniga, stora staden och gjort skulder, då skall jag ge dig mina besparingar, och jag tänker, att det är bättre att stifta fred än att stoppa till hål uppkomna genom olycka. Behöfver du dem, Hans, är det nödvändigt, säg?»

Med en bhck af djup rörelse och ömhet såg han in i hennes bedröfvade ansigte. »Nej, nej, käraste mor, jag behöfver ingenting)^, sade han skakande på det blonda hufvudet, »för en sådan samvetslös usling kan du väl ändå inte hålla din son, att han skulle lefva upp mer än han har.»

Hon nickade liksom förklarad och andades med lättadt hjärta. »Du har rätt, det vore en omöjlighet. Om en moder hvarje morgon och afton beder för sitt barn, då kan det inte råka på afvägar. Men . . . ja, Hans, hvad är det eljes, som händt? Du ser så förändrad ut omkring ögonen, och smal och blek har du bhfvit. . . alldeles som om du lidit

nöd!»

Han klappade henne leende på kinderna: »Det har nog gått ganska knapt till ibland, men hvad man sjelf kokar af egen vilja och i full öfvertygelse, det äter man också gerna upp utan att knota, om det också blott är en fattigmanssoppa.»

»Gud i himlen, gosse, om jag bara visste, hvad dina ord ha att betyda!» klagade den gamla frun i sitt hjärtas ångest, »att inte allt är, som det bör vara, det märker jag nog, men hvad som ligger bakom, du min Skapare, det förstår jag inte.»

Hans tryckte sitt ansigte hårdt intill hennes kind, alldeles som när han var barn och ångerfullt ville bikta sig: »Ack, mor, det är ju alltid blott den gamla historien. Du vet ju, att det i lifvet och döden ej lemnar mig någon ro, förrän jag uppnått det.»147

Nu begrep hon. Med en blick af djup bestörtning kuäpte hon hastigt händerna omkring sin älsklings. »Ack, det der att bli läkare! Ack ja, det der att bli läkare! Nu förstår jag. Gud i himlen, och jag som i mina dåraktiga tankar trodde, att detta allt vore glömdt och öfvervunnet.»

»Jag kan inte, mor, jag kan inte! Jag vill hellre förlora lifvet än mitt kall», sade han stönande, »jag har ju ingenting mera att vänta eller önska i verl-den än de framgångar, som jag hoppas att vinna genom den medicinska vetenskapen.»

Klockan vid dörren ringde för andra gången, och i farstun hördes den gamle Burkhardts röst: »Mor! Hör, mor, vi vänta!»

Den gamla frun spratt till. »Tyst, Hans. Låtsas ännu inte om någonting», hviskade hon ängsligt, och sedan sprang hon till köksdörren: »Far, far kom fort hit. Men riktigt fort, hör du!»

Arrendatorns tunga steg kommo stampande dit.

»Nå, jag är verkligen nyfiken, hvad du har för dig, Greta», hördes hans röst redan utifrån, och strax derpå stod han på tröskeln. Hans höga, resliga, kraftiga gestalt fylde nästan hela dörramen, och hans lockiga, uppåtstående, tjocka gråa hår snuddade nära på vid tvärslån.

Ett ögonblick bländades han af solljuset, som inströmmade genom köksfönstret, han knep ihop ögonen, men stirrade sedan, hastigt kastande tillbaka hufvudet, på vandraren, hvilken stum utbredde armarna emot honom.

Moppe sprang med höga glädjeskall fram och tillbaka mellan båda, och den gamle Burkhardt utbredde också armarna och ropade med dånande röst: »Hallå, pojke — byting — hvarifrån kommer du?»

Då låg Hans vid hans bröst, och fru Greta knäpte ihop de darrande händerna och utstötte en bönesuck.148

»Nå, mor? Och du står der, som om blixten slagit ner, och har inte till välkomsthelsning redan stop»»-pat sex korfändar i halsen på din kyckhng? Hä? Han har väl skrämt dig, den göken! Har du gjort det Hans, nå, din odåga, har du gjort det?»

»Ack far, det var ju den lyckligaste skrämsel i hela mitt lif!» snyftade modern och lät lyckligt leende mannen taga henne i famn, och Hans skrattade gläd-tigt: »En korfända! Far, du påminner mig om min mage. Sedan i går qväll klockan fem har jag suttit på järnväg, och sedan klockan ett i natt har jag der-efter från Altendorf gått er förskräckliga landsväg, och är derför så hungrig, att magen svider.»

Mor slog sig för pannan, som om hon aldrig i hfvet skulle kunna förlåta sig sjelf denna glömska och tanklöshet, och skyndade till spisen för att ta reda på hett vatten, medan den gamle mannen med båda händerna höll sonen ifrån sig och belåtet leende såg honom i ansigtet.

»Från Altendorf till fots? Då har du marscherat dugtigt pojke. Ja, ja, det får man lära i konungens tjenst och mycket annat godt dessutom. Der gäller det att lyda order utan ord och motsägelse. Det är alltid hufvudsaken i lifvet. Den som sjelf kan lyda, honom lyda också de, som han kommenderar. Du ser smal och blek ut, och, strängt

taget, så ynklig, som om du varit en bokmal och inte en grenadier. För tusan, ja, jag hade muskler af järn, då jag efter slutad tjenst kom hem till mor. Nåja, du blir nog fet igen hos oss, blott du först skakat stadsdammet af stöflarna. Gumman har ännu goda förråd i skafferiet. Och nu: marsch, marsch, hurra. Låt pojken först få äta välling med, Greta, folket väntar derinne, och hästarna måste ut på åkern. Kom båda två!» och Burkhardt lade armarna om hustru och son och drog dem med sig till dörren. »Det är underligt ändå», sade han plötsligt med vek stämma, »der har jag nyss läst tex-149

ten till vår morgonbön — den handlar om den förlorade sonen, som återvänder till fadershuset. Också vår gosse har kommit hem — men Gud vare lof och tack, en 'förlorad son' är han icke.»

Fru Greta kastade en bönfallande, ångestfull bhck på sin älskling — men Hans lutade ned det bleknande ansigtet och teg.

TIONDE KAPITLET.

Så hade det varit allt från den tiden, då Christian Burkhardt som fattig bonde hade satt sig till frukostbordet ensam med sin hustru, och sä var det ännu, då han som arrendator på ett af de största godsen hade under sig en ansenlig skara drängar och pigor. Han hade icke blifvit stolt och högmodig, han uppreste ingen skiljemur mellan husbonde och tjenare, han var den förste af sina arbetare, och han stälde sig alltid i spetsen för dem vid arbetet, vid måltiderna och vid bönen.

Vid det långa, hvitskurade träbordet församlades alla, som hörde till Christian Burkhardts hus. Han sjelf satt öfverst, den kraftfulla, starka mannen med det högburna hufvudet, kring hvilket det gråa håret lockade sig som en lejonman. Den fyrkantiga pannan, den korta näsan, de skägglösa, energiskt tecknade läpparna, karakteriserade den gamle mannen, som med seg, rotfast konservatism höll sig på samma plats och ståndpunkt, liksom ekarna derute i skogen, som också stå fast på de platser, der den gode Guden låtit dem nedfalla som frö. De gråblå ögonen, som under de yfviga ögon- 149

ten till vår morgonbön — den handlar om den förlorade sonen, som återvänder till fadershuset. Också vår gosse har kommit hem — men Gud vare lof och tack, en 'förlorad son' är han icke.»

Fru Greta kastade en bönfallande, ångestfull bhck på sin älskling — men Hans lutade ned det bleknande ansigtet och teg.

TIONDE KAPITLET.

Så hade det varit allt från den tiden, då Christian Burkhardt som fattig bonde hade satt sig till frukostbordet ensam med sin hustru, och sä var det ännu, då han som arrendator på ett af de största godsen hade under sig en ansenlig skara drängar och pigor. Han hade icke blifvit stolt och högmodig, han uppreste ingen skiljemur mellan husbonde och tjenare, han var den förste af sina arbetare, och han stälde sig alltid i spetsen för dem vid arbetet, vid måltiderna och vid bönen.

Vid det långa, hvitskurade träbordet församlades alla, som hörde till Christian Burkhardts hus. Han sjelf satt öfverst, den kraftfulla, starka mannen med det högburna hufvudet, kring hvilket det gråa håret lockade sig som en lejonman. Den fyrkantiga pannan, den korta näsan, de skägglösa, energiskt tecknade läpparna, karakteriserade den gamle mannen, som med seg, rotfast konservatism höll sig på samma plats och ståndpunkt, liksom ekarna derute i skogen, som också stå fast på de platser, der den gode Guden låtit dem nedfalla som frö. De gråblå ögonen, som under de yfviga ögon-150

brynen framblixtrade skarpa och glänsande som éfi ynglings, vittnade om, att de aldrig läst sig trötta på tidningar och modern lektyr. Christian Burkhardt hatade hvarje förändring, hatade de omstörtningar, som ångan och elektriciteten medfört, hatade det vilda kokandet och sjudandet i verldskitteln, der ofórnöjsamheten sitter och rör och underblåser, tills ångblå-sorna uppstiga, tills det sjuder upp och hejdlöst kokar öfver — ingen till välsignelse, ingen till lycka.

Fiendtligt afstängde han sig från den yttre verl-den, som rörde sig i en alltför rasande hvirfveldans för att hans

tungrodda, naiva ande skulle kunna begripa den. Och när hennes allarmsignaler ändå framträngde till hans ensamhet, lokomobilens hvissling, susandet och hvinandet af alla dessa hemska hjul, med hvilkas tillhjälp den moderna landtmannen hoppas in-berga sin skörd, då låg det som ett åskmoln på hans ansigte, och han lade handen tungt på plogen och sade som ett retadt lejon: »Ni talar om såningsmaskiner och tröskmaskiner och förvånar eder öfver landets nöd ? Hvar skall Guds välsignelse komma ifrån, när ni sjelfva jaga den eldsprutande draken öfver edra åkrar? Sen, i min tid, då gick det så till, som vår Herre sagt det vara rätt: 'En såningsman gick ut till att så!' — och medan han med egen hand och i sitt anletes svett kastade sädeskornen i jorden, så föll väl inte ett enda ur hans hand, som ej beledsagades af fromma önskningar. Då älskade såningsmannen hvarje korn, och medan han ensam sådde dem, gick Herren och hans goda ängel med honom och välsignade hans bön. Nu för tiden jagar han maskinen öfver åkern; det är ingen såning mera, det är ett kallt spekulerande. Bonden känner inte längre sin sådd, och Guds änglar fly undan, der stål och järn uppslita jorden, som skulle hon marteras för en hög lösen. — Och medan vi fordom stodo och svängde slagorna, så betraktade vi hvarje särskild kärfve och sågo inför våra ögon Guds151

välsignelse utströmma i milliontals korn, och med hvarje slag gladdes vi åt Herrens nåd och tackade honom. Men er tröskmaskin hvarken tackar alla goda gåfvors gifvare eller gläder sig öfver hans nåd. Han drifver ocker, och de armar, som sköta honom, hafva ej längre tid att uppsträckas mot himlen. Har vår himmelske fader menat detta? Nej! Herren har talat sålunda: 'Utan myggen slår man med en staf, och kumminen med en käpp.'i) Och Christian Burkhardt skakade förgrymmad tillbaka de gråa lockarna, sträckte på de seniga armarna och sade till slut: »Och derför må Gud hjälpa mig, att den djefvulsdraken aldrig må fnysa på min grund och mark.»

Så talade han och såg hvarken åt höger eller venster. Det rörde honom föga, att hans grannar hånfullt drogo på axlarna samt kallade honom ett gammalmodigt och opraktiskt tjurhufvud, som inte fortskred med verlden. Som en gränssten från länge sedan flydda dagar stod den gamle mannen der midt i det moderna lifvets bränningar och fortsatte trygg på den stig, som visserligen varit hård och mödosam, men som dock fört honom till lycka och framgång.

I den gråa, grofhåriga doffelrocken, de trånga benkläderna och höga vattenstöflarna, satt Christian Burkhardt, lik den enklaste bland sina drängar, öfverst vid bordet, vid hans venstra sida satt fru Greta och på hans högra sonen. Tjenarna sutto efter ålder — närmast matmodern den trogne Kilian, trädgårdsmästaren, som samtidigt med Burkhardts flyttat till Moos-dorf, hvars händer darrade af gikt och ålder, och hvilken den »kära frun» ofta sjelf måste mata som ett hjälplöst barn. Derefter första pigan, som var fru Gretas högra hand i hushållet, och bredvid henne den främmande Bartel, som Burkhardt tagit i sin tjenst, emedan presten en dag fört mannen till honom. Man hviskade om, att Bartel varit en straffånge, men som i fängelset uppfört sig väl, och som gerna åter villem

bereda sig en hederlig tillvaro. Men ingen hade velat taga tukthushjonet under sitt tak, tills den gamle Burkhardt slutligen förbarmade sig och sade: »Hur kan väl jag fortfara att fördöma en menniska, som den gode Guden kanske för länge sedan förlåtit hans brott. Så vidt det beror på mig att återgifva honom ett hederligt namn och hederligt arbete, så skall det ske med glädje. Min Greta skall lägga sin milda hand på honom och hålla honom till det goda; må den himmelske Fadern också vända allt till det goda,» På så sätt kom Bartel till Moosdorf — och den misstrogna skygghet, med hvilken tjenstfolket i början bemötte honom, ändrades snart genom Burkhardts' exempel, hvilka genom sitt särskildta förtroende utmärkte och ärade just Bartel.

Och han hade aldrig visat sig ovärdig detta förtroende. I sju år hade han redan tjenat Christian Burkhardt med nästan fanatisk trohet och till-gifvenhet. Han var en tyst, allvarlig menniska, som stilla gjorde sin pligt och äfven frivilligt arbetade, när de andra för länge sedan upphört. Med sänkta blickar och det bleka ansigtet djupt nedböjdt öfver de knäpta händerna satt Rudolf Bartel vid den unge Burkhardts sida, medan husbonden läste morgonbönen. Ingen lång predikan, ingen vidlyftig andaktsstund — dertill äro landtmannens timmar alltför dyrbara — men en kort, from bön gaf Christian de sina med på vägen, med ut i den fuktiga, dimmiga vårmorgonen, med ut i ensamheten på åker och äng.

Och då han sagt »Amen» och omsorgsfullt lagt undan den gamla bönboken, slog fru Greta kaffe i hans kopp och

bredde raskt på hans smörgåsar. Men åt sig sjelf öste hon upp välling som åt de andra, och frukosten förtärdes under tystnad.

Fader Christian såg upp. Sedan den siste lagt sin sked ur handen, sköt han tillbaka sin stol och steg upp. »Är ni mätt, godt folk?» frågade han.ISå

l^Ja, herre», Var svaret.

»Låtorn oss då, i Guds namn, gå till arbetet, barn !x>

Äfven i dag hade allt gått sin gamla vanliga gång, endast tjenarnas gladt öfverraskade helsning var det enda, som syftade på den unge herrns ankomst. Först efter slutad måltid tog Burkhardt åter notis af honom.

»Fidibus, Hans!»

Den unge läkaren sprang upp och gjorde, som han från barndomen varit van. Men fader Christian tände pipan med några kraftiga drag och betraktade dervid sonen med en forskande blick. »Lägg dig nu, pojke. Du har farit och gått hela natten och ser riktigt eländig ut. Vete Gud, hvad det är för en ungdom nu för tiden. När jag var i din ålder, skulle inte tjugu sömnlösa nätter gjort mig så blek och smal. Men stadsluften — ett gift är den — ett riktigt gift. Gud vare lof att du åter är derifrån. Har du förstått, Hans? Gå lägg dig och sof! Jag har mina hästar derute, men jag kommer in till andra frukosten, och då kan du tala om, hvarför du kommer och öfver-raskar oss så här, din slyngel!» Talaren utblåste ett par tjocka rökmoln, tog sonen i famn och klappade honom vänligt i ryggen. Sedan vände han sig till sin hustru.

»Nå, Greta, nu är din kyckling der igen. Tränger ungen alldeles ut mig ur boet, eller kan jag fortfarande få mina 'vägpengar'?)) Han skrattade fryntligt leende, drog den lilla frun intill sig och lutade ned hufvudet. »Pratmakare», bannades hon ömt och kysste honom. Kyssen utgjorde »vägpengarna». Hans visste detta, fadern gick aldrig utan dem, äfven om det var en aldrig så liten väg, som skulle skilja honom från hans hjärtas vän. Så hade de gjort allt ifrån början. »En menniska vet, att hon går bort — men om hon kommer igen? Det står i Guds hand.154

Redan mången har gått blott tio steg utom hus och har inte anat, att det var hans sista. Men det skulle vara illa att skiljas utan kyss och afskedsord — inte sant, mor lilla?»

Hon nickade blott, som om hon vore nära att qväf-vas af en känsla af gränslös ängslan och rädsla; hon tog mannens och sonens händer och omslöt dem med sina.

»Nå, så vare då Gud med er båda två», sade Burkhardt ännu en gång, och hans röst lät så öm och glad, som den inte varit på länge. »Det är visserligen inte rätt, att man skämmer bort barnen, men för i middag beställer jag söndagsmat, mor!»

— — — Hans steg förklingade — men fru Greta kastade sig snyftande till sonens bröst. Hon var förtviflad öfver hvad som händt, men hennes omsorg och kärlek voro ändå större. »Sof, min Hans — sof nu», hviskade hon.

Han skakade leende på hufvudet och drog henne glädtigt ned bredvid sig på den kära, gamla kattun-soffan. »Låt mig få stanna hos dig, mor! Jag är inte trött, men hjärtat är så fullt, att jag gerna skulle vilja öppna det för dig och omtala allt.»

Och han berättade allt, — allt. Full af bäf-vande sinnesrörelse lyssnade den gamla frun; tårar af sorg uppstego i hennes ögon vid tanken, att hennes älskling lidit nöd, att han svultit och försakat för att kunna studera, och ändå strålade hennes blickar af stolt glädje, då Hans talade om Wendhausens faderliga välvilja, om alla de utmärkelser och förmåner, som hans beskyddares godhet förskaffat honom. Solstrålarna skimrade genom vinstockens bladlösa rankor in genom rutorna och kastade gyllene ljusreflexer på det hvitskurade golfvet. Men fru Greta knäpte händerna och hviskade: »Jag kan inte förstå och begripa det med mitt svaga gamla hufvud, men jag är till mods, som om den gode Guden verkligen hade något stort i sinnet med min Hans. Och derför kommer155

du att fa gå en tung väg, ty ingen kan flyga upp på bergets topp, han måste mödosamt klättr-a upp, steg för steg. Låt mig först få tala med far, Hans, innan du framför din bön.)) Och sedan frågade hon efter kommerserådet

Lehnberg och hans dotter.

X)Herr von Lehnberg, herr häroms rättade Hans mekaniskt.

Den gamla frun gned sig i pannan.]?)Ja, ja, att jag alltjämt skall glömma det. De ha nu blifvit förnämt folk. Hvarför är det egentligen, Hans? Hvar menniska vet ju ändå, att de inte varit det förut, att de inte heller alls förtjent det, utan blott köpt det för sina många pengar! — Har en sådan der adel egentligen något värde, Hans? För mitt gamla hufvud tycks det, som om folk, som tränger sig in i adeln, skymfade vårt hederliga borgarstånd, emedan de tycka, att det inte är bra nog — eller är också det der annorlunda i er moderna verld?» Han skakade leende på hufvudet: »Nej, mor lilla, du har alldeles rätt, det är just så. Menniskor, som af ett löjligt högmod plötsligt förneka sina fäders stånd, intaga en skef ställning också i den moderna verlden och det i ännu högre grad. — Från sin forna krets lösslita de sig — och den nya vill inte veta af dem, — de stå på gränsen och äro inte längre hemma någonstans, på sin höjd i snyltgästernas led, hvilka buga sig för den gyllene kalfven.»

»Men Aglae har ju förlofvat sig med en grefve?»

»Hon är redan gift.»

Hon såg förvånad upp vid den hårda klangen i hans röst. »Så fort? — Ja, ja, nutidens ungdom vill inte längre veta af någon vänte- och pröfvotid. Nåja, hvad skulle det också tjena till? De ha väl inga bekymmer att frukta. —» Åtminstone inga bekymmer för dagligt bröd.» — Han blickade dystert framför sig, sedan steg han plötsligt upp. »Dora har redan två gånger tittat i dörren, vill du tala med henne?»156

»Ja visst! — Strax. Hon vill nog ha reda på, om vi ska' ha gåssteken redan i dag, och om unga herrn hellre vill ha grönkål eller hvitkål dertillPJ)

»Hemtar du ännu grönkålen sjelf ur trädgården som förr, mor?»

Hon nickade. »Alldeles som förr; ibland vill nog inte fötterna riktigt med, såsom de ska' — ocli så andtäppan sedan. Du vet ju, Hans — och de gamla, elaka plågorna, som bli allt besvärligare, men jag har Gud ske lof, ännu alltid kunnat rå på dem.x>

»Låt mig få gå med ner i trädgården.»

»Det får du visst, min gosse —!»

»Och se'n tala riktigt noga om för mig om de der plågorna, — mycket noga — !»

Ost, groft rågbröd och smör stodo på bordet, men Christian Burkhardt åt icke frukost. — Han satt med båda händerna krampaktigt hållande om länstolens sidostöd och stirrade framför sig, tungt dragande efter andan.

Dörren stängdes sakta efter fru Greta. Hon hade för några få minuter sedan inträdt, hade tvekande satt sig bredvid sin man och bönfallande lagit hans händer. »Far lilla — jag skulle gerna vilja tala ett ord med dig, men du måste först lofva mig att tåligt höra på och att inte brusa upp — vill du göra det?»

Den kraftiga gestalten reste på sig. Hans blick hvilade på henne, full och genomträngande. »Aha — således var det ändå något! Det föreföll mig genast så besynnerligt, hvad som så plötsligt, i mörker och dimma, kunde ha drifvit hit pojken. — Det hgger något bakom! — Dumheter, Greta, gör dig inte till advokat för den stora, långa karlen. Jag menar, han kan sjelf vara karl nog att stå för sin sak. — Gå, hustru, och skicka hit honom.»

Hon lutade sig öfver honom och såg honom med tårade ögon i det stränga ansigtet. »Christian», —157

snyftade hon, »han är vårt enda barn, han är en del af mitt hjärta. Hvad du gör honom — det gör du mig.»

Burkhardt skakade otålig på hufvudet. »Jag skall nog inte rycka hufvudet af honom, mor, men med glacéhandskar kan jag inte gerna behandla den uppstudsige pojken. Nå-nå, bara inga tårar, mor, — det är mitt barn så väl som ditt, och att jag blott vill hans bästa, det tilltror du mig väl ändå, säg?»

Fru Greta andades djupt. Det låg något i hennes älskade tyranns röst, som lugnade henne. Hon kysste honom och strök smekande öfver hans hår. »Ja, det vet jag, Christel, — men . . . inte sant — du blir inte häftig?»

»Så svåra saker har den slyngeln att bikta? Ta mej . . . nej — det är bra, mor, skicka bara hit honom!» Och fader Burkhardt sväijde sin vrede, och Greta gick med darrande hjärta till dörren.

Men den gamle satt och stirrade ned framför sig försänkt i tunga tankar. Golfvet bakom honom knarrade. Han såg upp i sonens allvarliga, ödmjukt nedböjda ansigte. »Kom närmare, Hans! Hvad är det, som händt? Säg sanningen rent ut, kort och godt!»

Den unge mannen trädde närmare.

»Min tjenstetid — det vill säga min tjenst som soldat var till ända i oktober», sade han nedslagen, »och enligt ditt beslut skulle jag stanna i hufvudsta-den till första april.»

»För att gå i landtbruksskolan. Jag hoppas väl, att du gjorde det?»

»Inte såsom du menade. Jag har varit med på de intressantaste föreläsningarna, men de fängslade mig inte det ringaste och gjorde mig ingen nytta, ty jag har intet minne för sådana saker, som äro mig likgiltiga.!) Christian Burkhardts panna blef mörkröd, men han frågade helt lugnt: »Och hvad gjorde du158

under hela din lediga tid? Har du slagit dank och gjort skulder?»

»Nej, far — ingendera delen.»

»Hvad annars då?»

»Jag studerade.»

»Du studerade? Hvar och hvad?»

»På kungliga universitetet. Medicin.» Burkhardts läppar pressades samman; han andades tungt. »Sålunda har du ännu inte uppgifvit denna olycksaliga idé, ditt tjurhufvud! Hur kunde du få medel till detta studium, då jag sjelf personligen betalat afgif-ten vid landtbruksskolan?»

»Jag har svultit och försakat, far, jag har spart in på maten.»

Den gamle såg plötsligt upp. Det tycktes, som om han såge något, som bländade honom, de hvita ögonhåren darrade. Sedan for han med handen genom håret. »Det är således derför du ser så eländig och utsvulten ut. Hm . . . Har du kanske redan som frivillig hållit på att qvacksalva?»

»Ja. Jag har dertill användt hvarje fristund, och då mina förmän ville mig väl, så har man på hvarje sätt sökt underlätta mitt mödosamma arbete. Ett hälft år har jag burit vapen, sedan fick jag genom professor Wendhausens bemedling arbeta på lasarettet ett hälft år, der jag hade rikligt tillfälle att öfva mig och förbereda mig på examen.»

»Wendhausen? Hvem är det?»

»Vår mest framstående kirurg, — lifmedikus hos hans majestät konungen.»

»Såå — och då har du således skolkat i landtbruksskolan detta sista halfår och har i stället drifvit omkring bland de der giftblandarna?»

»Jag har i professor Wendhausen funnit en uppoffrande, god och faderlig vän, jag fick hjälpa honom i hans klinik, fick arbeta och lära hos honom samt159

fick äfven stilla min hunger och värma mig hos honom. Han har också genom sina personliga ansträngningar ^jort det möjhgt, att jag redan nu på det mest omfattande sätt fått följa min böjelse att studera de nya forskningarna på kräftsjukdomarnas område. Och det är blott honom jag har att tacka för, alt den lilla broschyren, som jag häröfver skref till examen, af fackmännen mottogs med så mycket intresse och välvilja. Jag står nu framför min första examen, och jag har kommit hit för att i all ödmjukhet och kärlek bedja dig att uppfylla mitt lifs varmaste och högsta önskan! Här är Wendhausens bref, var snäll och läs det, far.»

Anspråkslös, nästan ödmjuk stod den unge mannen framför Christian Burkhardt. Denne tog brefvet med en kort,

nästan häftig rörelse och gick dermed till fönstret^ vändande ryggen åt rummet. Han läste länge och långsamt, sedan lutade han pannan emot rutan och stirrade ännu några minuter ut på de i vinden svajande grenarna.

Slutligen vände han sig om, kastade brefvet på bordet och drog djupt efter andan. Hans ansigte var rödt, i hans blick låg något stelt. »Det är ju idel vackra saker, som stå der på papperet, det behöfs bara en god portion barnsligt förtroende för att tro på sådana glänsande löften. Jag har lofvat mor, att jag inte ville bU häftig, Hans, och derför kunna vi förklara oss i allt lugn.» Han gick tätt intill honom och lade båda händerna tungt på hans axlar. »Vet du inte, pojke, att det är vår frälsares vilja, att barn skola vara sina föräldrar underdåniga och lydiga?»

Den tillfrågade höjde det bleka ansigtet. De matta ögonen strålade till. »Jag vet det, far, och jag hoppas med Guds hjälp att aldrig synda mot detta bud. Men jag vet också ett annat Herrens ord, som lyder: '1 föräldrar, reten icke edra barn till vrede.'» »Håhå!»160

»Far — kära far! —» Han slog armarna omkring den gamle mannens hals. »Är det något orätt, som jag ber dig om? Är inte det ena arbetet, det ena kallet så godt som det andra? Är —»

»Nej -— det är en stor skilnad, och det är föräldrarnas pligt att föra sina barn in på en sådan lefnadsväg, der de säkert kunna få sin utkomst och bevaras från att gå utför. Landtbruket har en gyllene grund, qvacksalveriet är en brödlös konst —»

»Inte nu mera, far! Tiderna hafva ändrats! Du är ju eljes så god och from, du tar förbrytarna ur tukthuset för att återföra dem till ett hederligt lif, — du tar rocken och skjortan från din egen kropp för att kläda den frysande tiggaren, och du vill hindra din son att föra lycka, välsignelse, bot och räddning till tusentals sjuka, förtviflade menniskor, att han på grund af sitt vetande torkar sorgens tårar, att han blir en välgörare för de olyckliga?»

Burkhardt gjorde en otålig rörelse. »Det är vackra talesätt och — du är en fantast, min son! Mot döden finnes ingen hjälp, och att intala de sjuka mod och tröst kan du också göra som landtbrukare I Jag som far har" förpligtelsen att skydda dig för ett lif, som skadar dig till kropp och själ, titta dig i spegeln, så du ser ut. Sådant kommer af, att man hänger öfver böckerna!»

»Och om jag nu gerna frivilligt vill bära alla försakelser och alla umbäranden?»

Den gamle fäste sina örnögon ett par sekunder på den talande, — sedan satte han sig långsamt ned igen. »Godt; om du så vill, må du ha det. Hör på mig, Hans. Du vet, hvad jag tänker om läkekonsten och om den moderna lärdomen, det är fuskverk alltsammans. Min uttryckhga vilja är, att du inte blir doktor. Tvinga dig kan jag inte göra, men jag kan och vill inte heller räcka dig handen till ett förehafvande, som går emot min innersta öfvertygelse.161

Vill du ovilkorligen bli läkare — godt — så gör, hvad du inte kan låta, ta din examen, men räkna inte på min hjälp. Du har ju det lilla arfvet från din gudmor, det kan räcka till de nödvändigaste utgifterna, och det skall du få ut. Då har du fått din vilja fram. Men hör nu på vidare. Jag vill inte ha en son, som är en fuskare, en. half menniska, jag vill inte ha en son, om hvilken menniskorna säga, att han stryker omkring med sina läkemedel i landet, jag vill inte ha en son, hvars verksamhet inte inger mig någon respekt. Vill du således bli läkare — godt, så gå, — men återvänd inte till ditt fädernehem, förrän du verkligen hlifvit den store, berömde undergörare, som professor Wendhausen i sitt bref lofvar mig. Jag tycker inte om att blygas för min son. Så, nu vet du besked. Vill du bli läkare, — så bli det af egen kraft; om fädernehuset åter skall öppnas för dig — så håll ord och inlös de löften, som du gör. För landtmannen, för sonen, som vill fortsätta att så och skörda på den torfva, som gifvit lycka och välsignelse åt hans far, för honom skall mitt hus alltid stå öppet, derför skall du vara mig välkommen, när du blifvit botad från din dåraktiga förblindelse och kastar ifrån dig medikamentsflaskorna för att åter gripa till plogen och hen. Afgör nu sjelf lD

Hans stod orörlig — hans förut så bleka ansigte glödde, hans ögon strålade som ett barns, som ser det länge efterlängtade julträdet brinna. Han utbredde armarna och kastade sig till den gamle mannens bröst. »Fader!» ropade han med en röst, som darrade af sinnesrörelse, »du tillsluter hemmet för mig — du visar mig ur fädernehuset, tills jag en gång kan träda inför dig som en aktad och framstående man! Gud skall gifva sin

välsignelse dertill — om också du låter mig följas af din. Men säg mig först ännu en sak, far — vill du äfven, när jag är långt borta, tänka på mig med kärlek, vill du äfven då fortfarande innesluta Komedi! 11162

ditt barn i dina böner, vill du tillåta, att jag får underrättelser om ert befinnande, vill du lofva att inte som en främling visa mig bort från ditt hjärtfi, såsom du förvisat mig från ditt hus?i)

»Du förblir vårt barn, Hans. Vår kärlek och våra böner följa dig äfven då, när ditt egensinne rycker dig ur våra armar. Jag är inte ond på dig, Hans, men jag drager min hand tillbaka från dig. Är det allvar med din vilja — så hjälp dig sjelf.»

Ett jubelrop ljöd i den stilla kammaren, den unge mannens armar omslingrade talaren, — hans läppar trycktes stormande mot hans. »Jag tackar dig, far, och jag vill och skall hålla ord — och jag vill inte återvända till er, förrän I kunnen vara stolta öfver ert barn!))

Fru Greta stod på tröskeln; hon hade hört faderns ord, och hon hade förnummit, hvad sonen hade bestämt sig för. Tårarna strömmade ur hennes ögon, hon tryckte sin älskling intill sig, som om hon aldrig ville släppa honom mera.

Burkhardt stälde sig bakom henne och vidrörde sakta hennes arm; det gjorde han blott, när han ville ge henne ett hemligt tecken. Förvånad såg hon upp till honom.

»Nu intet tjut och inga scener mera!)) ropade han med nästan glädtigt ansigte, »tärningen är kastad, nu vilja vi öfverlemna resten åt den gode Guden. Skynda på, mor, ta upp en butelj vin åt oss! Så länge pojken ännu är här, då ska vi ha roligt med honom! i)

Hans ville ännu en gång besöka de kära, förtroliga ställena, som voro sammanvuxna med hans barndomsminnen.

Vårvinden for susande genom parkens bladlösa trädkronor, fuktiga, halfruttna löf betäckte marken, och den väldiga basaltbassängen, i hvilken om sommaren163

springbrunnens vatten plaskande nedföll, och der guld -fiskar drefvo sin glada lek, låg nu torr och öde, upp-fyld af risqvistar och vissna löf.

Här är rabatten, från hvilken Aglae så ofta plockat de doftande heliotroperna och nejlikorna, der borJa den täta jasminhäcken, der hon så gerna låg med armarna under hufvudet, ögonen halfslutna, med nästan törstigt välbehag insupande den bedöfvande, starka lukten. Han ser i andanom den graciösa gestalten i den hvita broderade klädningen och de fma läderskorna, han känner ännu de svala, små händerna, som gripa honom och draga honom ned . . . »Var inte så dum, Hans, utan lägg dig här vid min sida, som det står beskrifvet: 'la helle et la hete/ — jag är la helle — och du?D Hon skrattade silfverklart, »ja, du är förskräckligt betej att du inte bättre förstår att se på din fördel.»

Hans biter samman tänderna, som om han kände en fysisk smärta, genom de tomma grenarna susar vinden, så att det låter som lätta suckar. Han skrider hastigt vidare, han dragés som af en ond andemakt bort till den gamla mossbelupna trädgårdsmuren. Här, här har hon kysst honom! Der är stenen ännu qvar, mot hvilken hon stödde de små fötterna, der är den nedhängande platangrenen, från hvilken hon afbröt en qvist för att fläkta sig med. Så satt hon — så drog hon till sig hans hufvud — så såg hon honom djupt, djupt i ögonen, och sedan, innan han sjelf visste af, hade hon kysst honom. Först förlorade han nästan sansen af förskräckelse, men han visste i sin förlägenhet inte, hur han skulle bete sig, och emedan hon så hjärtinnerhgt älskligt hviskade till honom: »Hör, Hans, jag tycker ändå förskräckligt mycket om dig!», så besvarade han hennes kyss med klappande hjärta.

Och äfven nu klappar hans hjärta, som om det ville brista. »Jag håller ändå förskräckligt mycket af164

dig!» Det var första repliken i komedin, på hvilken han till svar gaf henne både hjärta och själ för all evighet. Hans lutar sig mot platanstammen, tillsluter ögonen och trycker handen mot det lidande hjärtat. Vinden blir starkare och brusar med stormens vingar fram öfver hans hufvud. Moln undanskymma solen, och muren ligger i djup skugga. Så har det blifvit natt, så har stormvinden afbrutit och sönderslitit de röda rosor, kärlekens rosor,

som en gång under heta kyssar öppnade sig på denna plats.

Hans reste sig häftigt och såg sig omkring med nästan vilda blickar. Komedi! Hon har drifvit ett falskt, lättsinnigt spel med honom, och den roll han spelat i denna första akt var jämmerlig, usel. "•Vicom-tessan af Saint Lorrain skrattade: suis la helle et vous etes si hete -— Mte — hétef f/yy^ och vid hennes hånskratt föll ridån, och publiken skrattade med af full hals. Men är komedin redan slut? Ah nej! Ännu mången treflig scen kommer att följa, och när ridån går ned vid slutet, då kanske fru vicomtessan icke skrattar, och publiken applåderar icke heller, utan hvisslar gällt och skarpt.

Hans spratt till. En skarp hvissling ljöd bort till honom, alldeles såsom förr, när far med tillsägelsen, att soppan stod på bordet, ryckte sin gosse ur hans framtidsdrömmar.

Der vandrar han ensam till fots, såsom han kommit. Kanske för sista gången. Far och mor stå vid trädgårdsstaketet och titta efter honom, huru han oupphörligen stannar för att vinka. Ändtligen har han försvunnit i vägkrökningen, och fru Greta kastar sig högt snyftande till sin mans bröst. »Christian», ropar hon så upprörd, som han aldrig sett henne förr, »jag har aldrig sagt emot dig, när du uppfostrade vårt barn strängt, men nu, nu, då vi äro ensamma, nu vill jag inför Guds ansigte säga, att det blir min165

död, alt du bortvisat vår ende son ur hans fäderne-hus!»

Han lyfte hennes tårdränkta ansigte och såg henne med glad tillförsigt i ögonen. »Dumheter, Greta lilla, det är enda medlet att göra någonting ordentligt af pojken. Mor, har du inte längre förtroende till din gubbe? Nå, så skall du väl få veta då, hvad min mening är. Hans är ett tjurhufvud lika väl som jag . . . och han förlorar lika lätt modet, som jag gjorde i min ungdom. Understödja vi hans nycker, så blir han en bortfuskad qvacksalvare och ingenting vidare, men lägga vi hinder i hans väg, då skall hans trots och egensinne bli den bästa sporren att drifva honom framåt. Jag har tyckt om, att gossen svultit och försakat för att drifva igenom sin vilja, och emedan jag vet, att det behöfs en eggelse för att inte slappas, så reser jag klippor i hans väg, hvilka han måste öfverstiga. Ingen stor man har ännu blifvit född, som genast haft lagerkransen liggande i vaggan, han har måst tillkämpa sig honom, blad för blad. Och torka derför dina ögon, Greta, jag har menat det väl med Hans och hoppas, att mitt stackars enfaldiga förstånd funnit rätta vägen till hans lycka.»

Hon skakade på hufvudet. Hennes ögon strålade visserligen af öfverraskning och glädje öfver dessa upplysningar, men hon hviskade vemodigt: »Det behöfs ingen sporre mera för Hans, driffjädern, som eggar honom framåt, den sitter Mr/»

»I hjärtat? Åh, för tusan!»

»Han vill göra mig frisk, far, derför blir han läkare.»

»Dårskaper, Greta, du är, Gud ske lof, alldeles frisk. Men det har pojken ärft af dig, att en poetisk slöja alltid måste väfvas omkring allt, innan det kan duga för er. Nå, behåll i Guds namn din fromma tro, det kan ju blott lända pojken till ära. Och nu upp med hufvudet, gumma. Titta ner för vägen der.166

När gossen kommer tillbaka, har han antingen blifvit en lydig son eller en berömd man — och han kommer tillbaka!»

ELFTE KAPITLET.

Vicomtessan af Saint Lorrain leddes nästan till döds. Hon hade beständigt haft långtrådigt, sedan hon bhfvit gift. Hennes make var alltid sysselsatt med sig sjelf och sina egna intressen och hade ingen tid för sin hustru, och det var bäst så, ty i hans sällskap leddes hon allra mest.

Då de om våren gifte sig, hade säsongen just slutat till följd af enkedrottningens död, och på vicom-tens temligen bestämdt uttalade önskan reste det unga paret till Paris. Han roade sig der präktigt, men Aglae kände sig desto mera besviken, ty hon hade förestält sig hfvet i detta moderna Sodom mycket, mycket intressantare. Hon talade visserligen franska, men inte nog flytande för att förstå de pikanta finesserna, som kryddade såväl teatern som

umgänget — och att inskränka sig blott till blickar och handtryckningar? Dertill felades det nödig eggelse. De herrar, som kringsvärmade den sköna, rika och nyckfulla vicomtessan de Saint Lorrain, motsvarade i allmänhet ej Aglaes höga fordringar.

Men hon ville inte alltjämt vara den afgudabild, inför hvilken dessa i allmänhet redan temhgen gamla sprättar uppförde sina hyllningsdanser — hon ville sjelf brinna och svärma, hon ville sjelf skakas af passionens feberglöd, hon ville ej blott älskas, utan äfven älska sjelf. 166

När gossen kommer tillbaka, har han antingen blifvit en lydig son eller en berömd man — och han kommer tillbaka!»

ELFTE KAPITLET.

Vicomtessan af Saint Lorrain leddes nästan till döds. Hon hade beständigt haft långtrådigt, sedan hon bhfvit gift. Hennes make var alltid sysselsatt med sig sjelf och sina egna intressen och hade ingen tid för sin hustru, och det var bäst så, ty i hans sällskap leddes hon allra mest.

Då de om våren gifte sig, hade säsongen just slutat till följd af enkedrottningens död, och på vicom-tens temligen bestämdt uttalade önskan reste det unga paret till Paris. Han roade sig der präktigt, men Aglae kände sig desto mera besviken, ty hon hade förestält sig hfvet i detta moderna Sodom mycket, mycket intressantare. Hon talade visserligen franska, men inte nog flytande för att förstå de pikanta finesserna, som kryddade såväl teatern som umgänget — och att inskränka sig blott till blickar och handtryckningar? Dertill felades det nödig eggelse. De herrar, som kringsvärmade den sköna, rika och nyckfulla vicomtessan de Saint Lorrain, motsvarade i allmänhet ej Aglaes höga fordringar.

Men hon ville inte alltjämt vara den afgudabild, inför hvilken dessa i allmänhet redan temhgen gamla sprättar uppförde sina hyllningsdanser — hon ville sjelf brinna och svärma, hon ville sjelf skakas af passionens feberglöd, hon ville ej blott älskas, utan äfven älska sjelf.167

Hon uppsökte konstnärskretsarna och svärmade väl starkt för en ung sångare, med temligen obetydlig röst, men med en Apollos skönhet och figur. Biljetter flögo fram och tillbaka — rosen med den oundvikliga briljantringen kastades ned på scenen för den afundades fötter — möten aflöste hvarandra, uppfylda af en sådan öf-versvallande berusning, till hvilken två blaserade menni-skor kunna arbeta sig upp, liksom en sjuk behöfver allt större doser narkotiska medel för att försätta sig i angenäma drömmar. Men äfven ur denna flyktiga illusion af kärlek och lycka rycktes Aglae snart på det grymmaste. Hon var klok och egde menniskokännedom, och sångaren af Guds nåde stod just inte på någon särdeles hög bildningsgrad. Hans afsigter och planer blefvo allt genomskinligare, och en viss råhet i hans väsen gjorde honom osympatisk för den bortskämda damen.

Monsieur Aubin visste, att han var mycket vacker — visste, att han ingenting annat egde än denna skönhet och måste slå mynt deraf. Han hade tur hos damerna, och han kunde få hundra älskarinnor, hvilka beundrade honom som en Gud och inte voro så strama och sippa som vicomtessan de Saint Lor-rain, som oaktadt alla sina passionerade fraser dock var en gränslöst kall och tillbakadragen qvinna och satte en temligen obeqväm gräns för hvarje lidelse.

Detta uttråkade den af så många qvinnor dyrkade, och han tyckte, att hans kyssar och hans tid voro alltför dyrbara för att ödas bort för intet — han tänkte på framtiden.

Hans kärlekseder gälde ej qvinnan utan millionärskan och de blefvo allt mera vältaliga samt begärde ingen lek utan allvar af Aglaé. Han ville enlevera henne och vinna henne till maka. Först bad och bön-föll han, sedan rasade och hotade han.

Men vicomtessan af Baint Lorrain hade blifvit väckt ur alla sina drömmerier. Hon blef först förskräckt, sedan kall och sluthgen vred och ironisk.168

Madanie Aubin! Denna idé var otrolig. Då hon nu ändtligen stod vid det så efterlängtade målet, då hon full af glödande stolthet satte på sig briljanthalsbandet med de furstliga ättefädernas pastellbilder som midtparti och i

feberhet sinnesrörelse räknade dagarna, tills hon första gången som fru vicom-tessa skulle beträda hofvets salar i sitt hemland. Nu skulle hon kasta allt öfver ända och bli en madame Aubin! Hustrun till en kringresande sångare?! Hon skrattade gällt. Så hade hon inte menat det! Det är upprörande, hur påflugen och fräck en sådan men-niska genast blir, att han begär hela handen, när man godhetsfullt räcker honom lillfmgret! Bort det! Hela saken var ej värd en sådan förargelse! Kärlek! Som om hon någonsin känt en djupare böjelse för denne komediant!

Hon hade tråkigt och sökte förströelse — men det var föga sådan hon fann. Af värde var på sin höjd den erfarenhet hon vunnit.

Hon skulle aldrig mera inlåta sig med folk, som stod så mycket under henne — girigheten står bakom dem som ett spöke och lurar som en orm mellan rosorna.

Men hvar i societeten finnas väl de vackra, snillrika männen med deras fängslande passioner och bedårande kärleksglöd? Den franska literaturens alla romanfigurer, det moderna dramats alla hjältar?

Aglaé sökte dem förgäfves. Lifvet har ofta föga likhet med skriftställarens öfverspända fantasi. Eller kanske det låg hos henne sjelf? Betraktade hon verl-den med alltför kritiska bhckar?

Hon koketterade — men oftast utan verkan. Hon var kall och egoistisk — och dessa karaktersdrag kunde till och med den skickligaste skådespelarkonst ej öf-verskyla. Ledsnad, missräkningar, förargelse och egensinne gjorde henne ännu mindre älskvärd, än hon var som flicka, och hennes retade sinnesstämning slog inte169

an på parisiska salongsbjällar och rouéer, som voro vana att eggas och hyllas af den mest graciösa och smickrande artighet, af en uddig och förfinad qvick-hets hela tjusning.

Det fans ingen brist på sköna qvinnor, och detta lät man Aglaé förstå. Men hennes egenkärlek och stolthet uppreste sig emot den fordran, att hon skulle vinnlägga sig om en tillbedjares ynnest, och dessutom misstänkte hon, att hennes man genom skickliga små knep skrämde bort hvarje kurtisör. Det hade varit en stor dårskap, att hon i ett anfall af fåfänga hade velat beundras som dygdig maka och offentligt omtalat Aubins enleveringsanbud. Herrarna fruktade hennes indiskretion och hennes man ? Nå ja, denne fruktade en älskare, som kanske skulle ha mera lycka med ett liknande anbud.

Om man i sitt nät lyckats fånga en guldfisk, så afskiljer man den från alla andra och för den i land, så att ingen roffisk kommer och snappar bort den i sista stunden.

Vistelsen i Paris tycktes Aglaé odräglig, och oak-tadt det häftigaste motstånd lyckades det henne att tvinga Louis att resa med henne till vestkustens badorter. Om det nu berodde på elakhet af honom eller på tillfällig otur, så lyckades det med bästa vilja icke för vicomtessan de Saint Lorrain att göra en enda intressant bekantskap. Den enda omvexling, som erbjöds i den dödande ledsnaden, voro de beständigt återkommande, allt häftigare scenerna mellan makarna.

O, hur ofta hade hon inte i vanmäktig vrede knutit de diamantprydda händerna med den förtärande önskan, att få lemna i sticket vicomten med hans förnäma namn och långa ättartafla, att sönderbryta de högaristokratiska slafkedjorna och att fly tillbaka till sitt fädernehus, men nej, hellre dö än att låta huf-vudstaden få denna triumf, detta öfverdådiga nöje. Hon hör i andanom hånskrattet ljuda i sina öron;170

»Han bar skickat hem rnillionprinsessan. Oaktadt alla sina bemödanden så passade hon inte för ättegalleriet i Saint Lorrains slott.»

Denna sommar kan väl inte vara i evighet — och sedan återvänder hon till sitt hemland, der skall Ag-lae i dubbel och tredubbel måtto ta igen de förlorade månaderna.

1 hennes tyska hem kan fransmannen inte lyckas

i sina eländiga intriger — hon har ju vänner der--.

En frossbrytning skakade plötsligt hennes lemmar, då hon tänkte på sina vänner. Hon såg ett blondt, lockigt

hufvud, två stolta, blixtrande, blåa ögon och en nacke, som var alldeles för rak, alldeles för styf för att låta böja sig af två qvinnohänder, som i lättsinnigt spel vilja tvinga honom ned i stoftet. Hans Burk-hardt! Så lefvande hon plötsligt ser honom framför sig, der hon sitter på hotellbalkongen i Ostende och stirrar ut på 'hafvet. Orörhgt, såsom en skål med flytande safir ligger det framför henne. Solen glöder och bländar ögat, hvarthän hon blickar, och gör henne så trött och matt, som om den brännande luften uppsugit hvarje bloddroppe ur ådrorna. Ack, att nu blott en enda gång få andas ut så fritt och friskt som den gången, när Hans Burkhardt bar henne genom höststormen på sina armar. Då plaskande regnskurar badade löfskogen — då det blåste genom kropp och själ så trolskt och kraftigt, att man tyckte sig vilja jubla högt och sjunga en hänförd frihetssång i stormens brus!

1 samma ögonblick kommer vicomten bakom henne, kysser henne flygtigt på kinden och säger adjö för att ta sig ett litet parti Makao.

Hon gör en rörelse med hufvudet. Det ser ut, som om hon rysande ryggade tillbaka för hans vidrörande, men Saint Lorrain tar det för ett nådigt af-sked och drar sig tillbaka. Om han ändå ville låta bli denna vedervärdiga komedi med att kyssa henne. Hans läppar äro lika vissna och förtorkade som allt171

det andra heta, dammiga, som omger henne här! Men hon längtar så efter en frisk fläkt! Ja, då — när hon tog Hans Burkhardts hufvud mellan sina händer, då föllo regndropparna som glänsande dagg mellan de af stormen tillrufsade, blonda lockarna, och hans ögon strålade emot henne som stjärnor på vinterhimlen, och hans läppar, så friska och svällande som rosenknoppar, de kysste henne så fromt och kyskt som en syster — och ändå med så mycken kärlek!

Vicomtessan af Saint Lorrain greps af hemlängtan. Ack, Hans, hvarför skulle du vara en fattig, låg bondson! Jag tror, dig skulle jag ha kunnat älska, du kanske skulle kunnat förverkliga för mig den obegripliga sagan, som de kalla »kärlek»!

»Ändthgen hemma igen! Aglae hade sällan förnummit en så glad sinnesrörelse som i det ögonbUcket, då hon första gången åter gick upp för marmortrapporna i deras palats och inträdde i de bländande upplysta salongerna med känslan: »Du är åter hemma!»

Saint Lorrain, som med största motvilja anträdt sin resa till tyska hufvudstaden och under hela tiden varit vid allra sämsta humör, tycktes bh något mildare stämd vid anblicken af den fursthga prakt, som strålade och lyste emot honom i hans hem. Han gjorde till och med ett svagt försök att omfamna sin svärfar, som temligen ofint och med skallande trumpeter mottog dem i vestibulen.

Kommerserådet sam i ett haf af sällhet öfver att återse sin dotter, fru vicomtessan, ej blott mycket skön och mycket förnäm, utan också full aföfversvallande glädje och ovanlig älskvärdhet. Louis aflägsnade sig genast för att hvila till middagen, men herr von Lehnberg-Moosdorf förde Aglaé sjelf genom hennes férike och gjorde henne med nervös omständlighet uppmärksam på alla de dyrbarheter, som omgåfvo henne. »Mycket vackert — ganska nätt — ganska eget», sade dot-172

tern nådigt berömmande, men öfverraskadt grep hon med händerna in bland de präktiga blommorna på blomsterbordet. »Gjorda, konstgjorda blommor, pappa? Fi dofiG — det är ju simpelt! Det ser ju ut som vilja och inte kunna! Jag hoppas, att det blott är ett misstag af dekoratörn? Jag tycker om att se min bu-doar uppfyld af blommande och starkt doftande växter det vet du ju!»

Millionärens pussiga ansigte fick ett något förläget uttryck. Hans osäkra blick undvek dotterns frågande öga, och den feta, ringklädda handen strök öfver det tunna håret, som om den ville pröfva, om ångestsvetten brutit fram.

»Nej — nej, jag måste det. . . . Dekoratörn berömde det som den nyaste och elegantaste anordningen. Lefvande blommor skräpa så mycket. . . .»

»Dumheter! Hvartill har man väl tjenare! Jag önskar, att du låter aflägsna blommorna här och låter ersätta dem genom oranger, bovardias och jonquiller. Trädgårdsmästaren skall hvarje dag ordna det på nytt.»

»En sådan galenskap! Att på detta sätt kasta så mycket pengar ut genom fönstret!» utbrast pappa Lehn-berg på

sitt temligen brutala sätt. »Det fms ju starka parfymer, i dem kan du få plaska om du vill — det blir åtminstone inte så dyrt som dessa trädgårdsmä-starräkningar! Jag har under sista året fått punga ut med många tusen för detta förbaskade grönfoder.»

Aglaé såg på sin far, stel af förvåning. »Penningefrågan har väl alls ingenting att betyda, när det handlar om trefnaden. Sedan när börjar du räkna, då jag ber dig uppfylla en liten obetydlig önskan? Hvad betyder det? Hvad ligger bakom det?» Hennes röst lät åter mycket retad, och herr Lehnberg fäktade otåligt med armarna i luften, som om han kämpade mot osynliga spökgestalter. »Hvad skulle väl ligga bakom? Ingenting ligger bakom — ingenting alls. Det kan ju göra mig alldeles detsamma, hur dm173

ställer för dig. Det är ja din sak, och dina räkningar äro också din sak. Du måste nu sjelf lära dig att komma ut med hvad du har.»

Hon kastade sig med ett silfverklart skratt tillbaka i fåtöljen. Det skära sidentyget med de inväfda guldblommorna utgjorde en fördelaktig bakgrund för det förtjusande hufvudet med den originella reshatten.

»O, hvilken rörande naivitet af ett fadershjärta!» skämtade hon med lätt ironi. »Är det verkligen ditt allvar att vilja begära af oss, att vi skola lefva efter vårt stånd på den fattiga räntan, som det medförda kapitalet afkastar? Det är omöjligt! Louis klagade också, att han omöjligt kunde bestrida alla de utgifter, som vårt förnäma namn — vår ställning i verlden ålägga oss. Gher pére, du har inte en aning om, hur en vicomte Saint Lorrains hus måste representeras! Men du skall få en inbhck deri! Hahaha, i en af mina koffertar ligger ett ganska intressant litet paket, idel räkningar, som jag ämnat åt dig som minne från resan. Jag lät i Paris gifva mig förskott af Roth-schild, han kände mig ju personligen och gjorde inga svårigheter, — du kan ju vid tillfälle inlösa skuldsedlarna. Jag tyckte egentligen, att det var fatalt, och för Louis var det äfven pinsamt att behöfva tillstå, att du håller oss så knapt.»

»Håller knapt! Tagit förskott hos Rothschild — Aglaé — olycksbarn — det kommer att bli en skön summa!» Kommerserådet nedsjönk på närmaste chäs-long och stirrade med glasartad blick på sin dotters glada ansigte — hans händer flögo konvulsiviskt, och han andades tungt.

»Bevars väl, en bagatell! skrattade Aglaé och kastade sin sobelmuff åt den gnällande silkespudeln för att leka med. »Jag tror inte, det var mer än fyrtiotusen francs, — ungefär — så der noga kan jag inte säga det utantill. Nå, farsgubben, förvräng inte ögonen så der, som om du sväljt gift. Hvad är174

väl fyrtiotusen francs! Och så ännu en sak —)) hon sprang upp och lade smekande sina armar om hans hals: »Gör mig den tjensten och säg åt Louis, att du vill ge oss ett anständigt tillskott. Han är vid så dåligt lynne — och det gör dig nog inte det samma, om din svärson, grefven, går omkring här som en surmulen, lurad äkta man, som alla förlöjliga och håna: 'Det kunde vi ha sagt på förhand. Det är inte så farligt med millionerna, som Lehnberg jämt har skrutit om.' Jag tänker du skäms för menni-skorna och i synnerhet för Louis sjelf. Nå? Vill du?»

Kommerserådet stirrade orörlig framför sig; det kanske berodde på det elektriska ljuset, att hans hy plötsligt fick en grönaktig anstrykning. En klocka slog. Då spratt han till. »Visst, visst — vi kan ju tala derom! —» framstötte han tonlöst. »Gå nu, mon ange, och kläd om dig — jag har bestält middagen till klockan sex.»

»Godt, jag går!» Hon luggade honom full af öfvermod. »Och när jag kommer tillbaka, har du väl repat dig efter förskräckelsen, din snålvarg. Hahaha! Det är så, att man kan skratta sig förderfvad. MiUio-nären Lehnberg blir vid dåligt lynne^ för att hans dotter köper sig ett par nya hattar på räkning. Du borde skämmas, gubben lilla!» och hon for med spetsnäsduken ännu en gång öfver hans förläget grinande ansigte och sväfvade nästan uppsluppen bort till närmaste dörr.

Men kommerserådet sprang hastigt upp som ett svårt retadt lejon, som ändtligen befriar sig från sin plågoandes fjättrar. Hans ansigte rodnade, det drag af rå brutalitet, som i förmildrad mått a alltid fans hos honom, framträdde tydligt. Tungt flämtande sprang han ljudlöst omkring på den tjocka smyrna-mattan, och den halfhögt mellan tänderna frammumlade monologen var en blandning af de häftigaste svordomar och förbannelser.175

»Att jag också skulle ge mig in i detta sällskap! Nu har jag det — nu kan jag få punga ut, tills jag ingenting har qvar. Hofsocieteten — aristokrati! — Dumheter — löjligt! Hvad har jag för godt deraf? Tråkigt, så att jag kan bli både gul och grå! Förargelser — dålig behandling — vansinniga utgifter! Det var början till slutet, nu sitter kärran fast i leran! Gerna för mig — mig kan det ju göra det samma, antingen kommer jag lös igen — eller — jag sitter der . . . och vicomten kan se sig om. Han har ju sjelf förmögenhet, är ju sjelf en rik man — och måste rätta mun efter matsäck, när svärfar inte längre sitter som guldfabrikör i bakgrunden! Aglae är ju försörjd — åh . . . hon kommer nog också att lära sig att räkna med francs i stället för med thalrar.'^ Det kommer att göra henne godt, om hon får sätta ned sina förbannade pretentioner litet smått — hahahaD ett nästan skadegladt grin vanstälde för ett ögonblick de bleka läpparna. »Fru grefvinnan har på den korta tiden blifvit så djäfla förnäm, att det kanske till och med är henne kärt, om kommerserådsskräpet försvinner från skådeplatsen. För Aglae är jag inte rädd, hon kommer nog att gå sin väg fram, men herr vicomten, han har blifvit f-n så lurad — hahaha — om han tagit flickan blott för dukaternas skull, då står det illa till med honom! Således gå bara på, gå bara på med galenskaperna, så länge der fms något qvar, så kan de ju få glädja sig åt hfvet! Men då . . . då blir det att torka sig om munnen — då är det slut med slöseriet!» och herr baron von Lehnberg kastade sig med ett brutalt ansigtsuttryck i en fåtölj och hade med dessa tankar fullkomligt lugnat sig igen.

Aglae var en rik grefvinna, som hade fått en furstlig förmögenhet och hade den säkert placerad — och för sig sjelf ville kommerserådet nog också sörja.

En Thaler = 3 mark. Öfv

ers. anm.176

Hvarför således grubbla? Ännu går vattnet inte upp till halsen, ännu kan bristen betäckas, om man blott har tm*! »Framför allt gäller det att upprätthålla krediten. Detta kommer hans mågs lefnadssätt nog att sörja för, och Aglaé och kommerserådet komma att understödja honom deri af bästa förmåga. Ya hanque!y>

En tjenare slog häftigt igen dörren, så att den nervöse baronen hoppade till på stolen, som om konkursförvaltaren redan nu utsträckte sina klor efter honom.

Monsieur le Vicomte inträdde, så dryg, så furstligt nedlåtande och nådig, att pappa Lehnberg af gammal vana bugade sig mycket underdånigt samt omedvetet i hvarje ord och i hvarje rörelse visade, hur högt ärad han kände sig af den höge herrns närvaro. Han kunde fortfarande inte riktigt finna sig i faderns roll, och först när Louis nådigt klappade honom på axeln och med en kisande blick genom salongerna berömmande sade: i>Bon jour^ pappa Krösus, det är en verkligt näpen inredning här, riktigt trefliga små rum!», då fick han plötsligt klart för sig, i hvilket intimt förhållande han egentligen stod till den förnäme mannen.

Och denna öfvertygelse yttrade sig genast och utan öfvergång från den mest underdåniga vördnad till en nästan pojkaktig, öm ton:

»Pappa Krösus! Haha ... din skämtare der! — alltid till hands med en sådan der liten fördömdt rolig frivolitet! Du har ju ännu inte läst matsedeln och vet inte, om jag verkligen är en sådan fråssare och gurmand som denne Krösus.»

»Lukullus, menar du, cher pére! —» sade svärsonen grinande.

»Naturligtvis, — Krösus-Lukullus ... de der gamla grekiska karlarna ha ju alltid sådana der krångliga dubbelnamn! Och du tycker således om de här små rummen, min gosse? Famös! — måste jag sjelf säga.177

Det är allt gedigen vara, — allting äkta, intet skräp eller oäkta kram. Den har kostat netto femtontusen mark den här Ulla kammaren — naturligtvis utom konstverken! Det der nakna lilla pyret på lejonet är en Venus eller Juno af marmor — af en mycket berömd mästare modellerad på ön Naxos — jag glömmer alltid de der fördömda namnen — nåja, det gör ju ingenting till saken . . . och de badande nymferna der . . . hm . . . aptitliga små dockor . . . hvasa?»

Lehnberg knep ihop ena ögat och stötte vicomten flinande i sidan med armbågen.

))De ensamma ha kostat flere tusen. Goda taflor fms der också, endast moderna mästare! Jag har dessutom riktigt tydligt låtit gravera in namnen på silfverplåtar och låtit sätta dem under taflorna. En bra idé — inte sant? Då veta ju menniskorna strax, hvilka kapitaler en sådan der fattig bit duk kostat! Titta — den här plåten: 'Äkta Makart' — der: 'äkta Knaus' — 'äkta Werner' — Sichel — Miiller-Kurzwelly — Munthe — Eckenbrecher — Gude — Salzmann —' för f-n, endast förgylda namn. Och så går det nu vidare från salong till salong. Öfverallt en verkligt furstlig prakt! Öfverallt blott det finaste och bästa! Hvad tror du väl, min gubbe lilla —)) och kommerserådet klappade ömt med sina feta händer den tillbakaryggande svärsonen i ansigtet — »hvad tror du väl alnen af detta tyg har kostat? Känn bara — siden — fast som ett bräde —!))

»Det är bra, det är bra», nickade Saint Lorrain nästan otålig, »jag är öfvertygad, att du inte låtit göra öfverdrag och portierer af säckväf. Prisen i dessa rum äro sjelfklara. Å propos — jag saknar ett dyrk-fritt kassaskåp i mitt arbetsrum, och jag menar, att det väl borde vara en bland de nödvändigaste möblerna.»

»Ett dyrkfritt kassaskåp? Vill du låta så mycket kontanta pengar ligga utan ränta? Jag skulle anse

det vara mera praktiskt, om ni läte skicka till er räntorna den förste i hvarje månad.»

Louis lät ögonlocken till hälften nedfalla öfver ögonen och mönstrade talaren med en half blick. »Jag tycker inte om att stå under främmande förmyndarskap. Hittills har jag förvaltat min förmögenhet alldeles sjelfständigt och hoppas äfven kunna sköta Ag-laés till allas vår belåtenhet. Jag har ju ingen allvarlig sysselsättning, intet kall, ingen tjenst, derför lät jag så att säga »instruera» mig af min bankir i Paris och fann det vara ett lönande och mycket förnuftigt arbete att vara min egen herre.»

»Hm, om du förstår saken, min gosse lilla, då är det visserligen mest praktiskt att spara in bankiren och undvika risken i en främmande bank; i våra osäkra tider är det alltid vågadt att ge allt ur händerna. Ett kassaskåp således, hon; du skall få hit ett i morgon, men du måste då tyvärr flytta ut ur ditt arbetsrum på ett par dagar, ty det är bäst, att det blir in-muradt. Du kan ju undertiden lägga dina papper i Aglaes mycket rymliga och äfvenledes dyrk- och brandfria lilla kassaskåp.»

»Hvad för något? Aglaé eger redan en dylik tingest?»

»Naturhgtvis. Det är sjelfklart. Hvar skall hon eljes göra af sina briljanter och dyrbara smycken?» Kommerserådet bröstade sig stolt: »Det ligger ju ett jättekapital i de der små stenarna, en enorm förmögenhet! Det vet jag bäst, som har måst betala hvarje stycke.»

Vicomtens slappa, vissna drag fmgo plötsligt lif, de slocknade ögonen glänste till. Han tog förtrohgt talarens arm och drog honom ned bredvid sig på di-vanen. »Pappa lilla», sade han illmarigt leende och drog den smickrade svärfadern i polisongerna: »Säg mig sanningen uppriktigt, äro min ljufva lilla hustrus fabelaktigt rika smycken verkligt äkta? I så fall vore179

det sannerligen en enorm summa, som förvaras i hennes kassaskrin.d

X)Akta? ÄktaPi) Lehnberg reste på sig, som ville han anklagande höja armarna mot himlen. »Louis, tror du verkligen, att min prinsessa någonsin skulle smyckat sig med glas eller simili?»

Vicomten drog på axlarna och sade skrattande: y)Mon Dieu — som dotter till en mångmillionär kunde hon saklöst burit ett par kiselstenar ur Rhen, ingen menniska skulle trott det vara möjhgt och skulle svurit på, att det var diamanter. Såsom stenarna nu för tiden slipas och göras efter, är det ofta svårt äfven för den mest öfvade kännare att skilja äkta från oäkta.1?)

5)Inte sant? Det har jag också en gång sökt göra klart för henne.)) Lehnberg flyttade sig ifrigt närmare och såg plötsligt mycket förargad ut. »Och hvad var följden? Att den lilla hexan började misstro mig och sjelf for till juveleraren för att göra sina inköp. Der fms inte en briljant, som är oäkta. Allt måste ha kostat tusentals kronor, om Aglae skulle bära det.D

»Således verkligen äkta diamanter?» Frågarens blick stirrade rakt på de badande nymferna, och der låg väl orsaken till hans underliga leende och glansen i hans öga.

»Det är otroligt, jag skulle verkligen inte hafva trott det. Men jag skulle ar^e det vara oförlåtligt lättsinnigt att ställa ett sådant kapital i ett fruntimmers påklädningsrum. Och hvad skola vi göra med ännu ett skåp, då det fms ett förut. Jag skall låta flytta min hustrus in till mig och ställa mig som en välbeväpnad Fafner som skiltvakt framför den gyllene skatten.»

»Skiltvakt? Hvem vill stå skiltvakt?» hördes det plötsligt bakom dem.180

Vicomtessan af Samt Lorrain stod mellan portiererna i en förtrollande nattrock af hvit sammet med guldbroderier och pelsgarnering. Hennes ansigte var upprördt, och blicken var med ett spändt uttryck fästad på de båda herrarna.

Louis sprang upp, skyndade emot henne och gjorde min af att ömt vilja sluta henne i sina armar. Ag-lae afvärjde honom kyligt, och derför tog han den lilla handen, som sträcktes emot honom och kysste den upprepade gånger artigt: »Jag, mon ange, m\\ stå skiltvakt... för det första framför min hjärtedrott-nings rum, för det andra framför den gyllene kronan, som gör henne till herskarinna.^)

»Du? Du skiltvakt?» Hon skrattade till sakta, man visste inte, om»det låg hån eller glädje i blicken, som mönstrade denna sammankrympta hjältes magra, sprättiga gestalt.

»Blir du så förvånad öfver det?» skrattade Louis, »att stå skiltvakt är visserligen opassande för en hertiginnas sonson, och man brukar vanligtvis öfverlemna det åt sådant folk, hvars plats är utanför och ej i en drottnings rum. Men kärlekens t^enst —»

Aglae afbröt' honom nästan häftigt: »Angående det torde väl åsigterna vara betydligt annorlunda här i Tyskland med våra militärförhållanden.»

»Åh nej, min stumpa!» Pappa Lehnberg skrattade till, »det är alltid blott simpla soldater, som måste ut till det. Mins du inte, när vi första gången foro till hofvet, hur då Hans —»

»För första gången till hofvet.» Aglae afbröt honom åter i nervös brådska, 'i>mon Dieu, du påminner mig om karnevalen. Jag har nästan feber af längtan efter min'^första fest vid hgfvet i år, och jag gläder mig deråt som ett barn åt julgranen. När ska' vi fara på visiter, pappa?»

»Hvad angår det mig, när ni tänker beqväma er till det!»181

»Vi? Nå, da far väl också?»

Kommerserådet skrattade hårdt: »Hellre direkt till helvetet! Nej, Aglae, den plågan är slut. Nu kan du få köra, hvart du vill med din man, men jag går dit det roar mig. Menniskorna vid hofvet äro i mitt tycke gräsliga, rent af gräsliga. En hel vinter har jag haft tråkigt bland de der sturska, sippa qvinfolken. Nu är jag åter fri ungkarl, nu vill jag ännu en gång smaka på lifvets fröjder. Åh, Louis, du förstår mig nog.»

Vicomten log ett temhgen sötsurt leende, ty hans qvicka hufvud beräknade, hvad detta dyrbara »smakande» skulle kosta, och Aglaé vände sig häftigt åt sidan och kastade vredgad några praktband huller om buller på bordet. Men hennes gemål underrättade henne om sin afsigt att taga hennes penning- och juvelskrin i sitt förvar. Det var henne fullständigt likgiltigt. Hon föreföll förströdd och vid dåhgt humör. »Titta på det först, om det är stort nog för det dubbla ändamålet», sade hon vändande sig tillbaka öfver skuldran.

Herrarna gingo genast in i den unga grefvinnans toalettrum.

Aglaé gick långsamt fram till fönstret och slog tillbaka de hvita spetsgardinerna bakom sammetspor-tiérerna.

Det snöade derute. De hvita flingorna dansade inför hennes ögon i det klara skenet från de elektriska lågorna. Alldeles som den vinterqvällen då hon första gången farit till hofvet. Hon lutar pannan mot den höga rutan och stirrar ut i hvirfveldansen derute, men hon ser inga flingor mera, hon ser i andanom en hög, kärnfull, manhg

gestalt med glänsande, blåa ögon och ett jublande kärleksrop på läpparna, Hans Burkhardt, skiltvakten utanför sin konungs dörr. — Utanför dörren, emedan han ej hade rättighet att inträda i denna krets af menniskor, som stodo så högt öfver honom, att Aglaé alls inte kände igen honom från den svindlande höjden af sin nya friherrevärdighet.182

Ocli nu hade hon stigit ännu ett trappsteg högre. Nio perlor lyste på det grefliga diademet på hennes hufvud. Mekaniskt tog Aglaé åt håret och framdrog en kam, som hade formen af en gyllene grefvekrona. Det tycktes henne plötsligt, som om den vore tung, som om den gjorde ondt på hufvudet. Men hon pressade händerna emot bröstet och andades djupt och tungt; luften i dessa rum tycktes vilja qväfva henne. Hvarför trängde sig denna sköna, friska, härliga gestalt fram bredvid hennes gemåls ynkliga karikatyr ? I romanerna läser man så lätt och med sådant nöje om en bedragen gammal man, men i verkligheten släpar man förargad, marterad och med blödande hjärta fram sitt lif vid sidan af en sådan vedervärdig make!

Hvarför ljuga romanerna så ofta! Hvarför framställa de det vanligen som en olycka, när menniskorna gifta sig af kärlek? Mycket smekningar och mycket kyssar, men också mycket barn, mycket arbete, mycken sorg och nöd. Hur kan det väl vara ett obehagligt arbete att sköta och vårda barnen af en älskad make! Hon känner knappast vänskap för sin man, och ändå skulle hon vara obeskrifligt lycklig, om hon hade ett litet barn.

En sådan liten söt, rar docka att leka med, att kyssa och smeka, ett sådant litet näpet tidsfördrif. Hennes lif skulle då blott vara hälften så långtrådigt och ödsligt. Den unga frun ser sig om. Hennes tjusande bild strålar emot henne ur spegeln. För hvem pryder hon sig egenthgen? Om Hans Burkhardt en gång kunde få se henne så der . . . om han väl . . .

Dumheter! Han är en man, som måste stå på vakt utanför dörren. Det är skada. Gifta sig med honom kunde hon inte, och hennes vän ville han inte vara. De kunde båda inte få, hvad de ville. Hvar> ifrån komma dessa dåraktiga tankar så plötsligt? Ledsnaden gör henne nervös. Hon måste störta sig in183

i nöjenas livirfvel, hon måste förströ sig, eljes blir hon sjuk.

Gud ske lof, att intet barnskri ljuder i denna drömmande prakt, det skulle ju störa hela den poetiska tjusningen i en sådan budoar, och för öfrigt var hennes nattrock alldeles för fin för att sköta barn i.

Vicomten och Lehnberg inträda; hofmästaren visar sig i dörren och anmäler, att det är serveradt.

5>Ni måste ursäkta min negligé», säger Aglae skrattande, »den lata madame Laurence har ännu inte packat upp mina koffertar.»

DMadame, vous étes la plus helle coquette dumondeD, säger Saint Lorrain med en bugning, artigt kyssande hennes hand.

TOLFTE KAPITLET.

Det käns godt att vara litet upprörd, och för Aglae är det en ny retelse att åter en gång i feberaktig spänning vänta på något kommande! — Hon hade glömt bort att intressera sig för något, sedan hon blifvit gift. De främmande menniskor, med hvilka hon umgicks, voro henne likgiltiga — det rörde henne inte, hvad dessa äfventyrliga, parisiska figurer, dessa menniskor, som hon, oaktadt deras ståtliga namn, ansåg stå långt under sig, hyste för tanke om henne. Tvärtom, hon var förargad, att qvinnor, som kallades friherrinnor, grefvinnor, markisinnor till den graden kunde draga sitt aristokratiska namn i smutsen, att det måste uppröra hennes unga adelsstolthet. Att det på det hela taget blott voro lättfärdiga grisetter, dansöser 183

i nöjenas livirfvel, hon måste förströ sig, eljes blir hon sjuk.

Gud ske lof, att intet barnskri ljuder i denna drömmande prakt, det skulle ju störa hela den poetiska tjusningen i en sådan budoar, och för öfrigt var hennes nattrock alldeles för fin för att sköta barn i.

Vicomten och Lehnberg inträda; hofmästaren visar sig i dörren och anmäler, att det är serveradt.

5>Ni måste ursäkta min negligé», säger Aglae skrattande, »den lata madame Laurence har ännu inte packat upp

mina koffertar.»

DMadame, vous étes la plus helle coquette dumondeD, säger Saint Lorrain med en bugning, artigt kyssande hennes hand.

TOLFTE KAPITLET.

Det käns godt att vara litet upprörd, och för Aglae är det en ny retelse att åter en gång i feberaktig spänning vänta på något kommande! — Hon hade glömt bort att intressera sig för något, sedan hon blifvit gift. De främmande menniskor, med hvilka hon umgicks, voro henne likgiltiga — det rörde henne inte, hvad dessa äfventyrliga, parisiska figurer, dessa menniskor, som hon, oaktadt deras ståtliga namn, ansåg stå långt under sig, hyste för tanke om henne. Tvärtom, hon var förargad, att qvinnor, som kallades friherrinnor, grefvinnor, markisinnor till den graden kunde draga sitt aristokratiska namn i smutsen, att det måste uppröra hennes unga adelsstolthet. Att det på det hela taget blott voro lättfärdiga grisetter, dansöser1B4

och ivifvelaktiga personer, hvilka genom giftermål med lättsinniga unga rnän hade förvärfvat sina fina namn, det generade henne mer än hennes make och var orsaken till de första häftiga scenerna dem emellan, som ingåfvo henne leda vid hela Paris och slutligen äfven vid hennes äktenskap.

Aglae uppreste sig emot ett umgänge, som snarare sårade än tillfredsstälde hennes högmod, och emedan intet bättre stod till buds, så greps hon af en gränslös hkgiltighet för sällskapslifvets fröjder, om hvilka hon i sina högtflygande drömmar haft så stora förhoppningar.

Ändtligen, ändtligen hemma igen. Åndtligen skulle hon få umgås i den societet, som alltid varit målet för hennes äregiriga, lidelsefulla sträfvan.

Ännu brände de sår, som just denna societets högdragna otillgänglighet gifvit henne — ännu genom-lefde hon i tankarna de timmar i hofvets salar, som medfört så många förödmjukelser och så få triumfer. Hennes förbittrade hjärta längtade efter hämnd, efter upprättelse. Hon hade offrat allt, sitt hjärta, sin ungdom, sin kärlek, sig sjelf helt och hållet för att i skimret af grefvekronan kunna segrande uppträda emot alla de högmodiga qvinnor, som förr så helt förbisågo henne. — Nu skulle de vika för fru vicomtessan.

Aglaé jublar vid tanken, att Uggley helt anspråkslöst måste låta sin fattiga fästmö i tyllklädningen i rang stå efter la vicomtesse de Saint Lorrain. Hon förnimmer i andanom redan den njutning hon skall känna, när hon på grund af sin rätt till företräde hånleende skall gå förbi grefvinnan Viola. Nu är hon precis det samma som alla de exclusiva damerna i denna krets. Hennes nya adel har gått upp i ett af de bästa, äldsta, förnämsta grefvehus, en familj, som räknar slägt med furstar och hertiginnor! — Nu kan äfven hon pryda sig med de pudrade förfädernas pastellbilder och inte blott ett enda fattigt exemplar vid185

en smal guldkedja, såsom fordom grefvinnan Viola, nej, en hel ståtlig rad, ett dussin vördnadsbjudande ättefäder — förenade till ett halsband, infattadt i dyrbara briljanter — för hvarje bild en solitär.

Aglae blickade full af stolt tillfredsställelse ned på det gnistrande halsbandet i sin hand.

Idel vicomtes de Saint Lorrain. Om bilderna verkligen äro äkta? Louis hade skickat en målare till sitt stamslott för att måla dem efter de gamla porträtten i ättesalen — det har kostat oerhörda summor, men hvad skulle grefvinnan af Saint Lorrain inte gifvit för detta smycke, som hennes make gjorde narr af, oaktadt allt sitt galanteri.

Hur gerna skulle Aglaé ej velat se det förnäma slottet, hvilket gjort ett sådant mäktigt intryck på henne, då vicomten redan före förlofningen en gång visat henne en afbildning deraf. Då kunde han berätta de intressantaste 'memoirer från denna borgar-tade tornbyggnad, och nu då hans unga gemål gerna som en drottning velat hålla sitt intåg i det gamla fäderneslottet, nu hade han tusen förevändningar, ryste vid tanken på en vistelse i det gamla uggleboet och hade de otrefligaste saker att berätta om arren-datorn, med hvilken han lefde i oenighet för hans klena betalnings skull.

Aglaé hade måst foga sig i det oundvikliga, och hvad kopiorna af ättetaflorna beträffade — så hade det nog varit långtrådigt att se den gamle målaren öf-ver skuldran vid hans arbete.

Hon kunde ju med mycket större beqvämlighet betrakta sina förfäder i denna dyrbara diamantinfattning. — Äkta, genuina franska ansigten — hos alla ser man en utpräglad likhet med Louis, till och med damerna med den kokett vända halsen, det djupt blottade bröstet och de hvälfda ögonbrynen hafva nästan alla samma sinligt svällande läppar som denne deras sena afkomling.186

Herrarna hafva för det mesta svarta Ilenri-qua-tres, utlefvade, magra ansigten och le lika cyniskt sorn Aglaés make. De hafva alla haft mycken tur hos qvinnorna — berättar Louis helt förnöjd, Philippe De-nis, denna sirliga, fma sprätt med den väldiga allonge-peruken, har till och med lyckats att i hemlighet konkurrera med konungen om madame Pompadours ynnest.

Aglaé kan inte riktigt förstå detta, — men . . . det är ju också hennes familj nu, om hvilken så roliga anekdoter kunna berättas, och derför tror hon utan att vidare fundera.

I alla fall är det en verklig fröjd, en sällhet att få bära detta smycke. Den unga frun lägger det full af stolthet i madame Laurence's hand, hvilken inte kan se sig mätt på att beundra och afguda dessa odödliga, höga herrskap.

Hon kan inte heller finna ord nog för att beundra sin unga herskarinnas bild i spegeln.

Hvem har väl råd att bära en sådan dyrbar, tjusande vacker toalett. Hvem har väl sådana Venus-armar, en sådan bländande nacke, en sådan marmorbyst som hon! Väl ingen i hela tyska riket. Så det gnistrar, lyser och skimrar, när den smärta gestalten rör sig, när en af de smidiga, så mästerligt instuderade rörelserna låter en ana den graciösa figuren under de mjuka sidenvecken, en staty öfver hvilken afund-samma händer kastat ett guldflor.

Hade inte Sarah Bernhard burit samma toalett? Och hade inte det anspråksfulla, bortskämda och blaserade Paris jublat emot henne liksom berusad af en kärleksdryck ?

Och hvilken figur hade inte Aglae i jämförelse med denna åldriga, magra konstnärinna, som ej genom ungdomens eller gestaltens behag kunde understödja denna raffinerade toalett. Hon var nöjd med^187

sig sjelf, den unga vicomtessan de Saint Lorrain. Hennes ögon blixtrade i förkänslan af triumf och till-fredsställd fåfänga, kinderna lyste i skär förklaring och hvarje nerv, hvarje fiber arbetade upprördt och lidelsefullt.

Ja, hon var skön, hon var förnäm, hon var rik; och nu felades ingenting mera för att tjusa och be-herska verlden. Ingenting mera?

Det var i sjelfva verket ett friskt, blomstrande, vackert ansigte, som det slipade glaset återspeglade, och ändå var det ingen glädje, ingen lisa att betrakta det. Uttrycket, som beherskade det, tillintetgjorde all skönhet, allt behag. Högmod, stolthet, fåfänga och njutningslystnad lågo utpräglade der, och det ovänliga draget omkring läpparna, som alltid funnits der, framträdde efter hennes giftermål i ytterhgare ökad måtto. Der fans inte en gnista af hjärthghet, mildhet eller älsklighet. Som en tafla, en med friska färger prydd marmör, som saknar hjärta och själ stod Aglaé der framför spegeln i sin utstuderade, förföriska prakt och hade blott en tanke, blott en feberhet önskan — att till-tvinga sig en ställning i societeten och att triumfera öfver dem, som fordom fulla af högmod blickat ned på henne. Skär atlas och skära spetsar garnerade äfven det minsta föremål i rummet och sHngrade sig i smala dekorationer upp mellan de väldiga speglarna, som funnos å alla väggar, ja till och med mosaikartadt voro insatta i rummets tak,

I hundrafaldig glans bröts ljusskenet och återkastade den unga qvinnans bild, och Aglaé stirrade ett ögonblick dyster på hela prakten och suckade: »Om han ändå stode på post i dag,. Jag skulle inte bry mig om kylan, jag skulle låta min pels ghda ner från. axlarna, så att han måste se mig — jag skulle i förbigåendet le emot honom och hviska: 'I morgon, Hans! I morgon middag väntar jag dig hos mig!' — och om han komme . .. Skada, jag gjorde tokigt^188

den gången, och derför förlorade jag spelet i den lilla komedin, som hade kunnat blifva så angenäm, —- så

förtjusande — så förtjusande vacker

Madame Laurence anmälde, att ekipaget kört fram, och att herr vicomten redan väntade på nådig gref-vinnan i porfyrgalleriet.

Hon skrämdes missnöjd upp ur sina tankar och tog den spetsprydda solfjädern.

»Jag önskar först dricka ett glas portvin.))

Hon tömde det hastigt; hennes ögon gnistrade till. Det såg ut, som om vicomtessan af Saint Lorrain med konstlade medel ville sätta sig in i en stämning, som stålsatte emot allt, som komma kunde. Hon liknade en skrytsamt smyckad kämpe, som med smattrande fanfarer träder i skranket, men ändå i hjärtat bär misstro till sina egna vapen.

Ekipaget höll framför slottsportalen. Vicomten steg långsamt och likgiltigt ur, såsom ock hela hans väsen stod i sällsam kontrast till hans hustrus. Aglae, den förkroppsligade otåligheten och oron, Saint Lorrain, den missnöjde äkta mannen, som gäspande fogar sig efter sin makas önskningar. Men det var inte blott öfvermättnaden, som tycktes göra hoffesterna obehagliga för honom, ty hade Aglae haft mera menniskokänne-dom, så hade hon väl längesedan misstänkt, att fastän vicomten gift sig med den rika arftagerskan, han dock skydde att som sin maka återföra henne till de^kretsar, der hon som flicka spelat en så ynklig roll.

Saint Lorrains hela diktan och traktan gick ut på att byta vistelseort, och att han dervid råkade på det häftigaste och mest energiska motstånd från Ag-laes sida, gjorde honom förargad och intrigant.

Med ett fint hånlöje omkring läpparna och ett uttryck af nästan ondskefull ironi i de utlefvade dragen satt han så lugn och kall vid sin upprörda gemåls sida, som ville han säga: »Hvarför en sådan brådska•189

nu? Den kommer att vara bättre pä sin plats, när vi begifva oss hem.5)

Och lika likgiltig skred han genom slottsportalen. Han såg hvarken åt höger eller venster och märkte inte heller, att Aglaé böjde sig litet tillbaka för att hastigt se den på vakt stående grenadieren i ansigtet. Hon gjorde det nog utan att sjelf veta hvarför, ty Hans Burkhardt kunde väl inte ännu bära uniform, och för öfrigt visste hon inte heller, hvar han fans.

Han sjelf hade inte låtit höra af sig, och vicom-tessan af Saint Lorrain kunde väl omöjligt göra sig underrättad om arrendatorsonens befinnande. Och hvarför skulle hon väl också göra det? Det var ju bra, att han hade rymt fältet, ty hon hade ju ändå alltid måst blygas för sin barndomsvän. Hon rodnade ännu vid tanken på hans taktlösa berättelser om hus och hem, den der middagen i hennes fars hus. Nej — man måste nu energiskt afskaka allt, som kan påminna om de plebejiska tiderna i Moosdorf, — hon, vicomtessan af Saint Lorrain, måste ju glömma, att det funnits tider, då hon varit en simpel fröken Lehnberg.

Allting som förr, allting sig likt i slottets vesti-buler.

Aglae andas djupt. Redan luften verkar berusande på hennes sinnen, och hon är till mods, som om den bure henne uppåt, högt, svindlande högt upp på den drömda härlighetens strålande tinnar.

»Akta dig, att du inte faller», hör hon sin mans nyktra stämma, och han hejdar henne framför det mattbelagda trappsteget. Den unga qvinnan spritter till. Sedan visar hon missnöjd tillbaka hans stödjande hand och vänder sig med högburet hufvud mot damgarderoben. »Jag hittar här — din varning är öfver-flödig», säger hon hånfullt. Men hon biter sig på läppen och förargas vid tanken, att de kringstående kunna tro, att hon i dag för första gången är i kungliga slottet.^190

Och ändå ser det nästan så ut. Hon känner så få af damerna, tillsammans med hvilka hon i tafvel-galleriet måste vänta på, att defileringen skall börja. Och när hon slutligen upptäcker ett bekant ansigte och verkligen nedlåter sig till att helsa, sedan hon förgäfves väntat på, att damerna skola närma sig henne, då får hon blott en höflig, stel helsning tillbaka, ett par mycket ceremoniella ord, i samma stil som hon står der sjelf, med stolt tillbakakastadt hufvud — och der-med är samtalet slut, och hon står der åter ensam och isolerad, medan de andra damerna helsa

på hvar-andra, förtroligt och glädtigt. Aglaé har aldrig fått lära sig och har aldrig ansett det vara nödvändigt att söka vinna andra menniskor; hon har trotsat på sina millioner, och i sin forna umgängeskrets har hon tvingat hustrurna och döttrarna till de industriidkare, som voro beroende af hennes far, att bemöta henne som en prinsessa.

Men damerna i denna societet tyckas inte ha en aning om guldets makt och tyckas vara obehagliga nog att begära, att de som vilja bli upptagna i deras krets också på älskvärdt sätt skola lägga sig vinn derom.

Men Aglaé har aldrig i sitt lif varit älskvärd och är mycket för bortskämd, egensinnig och gammal — för att nu kunna lära sig att gå på detta parkettgolf.

Hon stod med vredgadt sammanpressade läppar och stirrade på grefvinnan Viola, som nyss inträdt i en enkel, hvit atlasklädning. Man omringade henne med stor hjärtlighet, man tryckte hennes hand och tycktes säga henne många artigheter, — naturhgtvis, en grefve Uggleys maka vilja alla rå om, — man har ju reda på, hur väl Wulff-Gideon står hos de höga herrskapen! Derför kröka de alla ryggen. Och gärdsgårdsstören Viola koketterar med sin smäktande älskvärdhet, kysser till och med de gamla damerna på^191

handen och springer från den ena hvithäriga excel-lensan till den andra, som om hon först måste be dessa gamla nuckor om rättighet att få lefva.

Så löjligt! Dertill skulle vicomtessan af Saint Lorrain aldrig beqväma sig.

Aglae knyter händerna krampaktigt omkring solfjädern. Så hade hon inte förestält sig första afdel-ningen i denna fest. Hon hade med säkerhet trott, att man skulle visa den största vördnad och artighet mot det stolta namn, som hon nu bar. Men de flesta veta väl ännu inte hvilken ställning, som tillkommer henne. De skola nog märka, att hennes make är en hertiginnas brorson, när hon vid defile-ringen kommer att skrida i spetsen för damerna och har företrädet framför alla dessa dumma gäss. Hennes ögon stråla till. Afven framför grefvinnan Viola! Det hade Louis sagt, då hon på den minnesvärda basaren frågade honom derom — och det var detta svar, som kommit hennes beslut att blifva vi-comtens maka att mogna i hennes hämndgiriga lilla hufvud. Mekaniskt rörde hon solfjädern framför bröstet, som andades häftigt, och iakttog med stor förargelse den praktfulla tafla, som upprullades inför hennes ögon. Hon, komedins prestinna, som lättsinnigt hånande försäkrat sin vän Hans, att man nu för tiden vore tvungen att spela komedi för att kunna hålla sig eller komma sig upp — hon tycktes sjelf alldeles hafva glömt, att hon i detta ögonblick ej bar mask för an-sigtet — och att mången i salen der med stor förnöjelse och ohöljd ironi betraktade hennes upprörda, förolämpade och vredgade ansigte.

Två kammarherrar stodo tillsammans och tycktes särskildt hafva gjort vicomtessan till föremål för sin uppmärksamhet.

Den äldre af de båda, med stora, intelligenta ögon, ternligen kalt hufvud och ett desto mera i ögonen fallande friskt och vackert ansigte hade i flere^192

minuter redan mönstrat den unga frun. »Jag fruktar — att döma efter hennes utseende — att fru vicomtessan inte vidare kommer att med sin närvaro hedra våra fester!» — sade han på sitt korta sätt, med en svag läspning.

»Och skulle ni betrakta hennes uteblifvandq. som en förlust, herr von Hartenstein», sade hans granne långsamt, med ett leende.

Kammarherren strök enligt sin vana med handen ett slag öfver pannan, hvilket hos honom alltid var förebudet till en humoristisk anmärkning. »Min kära Jules — er fråga påminner mig om en liten anekdot, må den bli mitt svar. Då vi år sjuttio lågo utanför Paris, följde jag general von B. som adjutant på en rekognosceringsridt. Vi mötte ett kompani, som nyss varit i elden.

'Har ni lidit några förluster, herr kapten. Felas någon man vid ert kompani?' frågade B.

Kaptenen, en hederlig badensare, saluterade och gjorde ett så obegripligt illmarigt ansigte, hvars make jag till dato aldrig sett. 'Felas gör det två, herr general, men en förlust har det just inte varit'.»

Herr Jules von Kittler skrattade till så gladt, att talaren fortfor med något sänkt stämma: »Låt mig derför besvara er fråga i samma ordalag, och ge nu akt på madame under det korta samtal, hvartill min tjenst nödgar mig; jag fruktar, att detsamma inte mycket kommer att ställa mig in hos henne!»

Kittler vred full af förväntan de svarta mustascherna och tryckte den fjäderprydda hatten hårdt emot hjärtat, som om han ville stålsätta det emot hvarje känsla af medlidande, som den så illa omtyckta, penningdryga, arma millionärskan kunde ingifva honom. Men Hartenstein gick med en van hofmans eleganta säkerhet fram öfver det spegelblanka parkettgolvet och bugade sig i nästa ögonblick för den öf-verraskade unga frun.^193

Han gjorde en tadellös böjning med hufvudet och slog ihop klackarna, i egenskap af f. d. officer. Sedan lyfte han den hvita namnlistan med en gest, som upplyste Aglaé om hans åliggande, kastade ännu en flyktig blick på den samma och bugade sig återigen med det älskvärdaste utseende i verlden för sin ifrigt lyssnande vis-à-vis.

»Har äran bedja fru vicomtessan af Saint Lor-rain att vid defileringskuren gå bakom fru von Hal-dern. Fru vicomtessan är den sista i ordningen bland de gifta damerna.»

De sista orden uttalades med särdeles tydligt eftertryck, och Aglae spratt till vid deras klang, som om hon blifvit träffad af ett knytnäfveslag.

»Jag . . . jag bakom fru von Haldern ... en löjtnantsfru? Jag den sista af damerna?» utstötte hon nästan flämtande.

Hartenstein bugade sig med en lätt axelryckning. »Etiketten är en obarrnhertig tyrann, som låter hustrun svara för mannens förtjenst! Fru vicomtessan är gift med en utländing.»

»Men jag är hustru till en grefve — och fru von Haldern är inte en gång friherrinna!» sade Aglae vredgad, i besinningslös häftighet.

Hartenstein log fortfarande. »Fru von Haldern är hustru till en officer i vår armé, under det att vi-comte de Saint Lorrain inte har någon sorls tjenst, hvarken i Tyskland eller Frankrike. Såsom sagdt var — etiketten, min nådiga — den stygga etiketten!» och han bugade sig, sorn om han hade mycket brådtom, och gick med en formel helsning fram till de närmast stående damerna.

Det tycktes Aglae, som om marken svigtade under hennes fötter. En blodvåg rusade till panna och tinningar och beröfvade henne nästan andan för ett ögonblick. Och sedan kändes det, som om hon skulle utbrista i ett gällt, skallande skratt. Den sista i fru-Komedi! 13^194

arnas led, liksom hon sista vintern varit det i flickornas.

Detta således var hela vinsten för hennes stora, alltför stora offer. Derför hade hon gift sig med en vedervärdig, sprättaktig man — derför hade hon offrat frihet, hjärta och pengar för att få vara den sista. Den sista i fruarnas led.

Och Louis? Han hade ljugit för henne. Skänd-ligt ljugit! Hennes darrande händer knöto sig krampaktigt omkring solfjädern, hon bet samman tänderna och försökte med all makt att bli herre öfver sin sinnesrörelse.

Hvar voro väl nu alla hennes stolta drömmar? Så svindlande djupt hade hon ännu aldrig blifvit nedstörtad från alla sina förhoppningars höjd. Och var det kanske blott inbillning, eller förhöll det sig verkligen så, att nästan alla ögon voro fästade på henne, att man betraktade henne med det fina, öfverlägsna leende, som man visar den förödmjukade motståndaren? Detta retade hennes stolthet och återförde henne till sin grundsats — att spela komedi.

Ingen skulle se, hvad hon led. I hennes närhet stod hustrun till en utländsk attaché, hvilken ännu tycktes ha få bekanta. Hvarför talade väl Aglae franska flytande? Hon ville också visa det nu. Nästan våldsamt tvingade hon sig till att helsa och prata — att le och skämta — och hon såg fullkomlig likgiltig ut, när grefvinnan Viola beträdde salen långt — långt före henne.

Och äfven hon beträdde den — som i en dröm. Innan dess måste dock marskalkgalleriet passeras, der herrarna bildade häck, tätt packade. ^

En fruktad smädeallé.

Hvilket tissel och tassel när hon med stolt upp-lyftadt hufvud gick förbi. Man tycktes göra skämtsamma anmärkningar öfver henne, och emellanåt hördes ett undertryckt skratt från mängden.^195

Äfven hennes make stod tämligen långt fram, och då han såg henne, klämde han monockeln i ögat och reciterade med en sarkastisk blick på hennes långa kurslöja: »Med gördeln och med slöjan, sönderrefs den fagra villan!»

Det var en elakhet, en nedrig anspelning. Hennes blick ljungade öfver till honom; tigande skred hon vidare, men den heliga Katarina led väl mindre qval, när hon gick Öfver de glödande plogjärnen, än Aglae under dessa få steg på hofvets parkettgolf.

— ---- Efter kuren var en kort konsert.

Så ensam och öfvergifven som Aglae förut stått, så isolerad stod hon äfven nu. Hennes man sade artigheter åt grefvinnan Viola och syntes öfverallt, blott inte hos sin unga maka. Det skulle ju varit löjligt. Smekmånaden var ju länge sedan förbi, och enligt fransk uppfattning deltaga gifta makar inte i några festligheter för att ömsesidigt tråka ut hvarandra. Sin hustru såg han ju alla dagar, derför sökte han ny eg-gelse utomhus.

Grefve Uggley deremot var mycket tyskt sinnad; han var äfven i balsalen sin hustrus förste kurtisör, och hvarhelst hennes blonda hufvud visade sig, syntes äfven hennes makes af lycka strålande ansigte. Förr, då Aglae ännu var ogift, hade åtminstone några unga herrar och dansörer gjort henne sällskap, men nu, då den rika handen var bortskänkt, nu saknade hon äfven den dragningskraften för de giftaslystna herrarna. Och äfven om då och då någon bekant officer helsande slog ihop klackarna framför henne, så blefvo dock endast några höflighetsfraser sagda, som knapt v oro värda att svara på.

Aglae hade åkt hit i qväll med stolta förhoppningar, och den fruktansvärda missräkningen verkade nästan förlamande på alla hennes sinnen. Det rasade och kokade inom henne, men hennes lemmar voro tunga som bly. Hennes högmodiga sinne led de för-^196

farligaste qval — och ändå måste hon le och med gladt intresse åse det rörliga lifvet omkring henne, som om hon blott kommit hit för att en gång ta en sådan tafla i betraktande.

Nu kände hon för första gången, hur bittert det receptet smakar, som hon fordom förskrifvit sin barndomsvän, hur svårt det var alt spela komedi mot sin egen öfvertygelse. Men det tycktes, som om en ondskefull ödets gudinna den gången hört hennes frivola trosbekännelse och skadegladt blandat hennes kort. Spela komedi! — dertill tycktes hon vara fördömd. Men det var ingen rolig komedi, full af hokus-pokus — det var ett drama i den moderna stilen, ett glänsande stycke socialt elände, som fullt af lögn och bedrägeri börjar):)deruppe)) för alt sluta »der nere».

Ännu var Aglae i första akten af sin komedi på den stora verldsskådeplatsen, men hur svår den rollen än blef henne, som hon sjelfvilligt valt, hur konstnärligt hon än anlagt sin mask — der fans dock ingen, som applåderade komediantskan.

-— Då (^let Saint Lorrainska ekipaget långsamt ryckte fram" i vagnsraden framför slotlsporlalen, hade makarna utbytt lynnen. Vicomten var som berusad af en sällsynt, stor liflighet och glädje, och hans gemål var tystare och mera enstafvig, än hon varit på dit färd en.

Louis försökte flere gånger att på ett temhgen nonchalant sätt begynna ett samtal — han svärmade för den ena damen och gjorde sig lustig öfver den andra, berättade goda och dåHga qvickheter från smäde-allén och brydde sig icke det ringaste om sin makas .hårdnackade tystnad.

Då vagnshjulen gnisslande foro in under hemmets höghvälfda, glastäckta vestibul, lutade han gäspande tillbaka hufvudet. »Gud vare lof, att detta nöje är öfver — jag har verkligen blifvit trött af alla pukor och trumpeter!» Med en lätt suck steg han mod kam-^197

inaiijenarens hjälp ut ur vagnen och vände sig om för att med vandt galanteri räcka handen åt sin gemål.

Hon såg den inte, ty hon sysslade med sitt släp.

Vicomten skred lugnt, sakta sjungande vid hennes sida ända till dörren, som ledde till hennes rum. Der tog han hennes hand och drog den till sina läppar. x>God natt, mon ange — du ursäktar, om jag försvinner. Jag är trött och tänker taga mig en lång sömn, som klassikern säger.»

Då träffades han för första gången åter af hennes blick. Det blixtrade och ljungade i den. »Ännu ett ögonblick, jag har något att tala med dig om.»

Det låg något af åska äfven i rösten. »Charmant!» sade han leende och bugade sig artigt för att öppna dörren åt henne. Budoaren låg der tyst och skum.

Emedan det var temligen sent på natten, brunno endast två elektriska lågor, ocli äfven dessas ljus var dämpadt genom skära glaskupor. Palmerna återspeglades drömmande i den väldiga kristallspegeln, som upptog rummets bakre vägg, och mellan dem spelade springbrunnen sakta sorlande, hvars parfymerade, vatten framsprutade ur lotusblommor af silfver.

Aglaé hade afkastat pelsen och tog med darrande händer slöjan från hufvudet; hennes ögon ljungade, och i hennes drag låg ett nästan fanatiskt uttryck. Som en sagogestalt uppdök hennes tjusande silfver-glänsande kropp ur halfmörkret, och vicomten stirrade plötsligt på henne, så att hans sömniga ögon blixtrade till som irrbloss, hvilka lystna jaga hvarandra. »Med dig så sent — en téte-å-tete/):) sjöng han frivolt. Hon ryggade tillbaka från honom med så tydlig vedervilja och afsky, att han med ett sakta y)cUantre)^ stampade i golfvet. Sedan gick han lugnt till en fåtölj och satte sig. Hans blick mönstrade henne blinkande, och full af hånande öfversitteri sade han spefullt leende: »ilfe voilål slunga dina blixtar, vredgade gudinna ^198

TRETTONDE KAPITLET.

Aglae ryckte så hastigt af sig slöjan, att den gick sönder. All den lidelsefulla häftighet, som hon så länge fått dölja bakom mask och förställning, frambröt med ens i hela sin vildhet. Hon hade aldrig i lifvet fått lära sig sjelfbeherskning, hade aldrig fått en uppmaning att hålla sig sjelf i tukt och hade alltid låtit sina känslor fritt råda. På det viset hade hon kunnat blifva, hvad hon var, en egensinnig, öfvermåttan häftig qvinna, som var van att befalla, som i oförnuftig vrede slog hufvudet i hvarje klippa, som vågade stå på ett ställe, der hon var i vägen för millionärens dotter.

Hon gick några steg närmare sin gemål och sammantryckte trasorna från slöjan i sin hand. J)Du har ljugit för mig och bedragit mig!» framstötte hon alldeles utom sig.

.j)Så du säger!» svarade Louis med största lugn, helt förvånad. »Bara ljugit en smula för dig och bedragit dig? När då? Är det länge sedan? Är det nyligen ...?... Nyss ?»

Den unga frun darrade af vrede. ^Embarras de richessel Ditt syndaregister tycks vara så rikhaltigt, att du inte alls vet, om hvilken nedrighet det är fråga!»

Vicomten drog vänligt på axlarna och lekte med tofsarna på fåtöljen. »Det tycks, som om du tänkte bli häftig!» sade han skrattande. »Du talar plötshgt så högt. Medan vi ännu voro förlofvade, försäkrade du mig, att en man utan forntid vore en varelse lika långtrådig som kälkborgerlig, och när vi förlofvade oss, voro vi ense, att den här lilla konventionella guldringen inte alls skulle binda oss, och nu kommer du plötsligt med en sådan obehaglig scen, et tant de hruit jpour une omelettelD^199

Hon gaf honom en blick af gränslöst förakt, ju lugnare han höll sig, ju mera upprörd blef hon. »Om ditt afskyvärda lefnadssätt kommer jag aldrig att bry mig, ty du är mig alldeles för likgiltig, alldeles för vedervärdig för att jag skulle kunna hysa svartsjuka, för din skull. Hvad dina lögner och bedrägerier bakom kulisserna angå, så må du göra upp dem med ditt eget samvete, men då du genom falska förespeglingar vågat locka mig in i detta förhatliga äktenskap, och då af hela det utlofvade paradiset blott ormen återstår, så fordrar jag, jag räkenskap, och vid himlen, jag svär dig, att jag inte stannar en timme längre i ditt hus, om du inte håller, hvad du lofvat.))

Han satte monockeln i ögat. »Bravo! Detta höga, tragiska sätt kläder dig utmärkt. Skada blott, att ingen publik kan få applådera denna effektfulla lilla scen. Men för allt i verlden, mon ange, du står ju fortfarande, och jag oartiga syndare har ju redan suttit i tio minuter. Voilå, en fåtölj. Men som vi äro helt och hållet oss emellan, behöfver du inte förslösa så mycken kraft och kan få hålla dina sparlakanslexor beqvämare. Kom således fram med din anklagelse, ty hitintills har jag verkligen ännu inte fått klart för mig, hvilken förbrytelse det är fråga om!i)

Aglae knöt händerna krampaktigt omkring stolskarmen och höjde hufvudet stolt. »Hur kunde du våga ljuga för mig, att jag som din hustru skulle få intaga en framstående ställning här vid hofvet?»

y>Här vid hofvet? Derom har aldrig varit fråga.» »Såå? Och vid hvilket hof då?» »Vid det franska. Jag talade om de utmärkelser, som vicomtessan af Saifit Lorrain der åtnjutit, och denna utsaga kan jag besvära och bevisa. Här är jag en främling utan rättigheter, som inte intar någon ställning alls.»

»Såå? Väl pareradt! Men om jag skulle kunna slå dig med dina egna ord?»^200

X)Då skulle jag helt enkelt vara 'blaff af öfver-r ask ning.»

Han slog nonchalant det ena benet öfver det andra och tycktes roa sig ypperligt.

Aglae korsade armarna med hotfull blick.

»När jag frågade dig, om jag skulle ha företrädet framför grefvinnan Viola, sade du: 'Naturligtvis!\ och så mycket jag vet, vistas grefvinnan vid detta hof och inte vid det — i alla fall upplösta — i Paris!»

y)Ällright! När gjorde du mig denna fråga?»

»På basaren. Då den blonda Eva sålde lärft bredvid oss.»

»Mycket rätt. Hvad har du att invända mot mitt svar? Det var rena sanningen.»

»Såå?» Aglae skrattade till förtörnad: »Det fans så mycken sanning deri, att jag nu som den sista fick gå långt, långt bakom henne.»

»I qväll! Det förstås! Det är ju också helt olika nu!»

»Hvad skall det betyda, din . . . din . . . pratma-kare der!»

Han bugade sig artigt: »Det skall betyda, att Viola gift sig under tiden, och det förändrar saken betydligt. Då du stälde den frågan till mig, var hon ännu inte förlofvad, och en vicomtessa har företrädet framför hvarje ung flicka, äfven framför en grefvinna Kodositz. Men nu är hon också gift, och du kan väl inte vara så naiv och tro, att den nyss adlade dottern af en f. d. bodbetjent skulle i rang stå öfver en af våra verkligt förnäma damer?»

Aglae ryggade tillbaka som träffad af ett knyt-näfveslag, hon blef likblek. Ett ögonblick stod hon tungt dragande efter andan, sedan sjönk hon långsamt ned i fåtöljen: »Ja, min härkomst, min familj — det är min förbannelse!» klagade hon sakta, och sedan höjde hon plötsligt hufvudet: »Och ändå kan det inte bero blott på f. d. bodbetjenten, att jag står så för-^201

aktad och utstött i denna krets. Presidenten von Röhnens fru är också dotter till en nyadlad köpman, och som hvar man vet, voro hennes föräldrar ursprungligen blott fabriksarbetare, tills de vunno högsta vinsten på lotteriet och hade tur med sina glashyddor. Denna qvinna är inte rikare än jag, tvärtora, hon uppträder så snålt och tarfligt, att det blott felades, att hon också bure släpet åt de andra damerna, och hon — hon är bland de främsta och är med öfverallt. Bah, det är för att hon är en orm och genom sin underdånighet förstår att ställa sig in öfverallt.»

»Hön är en af de älskvärdaste och anspråkslösaste qvinnor, jag på länge träffat, och emedan hon alltid uppför sig taktfullt och förnämt, så är hon omtyckt och uppburen.5)

Vicomten hade talat med ironiskt eftertryck, och hans unga gemål utbrast retad: »Det låter nästan, som om jag inte uppförde mig taktfullt och förnämt.»

Han lutade sig lugnt tillbaka och aftorkade mo-nockeln på sidennäsduken. »Nej, det gör du inte heller», svarade han likgiltigt.

»Det är upprörande! Kan du nämna mig någon opassande handling, som jag begått'?» hon höll sig fast i stolskarmen och reste sig som en af pilen träffad lejoninna.

»En direkt handling? Om du kallar sättet, uppträdandet och uppförandet i allmänhet 'handlingar', då skulle jag kunna uppräkna en ganska omfångsrik samling.»

Hon skrattade till gällt och kastade sig tillbaka i fåtöljen. »Jag är verkligen nyfiken», hånade hon med glödande kinder, »och eftersom det varit förbrytelser blott i dina ögon, så skall jag med lugnt blod lyssna till mitt syndaregister.»

»Blott i mina ögon?» Han drog på axlarna med välbehaget hos en katt, som lekande håller en råtta mellan klorna. »Jag är mycket tolerant, och uppriktigt sagdt, så har ditt uppförande hittills varit mig^202

alltför likgiltigt för att studera det närmare. Jag har således endast främmande omdömen att rätta mig efter och vill här citera eitl^>

Hon såg upp i andlös spänning: »Nåja, då blir frågan, hur pass anseende i mina ögon de personer hafva, som kritisera mig. Du har i allmänhet fört mig in i en societet, der jag inte varit på min rätta plats, och hvilken societet väl sjelf allraminst skulle tåla en kritik.d

y)Tiens! Jag ansåg verkligen härvarande hofsocie-tet vara fullkomligt comme il faut!s>

Hon spratt till: »Härvarande societet? Vill du dermed kanske säga, att man i qväll gjort anmärkningar öfver mig?»

Han njöt af hennes fasa. »Jag har haft en riktigt treflig liten qvart i sqvallerallén i dag!» sade han välbehagligt sträckande på sig. »Tack vare min smala figur, så märktes jag inte i trängseln och fick upp-lefva det utomordentliga nöjet att höra grefve Uggley alldeles i min närhet skämta öfver madmne la vicom-tessels)

»Uggley?» Det lät nästan som ett skri. Ondskans djäfvul grinade emot henne ur hans ögon. »Uggley och hans stallbröder, allright. En öf-verdådigt qvick karl, som alltid träffar hufvudet på spiken.»

»Hvad sade han? Säg rent ut — jag vill veta det.»

»Ordagrant?» »Ordagrant.»

bienf Då du visade dig på arenan» — Saint Lorrain lutade tillbaka hufvudet och vred tummarna om hvarandra — »frågade en röst: 'För tusan, hveni är väl den der badängeln?'» »Badängel?»

yyOuiy ma chére. — Du hade förtvifladt litet på dig. Rösten frågade således detta, och Uggley svarade:^203

'Åh, kan ni inte se det, durchlaucht? Adams gemål om vintern, då fikonträden ännu inte hade blad.'))

»Det är afskyvärdt, upprörande. Det är ett nedrigt förtal!»

»Visst inte, anmärkningen var utomordentligt befogad, ty grefven fortfor förtörn ad: 'Hur kan det vara möjligt, att detta fruntimmer kan klä' sig så oerhördt taktlöst. På en teater af fjärde rangen skulle denna toalett ha önskad framgång.'»

Aglae sprang upp, hon darrade i alla lemmar: »Louis — har du utmanat honom?» stönade hon.

Han skrattade till, ytterst road. »Det fattades bara! Mannen hade mycket rätt, och alla höllo med honom. Der har du den första taktlösheten. En dam måste pröfva, hur hon skall klä' sig, och en toalett, i hvilken framställarinnan af en demi-monde-voW firar triumfer på en fransk scen, passar inte i anständigt sällskap.»

»Men, min Gud» — den unga frun vred sina händer full af bestörtning, »hvad kunde väl anmärkas mot klädningen?

»Om du inte vet det och känner det, då är det verkligen svårt för mig att bibringa dig en sådan bristande

fmkänshghet. För det första var klädningen alldeles för mycket dekolleterad, och det tätt åtsittande, hudfärgade lifvet, der urringningen på intet sätt markerades, verkade rent af förbluffande genom raffinerade ogrann-lagenhet att låta figuren framträda såsom fullkomligt okládd; att dina fötter ända upp till knäna voro omlindade med girlander af näckrosor och vass fulländade intrycket af, att en nymf just uppstigit ur sjön.»

»Visserligen, om man vill finna en toalett opassande — nog fins det alltid utvägar och medel dertill.»

y>Bon^ kan du då finna något att anmärka mot grefvinnan Violas toalett», svarade han kallt.

Hon bet sig på läppen och knöt händerna för-törnad: »Alltid hon! Det der dygdemönstret naturhgt-^204

vis.» Hon afbröt sig tvärt och frågade med glödande kinder: »Och hvad mer hånade Uggley?»

»Han skämtade öfver, att du hade satt på dig hela ättegalleriet för att på så sätt skaffa dig sällskap på hofbalerna. 'Det är på äkta uppkomlingsmanér', sade han ryckande på axlarna. 'Den som fordom haft en inlagd sill och en strut ärter till vapen och sedan för stora pengar köper sig en man med ättartafla, den kan inte pryda sig nog med sådana främmande fjädrar. Alltid utspökad, alltid ofin, alltid utgående från parvenyns ståndpunkt att visa sina pengar.'))

Aglae hade liksom bedöfvad tryckt ansigtet mot atlaskuddarna. Men vicomten fortfor lugnt: »Det var riktiga qvickheter man fick höra om dig och din far. Bland annat berättade man, att din far gerna skulle velat åt mig, katoliken, ställa ett par helgon i min sängkammare och dertill utvalde — Luther och Me-lanchthon! Man ursäktade honom dermed, att Lehn-bergarna troligtvis voro af asiatisk härkomst och der-för hvarken voro hemmastadda i den katolska eller den protestantiska almanackan. ÅtskilHga sådana der små qvickheter lick man höra. Herrarna voro för öf-ligt förtörnade öfver ditt opassande uppförande mot damerna, öfver din vedervärdiga penningdryghet, som kom dig att underlåta att uppfylla äfven den obetydligaste fordran på god ton. Men de sade också: 'Men hvar skulle hon väl kunnat lärt sig någon etikett? Ni får inte glömma hennes härkomst, mina herrar. Medan fadern ännu höll på att göra strutar, blef hon inte uppfostrad för hoffesterna.'»

Talaren gjorde en paus och betraktade sitt offer med en forskande blick, om det väl nu kunde vara nog, eller om han ytterligare skulle drypa några frätande giftdroppar på detta öfvermodiga hjärta. Hon lyfte hufvudet och stirrade på honom med hatfulla blickar.^205

»Och mera hade dessa herrar inte alt säga? — Och de försvarade sig inte heller, då min herr. gemål fordrade upprättelse för sin förolämpade hustru?»

»Nej — ty herr gemålen fordrade den icke. Det var upprättelse nog för mig, att man af hjärtat beklagade den stackars 'lurade' vicomten.»

Ett ögonblick rådde djup tystnad. Aglae stod midt emot sin man och betraktade honom tigande från topp till tå. Han tycktes anse hennes stumhet såsom ett bevis på hennes nederlag, ty han reste sig och sade med fullkomligt förändrad röst: »Jag har alltid sagt dig, Aglaé, att du aldrig skall kunna spela en framstående roll i dessa kretsar, som äro så noga underrättade om din familj, och jag upprepar det ännu en gång: Tag ditt förnuft till fånga och låt oss byta om vistelseort, bestäm en stor hufvudstad i utlandet, och jag är beredd att ännu i denna vecka flytta dit med dig. Efter hvad som du nyss hört, så inser du väl sjelf, att det är nödvändigt!»

Hon stod högrest framför honom. Hennes öga lågade af hämdlystet hat, hon genomskådade plötsligt hans plan och skrattade till. »Ja, jag inser nödvändigheten — men inte den att gå, utan att stanna. Man har offentligen hånat och skymfat mig — och min herr gemål har inte rört en hand för att hämnas skymfen. DerfÖr måste det nu bli min sak, der-för skall nu jag, en värnlös qvinna, utmana mina motståndare — och jag svär — jag lemnar inte denna stad, förrän jag fått upprättelse, förrän grefve Uggley går fram till mig just i den salen för att vördnadsfullt och artigt helsa på mig, såsom på en qvinna, inför hvilken hvarje hån måste förstummas. Hör du, Louis? Det svär jag — och sannerligen vid Gud — jag skall också lyckas.»

Stolt vände hon honom ryggen, och dörren stängdes bakom henne.^206

Men vicomten undertryckte en förbannelse och drog sig tillbaka i sina rum, liksom en slagen fiende rymmer fältet i vanmäktigt raseri.

Men Aglaé kastade sig i sin sängkammare ner framför sängen och dolde högt snyftande ansigtet i sidenkuddarna.

Vicomten hade velat drypa gift i hennes hjärta för att straffa hennes stolta köld, men han anade inte, att han omedvetet tagit ett helande läkemedel, som hade en helt annan verkan, än han beräknat. På samma sätt skär den skarpa plogbillen in i jorden och sårar den djupt för att göra den mottaglig för en god och ädel sådd. Aglae hade ännu aldrig blif-vit så djupt förödmjukad som i qväll, och emedan hennes stolthet och högmod bhfvit träffade liksom af klubbslag, så blef hon böjlig och mjuk, och vicomtens ord föllo på en mjuk och fruktbar mark. Då försiggick den första krisen i den unga kvinnans karakter. Ödet hade redan länge förberedt henne genom att föra denna unga själ, som blott i dåliga böcker och dåliga teaterstycken hade sett lättsinne och laster skimra på afstånd som bedårande synvillor — midt in i det parisiska förfallets dy — och hon hade ryst och instinktmessigt tagit sin tillflykt till moralens fasta mark, innan hon hann sjunka.

Då hade hon utkämpat en underlig strid mellan ljus och mörker, och de båda mäktigaste bundsför-vandter mot förderfvets pestsmitta hade varit hennes högmod och stolthet.

De hade bevarat henne från att sjunka såsom två onda jättar, som bära ett fånget konungabarn öfver afgrunden för att på andra stranden desto säkrare föra det på villovägar. Visserligen hade Aglaes goda och sunda natur låtit henne mödosamt komma ett steg framåt, men ödet måste först kufva de båda onda jättarna »högmod och stolthet», innan vägen var öppen för ljusens ängel — innan kärleken i all sin^207

helighet kunde hålla mtåg i det luttrade hjärtat. Men det är svårt att jaga dessa jättar på flykten, de stå der som stöder af metall eller sten och hvarken svigta eller vika. Der fordras droppar, som hålka stenen, droppar af frätande gift, sådana som föllo från vicom-tens läppar — och heta, brännande tårar, såsom dem Aglae för första gången i sitt lif gret i denna tysta, ensamma natt.

Så gick ridån åter ner framför en sorglig liten del af komedin, men bakom kulisserna såg det ännu sorgligare ut. -
----

Fem långa, förfärliga år drogo fram, blytungt.

Om förhållandet mellan makarna förut varit mycket obehagligt, kallt och likgiltigt, så hade det under dessa sista fem år blifvit rent af outhärdligt. Stridsfrågan att stanna eller gå blef allt hetare och ökade fiendt-ligheten till det yttersta, och i samma mån som Aglae från år till år stod fastare vid sitt beslut, ju ovänligare och hänsynslösare blef vicomten.

Hans gemål föreslog honom hvarje vinter att resa ensam, men det förkastade han på grund af de skymf-ligaste skäl. Hans medel att bryta den unga qvin-nans motstånd genom sitt svartsjuka tyranni, och hans bemödanden att genom ihållande intriger förbittra vistelsen i hemlandet för henne, strandade på hennes hotelse att fly ifrån honom.

Fem år, rika på hemliga qval, sinnesrörelser och förödmjukelser förgingo, utan att framkalla en förändring i hennes ställning i societeten, hur mycket vicomtessan än bemödade sig derom. Aglaé var tvungen att gentemot verlden spela den glada, belåtna hustruns roll, medan bördan af det allt mera outhärdliga förhållandet hotade att nedtrycka henne till jorden. Hon måste ända till dräggen tömma det lättsinnigt ingångna konvenanspartiets bittra kalk, och hon hade ingen annan tröst, ingen annan tillflykt i sin sorg än den förtviflade önskan att till hvarje pris åter lösa^208

detta äktenskap. Om hon blott först åter vore fri! Om hon blott först åter hade makten och pengarna i sin hand, då ville hon nog åter gripa lyckan, som så trolöst öfvergifvit henne.

Den femte vintern hemsöktes hon af en nervös feber, och då sommaren kom, och vicomten triumferade öfver, att hans elaka drottnmg nu ändå måste packa sina kappsäckar för att resa ut på landet eller till en badort, då förklarade Aglaé i hårdnackad trots, att hon denna sommar tänkte stanna, liksom alla andra år, och att hon för

öfrigt aldrig mera tänkte lemna hufvudstaden.

Denna gång hade Saint Lorrain plötsligt ändrat åsigter. Han förklarade, att han för sin hel sas skull måste uppehålla sig i Engadin och afreste utan det ringaste bekymmer om sin hustrus trohet eller otrohet. Då han varit borta några dagar, kom Aglaé plötsligt att tänka på, att han inte försett henne med pengar. Kassaskåpet var låst, och vicomtessan telegraferade efter nyckeln.

I ett telegram ursäktade han sig med sin distraktion och brådskan med afresan. Nyckeln till kassa-' skåpet vore för ögonblicket inte tillgänglig för honom heller, men i godt förvar. Aglae torde för den korta tiden vända sig till sm far, han skulle vid sin återkomst betala utlagorna.

En gränslös vrede fick makt med Aglaé. Hon genomskådade hans afsigt. Hon kunde inte komma åt pengarna, och om hon verkligen lät enlevera sig i hans frånvaro, så behöll han förmögenheten i sina händer och åberopade äktenskapsförordet, som gjorde honom till oinskränkt herre öfver den samma.

. Kommerserådet rasade och förbannade den fördömda fåfängan, som lemnat honom och Aglaé i klorna på denna menniska. Med nästan bäfvande ångest besvor han sin dotter att foga sig i sin makes vilja och att inte handla oöfverlagdt i häftigheten. Vicomten^209

var en rik man — mycket rik till och med — och om Agiaé följde honom till utlandet, då skulle han nog komma att bära henne på sina händer, och hans nycker och svartsjuka skulle inte plåga henne längre.

Den unga frun bet ihop tänderna och svarade inte.

Hon gick till sitt rum och tog i lidelsefull vrede till pennan. Hon skref till sin make, att det var omöjligt för henne att längre lefva tillsammans med honom, och att hon vore besluten att till hvarje pris upplösa detta förhatliga äktenskap. Hon tyckte, att de skulle ordna saken i all tysthet och lugn; hon ville lemna i uppdrag åt en advokat att träda i under-handhng med honom.

Hon fick per omgående svar, att 8aint Lorrain skulle gå in på skilsmessa, om Aglaé kunde angifva ett giltigt skäl derför. Blott i det fallet, att hon ej blott kände ledsnad, utan vore verkligen olycklig vid hans sida, skulle han gifva efter för hennes vilja.

Hon triumferade. Hon försäkrade honom, att hon kände sig så gränslöst olycklig, att hon inte mera kunde uthärda detta lif.

Och återigen fick hon svar. Han skref, att han redan var på hemresan, men först ville muntligt underhandla med henne och kommerserådet, — kanske hon då sjelf insåge, att det vore fördelaktigare för henne att äfven hädanefter vid hans sida äta ur den soppa, hon kokat åt sig sjelf!

I kommerserådets arbetsrum brann en enda lampa på skrifbordet. Luckorna voro hårdt tillslutna, och i kaminen flammade en brasa, som girigt förtärde alla papper, som Lehnberg i nervös brådska kastade dit. Han arbetade i feberaktig ifver — hans blick irrade osäker och skygg omkring; de köttiga händerna flögo ofta hit och dit utan att ta i något, — sedan stödde han åter hufvudet emot dem och gnuggade sig i pannan liksom för att med våld samla tankarna.

Komedi! 14^210

Det knackade på dörren. Han spratt häftigt till, hans ögon stirrade förskrämda rakt fram.

»Hvem är der?5) ropade han med hes röst.

5)Herr vicomte af Saint Lorrain önskar att tala med baronen i en vigtig angelägenhets, anmälde tjenaren.

»Fråga honom^ om det inte har tid tills i morgon, jag är mycket sysselsatt.»

Saint Lorrain"! Tillbaka från resan? Redan nu? Så plötsligt? Hvad har det att betyda? Aglae har på de sista åtta dagarna varit vid öfverdådigt godt humör, så glad och lycklig som inte på länge, länge. Skulle hans uppmaning att underkasta sig mannen hafva gjort nytta? Hade makarna försonats, och kom han tillbaka för att fira

försoningen? Lehnberg andades djupt. Då skulle hans innerligaste önskan vara uppfyld. Han skulle gerna vilja se, att Aglae gåfve efter i godo, att hon verkligen försonades, det skulle göra hennes tillkommande lif angenämare. Under närmaste tiden kommer hennes styfva nacke nog ändå att få böja sig under oket — hon kommer att vara tvungeri att gifva efter i all ödmjukhet och anspråkslöshet och vara tacksam till på köpet, om vi-comten vill behålla dottern till en .. .

DVicomten ber enträget om att genast få ett samtalD, sade tjenaren återigen bakom dörren.

»Godt, i renässans-salongen!»

Kommerserådet steg upp, lyssnade, tills stegen der ute aflägsnat sig, tillslöt hastigt kassaskåpen och smög sig sakta ut ur rummet. Han låste äfven detta och stoppade nyckeln försigtigt i fickan.

Efter några ögonblick stod han i salongen. Louis låg vårdslöst utsträckt i en fåtölj och räckte honom handen. y)Bon jour^ svärfar. Det är visserligen en bagatell, hvarom frågan är, men det är ändå brådtom.»

»Ja, men för allt i verlden, så förklara då först—»

»Se här, läs först de här båda brefven från din dotter — sedan skall vi tala vidare.»^211

Lehnberg stirrade på de tina brefarken och läste

— hans ansigte bleknade, med en skrämd blick spratt han till. »Barnet är vansinnigt, kära Louis! Hon vet inte alls, hvad hon har skrifvit der! Det är ju vansinnigt — dårhusmessigt.»

»Jag tror, cher pére, att hon mycket noga vet, hvad hon vill. Här är ansökan om skilsmessan redan komplett färdig. Min afresa kallas der rymning.»

»Det är otänkbart — kära Louis — barnet måste vara sjukt — måste vara otillräkneligt — jag vet ju, att hon i hemlighet älskar dig — tillber dig — afgudar dig. Men hennes stolta natur, hennes hårdnackenhet —» Baronen torkade svetten ur pannan. »Du går väl inte in på den der galenskapen, Louis?»

Han log så iint och ondskefullt, att tusen små rynkor bildades i hans ansigte. »Nej, det tänker jag visst inte göra. Och derför, att jag en gång för alla tänker förekomma ett så galet steg af min lilla hustru, så kommer jag hit till dig för att be dig genom en liten list understödja min afsigt. Du kommer väl ihåg vårt lättsinniga vad på basaraftonen. Du vågade hela din förmögenhet, om vicomtessan af Saint Lorrain någonsin blefve olycklig! Din stora artighet emot mig, kära svärfar, har bragt dig i en temhgen fatal situation. Här eger jag nu svart på hvitt, att vicomtessan känner sig gränslöst olycklig, och din förmögenhet —» Louis drog på axlarna med ett obeskrifligt leende — »är förlorad.»

Kommerserådet satt för ett ögonblick, som om blixten slagit ned framför honom. Hans ögon hotade att tränga ur hufvudet — han var likblek. Sedan skrattade han till gällt. »E]n briljant 'witz', Louis. Ett vad ingånget under vinets inflytande — hahaha

— det mins jag ingenting af!»

Saint Lorrain korsade armarna. »Det tror jag nog, det var ju också bara ett skämt, som jag aldrig^212

tagit för allvar. Men nu skulle detta skämt kunna hjälpa oss att bryta Aglaes trots.J)

Lehnberg andades med lättadt hjärta. »Verkligen? På hvad sätt då? Var god och förklara dig!»

Hans vis-å-vis korsade lugnt armarna. »Aglaes hela egensinne och hårdnackenhet har sin rot i dina millioner. Hon gör uppror emot mig, emedan hon har dig och dina rikedomar bakom sig, det är detta, som gör henne säker och öfvermodig. Det duger inte, att qvinnan känner sig öfverlägsen mannen, och der-för kommer vårt äktenskap aldrig att bli lyckligt och harmoniskt, så länge din dotter vet sig vara millionärska. Jag skulle derför i morgon, då det afgörande samtalet skall ega rum oss emellan, vilja visa henne ett par rader från dig, der du på grund af nämda vad förskrifver åt mig hela din förmögenhet. Derige-nom — och endast derigenom befäster du ditt barns lycka.»

Kommerserådet stirrade några ögonblick nästan frånvarande på den talande, men sedan ryckte det un-derhgt i de slappa dragen, och han blickade så illmarigt på svärsonen, att vicomten hastigt försäkrade: »Det är ju blott en liten list, käraste pappa, och om det kan lugna dig, så ger jag dig ett papper i stället, der jag afstår från din gåfva, men Aglae får naturligtvis ingenting veta om det.»

Ett sakta, förstulet skratt. Lehnberg gnuggade sina händer som en person, hvilken tycker sig sjelf vara mycket slug. »Dumheter, käre Louis, hvarför skall jag behöfva ta emot en sådan skriftlig försäkran! — Hahaha — det är ju min innerligaste önskan att se Aglae och dig oskiljakthgt förenade. Det är en ypperlig idé af dig — alldeles ypperlig! Vi ska' genast sätta skämtet i gång. Det blir således en gåfva på lifstid . . . hon . . . och helt pro forma skall jag utsätta en liten obetydlig lifränta, som du skall betala mig årligen. Naturligtvis ,. , det medlet skall nog hjälpa hos^213

det der lilla tjurliufvudet. Du är verkligen bra fiffig, min kära Louis!» — och baronen tog upp sin annotationsbok och tecknade med ett bredt grin några rader på papperet. — »Egentligen ser det gränslöst galet ut! Man bör aldrig klä' af sig, förrän man går till sängs — men . . . det är ju ett skämt . . . och hvad gör man icke för sitt barns lycka. Så der ja, tag detta . . . kära Louis. Ar det tillfyllest?»

Vicomten grep med något osäker hand efter papperet. Hans blick spanade misstroget i den gamle herms drag, om han kanske gjorde narr af honom

— men nej, sannerligen, han hade en af Lehnberg skrifven verklig donation i handen, hvilken gjorde honom till herre öfver hela kommerserådets förmögenhet, som dels var insatt i åtskilliga banker, dels låg förvarad i kassaskåpen på kontoret.

Samt Lorrain stirrade ett ögonblick mållös på den lättsinnige gamle mannen. Så lätt hade han inte trott sig vinna spelet. Det är bra, att en viss sorts menniskor inte dö ut i verlden. — Han öppnade rörd sina armar och slöt baronen i sin famn.)^Mille merci, bästa pappa, jag är obeskrifligt tacksam för din hjälp och tänker, att du aldrig skall behöfva ångra ditt ädelmod och ditt förtroende.»

Lehnberg drog sig ur hans armar, sedan han stormande besvarat ömhetsbetygelsen. »O, det är ingenting att tala om, min son. Men nu får du vara snäll och ursäkta mig, i mitt rum vänta två resande för mina fabriker. Au revoir, i morgon hos Aglae

— och jag hoppas det skall bli ett riktigt lifvadt, stiligt återseende. Adio, Louis! Adio!»

Och skrattande, sjungande, öfvermåttan glad tog han afsked. Vicomten stannade ensam qvar i salongen. Han var fortfarande helt förlägen öfver denna så oväntadt lätta seger. Hade gubben varit drucken? Det såg nästan så ut. Middagar voro hans svaga sida, och han hade ätit ute i dag, som tjenaren sagt. —^214

Nåja, desto bättre. — Hans ånger sedan i nyktert tillstånd skall inte genera honom, Saint Lorrain har uppnått sitt mål.

Hans blick glänser. Han hade spelat komedi. Aglae hade han blott användt som medel för att nå sitt mål. Han behöfde kredit — med denna lilla skrif-velse i handen skulle den nog öppnas för honom. Framåt! — han applåderar sig sjelf. Men den gamles handlingssätt är och förblir ändå en gåta för honom, han måste utan tvifvel ha varit drucken.

— — — I sitt rum sitter Lehnberg och packar i feberaktig brådska en liten koffert. Han skrattar för sig sjelf, han nickar full af skadegladt hån åt Saini Lorrains porträtt, som står på hans skrifbord.

»Det skulle du nog tyckt om! Det skulle just varit lämpligt att ställa svärfar under förmyndare! — Hihi! — Tidpunkten var vald mycket passande, mycket passande!» och sedan han packat sin kappsäck, stödde kommerserådet den brännheta pannan i händerna och stirrade eftertänksamt framför sig. Han fick en tanke — en utmärkt, räddande tanke. Herr vicomten skall fångas i sin egen snara, och hans oförskämda fordran skall få bära de frukter, som den för-tjenar. Det var en präktig idé!

Lehnberg fäktar med armarna i luften, springer fram och tillbaka i rummet och utstöter oartikulerade ljud. Han har slutligen blifvit ense med sig sjelf. Skrattande, så att han hoppar, tar han pennan och n^dskrifver hastigt: »Kära Louis! Din plan att genom känslan af hennes fallkomhga hjälplöshet och fattig-do|m göra Aglae eftergifven och mild har hela natten spökat i mitt hufvud, och jag blir allt mera öfverty-gad, att din plan är förträfflig. I alla fall är det bra, om jag vid uppgörelsen slipper vara vittne till Aglaés vrede och häftighet. Uppriktigt sagdt —jag är rädd för hennes förebråelser och de scener, hon kommer att uppföra, och anser det derfor va]'a bättre, om Ag-^215

lae, i känslan af sin maktlöshet, är hänvisad blott till dig och ditt inflytande. Just i detta ögonblick får ingen tredje stå mellan er, öfvergifvenheten måste drifva Aglaé i dina armar. Jag reser således på ett par veckor — ingen får veta hvart, så att jag är säker för bref. Blott du, min bundsförvandt, får veta målet för min resa — jag tänker göra en tripp till ditt högt älskade Paris och . . . nåja, egenthgen skulle det vara en öfverraskning för dig också — der afsluta köpet af ett palats åt er. Jag har redan stått i underhandling i flere månader. Detta blir min sista gåfva till Aglaé, som väl kommer att beveka henne att följa dig till ditt hemland. Jag vet ännu inte, hvar jag kommer att bo, men skulle någonting inträffa, som du ville underrätta mig om, så adressera brefven till Grénieux & Co. Du vet, att vi stå i intima affärsförbindelser. Men jag ber dig på det enträgnaste att inte förråda min vistelseort för Aglaé. Inneliggande medföljer en nyckel till hvart och ett af mina kassaskåp, de andra, som också äro nödvändiga för öppnandet, har min vän Sauthing i förvar. Om du skulle komma i penningförlägenhet — eh him — servez vous. Och slutligen vill jag ännu en gång uppmana er: Sämjens barn och blifven lyckliga.

I förhoppning på ett gladt återseende,

vänhgen din svärfar

Med oändlig stolthet blickade den skrifvande ned på sitt verk, det var ett mästerstycke. Sedan lade han nycklarna jämte brefvet i ett kuvert, förseglade det och ringde. »Detta bref skall ni i morgon middag bära till vicomten. Är min vagn i ordning?»

»Ja, herr kommerseråd.»

»Låt också bära ner de båda koffertarna, som stå i min sängkammare.»

»Skall baronen resa redan i qväll? Det är inte tillsagdt om supén förrän till klockan 11, efter operan.»^216

»Det gör det samma — ni säger, att jag blifvit bortkallad per telegram.»

»Ja, herr kommerseråd.»

Lehnberg skyndade hastigt ned för trappan och sprang upp i vagnen.

FJORTONDE KAPITLET.

»Till hvilken bangård befaller baron?» frågade tjenaren full af förväntan, der han stod vid vagnsdörren ined hatten i hand.

»Kör först till bankir Sauthing.»

Denne tänkte just fara till operan, men han mottog först kommerserådet, som också hade brådtom. »Kära vän, jag har en stor bön till er, göm under min bortovaro dessa tre nycklar till mina kassaskåp. Min svärson har de motsvarande nycklarna, och han är den enda menniska, som vet, att jag ger er denna trio i förvar.»

»Käraste baron, jag reser i morgon sjelf bort på fyra veckor.»

Lehnberg log, hans ögon glänste till. »Jaså, ni reser verkhgen bort? Jag har redan hört talas derom. Men det gör detsamma, jag kommer i alla fall inte igen förrän om två månader. Lås ni lugnt in nycklarna i er chiffonier, de ha i alla fall inte det ringaste värde för oinvigda. Jag ber er så innerligen derom, jag har verkligen inte tid att åka till någon annan, mitt tåg går redan om en halftimme.»

»Hvart skall ni resa så plötsligt, kära baron?»

Lehnberg log illmarigt: »I Wien», säger han, »måste man vara!» sjöng han tagande sin hatt. »Den ^216

»Det gör det samma — ni säger, att jag blifvit bortkallad per telegram.»

»Ja, herr kommerseråd.»

Lehnberg skyndade hastigt ned för trappan och sprang upp i vagnen.

FJORTONDE KAPITLET.

»Till hvilken bangård befaller baron?» frågade tjenaren full af förväntan, der han stod vid vagnsdörren ined hatten i hand.

»Kör först till bankir Sauthing.»

Denne tänkte just fara till operan, men han mottog först kommerserådet, som också hade brådtom. »Kära vän, jag har en stor bön till er, göm under min bortovaro dessa tre nycklar till mina kassaskåp. Min svärson har de motsvarande nycklarna, och han är den enda menniska, som vet, att jag ger er denna trio i förvar.»

»Käraste baron, jag reser i morgon sjelf bort på fyra veckor.»

Lehnberg log, hans ögon glänste till. »Jaså, ni reser verkhgen bort? Jag har redan hört talas derom. Men det gör detsamma, jag kommer i alla fall inte igen förrän om två månader. Lås ni lugnt in nycklarna i er chiffonier, de ha i alla fall inte det ringaste värde för oinvigda. Jag ber er så innerligen derom, jag har verkligen inte tid att åka till någon annan, mitt tåg går redan om en halftimme.»

»Hvart skall ni resa så plötsligt, kära baron?»

Lehnberg log illmarigt: »I Wien», säger han, »måste man vara!» sjöng han tagande sin hatt. »Den^217

lilla Dorelli har slutat sitt gästspel här — jag skall följa henne en bit på vägen. Här har ni nycklarna.»

))Ja, jag låser gerna in dem, men under fyra veckor bli de i så fall inte tillgängliga för någon, inte för er heller.»

yyBon, hon! — Alldeles utmärkt! — Lycklig resa!»

»Mycket nöje.»

Återigen sprang kommerserådet upp i sin vagn.

Hans pussiga ansigte strålade, han gnuggade händerna och kastade sig tillbaka full af välbehag. »Till centralbangården!» befalde han.

Der skickade han hastigt bort vagnen och tjenarna, emedan vicomtessan skulle fara till operan. »Om hennes nåd skulle fråga, hvart jag reser, och hur länge jag är borta, så säg: 'I affärer till Wien, inom fem dagar är jag tillbaka. Brefvet till vicomtessan har jag redan låtit ställa om.'» Då tjenarna lemnat honom, tog Lehnberg ett stadsbud, satte sig i en åkardroska och for till norra bangården. Han utbytte sin höga hatt mot en mjuk resmössa, slog upp kragen och satte på sig ett par blåa glasögon — nästan oigenkänlig trädde han ut på perrongen.

Fyra veckor hade gått. Hufvudstaden upprördes af en nyhet, så uppseendeväckande, att något liknande inte på länge hade upplefvats.

Vicomten af Saint Lorrain hade intill sista öret förstört både sin och sin gemåls hela förmögenhet. Man talade om spelförluster, olyckliga spekulationer och hans gränslösa slöseri. Den unga frun hade redan sökt skilsmessa. Man berättade, att hon genom en tillfällighet fått kunskap om det skedda, kort efter sedan en liten förändring till det bättre inträdt i deras redan förut temligen olyckliga äktenskap. Vicomten hade återvändt från en resa för att försona sig med sin gemål. Hans begäran att flytta till Paris hade hon äf-ven denna gång hårdnackadt afslagit. Ja, man visste^218

att berätta, att hon redan börjat en process mot sin man, som ville tillvälla sig nästan otroliga rättigheter öfver hennes och hennes fars förmögenhet.

En stor skuld hade vicomten ej kunnat betala på förfallodagen, emedan hans svärfar var bortrest, och kassaskåpen voro låsta, och nu hade fordrings-egarna vändt sig till Aglaé. Då hade bomben exploderat. Vicomtessans diamanter och alla smycken hade redan blifvit pantsatta af honom, och fordringsegarna lade beslag på palatset med hela den dyrbara inredningen, emedan intet paktum existerade mellan de unga makarna.

I feberaktig spänning väntade man på den gamle Lehnbergs återkomst, som skulle göra slut på denna skandal.

Då redan den nyheten, att Aglae genast skilt sig från sin ovärdige make och bodde i sin fars hus, verkat som en gnista i ett krutfat, så verkade ett derpå följande rykte ännu mycket mer öfverraskande, i synnerhet som detta snart visade sig vara ett oomkullstötligt faktum, som öfverallt afhandlades på det ifrigaste.

Kommerserådet Lehnberg hade rymt med en dansös. Han hade omsatt hela sin förmögenhet i kontanter och tagit den med sig, men samtidigt lemnat efter sig så många skulder, att hans dotter stod der fullkomligt medellös och utfattig.

Liksom stormvinden upprycker och hvirflande drif-ver allt upp i luften, så skakades alla sinnen i de mest olika samhällslager af dessa upprörande nyheter, och först nu kunde man tydligt se, hur föga omtyckt Aglaé och hennes far varit. Man hörde knappast ett ord af medlidande, tvärtom såg man blott skadeglädje, och ryckande på axlarna sade man, att träden inte borde försöka att växa ända upp till himlen. Med mindre än en grefvekrona kunde ju den högmodiga fröken inte vara nöjd. Och då vicomten lyckligt nappat, voro far och dotter nära att spricka af högmod. Men^219

nu skulle fm Aglaé väl tacka Gud på sina knän, om hon i stället för sin förnäme gemål gift sig med en tarflig, borgerlig man.

I hofkretsarna var man på det yttersta förtörnad öfver, att vicomten på detta sätt afslutade sin gästroll i hufvudstaden. Man hade just aldrig trott honom riktigt och ansett honom vara temligen äfventyrhg, men hans hertigliga tants rekommendation tvingade på sätt och vis societeten att upptaga honom.

Såsom ett mycket betecknande faktum berättade man, att vicomten för länge sedan förstört sin egen förmögenhet och i Paris hade ansetts för en beryktad spelare. Efter svärsonens lefnadssätt hade kommerserådet aldrig frågat, för såväl honom som Aglae hade det varit tillräckligt att ta reda på det säk7'a faktum, att Saint Loirain härstammade från en mycket förnäm, gammal familj. Detta var visserligen sanning — men nästan hvarje träd har någon maskstungen frukt, och äfven Saint Lorrains stamträd hade att uppvisa en sådan i dess sista ättling, Louis. Han var en lättsinnig menniska, som blifvit fullkomligt förderf-vad i parisersocieteten och blifvit en lyckosökare, som, i förlitande på den »tyska Mickels» lättrogenhet, i Tyskland sökt en millionärska, som skulle vara fåfäng och dåraktig nog att anförtro hela sin egendom åt en äfventyrare med greflig krona.

Den gamle Lehnberg hade ändå inte varit så inskränkt och enfaldig, som man trott honom vara. Han genomskådade gunstig herrn, såg katastrofen närma sig och tog i rätt tid sin Mats ur skolan.

Men Aglaé? Hvad skall det bli af henne?

Man ryckte hkgiltigt på axlarna. Som man kokar, så får man äta. Nu kan hon få se och lära sig, hur sådana stackars me.nniskor äro till mods, på hvilka hon förr såg ned med stolt förakt.

Vicomten hade helt enkelt rest sin väg, så snart han öfvertygat sig om, att svärfadern flytt, och att^220

ställningen var räddningslös. Äktenskapsskilnadspro-cessen gick sin gilla gång, och vicomtessan af Saint LojTciin försökte att ordna sakerna med fordrings-egarna, så godt det lät sig göra i hennes besinnings-lösa förtviflan. Enligt hvad man berättade, så skulle egendomen Moosdorf, som baronen lemnat qvar åt sin dotter, försäljas på exekutiv auktion.

Aglaé satt i sin fars forna arbetsrum, der hon nyss tagit emot husets nuvarande egare. Denna angelägenhet var ordnad, och hon egde för ögonblicket ingenting mer än de få hvardagssmycken, som hon hade stående i schatullet i sitt toalettrum. Äfven hennes toaletter hade fordringsegarna, som nästan alla sjelfva voro rikt folk,

afstått från, och nu var blott frågan, om Moosdorfs försäljning skulle inbringa så mycket, att hon kunde få ett litet kapital öfver, sedan skulderna blifvit betalta. Då skulle det afgöras, om millionärskan verkligen plötsligt blifvit förvandlad till tiggerska. Den unga qvinnan var likblek; hennes ögon, som voro omgifna af mörka ringar, sågo trötta och utvakade ut, och den svarta yllekládningen lät henne se ännu mera klen och eländig ut. Men det oaktadt låg ej ett drag af lidande eller sorg i det vackra ansigtet, utan snarare ett uttryck af energi, som förr inte funnits der, samt en lidelsefull vrede, som frarnblixtrade ur hennes dystert glödande ögon. Hon hade träffats af olyckan, och hon hade lärt känna den till namnet, men den verkliga innebörden i ordet fattigdom var ännu främmande för henne. Ännu var. allting oförändradt i hennes omgifning, fordringsegarnas ädelmod hade tillåtit henne qvarstanna i huset, tills Moosdorf skulle vara såldt, och ännu behöfde hon inte göra sig bekymmer för dagligt bröd. Och derför var hennes stolthet, hennes häftighet ännu inte bruten, tvärtom, medvetandet att genom sitt förfärliga fall från höjden, genom sin stora olycka ha blifvit ett föremål för helaZ2l

hufvudstadens skadeglädje retade henne till full opposition, och emedan hon antog, att endast nyfikenheten dref de forna vännerna att uppsöka henne, afstängde hon sig oförsonlig från verlden och gaf befallning om, att ingen besökande fmge anmälas eller insläppas till henne.

Hånskrattande kastade hon undan visitkorten och knöt de små händerna i förtviflan öfver all denna skam och förödmjukelse. Så förde hon ännu en gång olyckans bittra kalk till sina läppar, men hon smut-tade blott derpå, och der funnos ännu många, många malörtsdroppar att dricka, innan han var helt tömd, innan hon genomgått den lidandets skola, som var henne bestämd.

Ett kort från en gammal trogen vän till huset, från professor Wendhausen, som full af hjärtlig uppriktighet erbjuder henne sitt bistånd och sin hjälp. Aglae kramar papperet mellan fingrarna och biter ihop tänderna. Hon vill inte ha och behöfver ingen hjälp, hon skall nog reda sig sjelf. Det vore ju illa, om alla qvinnor, som plötsligt blifva fattiga, skulle be-höfva svälta ihjäl. Hon vill inte ha något medlidande. Hon vill gå fram sin väg ensam och vill inte ha någon att tacka för sin utkomst. Hon hatar men-niskorna. Hon vill inte mera se eller höra någon, hon har gjort sin sluträkning med alla.

Sönderrifven i bitar flyger biljetten in i kaminen, och Aglae stöder vredgad hufvudet i händerna och tänker inte ens på att svara professorn. Hvad betyder väl denna vänlighet annat än ett fördoldt hån, än en ädel hämnd för den förolämpning, som hon tillfogat honom och Hans Burkhardt pä basaren den gången? Från den tiden kom han inte mera till hennes hem, emedan han var sårad, men nu då hon är olycklig, vill han triumfera öfver henne och känna sig hämnad vid tanken, att den stolta skönheten skall ödmjuk och bönfallande hålla sig fast vid hans räddandehand. Och såsom han tänker, så tänka alla, som göra henne sina nådiga anbud, som vilja upptaga henne eller gifva henne understöd.

En vild, lidelsefull strid rasar i hennes inre. Hon går med häftiga' steg af och an i rummet, hon öfverlägger med feherheta pulsar, hvad hon skall taga sig till, om Moosdorfs försäljande ej ger henne en betryggad existens. Hon eger inga talanger — hon kan hvarken måla, brodera eller författa; hennes fattiga musik gagnar henne inte heller.

Det frasar nere vid kanten af hennes klädning. En bit af en affisch: »Figaros bröllop)). Hon hade helt nyligen varit på operan och hade hånande sagt åt en bekant dam:))En sådan förskräcklig debutant. Hon var ju som en stock och glömde alldeles, att hon skulle spela komedi, och så bra som hon kan jag också sjunga. Jag hoppas, att man inte engagerar denna tårpil.))

Aglae spratt plötsligt till, hennes öga blixtrade Sjunga! Hade man ej sagt, att hon egde en vacker, stark och klangfull röst ? Hade man inte otaliga gånger öfverhopat henne med loford för hennes dramatiska föredrag? Åh, hon var alltid uppfyld af lycka och hänförelse, när hon i strålande prakt, belåten och glad, stod i sin fars musiksalong, och en höflig skara, andlöst lyssnande, hängde vid hennes läppar. Hur underbart gripande sjöng ej millionärens dotter »tig-gararian», så att intet hjärta förblef orördt. Hur kunde ej hon, vid hvilkens fötter alla lågo, sjunga så outsägligt sorgliga, klagande visor om förlorad kärlek och förlorad lycka, om falskhet och förräderi. Och, hon sjöng mästerligt. Hon hade ju hela sitt lif spelat komedi alldeles förträffligt, hvarför skulle hon, komedins prestinna, inte välja den till sitt lefnadskall?

Den unga qvinnans mörka ögon glöda, hennes kinder äro brännande heta. Hennes gamla, öfver-svallande lifsglädje kommer öfver henne igen. Hon^223

vill blifva sångerska! Hennes beslut är fattadt. Hur många dyra lektioner har hon ej tagit. Hon behöfver nog blott en kortare tids utbildning för att blifva mogen för scenen. Hennes underbart vackra toaletter skola dervid understödja henne, hon kan inbespara anskaffandet af många dyrbara kostymer. All hennes sorg och olycka äro glömda, Aglaé lefver blott i tanken på sin konstnärsbana.

Hon är öfverlycklig — hon ser en fjärran, rosenröd hägring, hon ser plötsligt sin ungdoms ideal och dröm förverkligad. Det glada, öfvermodiga kulisslifvet har alltid utöfvat en dragningskraft på henne. Hon umgicks ju fordom helst med konstnärer, tills hon i Paris kom i allt för nära beröring med en af dem, då hennes högmod uppreste en skiljevägg mellan henne och »dessa menniskor der nere». Men detta allt var nu glömdt; hon tänkte blott på den tiden, då hon i sin faders hus mottog alla teaterns storheter, då hon koketterade med herrarna och var mycket intim med damerna för att desto bättre kunna intränga i kulisslifvets mysterier.

Alla dessa menniskor hade ju varit mycket älskvärda, och äfven om umgänget hade slutat, sedan hon blifvit baronessa Lehnberg, så var ju detta ganska naturligt. Då hon kom in i hofkretsarna, kunde hon ju omöjligt fortsätta sådana förbindelser.

Så snart angelägenheten i Moosdorf är afgjord, ämnar hon genast fara till en af damerna och med henne tala om sin plan. Man kommer nog att hjälpa henne på alla håll, och hon tänker sedan gå till operan i Wien eller Prag, Miinchen eller Berlin och der låta applådera sig hvarje qväll.

Aglaé ringde — ingen kom. Hon ringde ännu en gång, vredgad och ihållande. Sedan hon inte längre var millionärska, och förhållandena i huset bUf-vit så förändrade, hade tjenarna blifvit rent af odräg-^224

liga. Ändtligen inträdde en betjent med ett trumpet, allt annat än ödmjukt utseende.

»Detta bref skulle ju bäras till advokaten. Hur kommer det sig till, att det ännu ligger här?)) sade hon till mannen i befallande ton.

Han ryckte vårdslöst på axlarna. »Det är väl ingen, som haft tid ännu», svarade han fräckt.

Blodet steg upp i Aglaés kinder. »Är det kanske mera arbete nu än eljes? Har det förr någonsin händt, att en befallning ej åtlyddes?»

Karlen log hånfullt. »Ja förr, förr fmgo vi också ut vår lön.»

Den unga qvinnan spratt till. »Nå — och sker inte det nu kanske?»

»Jaså — hvem skall väl betala oss efter bankrutten?» var det ohöfliga svaret. »Vi hålla ut, emedan man sagt oss, att fru vicomtessan efter godsets säljande skulle få en summa utbetald, och endast på grund deraf gifva köpmännen kredit, så att hushållet ännu kan föras.

Aglaé stod der som gripen af svindel. Detta var första gången, att man vågade bemöta henne på sådant sätt, att man visade henne den ringaktning, för hvil-ken fattigdomen oftast är utsatt. Ju större höjden är, från hvilken man nedstörtas, ju svårare och känba-rare är äfven fallet.

Grefvinnan Saint Lorrain reste sig på sitt gamla stolta, imponerande sätt. »Ni skall ännu i dag allesammans få ut er lön», sade hon med blixtrande ögon. »Och nu skaffar ni ögonblickligen detta bref till ort och ställe, eljes är ni afskedad på fläcken.»

Denna ton verkade under. Kanske bankrutten ändå inte var så farlig? En skygg, sneglande blick, en underdåning bugning, och Jean försvann.

Men Aglae nedsjönk i en fåtölj och gret den kränkta stolthetens heta tårar. Hon väntade Sau-thing, konkursförvaltaren, den enda menniska, med^225

hvilken hon kallt och affärsmcssigt rådgjorde. Han skulle genast afskeda och aflöna betjeningen, Aglaé skulle

nog reda sig sjelf.

Och återigen var det tanken på hennes konstnärsbana, som ryckte henne upp ur hennes förtviflade sinnesstämning. Hon greps af ett feberaktigt intresse för allt, som angick scenen; hon tog tidningarna, sista tidens operakritiker för att grundligt studera dem. En berömd sångerska hade en gång sagt henne, att hon fått sina bästa lärdomar ur sina rivalers recensioner, att hon deraf lärt, hvad som borde göras och underlåtas för att öfverflygla dessa i deras svaga sidor.

Aglaé hade förr nästan aldrig tagit i en tidning. Politiken, börsen, prisnoteringar och annonser voro henne gränslöst likgiltiga, lukten af den nya trycksvärtan var henne nästan motbjudande. Nu kände hon ingenting deraf, hastigt ögnade hon igenom tidningsbladen.

' Plötsligt spratt hon till. Ett med fetstil tryckt namn föll henne i ögonen. »Doktor Hans Burkhardt, privatdocent vid universitetet i X offentliggjorde i sin sjette föreläsning för en stor samling medicinska auk-toriteter sina nyaste, uppseendeväckande rön på kräft-sjukdomarnas område.»

Hvem? Hans Burkhardt? Den hlle arrendatorr sonen, bondpojken från Moosdorf? Aglae stirrade ned på tidningen som i en dröm: »Han håller föreläsningar. Han är den plötsligt uppdykande undermannen, som säger sig ha funnit ett medel att bota kräfta? Ja, det är sant.» Aglae kommer ihåg nu, att man talat derom, att det nya botemedlet framkallat en storm af sinnesrörelser, att det var en helt ung läkare, som med denna upptäckt stält sig i första ledet bland medicinska storheter — men namnet? Nej, på det hade hon aldrig gifvit akt, ty hon höll rysande igen öronen, när det var fråga om en så vämjelig sjukdom.

Gud vare lof, hon var frisk till kropp och själ. Hon behöfde inte intressera sig för saker och ting, som inte alls angingo henne.

Nu på en gång föll det som fjäll från hennes ögon. Denna nya stjärna på vetenskapens himmel var hennes Hans, hennes gamla, kära vän Hans. Och hon hade först nyss genom en slump fått reda på det — först nyss. Hur hade det väl kunnat vara möjhgt, att han aldrig skrifvit om det. Skrifvit? Den unga qvinnan spratt till plötsligt och lade handen öf-ver ögonen. Hur kunde hon väl vänta detta efter den skändliga behandling, som hon låtit honom vederfaras. Hon kunde ännu se honom i kyrkan, der han stod långt borta bland mängden, med den klara blicken riktad på henne — full af förakt, nästan förtörnad öfver denna stolta brud, som der spelade komedi. Hon ville inte se honom bland gästerna den dagen, ty han skulle ju vanhedrat bröllopståget genom sin enkla, torftiga drägt och sitt simpla namn, hon förnekade honom, emedan hon blygdes för honom.

Och skulle han väl ännu kunna tänka på henne? Den tiden då han verkligen varit hennes vän Hans, den var förbi för länge, länge sedan. Af vännen hade blifvit en fiende, som hatade den högmodiga fru vi-comtessan för hennes trolöshets skull, som redan då uppträdt emot henne med fattigdomens stolthet, som ej ville böja sig för hennes millioner. Så stolt och fiendtlig som Hans Burkhardt hade aldrig förr någon man visat sig emot henne, ty vid den tiden var hennes guldfylda hand ännu fri, och hvilken annan man i Hans Burkhardts ställning skulle väl tillbakavisat den, om den bjudits honom.

Men han kastade stolt tillbaka hufvudet och söndertrampade den guldskimrande ormen, hvilken som fresterska strålade emot honom ur tusengyllen.

Aglaé känner sig hatfull mot Gud och hela verl-den. Förr hade hon ännu ofta tänkt på Hans med^227

ett mildt, försonligt hjärtaj som framkallade honom som en kär drömgestalt till den hemska verkligheten. Då trodde hon honom ännu vara fattig, glömd och beklagansvärd, då hade det ännu en viss retelse för henne att från sin höjd skåda ner till honom, såsom den fångna konungadottern längtar att komma ned till herden, som hvarje morgon drifver sin hjord förbi det höga slottet. Men nu hade de utbytt roller, och Aglaés fåfänga hjärta sved och uppreste sig vid tanken, att han, den föraktade, plötsligt stode högt uppe i glans och ära, och att hon och hennes lefnadsfarkost sjunkit så v djupt, djupt, att ingen räddning mer var möjhg.

Verkligen icke? Aglaés öga blixtrade till. Ännu är ej allting slut. Ännu fins det en lockande, strålande framtid, rikare på lagrar och framgångar än en fattig doktors, som håller ett par tal för sina studenter och läkare och kan använda hela sin konst blott i sjukrummens qvafva luft. Han skall hela sitt lif vara bunden vid marken, dit hans patienters elände, nöd och sjukdom med blytyngd neddraga och fast-hålla honom. Men Aglae kommer hädanefter att bli en fjäril med gyllene vingar, kommer alt skrattande, sjungande och sorglös sväfva bort öfver rosor och lagrar, en lyckans, helsans och hfsglädjens fé.

Och ändå förargar det henne, att hon alltid träffar på nya notiser i tidningarna, som prisa Hans Burk-hardt, som fulla af erkännande berömma hans för-tjenster samt berätta om de utmärkelser och bevis på kärlek och beundran, som gifvas honom från alla häll. Hon kastar bort tidningsbladet, lägger upprörd armarna i kors öfver bröstet och går upp och ned i rummet. Så han skall triumfera nu och håna fru vicomtessan Saint Lorrain för hennes fall. Hon ser i andanom hans stolta ansigte, som utan medlidande, kallt leende nickar för sig sjelf och säger: »Den illa gör, han illa far. Hon har spelat en stor, stor lög-^228

nens komedi inför verlden, och de millioner, med hvilka hon prunkat och bländat ögonen på en äfven-tyrare, voro af glitterguld. Nu är komedin slut, men slutet var en olycklig knalleffekt — hela härligheten sjönk ned i afgrunden. Men jag, jag har som en self-mademan stigit mot den höjd, der hon icke längre kunde hålla sig — nu står jag uppe och ser ned på henne.^

En het rodnad uppsteg pä den unga qvinnans bleka kinder. Stolthet, fåfänga, förtärande blygsel. Men hennes trots är ännu obrutet, och detta tiggar-högmod, som hon fordom så ofta hånat, tecknar nu sitt dystra märke äfven på hennes panna. Med rynkade ögonbryn och vredgadt blixtrande ögon stirrar hon på tjenaren, som står mellan portiererna.

»Hvad vill ni?»

»Ers nåd, det är en herre der nere, som rakt inte vill låta afvisa sig. Han har befalt mig att lemna hans kort och att anmäla honom för fru vicomtessan.»

))En sådan påflugenhet! Kanske det är en köpare eller auktionär, som personligen vill besvära mig. Ta hit kortet, hur heter han?»

Ovänligt tar hon emot det hvita kortet. Hon spritter till, hennes hufvud böjes plötsligt framåt, ett skarpt, hånfullt leende leker på hennes läppar. »Doktor Hans Burkhardt!» mumlar hon, medan hon läser. Och sedan står hon der med darrande läppar, tungt dragande efter andan.

»Får jag låta den der herrn komma in, ers nåd?»

En lågande blick föll på den frågande. »Nej I» ropade hon lidelsefullt, »tusen gånger nej. Säg, att jag inte tar emot någon, inte någon.»

»Ja, fru grefvinna.»

Portiéren nedföll; ett stönande arbetade sig fram ur Aglaes bröst.

Äfven han kommer för att förödmjuka henne genom sitt medlidande, äfven han kommer för att njuta^229

af hennes förnedring. Hvad skall han, den fattige stackaren, som visserligen gjort en stor upptäckt, men ej förvärfvat några millioner, väl annars vilja hos henne? Hjälpa henne kan han inte, men tröst och medlidande vill hon inte ha.. Och hon vill inte låta den »berömde mannen» få den tillfredsställelsen att tadlande kunna framträda inför henne och kritisera hennes komedi. Hon är och förblir vicomtessan af Saint Lorram, bärarinnan af ett bland de förnämsta namn, som ingen makt i verlden, hvarken fattigdom eller elände eller förnedring förmå beröfva henne, och han skall för evigt förblifva sonen till en fattig arrendator, om han ock tio gånger blir professor. Hon skall aldrig kunna glönrjma, att han är sonen till en för detta tje-nare på hennes fars egendom, att hennes plats varit i slottet, hans i arrendatorhuset.

Ödets slag har ännu ej krossat hennes stolthet, och Aglae gifver ingen, ej ens Hans Burkhardt, rätt att hysa

medlidande med henne och att ställa sig öf-ver henne.

Hon gripes af en känsla af lidelsefull vrede, af barnets oförnuftiga trots, hvilket håller på att springa mot afgrunden och ändå egensinnigt slår efter den hand, som räddande vill gripa tag i det.

Hårda steg hördes i nästa rum.

Aglae vände plötsligt på hufvudet och stirrade på portiéren, som slogs tillbaka af en energisk hand. Hennes ansigte blef likblekt, händerna knötos krampaktigt, och hon hade svårt att andas.

Hans Burkhardt stod framför henne. ^230

FEMTONDE KAPITLET.

Som ett skri ljöd hans namn från hennes läppar: »Hans! Hans Burkhardt!»

Hans ansigte var dystert, nu klarnade det plötsligt af ett strålande leende. Han kom hastigt närmare och utsträckte nästan häftigt handen mot henne. »Ni är förvånad och öfverraskad att se mig, fru vi-comtessa», ropar han, »Gud vare lof, så har jag ändå haft rätt i min förmodan, att man inté alls brytt sig om att anmäla mig hos er, för att ni vägrar att ta emot hvarje besök. Och ni har således inte skickat bort mig som en främling, och jag har gjort rätt i att intränga här, der min närvaro för tillfället är nödvändig.»

Hon hade sansat sig, kall och stolt mönstrade hon honom från topp till tå och grep med darrande händer hårdt tag i den framför henne stående stolens ryggstöd, utan att låtsas se hans utsträckta hand.

»Ni misstar er!» svarade hon med en nästan fiendtlig bhck, »ni har blifvit anmäld, som hvarje annan, som kommer hit i afsigt att personligen öfver-tyga sig om, att den stolta vicomtessan af Saint Lorrain verkligen är krossad. Der ligger ert kort, herr Burkhardt. Jag blef visserligen högeligen öfverraskad vid er anblick, emedan jag inte ansåg det vara möjligt, att en herre och kavaljer med våld spränger dörrarna till en darns rum, när han ej frivilligt insläppes.»

»Aglaé!» Det låg bestörtning, men äfven vrede i detta utrop. Han betraktade henne ett ögonbhck, som om han inte förstode henne, sedan visade sig ett djupt veck mellan hans ögonbryn, och liksom tvingande sig til att bevara sitt lugn, svarade han kallt: »Ehuru fru ^icomtessan så stolt tillbakavisar en mångårig väns och lekkamrats besök, så måste jag ändå ovil-korligen anhålla om att få tala med er i affärer. Herr^231

Sauthing, som för ögonblicket ej kan komma ifrån på byrån, skickade mig direkt till er, då min pligt bjuder mig att resa tillbaka redan med nästa tåg. Herr Sauthing hade väl tänkt sig ett annat mottagande, eljes hade han väl förut underrättat er om min ankomst, såsom ett 'oundvikhgt ondt'.»

Förvånad såg den unga qvinnan upp, men hennes hållning var fortfarande lika otillgänglig. »I affärer? Hvad har ni att tala med mig i affärer?» Hon betonade ordet »ni» så hånfullt, att blodet rusade honom åt ansiglet; men läkarens öfvade öga varsnade genast, att han hade att göra med en nervöst öfver-retad, genom olyckan förvirrad qvinna, med hvilken man ej finge vara så noga. Han lade lugnt ned sin hatt och svarade lika hånande som hon: »Det är en längre historia, och fastän ni ej erbjudit mig någon stol, fru vicomtessa, så ber jag er ändå att få ta plats. Jag har vakat hela natten vid en sjukbädd och har inte heller under dagens lopp tagit mig tid att hvila, då min fars telegram och mitt eget uppriktiga medlidande utan dröjsmål dref mig till er. Om jag förut hade anat, hur öfverflödigt det samma är här på platsen, så hade jag visserligen brådskat mindre för att skynda till er hjälp.»

Aglaés ansigte fick högre färg, tungt dragande efter andan tog hon plats midt emot honom och undvek att se på honom. »Hjälp?» skrattade hon till bittert, »mig kan blott hjälpas genom guld och silfver — och . . . förlåt detta hårda ord — en man, som sjelf får understöd, kan omöjligt ha tusentals kronor till öfverlopps.»

Han log nästan road. »Det är sant, jag är nu som förr en fattig stackare, som för närvarande har tillräckligt att göra för att hålla mig sjelf öfver vattnet, men glöm inte, fru vicomtessa, att jag eger en far!i>

Hon såg upp hastigt, lutade högmodigt tillbaka hufvudet och knep ihop ögonen, som om hon inte rik-^232

tigt förstått, »Er far? — Hur skulle arrendatorn på mitt gods kunna vara i stånd att hjälpa mig. På sin höjd genom råd och dåd — och med dylikt mynt vill jag nu allraminst understödjas. Jag är min egen herre och ser min lefnadsväg klar och bestämd framför mig — det behöfs således ingen främmande inblandning.»

»Desto bättre!» Aglaé slog ofrivilhgt ned ögonen inför den blick, som träffade henne. »Då kommer mitt ärende att snart vara uträttadt. Det tyckes, som om herr Sauthing ännu inte underrättat er om de sista händelserna i Moosdorf?»

»Händelserna i Moosdorf? I dag har egendomen gått under klubban, ännu kunna inga underrättelser om resultatet vara här.»

»Ni underskattar våra telegrafer. Vill ni sjelf öfvertyga er!»

Hon grep hastigt och upprörd efter telegrammet, som han drog upp ur bröstfickan. Hennes hand darrade så, att hon knappast kunde öppna papperet. Hennes hjärta stod nästan still, när hon läste: »Har nyss köpt Moosdorf, utan hypotek kommer det dock ej att gå. Res ögonblickligt till vår stackars Aglae och säg henne, hvad jag redan förut skrifvit till dig. Burkhardt.»

Hennes ansigte betäcktes af dödens blekhet; såsom gripen af svindel lyfte hon sina iskalla händer mot tinningarna och slöt ögonen för ett ögonblick. Sedan spratt hon till och stirrade på Hans med en glasartad blick.

»Er ... er far . . . har köpt slottet Moosdorf?» hviskade hon.

Den unge läkaren nickade likgiltigt. »Min praktiska far har den här gången låtit öfverlista sig af sitt godmodiga hjärta, alldeles som hans son, som hvarken åt eller drack, emedan vänskapen och bekymret om er dref honom till bangården, ängslan för en qvinna, som hvarken begär eller förstår att uppskatta ett så-^233

dant offer. Min goda far hör till det redbara slags menniskor, som visa sig trognast i nöden. Han har visserligen inte haft mycket skäl att känna vänskap för baron von Lehnberg, men han tyckte, att det var synd om den stackars lilla Aglaé, som han fordom burit på sina armar. 'Hans', skref han till mig, 'det är visserligen bara dumheter att köpa en sådan egendom, när ens son blifvit en bokmal och qvacksalfvare, men jag kan inte flytta härifrån, jag fasthålles vid denna torfva af all den svett, som den kostat mig. Och sedan också för den stackars Aglaés skull! Jag har tänkt mig, att det skulle vara en verklig hjälp för henne i olyckan, om hemmet bevarades åt henne. Far derför sjelf till vicomtessan och säg henne, att den gamle Burkhardt af hela sitt hjärta läte helsa henne, att hon inte skulle klaga och jämra — att Moosdorf öppnade alla sina dörrar för alt bjuda hem henne. Vi äro visserligen blott enkelt, tarfligt bondfolk, men vi skola upptaga den stackars, öfvergifna unga frun hos oss, som om hon vore vårt eget barn. Det stora slottet står tomt, mor och jag stanna i vårt hemtrefliga, gamla lilla bo. Men fru vicomtessan kan nu som förr bo i slottet, och hvad hon behöfver för att lefva skall hon mer än gerna få. Någon lyx kan jag visserligen inte bjuda henne på, men jag tänker, att ett qvinno-hjärta. som gjort så förfärliga erfarenheter, inte mera hänger fast vid bjäfs och grannlåter. Hör du, Hans, far genast till henne — bringa tröst och hjälp till den stackars ensamma frun, ty hon har väl ingen i hela vida verlden. Men vi mena det väl med henne — och om hon vill, så kan hon komma redan följande dag, och må den gode Guden välsigna hennes ingång!'» Hans tystnade. Han hade talat sakta, med stor innerlighet. Hans blick strålade allt lyckligare, ju tydligare han på hennes sköna ansigte läste den verkan, hans ord åstadkommo. Först hade hon sett på honom stort, med vidöppna ögon, sedan dref blygseln blodet upp i^234

de bleka kinderna, och liksom dignande under tyngden af så oförtjent och oväntad kärlek och godhet lutade hon hufvudet i händerna och snyftade sakta som i förtviflad smärta. Hon svarade icke, och äfven Hans förblef tyst för att ej störa den undergörande verkan af detta tåreregn.

Han var ej blott en kroppens läkare, utan äfven själens, och han hade märkt, att Aglaé var den sjukaste patient, som han någonsin räddat.

Det kom som en befrielse öfver henne, det var som om dessa tårar från hennes ansigte borttvättade den osanna stolthetens och falska köldens fula smink, som om isskorpan omkring hennes hjärta började smälta. Hon sprang

upp och sträckte lidelsefullt ut båda händerna mot den unge läkaren. »Jag tackar er», utropade hon snyftande, »er och era föräldrar! — Jag har aldrig i lifvet varit van vid sådan trogen kärlek — jag kan inte begripa, att någon verkligen af hjärtat håller af mig! — Säg det åt era föräldrar . . . och säg dem, att jag låter tacka dem tusen gånger. De ha visat mig en stor välgerning genom detta anbud, men mottaga det kan jag inte.»

Hans höll fast hennes händer: »Och hvarför inte, fru vicomtessa? Har ni funnit ett annat hem?»

Hon skakade tröstlös på hufvudet.

»Eger ni trognare vänner, som vilja och kunna sörja för er utkomst?»

»Vänner?!» Det gamla bittra skrattet hördes genom snyftningarna. #

»Således inte det heller. Moosdorf är såldt i dag, detta hus måste ni lemna, och sedan alla omkostnader och skulder blifvit betalta, återstår för er ett sådant litet kapital, att ni inte ens med största sparsamhet kan lefva på räntorna. Hvad vill ni således göra? Jag besvär er för ert eget bästas skull, säg, hvarför ni afböjer mina föräldrars inbjudning?»^235

Hon lossade sina händer, full af förtviflan, och slog dem framför det glödande ansigtet.))0, fråga inte! — Jag kan inte komma till Moosdorf, jag kan inte lefva af almosor — jag blir vansinnig vid tanken, att jag skulle lefva af en barmhertighet, som jag inte förtjenar! — Hvarför samlar ni glödande kol på mitt hufvud, Hans? Jag har aldrig i lifvet varit en ärlig vän emot er, jag har aldrig känt en gnista af alla dessa storsinta känslor för er eller de edra, som ni nu till min blygsel visar mig. Låt mig tala ut! Det är en bittert ljuf sjelfspäkning! Det är en hemsk välgerning att stå och döma sig sjelf inför den menni-skan, från hvilken ensam man i det ögonblicket kan hoppas räddning! — Gå! Gå, Hans — jag har ej för-tjent, att ni betraktar mig med så outsägligt goda, trofasta ögon. Jag har varit falsk och otrogen emot er, så långt jag kan minnas tillbaka. Ni har varit en leksak för mig. Ett tidsfördrif, som man föraktfullt kastar åt sidan, när något bättre erbjudes. Jag har blygts för er och era föräldrar, har förnekat och sårat er i det innersta af ert hjärta, har full af hårdhjärtad beräkning utsträckt händerna efter er för att draga er till mina fötter, för att förgifta ert hjärta och själ, såsom mitt hjärta från barnaåren blifvit förgiftad af det moderna lifvets pestsmitta. Jag har hånat folket i arrendegården, har ängsligt dragit åt mig min klädning, när jag måste gå öfver deras tröskel, emedan jag trodde, att fattigdomens atmosfer verkade som smuts. — Jag har velat beröfva de gamla deras son, har velat stjäla hans godhet och redbarhet, emedan det under en kort fastlagsdröm skulle roat mig att se honom gå under af olyckhg kärlek — och till dessa — till dessa menniskor skall jag nu gå för att upptagas som ett barn i deras hem? Dem skall jag ha att tacka för allt, som återstår mig på denna jord? Aldrig, Hans! — vid himlen, jag kan det icke!»^236

Han säg henne sorgsen, men full af varm innerlighet i det glödande ansigtet: »Mina föräldrar veta ingenting om all den orätt, för hvilken ni anklagar er, och jag, som har måst höra på, förlåter er af hela mitt hjärta, fru vicomtessa, och jag har blott en bön, som ni till försoning måste lofva mig att uppfylla: Betrakta alltid Moosdorf som ert hem och glöm de dystra bilder, med hvilka ni skrämmer bort er sjelf från mina föräldrars dörr.»

Hon svarade inte, utan skakade blott vemodigt på hufvudet.

))Nå, så låt oss då tala förnuftigt om er framtid», fortfor han i sin gamla, energiska ton, »och om ni verkligen betraktar det som en skuld, att ni fordom varit falsk emot mig, så försona den derigenom, att ni hädanefter anförtror er desto ärligare åt mig. Vill ni lofva det, Aglae?»

Med uppklarnande blick lade hon sin hand i hans. »Ja, det vill jag», sade hon med lättadt hjärta, »ni skall åtminstone känna den väg, på hvilken jag vill kämpa mig framåt, och som för all evighet kommer att skilja oss.»

Ett vemodigt, men ändå hoppfullt leende lekte för ett ögonbhck på hans läppar. »Låt mig höra», sade han vänligt nickande.

Hon lät hufvudet trött nedsjunka mot bröstet och stirrade eftertänksamt på mattans mönster vid hennes fötter: »Tyvärr var min far redan rik, när jag föddes», började hon bittert, »och min uppfostran är resultatet af hans parveny-högmod, som från sig och sin familj aflägsnade allt, som påminde om hans låga forntid. Han föraktade

arbetet, som han hade att tacka för sin rikedom, emedan det utgör den ringe mannens lifsuppgift, och hvarje praktisk och nyttig sysselsättning ansåg han förnedrande för en millionärs dotter, som har tjenare nog för att genast få sina befallningar utförda. Min mor var sjuk och klen, hennes^237

åsigter fingo ej råda, och jag blef, hvad jag nu tyvärr är, en okunnig, onyttig och öfverflödig varelse. Jag har hvarken tagit någon examen eller lärt så mycket, att jag kan studera vidare. Jag skulle inte en gång duga till 'Kindergärtnerin', ty jag är alldeles för otålig och skulle aldrig kunna foga mig i rollen af en underlydande. Af samma orsak kan jag inte bli sällskapsdam. Hvem har väl lust att ha omkring sig en ovänlig, förbittrad och nyckfull varelse, som är van att befalla utan att sjelf kunna lyda. Om hushålls-göromål har jag inte en aning, och jag tillstår till min skam, att jag aldrig i mitt lif varit i ett kök. Det har jag sjelf ansett vara under min värdighet, ty då jag är uppfostrad enligt min fars åsigter, har jag gjort dem till mina egna. Jag kan således ingenting, alls ingenting, hvarken sy eller sticka eller laga mat, jag kan inte måla, inte undervisa. Det enda, som mina oöfvade händer fingo befatta sig med, var musik, det var ju en 'nobel passion'. Jag spelar just inte vidare bra piano heller, men tillräckligt för att kunna ackompagnera mig till min sång, ty en gåfva har naturen ändå lagt i min vagga — en röst, som blifvit skolad under många dyrbara lektionstimmar, och som kanske är tillräcklig för teatern —!»

»För teatern?» Hans spratt till och såg nästan skrämd på den talande. »Hvad menar ni dermed, vicomtessa? Vill . . . vill ni kanske gå in vid teatern?»

Hon höjde beslutsamt det vackra hufvudet, hennes blick var dyster, och den gamla bitterheten låg åter i hennes röst: »Ja, jag vill gå in vid teatern», upprepade hon nästan häftigt, »ty jag har intet annat val. Ni har redan uttalat domen öfver mitt beslut genom ert skrämda ansigte och uttrycket i er röst. Ni ser redan den lättsinnige och samvetslöse faderns lättsinniga dotter förgås i de lågor, som ödet ännu i dag låter regna öfver Sodoms förderfvade barn!»^238

Hon bet ihop tänderna och skrattade gällt: »Jag känner teaterlifvet och gör mig inga naiva föreställningar samt beträder resignerad den vägen, der man måste vara en fjäril för att kunna sväfva bort öfver mången afgrund.»

X)Hvarför vill ni inte bli konsertsångerska?»

s^Emedan denna bana är för långsam och litet lönande. Jag måste förtjena pengar — men en konsertsångerska behöfver många, många år, innan hon får ett namn och får ordentligt betalt. En operasångerska har fast lön och har dagligen tillfälle att göra sig hörd af publiken och komma framåt. Hvarför ser ni så underligt på mig? Tvifiar ni kanske på mina framgångar?»

»Ja, jag tvifiar mycket.»

»Och hvarför? Har ni någonsin liört mig sjunga?»

»Nej.»

»Nå, då så! Hvad är ni rädd för? Jag ber er, var ärlig och sann.»

»Jag fruktar, att just skådespelarbanan är mycket litet lämplig för en dam, som inte vill bli sällskapsdam, emedan hon måste foga sig efter en herskarin-nas vilja. En enda, som befaller. Men teaterbanan fordrar, att man oupphörligen ger efter, böjer sig, öd-mjukar sig, lyder, beder och bönfaller. Då har ni inte en fin, bildad dam till herskarinna, hvilkens önskningar ni måste uppfylla, utan en hel rad kalla, egoistiska, de mest beräknande och hänsynslösa män, hvilkas väsen varierar från direktörens energi till kulissarbetarens råhet. Ni är inte genast primadonna — ni är under långa år blott nybörjare. Ni måste tåla rivaler bredvid er, som komma att hata den sköna, förnäma och intelligenta kamraten. Man kommer att djupt såra er och er stolthet. Den väg ni vill gå, vicomtessa, är ej så rik på blommor, som det kan se ut för den oinvigde, och jag fruktar, att den i stället för att föra er uppåt, för er så djupt ner, att ni en gång för alla^239

är förlorad för de kretsar, der en grefvinna Saint Lor-rain har sin plats.»

Aglaes lilla hand, som låg i hennes knä, darrade märkbart. Hon skakade energiskt på hufvudet: »Er omsorg om

mig låter er se alltför svart. Jag har många väninnor och vänner vid teatern, som säkerligen fort skola hjälpa mig fram.))

»Denna illusion är den första klippa, på hvilken ni kommer att stranda.»

»Låt oss afvakta det. I alla fall vill jag hellre bära och tåla allt, innan jag lefver af almosor eller antar en tjenande ställning.»

»Ni talar om att 'bära och tåla' såsom den blinde om färgen. Har ni väl någonsin i lifvet svultit? Har ni frusit, vetande, att ni var för fattig att kunna elda i kakelugnen?»

»Nej — hur skulle jag det kunna gjort.»

Han trädde närmare, full af lidelsefull ångest, och grep besvärjande hennes händer: »Aglaé! Var inte något oförnuftigt barn, som blindt rusar i förderfvet. Jag vet hur bitter fattigdomen, umbäranden och försakelser äro — jag, den viljestarke, kroppsligen härdade mannen, hade så när dukat under i kampen för tillvaron — hur mycket mer måste inte ni, den späda, i solglans fostrade blomman, gå under i en sådan storm.»

Hon såg honom rakt i ögonen — en varm, tacksam blick, som glänste i tårar.

»I solglans fostrad», upprepade hon sakta — »åh nej, Hans jag är inte så bortskämd, som det för verl-dens ögon kanske ser ut. Jag har i lifvets mörker, dit ingen sol af lycka och kärlek strålat, fått bära mången hemlig sorg, jag har frusit ända intill hjärtat vid mii;! egen köld. Och ändå spelade jag den stora komedin af en lycklig, afundsvärd qvinna! Har ni alldeles glömt mina elaka, lättsinniga ord den gången? Jag har besannat dem, Hans, jag har burit en mask för^240

ansigtet, hvilken bedragit hela verlden. Man måste spela komedi i verlden för att nå sitt mål — det har jag redan sagt er då, och jag upprepar det äfven i dag af fullaste öfvertygelse. Och jag vill allt framgent rätta mig derefter och fortsätta att spela komedi, icke blott på det dagliga lifvets tilja, utan ock på de tiljor, som betyda verlden. Hvarför gör ni er bekymmer för min skull? Jag är ju en god skådespelerska. Jag har ju genom mitt spel förvärfvat mig titeln af vicomtessa Saint Lorrain, hvarför skulle jag inte då också kunna förtjena mitt dagliga bröd? Och om jag är vuxen denna kamp? En svag björk är böjligare än en stark ek, den sistnämda brytes lättare än den förra. Och nu haf tack, kära Hans, för alla kärleksfulla ord ni sagt mig i denna sorgliga stund. Tacka äfven era redbara föräldrar från mig. Men öf-verlemna mi^ lugnt åt mitt öde—jag har fått fjärilsvingar, som lättare än ni tror föra en bort öfver detta lifvets sorger.»

Hans andades tungt. »Är detta mitt afsked, Aglae?»

Hon nickade och log. »Kanske vi återse hvar-andra, kanske icke. Jag skall aldrig bringa er i den förlägenheten att behöfva förneka mig.»

Ett småleende flög öfver hans sköna, allvarliga ansigte. »Jag inser, att ni först bör lära af erfarenheten, innan ni hittar vägen hem. Aglaé — glöm inte, att ni i mig eger en vän," och om ni behöfver hjälp, så kalla mig, när och hvar det än må vara. Förneka er, skall jag aldrig, Aglae — om ej. . . .»

Han stannade och bet sig på läpparna, hans ansigte blef mörkrödt — han ville hastigt vända sig ifrån henne. Hon höll fast hans hand. Ångestfullt såg hon upp på honom. »Fortsätt, Hans — vid allt som är eder hehgt — när skulle ni blygas för mig? Om jag inte har framgång och blir uthvisslad? Om jag dukar under för armod och elände?»^241

Han skakade nästan häftigt på hufvudet, bans öga lågade.

Han stod framför henne som den förkroppsligade, ädla manligheten. »Nej, Aglaé, icke då. Tvärtom, er fattigdom, er nöd skulle vara mig kära såsom martyrens oskuldsfulla högtidsdrägt. Men motsatsen — yppighetens prunkande klädnad — den, Aglaé, den skulle jag förneka inför Gud och hela verlden, och en qvinna, som betalar triumfer och lagrar med sin heder — hon skulle för mig vara glömd och förlorad — intill döden.»

Hon stod framför honom blek och allvarlig, men med högburet hufvud. Stum räckte hon honom sin hand. Hennes

läppar darrade, det låg något högtidligt, kyskt i hennes blick, som han aldrig sett der förr.

Krampaktigt tryckte han de smala fingrarna i sin hand, i hans ord frambröt hela den lidelsefulla ångesten af en kärlek, som aldrig slocknat, plötsligt upplågar igen och darrar för sitt käraste. »Aglae», utropade han besvärjande, blott ett — ett lofva mig, vid din moders minne, förblif god och hederlig. Snafva ej på den hala vägen! Hungra och frys, men bevara din dygd.))

Hennes hand var iskall. Hon såg honom fast i ögat, och hennes röst klingade som ett löfte. 5>Ja, Hans, jag vill förblifva god och hederlig.»

»Gud välsigne dig!» och han ryckte sig lös och skyndade bort.

Men Aglae strök långsamt med handen öfver pannan, hon tyckte sig hafva drömt. Mekaniskt knäpte hon händerna. Huru länge sedan var det ej, att mennisko-läppar välsignat henne — att hon sjelf hade bedit!

Ja, det är hårdt och tungt att vara fattig, men att hli fattig är tusen gånger svårare. En fot, som aldrig varit van att vandra på stenar och törnen, plågas vid hvarje steg, och en hand, som ej lärt att ar-

Komedi! 16^242

beta, får månget märke, innan den ens förstår att ta i och göra något.

Hm- ovant och obeqvämt är det ej redan att nödgas bo i ett enda htet rum; hvilken ovan sysselsättning att sjelf hemta och lägga undan allt, hvad man behöfver. Aglaé hade äfven i den minsta småsak alltid låtit betjena sig af kammarfrun, och nu stod hon der plötsligt ensam och skulle frisera sig sjelf. Alldeles rådlös höll hon det präktiga håret i händerna och hade inte ett begrepp om, hur hon skulle kunna sammanpressa, vrida och sätta upp hela denna rikedom på lockar i den lilla modefrisyren, som hon var van att bära. Timtals försökte hon och plågade sig, tills hon slutligen uttröttad lät armarna sjunka och utbrast i tårar, framkallade af otålighet och förtviflan. Men blott för ett ögonblick, sedan började hon samma arbete på nytt. Hon påminde sig, hur ofta hon i vild, nyckfull häftighet hade kallat madame Laurence lat och långsam, när hon inte nog fort kunde bli färdig med kamningen. Flur ofta hon bringat den stackars qvin-nan till förtviflan, när hon lutade ned hufvudet öfver romanerna och ändå häftigt bannades, när kammarfrun klagade: »Det är omöjligt! Vicomtessan måste hålla hufvudet upprätt och rakt.))

Nu höll hon upp hufvudet, men det var ändå omöjligt för henne att få bugt på håret. Häftigt skakade hon det sluthgen tillbaka i nacken. x>Nå väl då — häng, som du vill hänga», och hon band ihop det med ett band och var glad, att hon hädanefter kunde bli fortare färdig. O himmel, en sådan börda det är att behöfva sörja för sig sjelf. Hvarje afsliten knapp, hvarje band, hvarje nålstygn äro lika många svåra hinder. Aglaé längtar inte efter madame Laurence. Denna person hade åtnjutit otaliga välgerningar af henne, och ändå gaf hon den döende lejoninnan åsnesparken vid sitt afsked. Brutalt, impertinent betonande, att det bUfvit en tiggerska af millionärskan,^243

tog Laurence afsked liksom alla de andra tjenarna, hvilka i naken, osminkad klarhet visade Aglae, att blott guldet framtvingar krokiga ryggar, och att det är en beklagansvärd lott att vara fattig och öfvergifven.

De onda erfarenheter hon gjort i societeten, hade beröfvat Aglae tron på menskligheten, och hennes tje-nares uppförande förbittrade henne ytterligare och bortryckte från hennes ögon den sista rosenröda slöjan, som lät verlden framstå i ljusa färger. Hon greps af »tillvarons hela sorg», en känsla af grym missräkning smög sig in i hennes hjärta, och den tyngsta och bittraste förlust, som träffade henne i all hennes fattigdom, var den af tron på menskhgheten. Tjenstefolkets uppförande hade hon sökt ursäkta med dessa menniskors brist på bildning, men de erfarenheter, som hon gjorde äfven i deras kretsar, hvilka hon hållit för sina vänner, de beröfvade henne sista återstoden af den glada tillförsigt, med hvilken hon börjat sin bana.

Hvilken egendomlig känsla, när hon ville göra visiter, och der inte längre fans någon tjenare, någon kusk, någon vagn, som afvaktade hennes befallningar. Den tanken att behöfva stiga upp i en åkardroska eller kanske till och med i spårvagnen var gräslig för henne, hon föredrog att stolt gå till fots.

När man ligger i en vagns mjuka sidendynor, känner man inga afstånd, men om man steg för steg måste gå de långa gatorna, då märker man först, hur aflägset målet är.

Alldeles förbi af trötthet uppnådde Aglae den första sångerskans boning, hvilken förr deltagit i så mången middag hos kommerserådet, och der alltid roat sig ypperhgt. Lehnberg hade en gång af tacksamhet för en sång skänkt henne ett briljantarmband, som var mera värdt än hela den förmögenhet, som vicom-tessan nu hade qvar.

Kammarjungfrun mönstrade med nyfikna, djärfva blickar den af henne igenkända, fattiga millionärskan^244

och tycktes betrakta det som en stor nåd, att hon ens gjorde sig mödan att anmäla henne.

Efter temhgen lång tid kom hon igen och medförde det spotska svaret, att hennes matmor höll på att äta frukost, och ej kunde låta störa sig, emedan hon hade gäster. Om fru af Saint Lorrain hade en begäran att framställa, så kunde hon ju skriftligen vända sig till hennes nådig fru.

Blodet rusade Aglaé åt kinderna och beröfvade henne nästan medvetandet. Hon gjorde en kort böjning med hufvudet och gick.

Hos en annan konstnärinna gick det henne inte bättre. Hon mötte henne visserligen på gatan, men fröken Dornée tycktes först inte alls känna igen henne och ursäktade sig sedan helt elakt derrned, att hon inte sett fru vicomtessan på så länge — då kommerserådet blifvit adlad, hade hon varit på visit hos dem för att gratulera, men hade sedan aldrig mera hört något af herrskapet. Den unga grefvinnan hade velat sjunka i jorden af förlägenhet och kunde sjelf inte begripa, att hon kunde få mod att tala om sina framtidsplaner med denna dam. 5)Hvad? Ni vill till teatern? Sjunger ni då? Åh — ja, jag påminner mig nu — en liten späd röst! Mon Dieu^ med den vill ni riskera ett operaparti? Det är otänkbart, min nådiga, jag afråder er fullständigt. Hvarför blir ni inte skådespelerska? Der har ni ju betydhgt större ut-sigter. Ni tror, att jag skulle kunna göra något för er? Åh, käraste, en sådan naivitet! Jag är fullkomligt maktlös gentemot regissörn och intendenten. Det gör mig ondt att inte alls kunna vara er behjälp-lig vid denna karriére.»

Och så gick det undan för undan. Hos de flesta damerna blef hon inte alls mottagen, den ena hade migrän, den andra ropade med hög röst från andra rummet: »Säg, att jag har åkt ut!» Och på de stäl-^245

len, der Aglaé mottogs och redan temligen modfäld framförde sin bön att få lektioner för att utbilda sig för scenen, der sade man nej med sådan skyndsam-liet och försäkrade, att hvarje timme vore »upptagen

— och med bästa vilja ingen mera kunde inskjutas»

— att den unga frun genast insåg, att man fruktade att af tiggerskan ej få betalt för lektionerna.

Aglaé var till mods, som om hon ville skrika högt af sorg, skam och förtviflan. Hon undvek de gator, der hon kunde råka bekanta, hon darrade vid tanken på nya förödmjukelser. Marken brände under hennes fötter.

Då kom ett sista slag, som kom hennes beslut att lemna hufvudstaden att mogna. En något äldre sångare, ^som hon från fordom kände såsom en af de mest cyniska och lättsinniga menniskor, skref en biljett till henne. Han hade hört, att hon ville ta sånglektioner och ingå vid teatern. Han erbjöd henne hjälp och understöd, ja, han begärde inte ens att i klingande mynt få lektionsarfvodet utbetaldt. Innehållet och tonen i denna skrifvelse drefvo vredens och blygselns tårar i hennes ögon. Hon slungade brefvet ifrån sig och tryckte i lidelsefull smärta händerna mot bröstet. »O, Hans, Hans», stönade hon, »ja, du har haft rätt — förolämpningar, skymf», — och hon gick fram till ljuset och brände upp biljetten. Det röda eldskenet föll på hennes bleka ansigte, som i stolt energi blickade rakt framåt, som orn hon i andanom framför sig såg en hög, manlig gestalt, liksom den gången, då hon måste flytta från sin faders hus. »Ja, Hans — jag skall förblifva god och hederlig», mumlade hon. Och sedan gick hon energiskt till verket alt packa sina koffertar. Bort härifrån! Ut i den främmande Verlden, der ingen kände henne och hennes sorgliga öde, der hon kan gömma och dölja sig för alla de hånels och förödmjukelsens gisselslag, af hvilka hon här plågas. På sina vänners hjälp får^246

hon icke räkna, hon måste framåt af egen kraft, framåt till det aflägsna målet.

På ett konservatorium kan hon bäst och mest obemärkt göra sina studier, och hon skall i den främmande staden vara lika okänd som alla de tusen mörka, enkla qvinnogestalter, som fattiga och öfver-gifna vandra der för att förtjena sitt daghga bröd. Det högadliga namnet, som fordom utgjort hennes högsta mål och stoltaste längtan, kastar hon nu ifrån sig som en tung, prunkande drägt, som hindrar henne vid arbetet och är i vägen för hand och fot.

»Aglaé Lormm» står det på det hvita papperet, som är uppsatt tre trappor högt på dörren hos rådmanskan Barnexius. Under denna gamla dams beskydd, som uthyrde möblerade rum till elever vid konserva-toriet, lefde vicomtessan af Saint Lorrain tyst och tillbakadragen, i feberaktig ifver studerande både bittida och sent. Och ingen kände henne, och ingen anade, att denna lilla obetydliga gnista under askan en gång varit en klart strålande stjärna på milliondyrkarnas himmel.

SEXTONDE KAPITLET.

Det var ett studerande och lärande utan hvila och ro. Man hade visserligen sagt henne, att hennes röst inte vore mycket betydande, men den kunde väl ändå utbildas till något ganska användbart. Detta var halmstrået, vid hvilket Aglaé klängde sig fast.

Rådmanskan Barnexius hade i början lagt sig mycket vinn om sin unga hyresgäst och gjort mer än ett försök att vinna Aglaes förtroende och tillgifvenhet. ^246

hon icke räkna, hon måste framåt af egen kraft, framåt till det aflägsna målet.

På ett konservatorium kan hon bäst och mest obemärkt göra sina studier, och hon skall i den främmande staden vara lika okänd som alla de tusen mörka, enkla qvinnogestalter, som fattiga och öfver-gifna vandra der för att förtjena sitt daghga bröd. Det högadliga namnet, som fordom utgjort hennes högsta mål och stoltaste längtan, kastar hon nu ifrån sig som en tung, prunkande drägt, som hindrar henne vid arbetet och är i vägen för hand och fot.

»Aglaé Lormm» står det på det hvita papperet, som är uppsatt tre trappor högt på dörren hos rådmanskan Barnexius. Under denna gamla dams beskydd, som uthyrde möblerade rum till elever vid konserva-toriet, lefde vicomtessan af Saint Lorrain tyst och tillbakadragen, i feberaktig ifver studerande både bittida och sent. Och ingen kände henne, och ingen anade, att denna lilla obetydliga gnista under askan en gång varit en klart strålande stjärna på milliondyrkarnas himmel.

SEXTONDE KAPITLET.

Det var ett studerande och lärande utan hvila och ro. Man hade visserligen sagt henne, att hennes röst inte vore mycket betydande, men den kunde väl ändå utbildas till något ganska användbart. Detta var halmstrået, vid hvilket Aglaé klängde sig fast.

Rådmanskan Barnexius hade i början lagt sig mycket vinn om sin unga hyresgäst och gjort mer än ett försök att vinna Aglaes förtroende och tillgifvenhet.^247

Hon lefde i ett mycket hjärtligt, moderligt förhållande till de tre andra unga damerna och bildade tillsammans med dem liksom en familj. På Aglaés nästan fiendtliga slutenhet och afvisande sätt strandade hvarje möjlighet att draga henne närmare och att göra ensamheten drägligare för henne, en ensamhet, som tycktes den lifliga, talföra rådmanskan vara nästan fasansfull.

Men Aglae kände den som en välgerning. Hon behöfde hvila och stillhet för att repa sig efter den sist förflutna tidens förfärliga stormar, och hon hade behof af ensamheten för att hela sitt sjuka, förbittrade hjärta från de sår, som lifvet och den larmande verl-den utan allt förbarmande tillfogat henne.

Hennes rum var jämförelsevist hemtrefligt och vackert, ehuru det gjorde ett obeskrifligt fattigt intryck på denna den mest bortskämda af millionärskor. Men med känslan af ett trotsigt barn, som fått sin vilja fram och tillfredsstäldt biter i ett surt äpple, så vande sig äfven vicomtessan vid allt detta nya; och då hon fick inrätta sitt

lif, som hon ville, så hade det äfven i denna form en viss retelse för henne.

I början var det visserligen alldeles omöjligt för den ovana och opraktiska unga frun att rätta mun efter matsäck och indela sina pengar ordentligt. Den lilla summan, öfver hvilken hon ännu hade att förfoga, delade hon i tre lika delar för att i tre år kunna lefva deraf. Inom tre år måste hon i alla fall fått anställning vid någon opera, då skulle hon få sin goda lön och kunna försörja sig sjelf, och under dessa tre år måste hon, väl eller illa, offra allt, hvad hon egde.

Men det är förfärligt svårt att inskränka sig och att vänja sig af med ett yppigt, elegant lif, som man fört så länge man kan minnas tillbaka. Hvarje liten lyx, som fordom föll af sig sjelf, blef ett frätande kapital, och Aglae kunde inte alls förstå, hur pengarna försvunno i hennes händer, när hon blott gjorde de allra nödvändigaste uppköpen för sin toalett. Innan^248

hon ens insåg, att det inte längre gick an att dagligen blanda Ijufligt doftande essenser i tvättvattnet, att använda parfymer, puder, crémer, eleganta nålar och hårtinkturer, så hade dessa små vanor, som fordom varit helt naturliga, gjort en stor lucka i hennes lilla förmögenhet. Hon måste också betala dryga lärpengar, innan hon kom att tänka på, att hon måste laga upp sina klädningar, som började att bli slitna. Fordom utsorterades allt, som blott på minsta sätt genom begagnandet förlorat i utseende och ersattes genom nya dyrbarheter. Och då de ytterst fma, spetsprydda, till största delen af siden bestående underkläderna började gå sönder, menade vicomtessan, att hon genast måste köpa nya, och att en dam omöjligt kunde bära andra underkläder än de finaste och bästa. Då kom hon för första gången i pinsam förlägenhet, ty priset på linnena ensamt gick till lika mycket som hennes inkomster för ett helt fjärdedels år.

Så tung och bekymmersam hade hon ändå inte förestält sig fattigdomen, och inte heller hade hon trott, att beräkningen och indelningen skulle vara så svåra. Hur mycket hade hon inte glömt att upptaga i sin veckoberäkning, hvilket nu gjorde förfärliga, oväntade luckor i hennes kassa. Hon öfverfölls af en känsla af oro och ångest, och det kostade henne mången bitter tår att ständigt ånyo behöfva afstå från gamla tycken och vanor. Det var en alltför fruktansvärd, häftig omhvälfning och en lycka för Aglaé, att hennes nästan barnsliga naivitet bevarade henne från att förstå sitt elände och sitt tröstlösa läge till hela dess vidd.

Hur underligt föreföll henne inte rådmanskans enkla middagsmat. Urkokt oxkött bjöd man henne äta! Att behöfva nöja sig blott med en enda, oftast förfärhgt bastant och bondaktig rätt. I början hade hon ofta underlåtit att äta vid bordet och hade sedan gått till en restauration för att välja, hvad hon tyckte om. Men snart insåg hon, att det var omöjligt att utom sin^249

inackorderingsafgift betala så höga priser för mat och dryck. Hon gret i hjälplös förtviflan, och emedan det gjorde ondt att svälta, så lärde hon sig, ehuru mot-sträfvigt, att nöja sig med kött och grönsaker.

Full af feberaktig ifver öfvade hon och sjöng, tills hennes lärare ålade henne att iakttaga måtta för att ej öfveranstränga rösten. Hennes grundliga förstudier hjälpte henne mycket och förde henne fortare framåt än de flesta af hennes kamrater. Tiden gick, och Aglaés lilla förmögenhet försvann allt mer och mer. Hennes röst var späd och välljudande, och hennes vackra ansigte, hennes graciösa gestalt läto hennes lärare hoppas, att Aglaé Lorrain kanske ändå kunde göra sin lycka som sångerska af andra eller tredje rang.

Ändtligen, ändtligen är den förfärliga studietiden slutad. Den unga qvinnan har öfveransträngt sig, hon ser blek och åldrad ut och har magrat betydligt. — Hon har fått sitt afgångsbetyg, och emedan detta inte är så utmärkt, som hon väntat, så står hon med stolt tillbakakastadt hufvud och sammanpressade läppar framför sina lärare för att taga afsked. Dessa äro vana, att man ber dem om rekommendationer, och äfven nu stå der behagliga, älskvärda unga flickor, hvilka med tacksamma, hjärtliga ord taga afsked och mycket anspråkslöst och höfligt bedja, att professorerna vid tillfälle ville göra sitt inflytande gällande hos direktörer och intendenter för att hjälpa dem, som ännu äro nybörjare, att få engagement.

Stum och kall står Aglaé vid deras sida. Hon har alltid hållit sig afsides och tillbakadragen, såväl från eleverna som lärarna, och detta stolta, slutna väsen har gjort, att hon ej är omtyckt. Hon står äfven nu vid afskedet ensam

der, och ingen menniska bryr sig om henne, ehuru mången förargad blick faller på henne.

Hennes enkla kläder äro utshtna, och Aglae har inga pengar att köpa nya för. Nöden har tvungit^250

henne att taga på sig sina fina, eleganta toaletter, och nu står hon der utpyntad och prunkande bland de enkla kamraterna, som redan länge ansett henne vara mycket rik. Sedan hon gått, vänder sig den gamle professor Kolsch till en af sina kolleger. »Jag vet, att hofteatern i X har användning för en ung sångerska, hviJkens partier den hlla Lorrain nog skulle gå i land med och äfven förträffligt passa till. Om hon hade sagt mig ett ord, så skulle jag rekommenderat henne.»

vLorrain? — Nej, hon har inte heller bedt mig om något sådant, och jag betviflar, att hon ämnar sig till scenen. Efter utseendet att döma, så är hon ganska förmögen och utbildar sig till sångerska af intresse för saken för att kanske då och då medverka vid någon konsert.»

»Ganska förmögen? Har hon inte bott hos rådmanskan Barnexius?»

»Det har hon gjort, men jag tror att det skedde mindre af sparsamhet än af hennes önskan att stå under denna välkända dams beskydd. Jag kommer ihåg, att man under första tiden berättade, att fröken gick och åt i de förnämsta restaurationerna, för att inackorderingsmaten inte var god nog. Dessutom är hon öfverdådigt fint utrustad, ända intill näsduken. En notväska af stansadt läder med silfverornament och inläggningar af äkta juveler, ett paraply med massivt guldhandtag, näsdukar af äkta spetsar, pelsverk, sådant som knapt en furstinna har råd att bära, och just nyss såg ni ju sjelf en toalett, som näppehgen en primadonna kan skaffa sig.»

»Sådana ting äro hos en vacker flicka snarare tecken till det största armod, en fattigdom, som på hvad sätt som helst förtjenar pengar», sade Kolsch med ett ironiskt leende.

Den andre skakade hastigt på hufvudet: »Nej, nej, förlåt, herr kollega! Lorrain har fört en klanderfri^251

lefnad. Vår stad är stor, men inte nog stor för att kunna dölja en sådan sak. Den lilla har väckt uppseende för sitt vackra ansigtes skull, och jag vet, att man sökt närma sig henne, mången till och med i redlig afsigt, men stolthet och dygd hafva uppsatt en kinesisk mur omkring henne.»

»Jaså, jaså, det gläder mig! — Detta bekräftar visserligen det antagandet, att hon är förmögen. Ja, då är det bättre, att jag förskaffar detta engagement åt någon annan af eleverna, som bättre behöfver det.»

»Mycket riktigt. Jag vill be er på det enträgnaste, att ni i första rummet tänker på den talangfulla Glara Holz. Ni känner denna stackars fader- och moderlösa flickas öde. Hon vill inte vara någon askunge hos sina rika slägtingar och föredrager att sjelf förtjena sitt bröd. Det är en snäll, älskvärd flicka, som öfverallt är känd och omtyckt, sjelfva den förkroppsligade mjukheten.»

»Godt, godt — jag skall tänka på henne. Ni har rätt, kära vän, man måste först sörja för de be-höfvande.»

Och man sörjde för henne, men Aglaé var glömd. Hon stod allvarlig och resignerad och packade sina koffertar. Hon ville flytta öfver till någon stor, rik nordtysk stad, der hon visste, att det fans särskildt verksamma teateragenter. — Solen lyste genom molnen och tittade så beslöjad in i hennes rum, som ett öga som glänser genom tårar. Efter en stund såg den unga qvinnan upp och drog djupt efter andan. Såsom hon trodde, låg nu den svåraste tiden bakom henne. — Ja, en svår tid, som först lärt henne förstå att inskränka sig och försaka. Den Mgger ännu med alla sina minnen som en centnertyngd på hennes hjärta, och Aglaé vet också, att den inte spårlöst gått henne förbi — hvarken till det yttre eller inre.

Det käns, som om de brokiga, skimrande fjärilsvingarna, hvilka skulle bära henne så gladt bort öfver^252

rosor och lagrar, såsom hon fordora triumferande försäkrat Hans Burkhardt, som om dessa lätta vingar blif-vit trötta och tunga, som om de förlamats vid den första mödosamma flykten till Euterpes tempelport.

Blott en liten bit af vägen hade hon tillryggalagt, och ändå föreföll det den unga qvinnan, som om hon blifvit många, många år äldre under denna korta tid. Nöd och fattigdom äro två blytyngder, som hänga sig fast vid både kropp och själ, som draga sinnet ur illusionens och Hfsglädjens rosenröda moln ned till för-tviflans gråa dimma,

der all fröjd förqväfves. Och på denna lefnadsstig, som är fattig på lycka och guld, men ändå ej fattig nog för att lära känna förtviflans nöd, är en mark, der lättsinnet ofta tyst och stilla uppspirar. Det växer icke och bär inga blommor och frukter, ty ännu drifva hunger och törst ej till det yttersta, men det vissnar och förgås ej heller, ty det vattnas af en alltför riklig tåredagg. Äfven de stora och små frön till lättsinne, som lifvet och uppfostran nedlagt i Aglaes hjärta, hvilade stilla under lyckans ruiner, och ännu hade den unga qvinnan ej haft orsak eller anledning att låta dess giftiga blommor spira. Hon bar hufvudet högt, satt i ett varmt rum, hade mat och dryck och öfverlemnade sjelfbelåten åt lågorna de skära biljetter hon fick: »Du skall inte be-höfva blygas för mig, Hans Burkhardt, jag skall för-blifva god och hederhg!»

Den stora, sorgliga förändringen i hennes lif, den bittra lärotiden, som ombytet från rikedom till fattigdom medfört, hade väl låtit Aglaé upplefva mången svår, bitter stund, men den omständigheten, att hon åter hette »Aglaé Lorrainv, att hon måste tiga med hela sin grefliga värdighet och sina förnäma titlar, det var nästan den bittraste droppen i lidandets kalk. Högmodet hade slagit alltför djupa, fasta rötter för att inom kort tid kunna utrotas, och det djupaste sår, som Ödet tillfogat hennes fåfänga, var det att nödgas^253

lägga undan grefvekronan, när hon ändtligen uppnått detta sitt lifs högsta mål. Och till och med nu, då hon satt bredvid sina koffertar, som innehöllo hela hennes egendom, då hon inte längre visste, hvarmed hon inom ett hälft år skulle stilla sin hunger, längtade hon ej efter den rikedom hon förlorat, utan efter den stunden, då hon för verlden finge förkunna det intressanta faktum, att den unga sångerskan der uppe på scenen vore en vicomtessa, född friherrinna.

I andanom läste Aglaé redan de mystiska tidningsnotiserna, som antydde den unga sångerskans förnäma härkomst och med en gloria omgåfvo den i tiggardrägt uppträdande fédrottningen. När hon först fått ett fast, lysande engagement vid någon större teater, då kunde hon åter afkasta sin blygsamma mask och utan fara kalla sig vicomtessa. Hvad skulle hon inte velat ge ut, om hon vid afskedet från konser-vatoriet med ett förakthgt leende kunnat säga åt alla dessa inbilska, sturska menniskor: x>Nu skolen I få veta, hvilken ära, som vederfarits er. Jag är vicom-tessän af Saint Lorrain.f> Men detta skulle mera skadat än gagnat henne i hennes nuvarande hjälplösa ställning — och dessutom var den sorgliga katastrofen i Lehnbergska huset alltför mycket känd, för att hon skulle kunna yfvas öfver det grefliga namnet. Aglae tänkte äfven som berömd sångerska inte låta det bh kändt. Hemlighetsfulla antydningar äro mycket intressantare och mer uppseendeväckande än ett kändt faktum. De skola få bry sina hjärnor med grefvekronan, hvarmed hennes underkläder och alla tillhörigheter äro märkta, och då kommer nog en prins eller furste och anhåller om den aristokratiska sångerskans hjärta och hand. En prins! Aglaés ögon blixtra till.

Hur många prinsar hafva ej redan hemfört en teaterprinsessa. Och hur väl skulle ej hennes grefve-titel då komma henne till pass. Hon skulle återvända^254

till societeten. Stunden för hennes högsta triumf vore kommen. Hon skulle då uppnå, hvad hon alltid längtat efter och ej kunnat åstadkomma, oaktadt de största offer.

Aglaés fantasi arbetade som i feber, Alla de bilder af trotsigt högmod, som förbländade henne, när hon första gången satte sin fot på hofvets parkettgolf, förvirrade äfven nu hennes sinnen och blefvo bedrägliga irrbloss, som locka ut i moras och förderf.

Denna villfarelse var ödesdiger för henne och skulle bli hennes förderf.

Fins det inte många vägar, som föra till Rom? Den första vägen, som hon valde, hade fört henne vilse, och hennes fartyg med de stolt spända seglen led skeppsbrott på klipporna. Nu fäster hon vingar på skuldrorna för att som en leende, lyckhg konstens genius flyga mot solen. Fordom var hennes attribut den tunga, guldfylda penningpåsen, den hjälpte henne ej upp, tvärtom, den drog henne djupt ner i förderf-vet. Nu svingar hon den gyllene lyran och den leende masken öfver sitt hufvud och har ej blott till namnet, utan också i verkligheten, blifvit en komedins prestinna. Komedi! Ar hon ej det nittonde århundradets mäktigaste gudomlighet? Har hon någonsin låtit sina lärjungar gå under och dö? Åh, den komedi, som baron Lehnberg och hans dotter uppförde

inför verlden, hade varit för grof och klumpig, derför gjorde den fiasko. Hennes far hade ingen talang att vara skådespelare och förderfvade derför allt, som hans dotter skickligt arrangerat. Denna gång skall Aglaé spela sin roll bättre, och hennes mäktiga beskyddar-inna, qvinnan med det dubbla ansigtet och den dubbla tungan, skall skänka henne seger och triumf. Och Hans Burkhardt? Sällsamt, hvarför måste hon ständigt ånyo tänka tillbaka på sitt samtal med honom efter den der första middagen i hennes fars hus?^255

Då stod han framför henne, millionärskan, som en fattig, okänd, föraktad bondson, sonen till hennes slottsarrendator. Och han lyfte stolt och full af tillför-sigt det vackra hufvudet samt tog den roll, som komedins prestinna bjudit honom och trampade den föraktligt under fötterna. Då stodo de fiendtligt mot hvarandra, hon, en flyktig Evas dotter, som ställer masken högt, och som kallar lögn, bedrägeri och förställning vägen till lycka och upphöjelse, och han, den enkle, ärlige mannen, hvars sinnelag är allt för redbart för att gå krokvägar, som full af barnslig tillit bUckar upp mot himlen och säger: »Jag känner blott en väg, som den rättfärdiges fötter kunna vandra: det är sanningens väg. Du må spela komedi, jag vill vara redbar och sann, såsom Gud skapat mig, och sedan låt oss se, hvem af oss båda, som når lyckan.»

Åren hafva flytt — bladet har vändt sig. Hon, millionärskan, har blifvit en öfvergifven, bedragen qvinna, en tiggerska, som knappast känner en fläck på jorden, dit hon kan lägga sitt hufvud, och han, bondsonen, för hvilken hon fordom blygdes, han är herre på hennes slott, är en verldsberömd professor, hvars vetande blifvit en välsignelse för menskligheten, hvars namn blifvit en heder för fäderneslandet.

Han står högt i verldens anseende, ära och gunst, en rik man, som bevarat sanningens sköld så ren och fläckfri som sin heder. Och Aglaé? Hon blygs för sitt namn, och hon måste tåla, att menniskorna draga på axlarna och säga: »Hon tillhör inte mer de våra — de vägar, som föra genom kulisserna, äro hala och sluttande, och man vet mycket väl, hur många som der snafva.»

Aglaé hade velat skrika till högt, men hon biter trotsigt ihop tänderna och lyfter hufvudet. »Ännu är ej alla dagars afton kommen, Hans Burkhardt, och ännu tillerkänner jag dig ej segern. En dag kan ofta förändra mycket, och de, som foro till sjös i solljus,^256

fingo ofta sluta i storm och regn. Titta! Solen der-ute har gömt sig bakom molnen, storm och hagel följa mig ut i lifvet, låt se, om mörkret uppslukar mig, eller om en ny stjärna uppgår för mig, än mera strålande än din! Va banque^ Hans Burkhardt!»

Månader hafva gått.

Gråa och tunga ligga dimmorna öfver den stora nordiska handelsstaden, vinterkylan har dödat allt blomstrande lif, och dit karnevalens larmande musik ej når, dit gatubullret ej hinner — der tyckes verlden ligga i drömlös sömn, likt en fattig qvinna, som dignat under allt för tunga bördor.

I hamnen ligga fartygen, allvarliga, dystra och stilla, såsom hemska, spöklika jättar, som på svarta vingar bära olyckan och för alltid bortjaga lyckan. Vinden tjuter öfver vattnet, hvarest väldiga isstycken trängas och hoppackas för att sammanfrysa till planlöst upptornade isblock. Det susar och knakar och hviner i tacklingen, och de hemåtvändande hamnarbetarnas röster förklinga i natten. Enstaka lyktor upplysa vägen.

På bryggan skrider långsamt en mörk gestalt. Ett fruntimmer, väl insvept i en mörk kappa, på huf-vudet en mörk ylleduk. Hon lutar sig mot bröstvärnet och stirrar ned i det långsamt flytande vattnet. De knäpta händerna darra, en sakta, krampaktig snyftning skakar den framåtlutade kroppen. Det bleka lyktskenet faller på det hvita, utmärglade ansigtet. — Aglae!

Ett uttryck af dof förtviflan ligger på hennes drag, ögonen stirra, stora och glödande, amgifna af mörka ringar. Hon är ensam, ingen menniska hör och ser henne. Ett språng ned i detta dystra, hemska djup, och hon har kämpat ut — hon är fri från allt elände och all nöd. Ett stönande full af dödens qval. Aglae knäpper händerna krampaktigt och låter^257

hufvudet rysande sjunka framåt mot det af rimfrost betäckta bröstvärnet.

»Jag fryser. Hvad gör väl det? I grafven är det kallare än här!» hör hon en melodi som ett förvir-radt brus klinga genom stormen — och vicomtessan af Saint Lorrain ryggar sakta klagande tillbaka och håller sig fast vid lyktstolpen. Nej, hon kan icke dö — det är så hemskt, så rysligt der nere i djupet — och hon ville så gerna — ack, så gerna lefva. Fins det då ingen menniskosjäl i hela, vida verlden, som vill förbarma sig öfver henne?

»Hans! Ack, Hans!» snyftar hon — och som hon med förvirrad blick stirrar ut i snöyran, som allt tätare fyller luften, då står han åter framför henne, den friviUige som skildtvakt — den föraktade, förnekade vännen, hvilken hon fordom skyndade förbi, som om det kärleksfulla nämnandet af hennes namn från hans läppar voro en skam för henne. Och nu skulle hon kalla honom? Skulle bedja honom om hjälp och medlidande — honom, som ej vet, hur skändligt hon handlat emot honom? Aglaé trycker händerna mot an-sigtet. Hon vill ej dö och kan ändå icke ödmjuka sig inför honom, som hon fordom trampat under fötterna.

Hvarför berättade hon honom sista gången, full af barnsligt trots, hur falsk och elak hon varit mot honom? Hvarför bekände hon sin skuld och öppnade dermed en afgrund mellan honom och sig, en afgrund, som ingenting kunde fylla.

En sådan toka hon varit. Behöfdes det väl en bikt? Behöfdes det ord för alt förklara hennes uppförande? Har han inte längesedan sjelf vetat och känt, att det var blygseln för hans enkla namn och rättframma väsen, som dref henne att såra honom på det känbaraste och var orsaken till, att hon ej mera bjöd honom, sin enda vän, till sin faders hus?

Nej, hennes bikt hade ej varit nödvändig, han kände henne och hennes ynkliga karakter. Och hon,

just hon skulle nu, nedtryckt af skuldmedvetandet, komma till honom, bedja honom om hjälp och säga: »Du har återigen haft rätt, Hans Burkhardt, jag har som ett egensinnigt barn rusat in i förderfvet, kom nu och rädda mig från undergång.!)

Aglaé biter ihop tänderna och lyfter hufvudet full af sitt gamla, stolta trots. Nej, hon kan icke ödmjuka sig — icke för honom. Framåt — ett par veckor kanske hon ännu kan uppehålla lifvet, om hon säljer det röda sammetssläpet och sitt sista armband. Hennes koffertar ha visserligen redan blifvit mycket tomma, men om hon får engagement, så ger man henne nog kredit för att anskaffa nya kostymer. Ett engagement! Derpå har hon förgäfves väntat i veckor och månader. Hon har inte haft pengar för att jämna vägarna, och om fattigdomen vill bevara sin dygd, trampas den öfverallt under fötterna.

Långsamt släpande sig fram går Aglae vidare. Hvilka erfarenheter har hon ej gjort, hvilka nedriga slags menniskor har hon ej lärt känna! En hjälplös qvinna utan huld och skydd är som ett fågelfritt villebråd — varg och räf förfölja det för alt sönderslita detsamma.

Den ensamma vandrerskan kommer till en lifli-gare gata. Upplysta fönster! Musik och vildt skrål af dansande matroser och flickor! Derinne är det varmt, varmt och gladt. Och hemma i Aglaés usla vindskammare brinner ingen eld i kaminen och intet ljus på bordet, der är ödsligt och kallt — så kallt, att den bortskämda millionärskan darrar af kyla, när hon lägger sig på sin hårda bädd.

Stekos strömmar emot henne ur restaurationens öppna fönster — och Aglae har ingenting förtärt sedan tidigt på förmiddagen. Hon har gått ut för att köpa bröd för sina sista slantar. Ack, så det svider att vara hungrig! Hon trycker de stelfrusna armarna tätt intill kroppen, men stegen blifva allt mera drö-jande, hennes feberglänsande blick flyger bort till fönstren. Det tycks vara en sämre lokal, en af dessa beryktade danslokaler, hvarpå särskildt sjöstäderna äro rika.

En gammal qvinna har stått i dörren och gifvit akt på den unga, smärta qvinnogestalten. Hon kommer sakta närmare och ser henne pröfvande i ansig-tet. Ett tillfredsställdt grin. Förtroligt tar hon främlingens arm och hviskar ett par ord i hennes öra: »Kom, min dufva! Du kan öfvertyga dig sjelfj), slutar hon flinande sitt tal och vill draga Aglae till dörren.

Med ett sakta skri af fasa och afsky sliter Aglaé sig lös och flyr som jagad af furier ut i den kalla, tröstlösa natten.

Hon lyfter det förvridna ansigtet mot himlen, tårarna strömma från hennes ö^on. »Jag är olycklig, Hans Burkhardt, fattig och öfvergifven, hungrande och frysande, men jag vet ändå, hvad jag lofvat dig -— och jag glömmer det icke — jag skall förblifva god och hederlig.»

Många höga trappor föra upp till vicomtessan af Saint Lorrains usla vindskammare. Flämtande och trött intill .döden går Aglae steg för steg. Hon gripes af svindel, en rysning skakar hennes lemmar. »Blott inte bli sjuk — Gud i himlen — blott inte det.» Tunga steg höras. Brefbäraren kommer ned för trappan. Han tar åt mössan och ser deltagande på den stackars frökens bleka ansigte.

»Seså, lilla fröken! I dag har jag haft med mig ett bref, som ser alldeles så ut, som om det innehölle goda underrättelser.»

Hon spritter till och nickar hastigt till tack, sedan skyndar hon med nya krafter upp för de smala trappstegen. På dörrvredet ligger brefvet. Hon tar det med darrande fingrar. Det är lackadt med ett stort, rödt sigill. Aglaé tar sig inte tid att tända ljus i sitt rum, hon går fram till gasen i farstun och sHter ku-^260

vertet från brefvet. Direktionen vid teatern i X frågar, om fröken Lorrain på nedanstående vilkor vill antaga en plats som andra sångerska och är beredd att dessförinnan tre gånger debutera. I fall fröken skulle sakna medel att betala resan, vore direktionen villig att gifva nödigt förskott.

Ett balfqväfdt skri af outsäglig hänförelse! Aglae kramar brefvet och går med svigtande steg in i sitt rum. Der faller hon på knä och lyfter de knäpta händerna andäktigt mot himlen, hennes läppar röras

— men de förblifva stumma, och sedan sjunker hennes hufvud långsamt ned på stolen. Så förblir hon liggande, tyst och orörlig, som om hon sof. En själens vederqvickande och luttrande hvila, som den stora krisen medför, som afgör öfver hf eller död.

— — — Eq feberaktig sinnesrörelse ryckte våldsamt upp Aglaé. Med största ifver började hon sina förberedelser till den vigtiga resan, sjöng flitigt de operapartier, i hvilka hon skulle debutera, och hörde i sin upprördhet ej, att rösten lidit af nöd och själsqval. Alla hennes muskler och nerver voro spända, och hennes hjärta klappade, så att det var nära att brista, i striden mellan hopp och fruktan för den dag, som skulle afgöra öfver hennes vara eller icke vara.. Och ändtligen kom han, så solklar och bländande, att hennes förgråtna ögon ej tålde glansen. ^261

SJUTTONDE KAPITLET.

Orörlig, stirrande ut i snöstormen låg Aglaé hopkrupen i järnvägskupén och svepte kappan allt fastare om sig, ty hon skakades af feberrysningar, oaktadt kupén var eldad. Men hon märkte det inte. Mekaniskt svepte hon om sig bättre och knäpte händerna, iskalla, stela händer, medan kinderna brunno som eld, och läpparna, torra och heta som hos en febersjuk, öppnade sig för att i djupa, törstiga drag insupa luften. Hon var nervös och upprörd, det hånleende spöket »rampfeberi) hade redan under flere nätter uppfört sina hemska danser vid hennes bädd, i ena handen en lagerkrans och i den andra en hvisselpipa, hvars gälla klang gick genom märg och ben.

För första gången på scenen, för första gången uppträda inför en publik, som med kalla,- grymt kritiska ansigten sitter till doms öfver henne och fäller domen på »lif och död». Har väl Aglaé någonsin förr förnummit en sådan känsla af bäfvande ångest? Har hon någonsin i lifvet känt skygghet eller en förlägen osäkerhet? Och nu darrar hon i alla lemmar och hotar att kraftlöst sjunka samman vid tanken på detta första uppträdande. Hvad är det, som har förvandlat henne så? Har inte blott hennes yttre, utan äfven hennes inre varelse blifvit så trampad i stoftet af all denna nöd och allt detta elände?

Aglaé har förlorat sin stolta sjelfkänsla; det säkra stödet millionerna gåfvo henne, är ryckt undan hennes fötter, nu står hon der svigtande och förtviflad, ej mer den öfvermodiga, stolta herskarinnan öfver en för guldet krypande verld, utan en tiggerska, som lyfter händerna för att bedja om en almosa.

En blick i spegeln säger henne, att hon inte heller mera är den vackra, eleganta Aglaé från fordom^^262

att försakelser och elände qvarlemnat sina vanställande spår i hennes drag. Sminket gör mycket, men magerheten låter inte öfverskyla sig, och den unga qvin-nan måste oupphörligen ånyo tänka på den stackars debutanten, som gjorde fiasko, och hvars brister hon sjelf på det hjärtlösaste hånat. Hon kan ännu höra det sakta, alltmera tilltagande skrattet hos publiken, då den olyckliga med sin skarpa, gråtmilda röst gnälde fram sin aria. Hon kan ännu genom skrattet höra de första hysjningarna, tills slutligen gälla hvisslingar framtvingade ridåns nedgång.

Den gången hade Aglaé roat sig ypperligt åt detta intermezzo, ty hon hade alltid önskat sig att en gång få upplefva en liten teaterskandal. Men nu vid minnet slå hennes tänder rysande samman, och hon tycker sig med öppna ögon drömma en förfärlig dröm. Det är inte mera den främmande skådespelerskan, som står der inför de hvisslande och hysjande bödelsknektarna, utan det är hon sjelf, och hon känner, hur hon mister sansen under qvalen af ett sådant ögonbHck.

Aglaé spritter häftigt till och pressar händerna mot tinningarna, som bulta och glöda.

Blott inte detta! Blott inte ett sådant förfärligt straff för hennes hjärtlöshet och hennes lättsinne. Ett misslyckande är för henne det samma som undergång.

Dårskaper, hvarför marterar och plågar hon sig i otid med sådana fruktansvärda bilder, som göra henne modlös och förtviflad, innan hon ännu tagit det första steget på scenen. Upp med hufvudet! Var glad och vid godt mod! Hon är vid målet nu och vet, att komedins syster heter lättsinne, som djärft vågar sin insats på det högsta numret.

Den unga qvinnan försöker återigen att berusa sig af alla de brokiga, glada gyckelbilder, hvilka, så länge hon lefvat^ föresväfvat henne som lockande irr-^263

bloss, och den sisla gnistan af hennes gamla lättsinne uppflammar ännu en gång under askan, nu då så mycket bjäfs och grannlåt locka.

Hennes feberaktiga fantasi rycker henne med sig, och hon gripes af en vild, nästan nervös glädtighet, då tåget kör in på den stora bangården, målet för hennes resa.

En ung man i en livréartad drägt närmar sig henne. »Jag är teatervaktmästaren och söker en fröken Lorrain/^

Behagligt öfverraskad ser Aglae upp. »Det är jag!» ropar hon hastigt. »Har ni några underrättelser för mig?»

»Jag skall föra fröken till hotell Kronprinsen, der man beslält logis åt er.»

»Åh . . . logis åt mig?» — den unga qvinnan stammar ett mycket förläget tack och tillägger ängs-hgt: »Det är väl inte det bästa och dyraste hotellet?»

»Det är det, fröken, men det behöfver ni inte oroa er öfver, allt bHr betaldt.»

Aglaé kan knappast förstå direktionens omsorger, hon har aldrig hört talas om en dylik älskvärdhet. Hon ger kontramärket åt den unge mannen och ser obeslutsam på honom: »Är det brukligt här vid teatern, att man sörjer så väl för utifrån kommande gäster?»

Vaktmästaren ler sällsamt och betraktar henne förvånad. »Vanligtvis inte, fröken! Men om en dam blir så väl rekommenderad och har sina vänner — nåja, då äro våra direktörer också artiga!» Aglae stirrade på honom utan att förstå, men talaren hade satt på sig mössan igen och skyndade framför henne genom mängden för att bana väg. Skulle någon agent kanske plötsligt rekommenderat henne så varmt och enträget, sedan man förut genom en ovärdig behandling velat göra henne »tam» samt nästan låtit henne svälta ihjäl?^264

Kanske samvetet vaknat hos någon af hennes plågoandar, som nu i ökadt mätt vill godtgöra sitt forna handlingssätt? — Aglaes hufvud värker; hon kan inte grubbla och fundera, tankarna hvirfla om hvarandra som snöflingorna derute i luften.

Hon stiger upp i hotellvagnen, och snart åker hon genom de menniskofylda gatorna, hvilka kasta sitt bländande elektriska ljus genom de frusna rutorna. Hvilken länge saknad, ljuflig känsla att se ett elegant;, glänsande upplyst hotell.

Den unga qvinnan emottages artigt, och såsom i en dröm, med ett sälit leende på läpparna, inträder hon i sitt komfortabla rum, der hon till och med varsnar ett pianino på ena väggen. Varmt och ljust! Behag-, ligt och elegant. Detta är begrepp, som nästan blifvit främmande för Aglae under den sista, förfärliga tiden.

En varm qvällsvard serveras, ett glas godt vin rinner som eld genom hennes ådror, och sedan öfver-falles den unga debutanten af en oemotståndlig, bly-tung trötthet. Hon nedlägger hufvudet på de mjuka kuddarna och försjunker i en djup, af utmattning framkallad sömn. — — —

Teaterdirektörerna taga emot henne mycket förekommande, ehuru en af herrarna betraktar henne tem-ligen öfverraskad, som om han förestält sig Aglaé Lor-rain annorlunda. Man talar om de gånger, hon skall uppträda, och då debutanten tar afsked, stryker direktör Lissmann ett par gånger med handen öfver skägget och säger litet tvekande:

»Jag vet inte, fröken Lorram, om ni känner te-aterlifvet, dess seder och . . han smålog — »äfven oseder?»

Aglae böjde jakande på hufvudet. »Fullständigt, herr direktör.» Hon missförstod honom och trodde, att hans ord blott hade afseende på lifvet bakom kulisserna.

»Det är bra! Jag skulle eljes gerna stått till tjenst med upplysningar och råd. Men då vet ni nog^265

sjelf, hvad en nybörjare har alt göra för att så mycket som möjligt försäkra sig om kritiken och framgången. Jag får inte dölja för er, att ni har en ganska farlig konkurrent, som tillsammans med sina vänner här i staden nog kommer att uppbjuda allt för att intrigera emot er! — Men haf bara mod! Jag för min del hoppas att kunna engagera er, min kära fröken, och skall, för så vidt på mig beror, göra allt för att jämna vägarna för er. I vissa afseenden äro ju mina händer tyvärr bundna.d flan log ännu en gång och drog på axlarna. »Den 'klingande agitationen måste utgå från er. Men om ni skulle behöfva pengar, så var god och säg blott ett ord.»

Aglaé tackade mycket hjärtligt, hon förstod inte riktigt, hvad direktören menade med den klingande agita^ tionen, men hon var för blyg att be om en förklaring. Hon tog dock mod till sig att göra en annan fråga. »Herrarna ha tagit emot mig med en sådan utomordentlig älskvärdhet och med sådan godhet tänkt på mig, en fullkomligt okänd och obetydlig nybörjare, att det skulle intressera mig att få veta, hvem af agenterna, som rekommenderat mig så varmt? Jag tillstår ärligt, att jag är på det högsta förvånad och öf-verraskad af den plötsliga förändringen i dessa herrars beteende.»

Lissman vände sig något åt sidan och utbytte en snabb blick med sin kompanjon. Sedan gjorde han en skämtsam, hemlighetsfull gest. »Du skall ej fråga mig!» — sjöng han full af humor, men tillade sedan allvarligare: »Vi ska' tala derom längre fram, min kära fröken. Vi ha visserligen genom en mycket vigtig och inflytelserik person fått ögonen på er, men han vill icke mottaga er tack, förrän ni har verkligt skäl att tacka honom, och förrän er första debut ligger bakom er som en triumf.»

— — — Sällsamt! Hvilken inflytelserik teater-personhghet har väl på så hemhghetsfullt sätt åtagit^266

sig hennes sak? — På hemvägen bryr Aglaé förgäf-ves sin hjärna för att lösa denna gåta.

Skulle kanske ändå någon af hennes vänner eller väninnor från scenen i tysthet arbeta för henne.

Ett bittert leende ligger på hennes läppar. Nej, tusen gånger nej. Ingen menniska kände hennes vistelseort, och af dessa föraktliga menniskor, som hon den gången i grund fick lära känna, har väl ingen så. stort intresse af hennes öde, att hon under åratal följer det. Hemma i sin fädernestad är hon väl längesedan glömd, der har redan vuxit gräs öfver minnet af en qvinna, som varit så hatad och förkättrad som vicomtessan af Saint Lorrain.

Men hvem, hvem har hört om hennes elände? Hvem har förbarmat sig i den högsta nöden? En af professorerna vid konservatoriet? — Detta vore den enda möjligheten, hur osannolik den än låter. Men hvem af dem?

Aglaes tankar flyga tillbaka och försänka sig i grubblerier. Med framåtlutadt hufvud, utan att se åt höger eller venster skrider .hon vidare. En hög, manlig gestalt står afsides på gatan, betraktande henne med en stadig, lång, forskande och outsägligt sorgsen blick.

Aglaé märker honom inte — hon söker sin välgörare och snuddar nästan vid honom med klädningen.

För första gången på teatern! För första gången bakom kulisserna! — iVglaes hjärta klappar våldsamt, då hennes öga vant sig vid skymningen derinne, och hon ser sig omkring på denna sällsamt dammiga, bedrägliga kulissprakt, som, fikande efter bifall, för publiken visar blott sitt brokiga, leende ansigte, men för dem, som stå bakom, uppenbarar sig blott i dystert grått, som om den ofärgade väfven ville säga: Framför rampen — der är allting idel glans och fröjd, men här bakom kulisserna bor den nakna verkligheten, här blir bittert allvar af spelet. Der söker konsten lagern —^267

här bröd. Och det, som inför verlden framträder som den fredligaste harmoni, är bakom kulisserna ofta en strid på lif och död. Komedin har två läger; — framför ridån visa sig blott de kämpar, som blifvit segrare i striden bakom den samma.

Kamraternas presentation försiggick mycket hastigt och kyligt. De flesta bland de närvarande visade den likgiltiga min, som vanan medför, och de mindre för-slöade inskränkte sig till att iakttaga en stum, reserverad hållning, som lät det affärsmessiga i detta möte tydligt framträda. De stodo i små grupper och pratade. Första sångerskan, en yppig, blond skönhet, med ett anspråksfullt uttryck omkring munnen samt ett mycket ogeneradt sätt, klagade öfver den odrägliga kylan och svepte bättre om sig den praktfulla lejonpelsen, medan hon tillsammans med hjältetenoren gjorde sig lustig öfver en bjudning, som de besökt i går, och der ingenting varit nog elegant och fint åt den bortskämda damen. Dervid flög hennes blick oupp-hörhgen bort till Aglaé för att mönstra henne. Hon lutade sig slutligen tätt intill sin granne och sade skrattande, temligen högt: »Titta, det der skall vara en skönhet! Jag ser bara en handfull skinn och beni), hvil-ket framkallade ett allmänt, undertryckt skrätt.

Innehafvaren af bofroller stampade med fötterna för att hålla sig varm. Hans slätrakade Mefistoan-sigte log med hopknipna ögon. »Jag är lugn nu, barn» — sade han ironiskt — »teatern kommer inte att störta samman under mängdens bifallsrop.»

»Och Suchini kan sofva lugnt. För denna konkurrents skull behöfver hon inte få några gråa hår. Skall denna lilla jämmerfigur sjunga Fides?* — Löjligt. Hon kan ju af misstag gUda ner i en golfspringa, innan publiken någonsin får se henne.»

* I »Profeten».

Öfvers. anm.^268

»För tusan, ja! Hon är förbannadt mager. Hon får inte låta fotografera sig tillsaramans med sin hund.»

»Hvarför inte det då, Max lilla?»

»För att man annars under porträttet skulle kunna skrifva: 'En hund, som bevakar ett ben'.»

Allmän, fastän qväfd munterhet. Regissörens klocka ljuder och skingrar bespottarna.

Aglae har pratat med direktören, men hennes skarpa öga har gifvit akt på kamraterna, och hon känner, att man hånar henne. Blodet stiger henne åt hufvudet, så att hon menar sig skola qväfvas.

Ouvertyren till profeten börjar, men på direktörens önskan afbryter kapellmästaren den och öfvergår direkt till första aktens första kör.

Aglae darrar i hela kroppen. Hon tycker sig omöjligt kunna ställa sig här och sjunga.

Damen i lejonpelsen framträder till henne. »Jag sjunger 'Berta', fröken Lorrain! Jag hoppas väl, att ni är fullkomligt säker i ensemblepartierna och duetterna, ty jag har tyvärr inte tid att åtaga mig några särskilda privatrepetitioner.»

))Jag hoppas att vara säker.»

»Är det första gången ni sjunger offentligt?»

»Ja, tyvärr.»

Bertas imponerande framställarinna skrattar och lägger sin hand tungt på kamratens axel. »Nå, då gratulerar jag er, stackars kräk», säger hon helt famil-jert. »Då är detta en bra het mark för sådana förstlingsexperiment. Hvilken oförståndig agent har väl fört er just hit, inför vår kritiska publik? Ni skulle först försökt på en mindre scen. Hvad skall det bli af, om ni får rampfeber, en fasa, som ni, oskyldiga lam, väl inte har en aning om. Der nere — ser ni första raden i parkett? Der sitta våra bödlar, recensenterna. På dessa äoglahufvud kan ni genast se, om ni har något att hoppas af ert gästspel. Om den lille gråhårige herrn med glasögonen, som sitter rakt framför oss i^269

midten, emellanåt tar sig en pris och derpå småler, då sitter ni i smöret, men om han stöder hakan mot käppens guldknapp och slår omkring sig med näsduken i hand, då behöfver ni inte packa ut era koffertar. Hvar har ni blifvit utbildad egentligen?!)

»På konseryatoriet i X)), stammade Aglaé, som oaktadt kylan kände ångestsvetten frambryta. Hjältetenoren stod bakom henne och stoppade en karamell i munnen. »Konservatoriet i X», sade han hastigt vändande sig, Dfan anamma, ja, det var illa för er. Kritiken här hatar Kolsch' elever. Ännu har ingen af dem lyckats här. Nå, då vill jag bara råda er, att ni tiger med den saken, eljes är ni från första början förkastad.»

»Det är ju förskräckligt)), sade Aglae med sakta klagande röst.

Direktören gick hastigt närmare, och de båda olyckskorparna drogo sig tillbaka.

»Har man oroat er på något sätt, fröken Lor-rainh^ frågade han vänligt med en forskande blick på hennes ängsliga ansigte, »jag ber er att inte det ringaste fästa er vid några yttranden, af hvem det än må vara, ty såsom jag redan sagt er förut, så har ni en rival, och intrigen kämpar ej alltid med ärliga vapen.»

Den unga qvinnan hade tårar i ögonen. »Jag är så nervös af rädsla och sinnesrörelse, herr direktör», sade hon klagande, »hela min existens beror ju på denna debut. Lyckas den inte, så måste jag svälta ihjäl.»

Det låg ett sällsamt uttryck i Lissmanns ansigte, det var en blandning af sorg och medlidande, som häntydde på, att han visste, att dessa ord uttalades af en qvinna, som fordom hade millioner till sitt förfogande.

Han skakade leende på hufvudet och räckte henne handen. »Var inte rädd! För Guds skull lemna bara inte rum för några mörka tankar. Det kommer att^270

gå bättre, än ni tror. Var bara lugn och modig. Dessa äro de trollmedel, hvarmed man vinner den bästa framgång.'

»Andra scenen! Fröken Lorrain, var så god», hördes kapellmästarens röst nedifrån orkestern.

»Framåt bara! Sjung ner dem allesammans!» sade direktören, vänligt nickande, och gick åt sidan.

l^ungt dragande efter andan tryckte Aglaé muffen mot bröstet. Bredvid henne stod den blonda Berta och tittade nästan fiendtligt utmanande på henne med de blåa ögonen: »Tack, o min moder, att ändtligen du kommit har!» det låg nästan ironi i hennes fylliga, klangfulla stämma, som klingade ut i den tomma teatersalongen. Alla lyssnade andlöst.

»Du väntade på mig?» sjöng Aglaé med osäker, sakta röst.

»Hvad nu?» hviskade tenoren till direktören, »man hör ju ingenting alls »

»Det blir nog bättre. Hon vill blott markera Fides' trötthet och utmattning.»

»Men då är den stackars qvinnan nog nära att falla omkull», sade den vackra Max med en lurande blick. Intet svar, direktören var idel öra.

»Full af längtan väntar Johan, min son», ljuder det litet kraftigare från den bleka debutantens läppar. Hon känner sig mera obesväradt. »Af alla flickor här», kommer bra fram, och direktören nickar åt henne uppmuntrande.

Efter slutad scen går han återigen fram till henne och berömmer hennes goda skola samt det lyckade uttrycket af

trötthet i röst och spel. Aglae ser på honom litet förvånad, men tackar honom genom en hjärtlig handtryckning.

I romansen mellan Berta och Fides försvann den sistnämdas späda /-öst nästan alldeles bredvid kamratens slarka stämma.^271

»Ni var litet för högljudd, fröken Mathisenx>, sade kapellmästaren med en frågande blick på direktören, »fröken Lorrains röst kunde inte göra sig gällande.J>

Primadonnan drog hånfullt på axlarna. »Förlåt, herr kapellmästare», svarade hon skarpt, »jag har ännu aldrig sjungit tillsammans med en sådan Fides.» Hon lade en så afskyvärd betoning på ordet att

Aglaé rodnade.

»Var god och fortsätt», sade Lissman med skarp röst.

Under andra aktens paus gick han åter fram till Aglaé. »Låt inte skrämma er, fröken Lorrain. Mathi-sen öfverdref i denna akt". »Låt inte förleda er att söka skrika öfver henne, er röst är för späd och mjuk och ännu något försvagad af resans ansträngningar. Det är bäst, att ni konseqvent uppfattar Fides som en gammal, nedtryckt qvinna. Lägg hufvudvigten på en konstnärligt . skolad sång och sök att briljera särskildt med era pianos.»

Aglae böjde hufvudet som en lifdömd.

Efter repetitionen framträdde en liten, elegant och mycket älskvärd dam till henne, det var direktörskan Lissmann. Hon sökte med stor hjärtlighet uppmuntra den unga sångerskan och bjöd fröken Lorrain att komma till henne på té. »Jag var fordom en bland de bästa Fides-sångerskor5>, sade hon leende, »och jag vill gerna ännu en gång enskildt gå igenom partiet med er, kära fröken. Då skall ni få se en sådan framgång vi ska' ha. Men ha bara ingen hjärtklappning, det der ängsliga tremolot måste vara alldeles borta vid uppförandet. Det kommer det nog också att vara, det försäkrar jag er.

Men Aglae hade ändå sett den bekymrade blick, som hon utbytte med sin man.

Afgörandet nalkades. Mera död än lefvande går Aglae svigtande upp för trappan till den lilla damgar-deroben. ^ Direktörskan tar emot henne der och trycker hennes iskalla händer. Hon är mycket glad och272 _

lifvad och söker att med skämt fördrifva det stackars unga slagtoffrets ängslan. Men hon betraktar ändå bestört det bleka ansigtet, ur hvilket två rödgråtna, feberaktigt glänsande ögon framblicka, omgifna af mörka ringar.

))Ni har bestämdt sofvit illa, ni lilla toka», säger hon skrattande, »men jag måste be er låta bli att vara rädd. Låt förnuftet säga er, att er framtid beror på det mod och den kallblodighet ni visar i qväll. Upp med hufvudet således! Gladt och muntert till verket! Visa menniskorna, hur mycket ni lärt. Nu ska vi gifva er ett gammalt rynkigt ansigte, och sedan fort på med kostymen. Ni kan inte tro, hur en så'n der smula smink kan sätta eld i blodet.

Aglaé stod framför spegeln och betraktade sig sjelf. Hjärtat sammankrympte vid anbhcken af den rynkiga, gamla tiggerskan, som . hon förestälde, hon som fordom framför trymån lett mot sin i furstlig glans strålande bild.

Men hon har inte tid att lemna rum för sådana tankar. Fru Lissmann drar henne med sällsynt, förekommande älskvärdhet in i kretsen af de glada unga koristerna, som under skratt och glam skynda ned på scenen.

»Ser ni? Dessa flickor ha en gång beträdt scenen lika darrande och ängsliga som ni, min kära Lor-rain, och nu? Nu simma de med fulla segel i ett haf af sällhet. Godt mod således! Om ett år stå vi här och kunna rakt inte begripa, att vår lilla diva Lov-min någonsin haft rampfeber före uppträdandet.»

Aglaé är helt rörd af hennes moderliga godhet, som med sådan rörande vänlighet åtar sig henne, främlingen; hon tvingar sig till ett leende och trycker krampaktigt hennes händer. »Ack, stanna i min närhet», beder hon.

Orkestern börjar ouvertyren, de Väldiga tonmassorna brusa genom teatern, och den unga debutantens^273

tänder slå mot hvarandra som i en frossbrytning. »Titta på publiken», säger direktörskan skrattande. »Det är bara snälla, glada menniskor. Se, der nere den vackre löjtnanten i logen — titta bara på honom. Då blir ni bestäradt

helt lätt om hjärtat.»

Aglae böjer sig fram mot det lilla titthålet på ridån. Hon ser som ett brokigt virrvarr idel herrar, idel ansigten, som tyckas tillhöra en tusenhöfdad hy-dra. Löjtnanten ser hon inte, hennes ångestfulla blick flyger till första parketiraden, der recensenterna sitta.

Alldeles riktigt — just i midten den lille gråhå-rige herrn med guldknappen på käppen, om hvilken Mathisen berättat så hemska ting. Som det tyckes, talar han mycket missnöjdt och kritiserande med ett par andra herrar. Åh — de har säkerligen läst i tidningen, att Aglae är en elev till Kolsch. Hon förstår inte, hur denna notis kunnat komma in i Dagbladet, och hon hade nästan blifvit hjärtskrämd, när hon läste den. Hvilket skarpt, obarmhertigt Mefistoansigte han har. Aglae ryser till och skyndar derifrån, tungt dragande efter andan. På scenen samlas landtfolkets kör, och Aglae måste draga sig tillbaka mellan kulisserna. ------Ridån går upp.

x\glaé vet inte, hvarifrån hon fått kraft att framträda i det skarpa lampskenet. Hon vet inte heller, hur hon fått mod att öppna läpparna och sjunga — men hon gör det nästan mekaniskt, ögonlocken sänka sig djupt öfver ögonen, och hennes lilla späda gestalt stöder sig tungt på Bertas arm, som om hon vore nära att sjunka samman. Det passar alltsammans mycket väl till rollen. Också romansen går hjälpligt, de rörande veka, sakta bönfallande tonerna äro fullkomligt på sin plats i den ångestfulla moderns röst.

Direktören och hans hustru nicka och vinka uppmuntrande åt henne. Aglae ser det inte.

Hon står blott och lyssnar darrande, när ridån fallit. Mycket svaga, knappast några applåder.

Komedi! 18^274

3)Det kommer nog», trösta henne Lissmanns.

I andra akten har Fides blott en Hten aria. Den lämpar sig inte riktigt för henne — hennes spel är onaturligt stelt, och då hon vill omfamna den jättestora sonen ljuder ett hårdt skratt i salongen. Aglae spritter till och stirrar som förlamad ut i parkett. Verkligen! Han — den gråhårige, sitter der med armarna i kors och skrattar full af djäfvulsk ironi och säger mycket högt till sin granne: »Gräsligt, en ren karikatyr!))

Den olyckliga debutanten ryser intill hjärtat, hon stapplar in mellan kulisserna och sjunker alldeles förkrossad ned på en sten. »Förloradt ja, allt är för-loradt!»

Lissmanns ha blifvit inkallade i garderoben. Aglae är ensam med sin förtviflan.

Och nu igen! Nu skall hon återigen beträda scenens törnestig. Hon står och trycker rysande händerna mot bröstet, hennes blick flyger hit och dit som på en vansinnig.

»Ni måste ut!» hviska borgarna till henne, då Aglaenästan sanslös sitter qvar på sin sten. Hon reser sig svigtande. Tiggararian! Såsom en fasansfull, vansinnig ironi öfver sig sjelf står den forna millionärskan der framför publiken för att sjunga om sin egen nöd. »Gifven — o, gifven!» Det klingar som ett gällt skri från hennes läppar, hon står svigtande, hennes stämma snyftar och rosslar under förtviflans tårar, som hota att qväfva henne. Publiken blir orolig — röster höjas — enstaka hysjningar — och der-nere i parkett ligger den gråhårige tillbakalutad i fåtöljen, kramar näsduken — och skrattar — skrattar — såsom hon den gången skrattade i sin loge, när hon åsåg den stackars debutantens fiasko. Blodröda dimmor uppstiga för hennes ögon, hon griper med händerna . .. oartikuleradt framskriker, ja, nästan rosslar hon: »Jag fryser — hvad gör väl det — det kallare i275

–

grafven är!» Hon tycker sig åter stå på kajen och stirra ned i den sorlande, hemska floden, beredd att störta sig ned i dödens famn. Hon hör ett bedöf-vande larm — hysjningar, skratt, stampningar och hvisslingar.

Hon öppnar ännu en gång ögonen med våld och ser framför sig publiken, en vild, kretsande folkmassa. Och dessa hvisslingar — Gud i himlen, man hvisslar ut henne!

Ett doft klagorop. Aglae sjunker ned sanslös, och ridån går ned framför dramat af en förfärlig nöd. Detta var realism, detta var äkta och sant, här fram-stäldes en undergång, sådan intet menniskoöga någonsin sett den

framställas mera natursann, och ändå hviss-lade man ut den framställande. Publiken vill ju ha komedi på scenen. En tiggerska, som med koketta ögonkast helsar logerna, medan hon gråter och snyftar, som graciöst lyfter de runda armarna till första raden, när hon sjunger om att frysa, svälta och lida nöd, en tiggerska, som säkert och välberäknadt utsträcker sin vackra hand. Men en olycklig, som verkligen förtäres af dödsångestens marter, som sjunker samman under tyngden af sin nöd och inte med vackra melodier, utan med höga ångestskri bönfaller om barrn-hertighet och hjälp, är en så obehaglig, osminkad sanning, att den blir löjlig i denna skenets och villans verld.

Komedins prestinna hade blifvit sig sjelf otrogen, hon tappade masken och blef uthvisslad såsom ett stycke af denna förkättrade sanning, hvars vrångbild realisterna bringa på scenen, och hvilken ändå oförstådd gör fiasko, när han hel och äkta vågar visa sig inför publikens ögon. ^276

ADERTONDE KAPITLET.

Då Aglae slog upp ögonen igen, låg hon i garderoben. Gaslågorna vore nedskrufvade. På afstånd hördes ett dämpadt surr och musik. Vid hennes sida knäböjde fru Lissman och gned hennes händer och armar, hennes man tycktes vid dörren ta emot medicin af teatervaktmästaren, och framför henne — bekymrad lutad öfver henne — hvem var det?

Den sjuka stirrar med vidöppna ögon på det sköna, allvarliga ansigtet — sedan går en sakta darr-ning genom hennes lemmar, en djup, qvalfull suck höjer bröstet: »Hans!» mumlar hon, »Hans!»

Han gnider hennes panna och tinningar med en uppfriskande essens. »Gud vare lof och tack, medvetandet återkommer», säger han djupt dragande efter andan.

Aglae vill resa sig, men hon sjunker kraftlös tillbaka i läkarens arm.

»Lugn, min stackars, kära vän! Ansträng er inte», uppmanar den unge professorn henne med vek stämma, »Tag först ett glas portvin — här ... fru Lissmann håller det till era läppar — och ligg sedan still några minuter, tills krafterna återkommit.»

Aglae vänder med en hjärtslitande blick hufvudet åt sidan och vägrar att dricka.

»Aglae — drick!»

»Tårar strömma från hennes ögon. »Ack, hvar-för», säger hon sakta, »qvarhåll mig inte vid lifvet med våld, döden är ju en förlossning.»

Hans knäböjer bredvid henne. »Dårskaper!» säger han energiskt, »ert lif skall nu först begynna. Vill ni för en enda liten motgångs skull genast tappa modet? Ni var redan mycket sjuk, då ni uppträdde^277

på scenen, det Vat en galenskap, att ni sjöng. Här är vinet, drick!»

Den sjuka stirrar ångestfullt på talaren, för ödmjukt läpparna till glaset och dricker. »Hvarför brinner det fullt med röda lågor här?» säger hon, plötsligt sprittande till, och ser sig omkring med förvirrade blickar.

Direktören utbyter en bekymrad blick med professorn. »Det är blott ljusskenet, kära Aglaé — kom, så skall jag bära er ned i vagnen, så att ni kan komma i säng.))

Han tar den fjäderlätta lilla bördan i sina kraftfulla armar och lyfter henne sakta och varligt upp mot sitt bröst. Med ett sakta skri af förtviflan värjer sig den unga qvinnan mot honom. 5>Nej, nej, inte tillbaka! Inte tillbaka på scenen!» utropar hon darrande. »Vet du inte, att menniskorna der hysja och hvissla? Han med det gråa hufvudet —han är ingen menniska — han är en djäfvul . . . och han skrattar — och utsträcker sina klor efter mig — — — med den hvita duken vill han strypa mig! — Hans! — Hans!!» Det ljuder som ett skärande skri om hjälp, rosslande sjunker hennes hufvud tillbaka.

Han trycker henne sakta intill sig. »Aglae», hvi-skar han vekt, »känner du mig?»

Hon spritter till och ser på honom med feberglödande ögon. Sedan mumlar hon: »Är det inte du, Hans?»

»Jo, det är jag, din gamle, trogne vän, Aglae. Om jag är hos dig, kan ingen menniska göra dig något ondt. Nu är du i godt förvar, och jag skall föra dig långt, långt härifrån, i säkerhet. Vill du komma med mig?»

Ett leende förklarar hennes ansigte. »Du är der, Hans — nu är allting bra», hviskar hon, sluter ögonen, lutar hufvudet mot hans bröst och slingrar armarna om hans hals.^278

»Lägg pelsar Öfver henne!» säger Burkhardt hastigt åt de omkringstående.

Man lägger omsorgsfullt öfver henne. »Vagnen står i ordning», hviskar direktören.

Hans bär sin patient i tiggardrägten ned för den smala trappan. Hans hjärta krymper samman vid anblicken af hennes magra, sminkade lilla ansigte.

»Hvarthän?» frågar Lissmann sakta.

»Till doktor Mandlaus privatklinik! Han är min vän och kommer nog att ta' emot henne.»

Under flere veckor sväfvade Aglaé mellan lif och död. En häftig nervfeber lät hennes späda, genom månadslånga försakelser försvagade kropp utkämpa en svår strid, och hade inte professor Burkhardt och doktor Mandlau uppbjudit allt för att rädda hennes lif, och hade inte den berömde läkaren sjelf vakat mången natt vid hennes bädd, så hade väl döden ändå framgått som segrare ur denna strid.

Nu blåste åter vårvindar öfver den nyvaknande verlden, snödroppar, aurikler och violer öppnade sina ögon i det varma solskenet, som så trolskt lockande utbredde sina gyllene slöjor för att liksom med en fridens strålande båge förena himmel och jord.

Äfven in i Aglaes sjukrum sken solen ljus och varm, och barmhertighetssystern öppnade fönstret och sade: »Nu kommer ni snart åter att bli fri och glad om hjärtat, kära fröken Lorrain. Vid ett sådant ljufligt vårväder måste all vinterns sorg glömmas, och när professorn sedan kommer, då tillåter han säkert, att vi få fara ut en stund i trädgården.»

»Tror ni då, syster Marie, att han kommer också i dag, fastän han hört, att de första timmarna jag varit uppe, bekommit mig väl?»

»Visst kommer han, om inte i hans egen klinik möjligen något vigtigt kan hindra honom, eller att hanm

skulle försumma tåget igen, såsom nyligen, då han kom för sent till föreläsningen på universitetet.»

^Försummade tåget?» Aglae reste på sig häpen. »Fins det då någon järnväg i staden, som Burkhardt måste fara på för att komma hit?»

»Järnväg i staden?» * Systern såg förvånad på den talande. »Nej, fröken Lorrain! Professorn kommer ju alltid den två timmars långa vägen från universitetsstaden H. hit till oss. Han bor ju inte alls här, utan gör alltid den der ansträngande resan för att sköta er. Visste ni inte det?»

Aglae knäpte krampaktigt ihop händerna. Hon greps af bestörtning och djup rörelse, som fylde hennes ögon med tårar. »Nej, det visste jag inte», mumlade hon.

»Åh, det har väckt uppseende nog. Tidningarna hade så mycket att berätta och berömma, och om man någonsin gjort er orätt här i staden, fröken Lorrain, så har ni fått en lysande upprättelse.»

»Upprättelse? Hvad är det, som skulle kunna förneka det faktum, att jag som en dålig sångerska blifvit ut-hvisslad?» frågade Aglae, suckande djupt och smärtsamt.

»Åh, ni skall nog få öfvertyga er sjelf.» Syster Marie lade täcket fastare om sin skyddslings fötter och såg henne med ett glädtigt skratt i det bleka ansigtet. »Om professorn tillåter, måste ni sjelf en gång läsa alla de der tidningsartiklarna. Ni kan inte tro, hur man gjort er till dagens hjältinna. Men ä propos, var snäll och glöm inte, fröken Lorrain^ att ni ger professorn brefvet från fru Lissmann, hon var sjelf här för en timme sedan i förhoppning att få se er.»

»De snälla, snälla menniskorna», sade Aglae liksom försjunken i djupa tankar, och sedan blickade hon tyst ned på golfvet, som liksom förgyldes af dallrande solstrålar.

Barmhertighetssystern gick in i nästa rum, det var tyst, högtidligt tyst rundtomkring, blott söndags-^280

klockorna hördes från fjärran klingä i den milda vår* luften.

Men Aglae log mot den knoppande naturen, och äfven hennes hjärta, som så länge legat visset och dödt i vintersömn, tycktes för första gången bära maj-friska knoppar. Hvad som'låg bakom henne, var en oredig, fasansfull dröm, nu öppnade hon för första gången sina ögon och skådade Guds sköna verld. Hon var ej så fattig på kärlek och lycka, och menniskorna, som vandrade der, voro ej så hjärtlösa och grymma, som hon trott. Hon öfverfölls af en känsla af djup rörelse och blygsel, när hon tänkte på Hans Burk-hardt. Hvad hade han inte gjort för henne. Hur ädelt, hur stort tog han ej hämnd för allt, hvad hon brutit emot honom. Hon hade fordom blygts för bondsonen, men han hade ej förnekat tiggerskan. Hon ville till och med i sitt eget hern ej erkänna ungdomsvännen, emedan han bar ett enkelt namn utan prunk och ståt, men han åtog sig inför allas ögon den uthvisslade, hånade sångerskan, hvars namn ej blott var enkelt, utan brännmärkt inför Gud och hela verlden. Hon, millionärskan, hade inte offrat ett öre för att understödja den stackars, svältande studenten i hans ädla sträfvan, men han, mannen, som sjelf knappast börjat förtjena, ålade sig de största offer för alt lindra hennes nöd samt bringa henne hjälp och räddning.

En het rodnad färgade den unga qvinnans kinder; hon knäpte händerna i knäet, och alla hennes tankar voro en bön till Gud — att välsigna och löna honom i hennes ställe.

Röster hördes utanför i korridoren. Förestån-derskan öppnade försigtigt dörren och tittade in i rummet. >^Nej, hon är vaken, herr professor, var så god och stig in.5)

Aglae vände på hufvudet och såg Hans. Han stod framför henne, hög och ståtlig, omgifven af gyl-^281

lene solsken. Han såg inte ut, såsom man föreställer sig en professor, en lärd — han var inte mera blek, trött och utarbetad, utan blomstrande frisk, rak som en grenadier, ljuslockig och blåögd såsom fordom det leende, ärliga barnaansigtet.

Han gick hastigt fram till henne, lade en bukett snödroppar i hennes knä och räckte henne handen med en strålande blick. »Gud vare lof och tack, att ni äfven i dag sitter uppe i stolen. Jag var rädd, att de första dagarna utom sängen skulle anstränga er mycket, men jag ser, att jag haft en allt för dålig tanke om er goda natur. Nå? Hur står det till? Känner ni er bättre i dag, än sist vi råkades?»

Hon tryckte nästan krampaktigt hans hand. »Jag befinner mig så väl, att jag till och med har kunnat tåla höra allt, hvad ni gjort för mig, Hans, utan att sjunka till jorden under bördan af en sådan barmher-tighet.D

Han såg helt förlägen ut. »Hvem har väl berättat sådana sagor för er? Jag har blott gjort, hvad som var min pligt och min glädje.»

Hennes läppar darrade. »Hur har ni inte tagit vård om mig! Hur har ni inte hjälpt mig! — O, jag----»

Han afbröt henne hastigt och muntert: »Hjälpt? — jag vet verkligen inte på hvad sätt! Men när ni först, helt och hållet tillfrisknad, sluppit ut ur fängelset här, då hoppas jag kunna hjälpa er, så att er lefnads-farkost blir bättre och lyckligare styrd än hittills.»

Hon såg upp med ett vemodigt leende. »Det är för närvarande så underbart ljuft och fridfullt, att jag ryser att tänka på framtiden.»

Han skrattade. »Verkligen? Åh, jag hoppas att redan nu kunna måla framtiden i ljusa färger för er. Ni vet, att mången olycka i sig döljer den största lycka, och att vägen till höjden ofta för genom den djupaste afgrund.» Hans ansigte blef något allvarli-gare. »Ert högsta mål, höjdpunkten af strålande, for er natur enda passande lycka, var en glänsande framtid vid teatern — framgång och ära.»

Hon gjorde en kort, nästan häftig gest med handen — men han såg förbi henne ut i den blåa vårhimlen och

fortsatte utan att låta hejda sig: »Jag tror mig nu kunna försäkra er, att ni säkerligen kommer att uppnå allt detta, och att ni vid ert nästa uppträdande kommer att fira de mest lysande triumfer vid härvarande scen.»

Aglae tryckte händerna mot bröstet, tungt dragande efter andan. »Jag . . . jag . . . skulle någonsin åter beträda scenen, och så till på härvarande scen», kom det flämtande öfver hennes darrande läppar. »Aldrig, Hans! — hellre dör jag.»

»Det tål nog att tänka på», sade han ryckande på axlarna, »ni har inte en aning om,, hur förhållandena ligga nu.»

»För en sångerska utan röst och spel ligga förhållandena väl alltid lika tröstlösa», mumlade hon med en förtviflad blick. »Jag vet det, och jag har afslutat med denna dröm för all framtid.»

Han undvek att se på henne, tog ett paket tidningsurklipp ur fickan och räckte henne det. »Läs först och bedöm sjelf, med hvilken stor sympati publiken kommer att ta emot er vid ert andra uppträdande här. Ni har blifvit dagens hjältinna — era tragiska öden ha blifvit kända. Man vet, att ni redan var illa sjuk, då ni beträdde scenen, att man såsom dåligt spel uthvisslat första utbrottet af en nervfeber, som ni ådragit er genom den största nöd Qch försakelse. Man har också fått reda på, att demonstrationen den der olycksaftonen var framkallad genom en planlagd intrig. Om ni ock skulle sjungit som englarna i himlen, så hade man ändå hvisslat. Men det finnes, Gud vare lof, en god del rättskänsla hos den tyska publiken, och man längtar ifrigt att låta er, som med ett slag'2Öä

blifvit en martyr, vederfaras full rättvisa. Var god och läs, Aglaé, hvarför stirrar ni på mig så der?»

Hon svarade inte, hon böjde mekaniskt ned huf-vudet och såg i tidningen. Hon läste och såg inte, att Hans satt framåtlutad midt emot henne och full af ängslig spänning iakttog, hvad intryck dessa artiklar skulle göra på henne. Han betraktade andlös hennes ansigte, såsom läkaren forskar i en älskad patients drag för att utröna, om hon tillfrisknat från en dödlig sjukdom. Men hans bekymrade ansigte ljusnade allt mer och mer, han andades djupt, med lät-tadt hjärta. Ingen förändring skönjdes i den läsandes ansigte. Det var fortfarande blekt, kallt och likgiltigt, hur smickrande innehållet än var. Att de oftast i glödande färger hållna artiklarna måste förtjusa ett fåfängt, behagsjukt och nöjeslystet qvinnohjärta, det visste Hans mycket väl, och att de skulle oemotståndligt locka henne att ännu en gång beträda scenen för att låta betrakta sig af den nyfikna mängden och hyllas af en hänförd publik, för att kunna spela martyrens, den intressanta qvinnans och lysande vicomtes-sans roll — äfven härom hade han varit öfvertygad, när han lade de ödesdigra papperen i hennes hand.

Han hade vågat ett djärft spel — men han måste våga det, om han ville ha visshet, att Gud hört hans lifs varmaste bön. Och sannerligen såg det inte så ut.

Aglae lade lugnt ihop tidningsurklippen och gaf honom dem tillbaka. DJag tackar er, Hans, att ni återigen gifvit mig ett bevis på, till hur mycken välsignelse ert namn blir för enhvar, som har lyckan att räknas till era vänner. Jag har i dessa rader läst, att min röst på grund af sjukdom var hes och klanglös samt mitt spel onaturligt och öfverdrifvet, men jag vet, att jag just under de första akterna, till följd af sinnesrörelsen, sjungit bättre än någonsin, medan jag var frisk. Min figur, som mai^ säger vara alltför 'späd'^284

och 'klen', beroende på nöd och bekymmer, kommer väl aldrig att bli bättre, ty det, som frosten en, gång förstört i blomman, kan aldrig mera bli vårfriskt. Men eljes läste jag der ingenting annat, än att den berömde, högt aktade professor Burkhardt med obe-skriflig godhet och barmhertighet åtagit sig den stackars uthvisslade debutanten, att han dagligen, oaktadt sin ansträngande verksamhet, från H. farit öfver till hennes sjukbädd — att han bringat de största offer för att rädda hennes eländiga lif. Men en varelse, som ingifver den bästa och mest firade mannen i den lärda verlden ett sådant intresse, hon kan inte vara ett vanligt menniskobarn, hon kan inte vara en ko-mediantska utan röst och talang. Man har hört sig för — och nu smyckar man, för effektens skull, tig-gerskans bild med en grefvekrona. Den utfattiga millionärskans, den öfvergifna och bedragna hustruns, den svältande sångerskans tragiska öden göra sitt till för att uppväcka medhdande och deltagande, och att de skrifvits i ett så blomsterrikt, högtrafvande språk, är blott författarens förtjenst. Tror ni verkligen, Hans, att jag någonsin skulle betrakta en sådan almosa från publiken såsom ett verkligt erkännande? Aldrig! Inga applåder i verlden kunna någonsin komma mig att glömma dessa fruktansvärda hvisslingar och hysjnin-gar, som den der förfärliga qvällen

söndersleto hjärta och själ.T)

Han såg ned framför sig, ett sällsamt uttryck låg i hans drag.

))Ni är ännu sjuk, Aglae, ni betraktar ännu allt i så dyster dager. Vänta blott några veckor. När helsan kommer igen, återvänder också er gamla lef-nadsglädje och munterhet.

))0m Gud så vill, men en lefnadsglädje, som skall föra mig in på bättre och fridfullare stigar», sade Aglae med ovanlig fasthet i rösten. »Jag skulle tycka mera om, Hans, om m redan nu satte kronan på ert^285

stora barmhertighetsverk och läte oss tala om, hvad jag skall taga mig till i framtiden.»

»Har ni redan tänkt på det?»

Hon lyfte blicken rodnande. »Ja, det har jag gjort», sade hon med bönfallande röst, »och har äter igen satt mitt sista hopp till ert ädla hjärta.»

Han hade hastigt stigit upp och framträdt till fönstret. Han bemödade sig att draga för gardinen för att utestänga solstrålarna, som bländade honom. Handen var osäker och darrande.

»Var god och tala» — sade han.

»Ni är professor, ni har en egen klinik» — hvi-skade den sjuka, »ni behöfver nog också sjuksköterskor . och barmhertighetssystrar . . . och så . . . så . . . så tänkte jag, om ni kanske kunde anställa mig som sjuksköterska —.»

»Aldrig!» Rösten lät högljudd och vred, och han vände sig så häftigt mot henne, att hon förstummades. Men Hans gick med stora steg upp och ned i rummet och upprepade med sakta och fast röst: »Nej, Aglaé, aldrig!»

Hon lade för ett ögonblick händerna öfver an-sigtet. Sedan såg hon upp sorgsen. »Åh, Hans, jag vet — ni har ingen god mening om min karakter — ni tror, att den forna Aglae ännu är den samma i dag. Har ni glömt, hvad allt, som ligger mellan nu och då? Jag har ju inte mycket reda på sjukvården, men jag menar, att man med god vilja och förtröstansfullt hjärta kan lära allt.»

Han skakade med dyster min häftigt på hufvu-det. »Inte derför — inte af det skåilet.»

»Af hvilket skäl då?» — Hennes röst lät ängslig och vek, hon lyfte de afmagrade små händerna liksom besvärjande mot honom: »Ni blygdes ju inte för mig, när jag sjönk ned, öfvergifven och hånad af hela verlden. Ni förnekade mig inte, då ni genom de svåraste offer uppehöll mitt eländiga lif, hvarför^286

vill ni då nu draga era händer ifrån mig, utan att hafva pröfvat, om jag inte kanske ändå är lämplig att genom min svaga kraft understödja ert stora verk.))

Hans stannade framför henne och strök håret ur pannan, tungt dragande efter andan. »Svaga kraft! Det är just der det ligger. Ni har inte en aning om, hur förfärligt tungt sjuksköterskans kall är, särskildt i min khnik — hur mycket mer som behöfs än endast god vilja.»

»Ni tror, att min helsa inte är stark nog för detta kall?»

»Det är den på intet vis.»

»En akut sjukdom har för ögonblicket gjort mig så rysligt klen, men om jag inte hade en sådan jätte-natur, såsom doktor Mandlau mer än en gång betonat, då skulle jag aldrig kunnat uthärda sista tidens förfärliga lif.»

»Det är nog möjligt. Men de patienter, som behandlas i min klinik, hafva nästan alla de vämjeligaste och mest smittosamma sjukdomar, och jag kommer aldrig, aldrig att gå in på, att ni utsätter er för en sådan fara och en sådan ansträngande verksamhet.» En het rodnad uppsteg i hans ansigte, och han vände sig ännu en gång hastigt bort och gick fram till fönstret.

»Jag är inte rädd för smitta, ty rnitt lif lönar sig inte att vara rädd om. Och hvad sjukdomarnas beskaffenhet beträffar, så är jag öfverlygad om, att jag kan vänja mig äfven vid det allra värsta.»

»Det kommer ni aldrig att göra!» — hans röst lät nästan härd. »Jag känner er bättre, än ni känner er sjelf, Aglaé.»

En smärtsam darrning flög öfver hennes ansigte.

»Således ändå! — Således ändå tvifvel på min vilja och förmåga.»

Han trummade upprörd med fingrarna på fönsterbrädet. Utan att se på henne gjorde han en häftig rörelse med hufvudet. »Om ni ovilkorhgen vill höra^287

sanningen, Aglaé — ja! Jag kommer med förskräcklig tydlighet ihåg mången scen från Moosdorf, då ni redan som barn rysande och med vedervilja vände er bort från hvarje sjukbädd, äfven om patienten blott hade den lättaste migrän eller snufva. Jag mins ännu, hur ni med fasa stötte mig tillbaka, emedan jag varit närvarande i rummet, när den gamla hushållerskan stilla och fridfullt afsomnat i läkarens arm. Och jag kan ännu höra era ord som fullvuxen dam: 'Jag vet ingenting mera förskräckligt eller osympatiskt, än att höra talas om sjukdomar eller att komma i beröring med sjuka personer. Jag vämjes vid dem och håller igen öronen, när jag får höra klagan och suckar.' Ni har aldrig kunnat begripa, att jag kunnat egna mig åt den lidande mensklighetens tjenst.»

Aglae böjde djupt sorgsen ned hufvudet, som om hon af blygsel och ånger nedtrycktes till jorden. »Det var då, Hans! — Ack, då var jag ju en helt annan varelse än nu. Det må Gud i himlen veta! — Ser ni inte sjelf, att jag är förändrad till kropp och själ, att jag lärt mig mycket, som då skulle förefalht mig odrägligt och omöjligt?»

För första gången betraktade han henne åter, lugnt, öppet och allvarhgt. »Ja, Aglaé, det ser jag. Ni har lärt att vara fattig och öfvergifven, men inte alla fattiga och olyckliga menniskor lämpa sig till sjuksköterskor. Det samaritsinne, som fordras i min klinik för att kunna vårda dessa de olyckligaste bland alla sjuklingar^ det har Gud sjelf som en nådegåfva nedlagt i hjärtat, det är medfödt och har utöfvats från barndomen. Den som inte från barndomen bär inom sig barmhertighetens åtrå att hjälpande ställa sig vid sina medmenniskors plågoläger, den som inte från ungdomen känt medlidandets och barmhertighetens heliga låga brinna i hjärtat, den kan aldrig lära sig att blifva en diakonissa i ordets fulla, sanna betydelse. En helig Elisabets kärlek och sjeltTörnekelse kan inte^288

läras som ett handtverk. Det är inte nog med den sjuka kroppens vård och skötsel allena, det fordras af en diakonissa, som skall kunna välsignelserikt verka i min klinik, ej blott skicklighet, utan en full, innerlig hängifvenhet åt det mer än svåra kallet — och ni må ha många företräden och ädla karaktersegen-skaper, Aglae — men till sjuksköterska är ni inte född, det är min åsigt, som inte står till att rubba.»

Hon satt orörlig, stum och blek framför honom. Tårar glänste i ögonfransarna. »Jag har förtjent det», mumlade hon — »ja •— jag har förtjent det.»

Han satte sig återigen bredvid henne och tog med mild hjärtlighet hennes händer mellan sina. »Vi menniskor kunna ju inte vara fullkomhga, kära Aglae, och den som Gud skapat att få en verkningskrets i trefnad och fred, långt borta från sjukrummets sorg och bedröfvelse, den skall vara tacksam för en sådan nåd samt glädja sig deråt.»

Hennes händer lågo slappa i hennes knä, hon såg ut i rymden utan att röra på sig. »Ännu är den inte funnen.»

»Jo, det är den. Om ni verkligen vill vända ryggen åt det glada, lockande teaterlifvet, som nu vinkar er med hela sin tjusning och sina triumfer —• direktören är fast besluten att engagera er efter ert nästa gästspel — då har jag ett anbud att göra er. Jag vet en enkel, anspråkslös husfru, som bhfvit klen på senare tider, och som känner sig ensam och allena, emedan himlen ej skänkt henne någon dotter. Denna goda, innerligt kära och vänliga fru vill ta emot er med öppna armar, om ni vill gå till henne i hennes ensamhet och hålla henne sällskap.»

Aglae tittade upp med glänsande ögon. »Hvem är det?» frågade hon sakta.

Han såg henne nästan bedjande i ögonen. »Min mor, Aglae I»^289

Hon räckte honom hastigt handen, hennes läppar darrade af rörelse, hon log genom tårar. »Det vill jag, Hans, jag vill tjena henne, vill vårda och sköta henne, och med Guds hjälp, skall hon aldrig hehöfva ångra det.D

Ett ljud, snarlikt ett jubelrop, hördes från den ungdomhge professorns läppar. Han tryckte hårdt och innerligt hennes hand, reste sig hastigt och andades djupt. »Gud vare lof, nu har jag er i godt förvar. Hos min mor skall ni hemta er och glömma det förflutna, och. när de sista årens alla intryck äro utplånade, och när det blir för ensamt och långtrådigt på det gamla Moosdorf, då kan jag med tilllijälp af mina många förbindelser nog skaffa er en lämplig plats som husfru eller sällskapsdam i något förnämt hus, hvari-genom ni åter kan införas i de kretsar, der ni är hemma. Ni skall inte alls känna er bunden i Moosdorf, utan betrakta er som barn i huset. Och eftersom det är godt, alt det får växa gräs öfver de sista händelserna, och då ni för öfrigt sjelf behöfver fullkomligt lugn, så kan ni anse er vistelse hos mina föräldrar som ett slags kurort på landet!» Aglaé stirrade orörlig ned framför sig — ett outsägligt smärtsamt drag tycktes darra omkring hennes läppar.

Hon tittade plötsligt upp. »Är det inte mycket svårt att finna sådana der sanna, äkta diakonissor, om hvilka ni nyss talade?»

Hans dröjde ett ögonblick, innan han svarade. »Visserligen» — sade* han allvarligt; »jag har bland många unga och gamla damer, som valt detta kall, blott påträffat en enda, som ingifvit mig den öfverty-gelsen, att det blott felades henne änglavingar för att helt och hållet likna dessa ljusens änglar, som Gud sändt i verlden till en välsignelse för dem, som äro olyckliga och betungade.»

Aglaes hufvud sjönk ännu djupare ned. »Och denna dam arbetar i er klinik?»

»Ja, hon är — Gud vare lof — min modiga, tappra hjälpreda, jag kan gerna säga min högra hand.. Hon förbinder de sår, som jag gör med knifven, hon torkar i outtröttlig barmhertighet de tårar, som flöda så ymnigt under mitt tak. Hennes mjuka hand, hennes barnsligt fromma sinne och hennes stora hjärtegodhet göra henne till en ljusens ängel, som förklarar och helgar vårt dystra, allvarliga hus. O, tro mig, Aglaé — om inte syster Amélie stått vid min sida, så hade jag många gånger tviflat på mig sjelf. Hon har med mild och ändå stark hand hjälpt mig hän öfver mången anfäktelsens och tviflets stund. Hennes öga, som återspeglar helig sanning och gudsfruktan, har varit min goda stjärna, som lyst före mig på forskningens och stridens väg. Och derför vet jag bäst, Aglae, till hvilken välsignelse en sådan qvinna kan blifva, som ända från barndomen egnat sig blott åt nödens och olyckans tjenst.»

En sällsam, nästan innerlig ömhet framklingade ur talarens röst, och Aglae såg upp i hans ansigte. Hans öga strålade af hänförelse, hans läppar logo — tanken på syster Amélie förklarade honom.

Doktor Mandlau stod på tröskeln och påminde, att vagne<n väntade. Ännu en handtryckning, ett hastigt afskedsord, som försäkrade Aglae, att han genast ville skrifva till Moosdorf och anmäla hennes ankomst, och Hans Burkhardt skyndade tillbaka — dit — der en obotligt sjuk längtade efter honom såsom efter den enda, sista räddaren.

— — — var åter tyst omkring Aglae Saint Lormin. Fönstret var stängd t —- solen hade dolt sig bakom moln.

Men Aglae lutade ned ansigtet och gret bittert.

NITTONDE KAPITLET.

Aglaë hade tagit afsked från doktor Mandlau och hans gästfria hus, der hon blifvit upptagen så barmhertigt och offervilligt. En het rodnad uppsteg i hennes kinder, när hon tackade honom. »Ni har härbergerat en tiggerska, herr doktor, och ni visste, att allt hvad ni gjorde för mig var en almosa. Jag är tyvärr inte i den ställningen, att jag redan nu kan visa min erkänsla för all er stora godhet, men jag vill arbeta flitigt för att kunna betala min skuld till er och professor Burkhardt. Haf blott tålamod med mig så länge, och förlåt mig all den möda och det besvär, som jag vållat er.»

Doktor Mandlau hade skämtsamt afböjt hennes tacksägelser. »Det enda mynt, hvarmed ni kunde betala mig,

skulle vara de lagerkransar, som ni skulle skörda här vid ert andra gästspel. Då skulle jag ha den stolta tillfredsställelsen att kunna säga: 'Sen och hören nu sjelfva, godt folk, om jag ej gjort rätt i att rädda en sådan perla, som stormen af er första opposition ämnade nedslunga i djupet?'»

Den unga frun hade vemodigt skakat på hufvudet. »Det kan jag inte, kära doktor — vid Gud — jag *kan* inte. Jag är till mods, som om jag full af blygsel och smärta skulle vilja gömma mig i den aflägsnaste, ensammaste, mörkaste vrå, och då måste jag ställa mig i det bjärtaste ljusskenet, midt framför verlden, hvars nyfikna och medlidsamma blickar skulle döda mig. Sådana qval begär ert goda, medlidsamma hjärta väl ej af mig.»

Mandlau nickade vänligt åt henne, och fru Lissmann omfamnade sitt lilla, kära »sorgebarn» full af uppriktig sorg.» Om ni kanske skulle ångra er, då kan ni när som helst komma tillbaka till oss. Jagförsäkrar er — er nästa debut kommer att bli en triumf för er.»

Hans Burkhardt stod under detta sista anlopp på den unga qvinnans fåfänga tigande bredvid, och hans blick, som hvilade på hennes ansigte, var fortfarande bekymrad, som om han fruktade, att ungdomsvännens mödosamt bergade lefnadsfarkost slutligen ändå skulle lida skeppsbrott i hamnen. Men nej, Aglaës milda, men ändå energiska fasthet lät inte mera rubba sig af några lockelser. När han sedermera satt midt emot henne i kupén, tittade han förstulet på henne öfver sin tidning.

Den sjuka hade repat sig jämförelsevis fort. Kinderna voro åter runda, och hyn, som visserligen ännu var genomskinligt blek, såg dock åter frisk och sammetslik ut som ett hvitt rosenblad. Mest i ögonen fallande var ansigtsuttrycket. Utplånadt och försvunnet var hvarje spår af det trotsiga högmodet, som fordom gjorde det så osympatiskt — ett nästan melankoliskt drag omkring munnen gaf ansigtet ett åldradt och resigneradt uttryck, och de stora, svarta ögonen, som blickade så svårmodigt, hade något djupt gripande i sitt uttryck af rörande ödmjukhet.

Det tycktes Hans, som om Aglaë ännu aldrig varit så vacker som just nu, men millionärskans bild var ännu allt för smärtsamt lefvande i honom, för att han skulle kunnat tro på en fullkomlig karaktersförändring hos den lättsinniga verldsdamen. Och ändå talade allt till Aglaës fördel. Han hade i hemlighet låtit iakttaga henne — han hade pröfvat hennes dygd och ståndaktighet, och det var ett glänsande resultat han uppnått.

Han visste, att han inte behöfde blygas för sin skyddsling, och hans medlidande längtade att göra slut på den eländiga tillvaro, som hennes egensinne och högmod i början framkallat. Det hade varit han, hvars namn och förbön förmått direktör Lissmann att låta^293

den öfvergifna få debutera; det hade varit han, som betalat omkostnaderna för allt. Och ändå visste han, att denna debut endast skulle medföra törnen och inga rosor, emedan Aglaé, enligt hans åsigt, hvarken hade röst eller förmåga att ensam genom sin sång och sin konst vinna verklig framgång. Men hon måste tömma äfven denna sista, bittraste droppen i lidandets kalk, om hon ihållande skulle kunna botas från villfarelsen att anse teaterbanan såsom den enda lyckobringande. Med känslor, som ej stå till att be-skrifva, var Hans vittne till katastrofen. Han sjelf led väl inte mindre än hon, som inför hans ögon måste dö den qvalfullaste moraliska död, utan att han räddande kunde skynda till hennes hjälp.

Blek och orörlig, nedtyngd under bördan af sitt gränslösa elände låg hon framför honom, och ändå tyckte han sig vilja falla på knä och utropa:))Haf tack, barmhertige Gud! Den arma har öfvervunnit detta svåra, nu skall ditt bittra läkemedel nog bringa helsa till kropp och själ!»

Hvilka dagar och nätter af sorger och qval! Han såg henne kämpa med döden, och hans eget hjärta hotade att brista af ångest och förtviflan. Ännu aldrig har väl en menniskohand så troget och modigt fört styret på en lefnadsfarkost, som Hans Burkhardt gjort det. Gud välsignade hans verk och hörde hans bön. Aglae var räddad, men hennes själs läkare kunde ännu inte andas fritt. Reklamen hade nämligen bemäktigat sig hans skyddslings person och höjde henne på sin sköld med alla medel, som kunna göra en teaterhjältinna ryktbar och intressant.

Då lurar ormen ännu en gång mellan törnen och tistlar och slingrar sig upp på den unga qvinnans fåfänga och

lättsinne. Ännu en gång framträder frestelsen till henne, och det är Hans, som sjelf för den till henne, ty för honom är det ej nog, att såret slutit sig, han vill se det läkt ända till grunden. Aglaé^294

vänder ryggen åt all den utlofvade härligbeten, lem-nar verlden och hennes nöjen för att i Moosdorfs ensamhet lydigt böja sig under sin forna arrendatorska. Icke som vicomtessa af Sai7it Lorrain^ inte som ett förnämt främmande, som vill låta vårda och passa sig, öfverskrider hon hans föräldrars tröskel. Hennes energiska vilja bar som första vilkor uppstält, att hon i arrendatorshuset skall få anställning som en underlydande, som hushållerska eller biträde åt husfrun. Man hade gjort henne till viljes och pro fo7mia gått in på hennes begäran, men fru Burkhardt skref till sin son: »Hur skulle jag väl kunna skicka en gref-vinna ut i kök och källare. Var lugn, Hans, hon skall inte behöfva väta ett finger i bushållet. Sörj bara för vackra böcker, som hon kan läsa, och noter till att sjunga och spela, då skall jag nog på lämpligt sätt sysselsätta hennes

Hans sitter försjunken i sorgsna tankar. Det är en så underbar, nästan obegriplig förändring, som försiggått med den unga qvinnan. Hennes ödmjukhet, hennes anspråkslöshet stå i så bjärt motsats till hennes förra karakter, att professorn oupphörhgen åter hemsökes af plågsamma tvifvel, om ett sådant tvärt omslag skall kunna hålla i. Nu, då hon ännu är nedböjd under bördan af sina förfärliga minnen, då hon ännu är sjuk till kropp och själ, är hennes längtan efter ensamhet och anspråkslösa förhållanden naturlig, men när de svunna illusionerna äro glömda, när landt-lifvets stillhet blir långtrådig, och medvetandet att understödjas af Burkhardts återför henne till gamla åsig-ter och vanor — hvad då? Hans hjärta svider vid tanken härpå.

Han följer henne till den stationen, der Aglae måste byta om tåg. Han har redan flere gånger försökt ['att börja ett samtal, men — antingen det nu verkligen , är så, eller det blott är en synvilla af honom — Aglaé tyckes vara sällsamt förändrad. Ett^295

osynligt något står plötsligt emellan dem. Hvad? Har han kanske sårat henne genom sin uppriktigt uttalade mening, att hon inte duger till sjuksköterska? Kanske han varit allt för sträf i sin uppriktighet? Har han kränkt henne genom den dåliga mening han hyser om hennes menniskokärlek, barmhertighet och offervilhg-het? Nej, det märks ingen missbelåtenhet eller sårad fåfänga i hennes väsen — det är väl hennes djupa bedröfvelse, som gör henne tyst — det är väl den nedslående tanken, att hon hädanefter skall vara som en tjenare åt hans mor. Hennes känsliga stolthet förnimmer, att en osynlig skilj o vägg är upprest mellan dem, att han inte mera är blott hennes vän och beskyddare, utan också hennes välgörare och husbonde.

Detta måste nedtrycka hennes själ, ty ombytet, mellan hvad som varit, och det som nu är, är alldeles för genomgående och grymt. Hennes bhck ser ännu ej klart, och hon betraktar sin ställning i arrendators-huset ej som en mild, vänlig sanning, utan som en karikatyr, och med sjelfplågeriets fanatism betonar hon gentemot professorn sin tjenande ställning i hans fädernehus.

Må denna strid helt lugnt rasa ut, med tiden kommer det dunkla att klarna, och öfverdriftens slagg att bortsmältas från den rena sanningens guld.

Hans respekterar den kris, som hennes inre men-niska under denna tid mer än någonsin har att genomgå. Han sitter tigande midt emot henne, tills nödvändigheten tvingar honom att återigen tilltala henne. »Får jag hjälpa er på med kappan, kära Ag-laé? Vi måste stiga om vid nästa station!»

Hon utförde så hastigt, hvad han sade, att han ej fick tid att hjälpa henne.

»Jag hoppas, att det ännu skall lyckas mig att få en bra plats åt er i en damkupé på snälltåget. Jag har tyvärr inte mycken tid, då mitt tåg går inom åtta minuter.»^296

Hon tittade upp förvånad. 5)Kommer ni inte med nriig och hälsar på i MoosdorfPi)

Han skakade på hufvudet med ett vemodigt leende. »För mig är fädernehemmets port tyvärr ännu stängd. Jag har ju redan talat om för er, med hvil-ket offer jag fått köpa mina studier, och äfven om min far nu förlåtit den förlorade sonen, så vet jag ändå, att min far skulle taga emot mig blott på grund af sin kärlek, men ej i den öfvertygelsen, att mitt kall som läkare gör mig lyckligare, än landtbrukarens skulle gjort.»

Aglae tycktes inte förstå honom: »Tviflar han ännu på det? Äfven nu, då ni bhfvit en verldsberömd man? En professor, sorn åtnjuter de högsta ärebetygelser och utmärkelser.»

Han skrattade sakta; det tycktes roa honom: »Glöm inte, att min far hör till den sortens gammalmodiga menniskor, som känna mera fasa för att se sitt namn i tidningarna, än att de betrakta det som en utmärkelse. Min far läste inte blott berömmande ord om mig, utan också det klander, för hvilket jag under mina forskningar i början var utsatt, och då lär han ha slitit sig i håret och utropat: 'Tänker pojken då alldeles förderfva mitt hederliga namn, att han har sådana påhitt, som offentligt göras ned af folk i tidningarna?'»

Ett allvarligt, smärtsamt leende flög öfver den unga qvinnans ansigte. »Men det fruktade han väl inte mera, sedan man gjort " er till yngsta professorn, och sedan hela den lärda verlden med stolthet och glädje erkänt era stora förtjenster?»

»Han sliter sig visserligen inte mera i håret, men han är långt ifrån att anse en sådan ära som någon lycka. Undra inte på det, Aglaé! Far har hela sitt lif blott arbetat för ett enda mål: att genom sina händers flit förtjena pengar åt sig och de sina. Han tänker alltigenom praktiskt och förståndigt, han betrak-^297

tar som ett onyttigt dagdrifveri hvarje verksamhet, som ej belönas med klingande mynt eller en god skörd. I början var ju mitt arbete rikt på ära, men temli-gen fattigt på räntor, ty innan jag fick statsunderstöd, så hade jag stora utgifter att riskera för att kunna inrätta och underhålla min egen klinik. Nu har det visserligen blifvit annorlunda, och jag hoppas med Guds hjälp, att den tiden inte mera är allt för långt borta, då min far kommer att öppna sina dörrar för att full af lycka och glädje hemkalla den bortvisade sonen.» — Han log hksom förklarad, sedan såg han plötsligt allvarligare, med en nästan bönfallande blick på Aglaé: »Ännu en innerlig bön, Aglaé! Gud hjälpe, att jag inte ändå tidigare, än jag tänker, genom en sorglig och tvingande nödvändighet kallas tillbaka till fädernehemmet — jag tänker nämhgen på min mors sjukdom, som möjligtvis redan nu långsamt förberedes. Men hon tyckes frukta att genom skriftlig klagan uppväcka , farhågor hos mig och förtiger hårdnackadt i sina bref, hur det står till med henne. Jag tänker nu föra er till Moosdorf, kära Aglae, som mors trogna skyddsängel, och ber innerligt, att ni noggrant underrättar mig om, hur det står till med hennes helsa. Jag har skrifvit upp några frågor åt er, enligt hvilka ni skall söka utforska henne. Om svaren äro oroväckande, så skickar jag genast min underläkare, som i nödfall kommer att framtvinga visshet.»

En ihållande hvisslig förkunnade stationens närhet, der Hans måste ta afsked. Han steg hastigt upp och tog sina saker. Sedan räckte han hjärtligt handen åt Aglaé. »Ni svarar mig inte, kära vän, men era ögon glänsa så vältahgt, att jag i dem kan läsa, att ni kommer att vara en trogen bundsförvandt i min sorg. Jag är obeskrifligt tacksam mot er! — Om jag inte kunnat föra er till Moosdorf, så skulle jag som en kär förtrogen skickat dit min präktiga Amélie, ehuru jag just nu smärtsamt skulle saknat^298

henne. Men det är bättre så, och jag är innerhgt lyckhg öfver denna lösning. Med Guds hjälp, så beror mors lidande mera på inbillning än på verklighet, ty sedan hon sett min mormor borttyna, har hon den lixa idén, att hon sjelf en gång måste dö af denna ärfda sjukdom. Det är redan många år sedan dess, och jag hoppas, att beskrifningen på hennes tillstånd mera beror på hennes fantasi, som ännu är inverkad af minnet af det, som då hände! — Vi äro vid målet! Gud vare med er, kära Aglae! Måtte himlens rikaste välsignelse med er hålla sitt intåg i Moosdorf, och måtte ni känna er så väl och lycklig i mitt fädernehem, som jag af hela mitt hjärta önskar. Ni är väl god och lemnar brefven samt framför muntligt tusen innerliga helsningar! — Alla mina tankar följa er, och ni kan inte tro en sådan hemlängtan jag, stora barn, har! Hvad skulle jag inte vilja ge, om jag finge följa er!» — Han for hastigt med handen öfver panna och ögon, sedan lyfte han hufvudet med sitt gamla, glada leende och öppnade kupédörren. »Tumma med mig, Aglae, att det snart växer gyllene frukter på Äskulap-stafven, så att vi glada och lyckliga kunna se hvarandra åter.»

Hon nickade och tryckte stum hans hand. Förut hade hon en gång lett, nu glänste åter tårar i hennes blick, och det föreföll honom, som om hennes smärta gestalt aldrig stått så trött och hjälplös framför honom som nu.

Bekymrad såg han den förändring hennes ansigte undergått: »Resan har ansträngt er för mycket, Aglae. Vore det

inte bättre, att jag följde er till vår station?»

Hon skakade förskräckt på hufvudet och reste sig energiskt. »Jag mår alldeles bra, Hans. Tusen tack för er stora, stora godhet, och det är blott en önskan jag har, att Gud ville tillåta mig att en gång i lifvet kunna betala er min stora skuld.»^299

Den gamla vägen! — Fordom hade herrskapsekipaget stått beredd för att på elastiska atlasdynor upptaga millionärens dotter. Det eleganta ekipaget ilade fram på landsvägen, så att stickor och strån flögo. Och Aglaé lutade uttråkad tillbaka hufvudet och gäspade vid tanken på den åtta veckors landtliga enslighet, hvartill kommerserådet dömde sig och sin familj, emedan det var förnämt att på sitt eget gods tillbringa den delen af sommaren, som andra tillbringa i badorter.

Allting lika som fordom! Skogen, fältet, den vida, drömmande heden — byar och gårdar — allting oför-ändradt, blott hon, som fordom rådde om allt, så långt ögat kunde nå, hon har blifvit en helt annan — till det yttre och till det inre.

Aglaes hjärta sammankrympes vid anblicken af det gamla hemmet, till hvars tröskel hon återkommer som tiggerska. Hon har darrat för detta återseende och vetat, att det ännu en gång skulle kosta henne hårda själsstrider och heta tårar att så djupt nödgas ödmjuka sitt stolta hjärta och blifva tjenarinna, der hon fordom befalt som herskarinna.

Fins det väl en bittrare förödmjukelse för henne än att i sin djupa förnedring nu behöfva visa sig för de menniskor, som en gång sett henne i lyckans solglans? Fins det en större skam för slottsfrun än att som tjenare träda öfver arrendatorshusets tröskel, i medvetandet att hon skall äta nådebröd hos sina förra underlydande? Hon biter samman tänderna i qval-full ångest vid tanken, att hon måste gå förbi slottet, som en gång var hennes, att det ej längre fins plats för henne på det ställe, der man fordom darrat för hennes minsta nyck. Så pigorna och drängarna skola närma sig hvarandra och med skadegladt grin betrakta grefvinnans eländiga intåg i tjenstehuset.

Tårar strömma ur Aglaes ögon. Ännu en gång reser sig hennes hjärta vildt med den sårade stolt-^300

hetens förtviflan. Hon lutar sig tillbaka i den enkla lilla vagnen och beder som i vansinne: »Krossa och tillintetgör mig, Gud! Gif mig döden och befria mig från denna förnedring!»

Vinden susar genom granskogen som en vredgad röst — det brusar och susar i grenarna som en svallande flod. Aglaé ryser af köld. Hamnbryggan i snöstormen uppdyker åter inför hennes inre öga, hon står der igen och stirrar ned i de hemska vågorna och har inte mod att störta sig dit ner. Och då var hon ändå tusen gånger olyckligare och eländigare än nu, då Guds barmhertighet återfört henne till hemmet, till en familj, der moderlig kärlek och barmhertighet helsa henne välkommen som dotter.

Trotsiga, högmodiga, otacksamma hjärta — kan du ännu alltjämt inte böja dig under en straffdom, som så rättvist och välförtjent träffat den skyldiga? Aglae vrider sina händer med ett sakta stönande och pressar dem mot det nedlutade ansigtet. Hon skördar, hvad hon sått. I syndigt högmod och lättsinne har hon blott längtat och sträfvat efter att svinga sig upp öfver sina medmenniskor för att nå en höjd, hvar-ifrån hennes stolthet föraktligt kunde se ned på de andra, der hon kunde sätta foten på sina fängslade slafvars nackar och i hjärtlös triumf kunde säga: »Jag är herskarinna — kuschen vanmäktiga under min knutpiska.» Och hon satte allt på detta enda höga nummer. Hon vann också — allt hvad hon begärde, en grefvekrona, som bländade ögonen, och som gaf henne titlar och ära. Men det var en bedräglig villa, och kronan, som skulle smycka hennes stolta hufvud, nedtryckte henne med centnertyngd så djupt i stoftet, att all verldens härlighet krossades under hennes fötter.

Hon är lik den otrogne gårdsfogden, som Gud fordrade räkenskap af, för att han inte brukat sina pund, utan offrat dem åt falska gudar. Det fans väl^301

inte ett öre af alla hennes millioner, som hon någonsin gifvit ut i Guds sinne. Der fans inte en dag i hennes af prakt och glans uppfylda lif, inte en timme, inte en minut, som Guds änglar hade kunnat räkna hennes själ till godo. Hon hade varit ett verldens barn, hade blott lefvat för verlden och hennes stolta nöjen, och derför tillslöt

himlen sina portar för henne och tog ifrån henne pundet, som hon ej visat sig vara värdig att förvalta.

Med händerna knäpta i knäet, det bleka ansig-tet djupt nedböjdt, sitter den unga qvinnan orörlig, försjunken i tankar. Vinden susar saktare i de knoppande grenarna, såsom serafvingar^ hvilka skyddande omsluta en själ, när satan och frestaren utlägga sina snaror. Den sista striden är utkämpad. En mild, ödmjuk glädje glänser i de tårfylda ögonen. »Och förlåt oss våra skulder», bönfaller blicken, som likt ett vilset barn söker himlen.

Moosdorf! Der höjer sig tornet öfver granarna i parken, der helsa de röda tegeltaken den hemåtvän-dande.

Hästen skyndar glädtigt på sitt lopp, ty solen är nära att gå ned, och i stallet vinkar den fulla krub-ban. Kusken, den långe, linhårige äldste af koher-darna, som Aglae blott dunkelt kan påminna sig, smäller stolt med piskan, och Moppel, den svarte spetsen, störtar fram emot vagnen under högljudda glädjeskall.

Här går vägen till ekonomigården, som i söder begränsar arrendatorshuset, åt höger, och Aglaé lutar sig förvånad fram, emedan den unge kusken i skarpt traf kör rakt fram till slottet. Har Burkhardts kanske flyttat dit? Omöjligt! Den gamle sköter ju sjelf godset, och den praktiske, verksamme landtbrukaren är ju oumbärlig på gården. Hyser kusken kanske den falska föreställningen, att hans forna herskarinna måste stiga af vid slottet? Hon vill underrätta honom om hans misstag och reser sig upp i vagnen,^302

men då synes redan slottsfronten och två gestalter, som skynda ned för trappan. Ännu några steg springer fuxen, och sedan gnissla hjulen på sanden framför portalen.

I en präktig svart sidenklädning, med en fm hvit spetsmössa, alldeles som förr, står fru Burkhardt der för att högtidligt taga emot henne, vid hennes sida mannens höga, kraftiga gestalt i söndagsrock och hvit halsduk. Han gör samma tafatta bugning som fordom och öppnar långsamt vagnsdörren. »Gud vare med er, kära fru grefvinna! Må himlen välsigna er återkomst till det gamla hemmet!» Och han tar hennes händer och trycker dem nästan krampaktigt — hans fylhga röst darrar af sinnesrörelse. »O, herr Burkhardt, käre, gode herr Burkhardt!» frampressar Aglae snyftande af rörelse och låter hjälpa sig ur vagnen samt klänger sig fast vid hans hårda arbetshänder, som om de voro hennes enda återstående stöd i hfvet.

»Kära fru grefvinna — ack, min Gud, jag är så glad och lugn att ändtligen ha er här ute hos oss», säger fru Burkhardt, nigande med en viss förlägenhet, utan att rätt veta, om hon törs våga bjuda henne handen först, såsom hennes rättframme man gjort. Då vändes det bleka, i tårar badande ansigtet emot henne. I våldsam sinnesrörelse shngrar Aglaé armarna om den gamla fruns hals och trycker sitt hufvud högt gråtande mot hennes bröst. »Gud välsigne er för er barmhertighet. Ack, ni vet inte, hvilken stor, stor väl-gerning ni bevisar mig.» Fru Greta blir i första ögon-bhcket helt bestört, men sedan flödar hennes hjärta öfver af medlidande och ömhet. Hon ser inte mera grefvinnan, utan den stackars hjälplösa, öfvergifna, som af det djupaste elände föres till henne som dotter. Hon lutar sig fram full af ömhet och kysser den tärda kinden. »Jag vill hålla af er mycket, mycket, fru grefvinna, och hoppas med Guds hjälp, att ni skall komma att af hjärtat trifvas och känna er lycklig hos oss.»^303

Aglae ser upp, hennes läppar darra af djup smärta. »O, kalla mig inte fru grefvinnax), ber hon sakta, »låt mig vara Aglae, er Aglaé, som ju kommit för att tjena och lyda er, och som har afskuddat allt, som påminner om den forna härligheten. 'Aglae!' Inte mer och inte mindre! Ni vill ju?»

Hon räckte händerna åt det gamla paret, och fader Burkhardt andades djupt och nickade hjärtligt åt henne.))Så skall det vara», ropade han hurtigt, »den lilla Aglaé har jag inneslutit i mitt hjärta, inte fru vicomtessan. Om ni således tillåter, så skall jag göra det helt kort och godt med tituleringen.»

»Mitt stackars, kära barn», suckade fru Greta vemodigt, »Gud gifve, att ni inte måtte sakna något från den gamla tiden hos oss.»

»Visst inte, mor lilla. Vi ska göra det så tref-ligt för vår kära skyddsling, som vi någonsin förmå, och dertill fordras framför allt, att rekonvalescenten kommer under tak samt i lugn och ro. Framåt godt folk! Tag ner kofferten och bär upp den i fru gref-vinnans rum. Sedan kan ni lägga er en stund, och om ni känner er nog bra, så kom ned till oss i arrendegården och ät qvällsvard.»

»Nej, nej, gubbe lilla. Jag har redan sörjt för alltsammans, den skickas hit. Fru gre . . . vår kära Aglae skall vara fullkomligt ogenerad och först få hvila ut från resan, det har Hans bestämt.»

Aglae rörde sig inte ur fläcken. »Ni bo ännu i arrendatorshuset? Och jag skall stanna här i slottet?»

»Ja visst, ja visst! I era gamla rum, som äro alldeles oförändrade. Ni behöfver inte vara rädd, hushållerskan ligger i närheten, och på nedra botten, direkt under er, bor inspektören med sin familj. Ni behöfver bara knacka, om ni vill någonting.»

En darrning flög genom den unga qvinnans lemmar. »Fins då i arrendatorshuset inte den minsta lilla plats för mig?»^304

Fru Burkhardt gnuggade händerna förlägen. »Men kära Aglae, ni kan väl omöjligt bo i arrendatorshuset — i vårt fattiga gästrum?»

Aglaé fattade upprörd den talandes händer. »Fru Burkhardt, jag har under de kallaste vintermånaderna bott i ett vindsrum, jag har frusit, hungrat och törstat samt har inte haft så mycket, att jag kunnat tända på ett ljus åt mig, och då skulle jag inte kunna bo i arrendatorshuset? Jag ber, jag bönfaller, tag mig med under ert tak!»

Hon hade talat med sakta, darrande röst, hennes af sorgen böjda gestalt stod i för skarp motsats till de prunkande gemak, som hon en gång som millionär-ska bebott.

Fru Greta slingrade djupt skakad sin arm omkring henne: »Kom, stackars älskade barn», mumlade hon. »Ju närmare jag har er vid mitt hjärta, ju kärare för mig.»

Fader Burkhardt hade vändt sig bort; der fans visst något mycket intressant att skåda i parken, han strök med handen öfver ögonen och stirrade rakt framför sig. Sedan vände han sig mot slottet och gaf i stället befallning om, alt kofferten skulle föras till arrendatorshuset.

De båda qvinnorna stego långsamt upp för den smala trätrappan, som förde till det i gafveln liggande gästrummet.

»Det är nog allt i ordning, men det är inte alls hemtrefligt nu och inte ordnadt för att ta emot ett så kärt främmande», ursäktade sig den gamla frun, »och när ni har tittat på rummet och tror er kunna trifvas der, kära Aglaé, så kom sedan först ned i hvardagsrummet och drick en kopp kaffe. Under tiden kunna flickorna lägga lakan på sängen, ta' in vatten och elda litet. Det ligger visserligen åt solen, men hvarje rum, som står länge obebodt, blir kallt och otrefligt.»^305

Hur mycket än Aglae försäkrade, att hon mycket väl kunde göra allting sjelf, så tillbakavisade fru Burk-hardt dock nästan förskräckt hvarje motsägelse och slog ihop händerna öfver hufvudet vid tanken, att hennes lilla prinsessa, som hon blott kände som millionärens dotter, skulle uträtta arbeten, som tillkommo den lägsta tjenarinnan.

Den unga frun såg henne allvarligt i ögonen. 5>Men, kära fru Burkhardt, glömmer ni då alldeles, att jag blott på det vilkoret mottog ert barmhertiga anbud att få hjälpa er med alla era hushga arbeten? Jag kommer att mycket energiskt hålla på denna fordran och hoppas att snart kunna öfvertyga er om, att det är mitt fulla allvar att samvetsgrant uppfylla mina åhgganden i detta hus.»

Fru Burkhardt log och nickade hastigt: »Ja visst, min tappra lilla vän, det skall ni också. Blott under de första veckorna måste ni ännu betrakta er som vår gäst och rekonvalescent, tills rosorna åter framkomma på era kinder. Så har min Hans befalt, och allt, hvad pojken säger, är som ett evangelium för hans gamla mor!»

Lampan brann på det stora, runda bordet i hvar-dagsrummet. Det var varmt och hemtrefligt och godt i denna enkla omgifning, som låg så fjärran från verldshfvets vimmel. Klockan pickade och slog med dämpade slag, bakom den höga murgrönsväggen vid fönstret sofvo två tofslärkor och en steglitsa i en träbur. Man hade hittat dem i djupa snön, hälft ihjäl-hungrade, och de hade åtnjutit gästfrihet till vårens ankomst. I den höga gammalmodiga länstolen satt husets herre och hvilade sig från dagens mödor, hans trogna maka satt bredvid

honom i ett hörn af den storblommiga soffan, i hvars andra hörn Aglae satt med en kudde bakom ryggen.

Komedi! ^^^306

De båda gamla höllo för första gången på lång lid händerna sysslolösa i knäet. Man hade så mycket att fråga och höra, som intresserade och sysselsatte dem i hög grad, så att hvarje annan tanke trängdes tillbaka. Den stackars, lilla Aglaes sorgliga historia, den forna bortskämda prinsessans lidanden skar dem i hjärtat, och öfver fru Gretas kinder runno ofta bittra tårar, när hon med förskräckta ögon stirrade på den berättandes läppar, som om hon inte kunde fatta så mycket elände. Men när Aglae berättade, hur Hans varit hennes räddare i nöden, när hon med glödande kinder skildrade, hvad allt han gjort för henne, då knäpte den gamla frun sina händer med ett sällt leende och mumlade:))Ja, min präktiga Hans, han kom just i rätt tid!»

Men fader Burkhardt sade sakta brummande: »Dårskaper, Aglae, det der är ingenting alls att prisa och berömma. Pojken har helt enkelt gjort sin pligt. Sitt goda, trogna hjärta har han ärft af min gumma, och af mig har han, med Guds hjälp, den redliga viljan att alltid handla efter sitt samvete! — Och . . . ja, det der tjurhufvudefc har han också af mig — det hade jag så när glömt, hate sant, mor lilla? Det har du haft mycket besvär med hos oss båda karlar!»

Hon tog ömt hans hand: »Ja, ja, far, tala genast om för Aglae, hur svårt hon kommer att ha det med dig», sade hon skämtande. »Isynnerhet då hon berömmer din son, då stryker hon öfver brumbjörnen mot luggen.»

Den gamle myste och nickade ät den unga frun: »Jag måste bara hålla jämvigten, Greta, jag är rädd, att om din kelgris nu höjes till skyarna till och med af Aglae, att jag då blir alldeles glömd här nere på jorden, ställes undan i en vrå och på sin höjd

dammas en gång hvar åttonde dag.»--Han blef

åter allvarsam, lutade fram hufvudet med det yfviga gråa håret och frågade utan att se på Aglae: »Om^307

således rnin Hans var den ende, som åtog sig er, då har väl han . . . han . . . den der usla fransmannen inte alls låtit höra af sig rneraPJi)

Hon skakade på hufvudet med sammanbitna tänder: 5>Nej, han är försvunnen.»

))Ar ni lagligen skild?»

»Ja visst. Sedan två år tillbaka. Vid den tiden lick jag underrättelsen, att vicomten rest till Kalifornien för att försöka sin lycka i guld minorna, men min advokat påstod sedermera, att han under antaget namn lefde i Monte Carlo och der spelte bort resten af sin ärfda förmögenhet.»

»Nemesis kommer nog att nå honom. Men...» Burkhardt stannade och for med fingrarna genom håret. Aglae såg på honom frågande. Då fortsatte han: »Men er herr far . . . har han aldrig låtit sitt enda barn få någon underrättelse från sig?»

Tårar strömmade ur i\glaes ögon. Hon slog händerna för ansigtet och nedböjde stum hufvudet mot bröstet.

»Då står ni således alldeles ensam och obemedlad i verlden, och de som enligt naturens ordning ha anspråk på er, ha afsagt sig hvarje rättighet?»

Hon nickade: »Alldeles ensam och öfvergifven», hviskade hon, »om jag inte kan få en tillflykt här hos er och vara er till någon nytta, så måste jag svälta ihjäl.»

Den gamle mannen steg upp och framträdde till den gråtande. Han tog hennes hand och lade den högtidhgt i sin hustrus: »Du har ju alltid önskat dig en dotter, Greta. Här har himlen skänkt oss en, och då hennes egen far trolöst öfvergifvit henne, så tror jag, att vi ha rättighet att efterträda honom. Om ni vill hålla af oss gamla, enkla menniskor, Aglaé, då skola äfven vi älska er som vårt eget barn.» Han talade kort och enkelt, lade handen liksom välsignande på hennes hufvud, som darrande och upprördt lutade^308

sig mot hans bröst, vände sig om och gick med tunga steg ut genom dörren.

— — — Aglae hade gråtit sig trött. Hennes händer höllo fortfarande hårdt i den kära, gamla moderns. Denna satt bredvid hennes säng, talade sakta och ömt som till ett litet barn, lade i ordning kuddarna och strök smekande öfver den upprörda unga qvin-nans heta kinder. Så hade ingen förut varit mot den stackars öfvergifna. En obeskriflig känsla af lycka kom öfver henne. Hon var hemma — hon hade funnit en mor. Nu kunde hon sofva. Fru Greta lutade sig ned och lyssnade till hennes andedrag, som småningom blefvo allt lugnare. Sedan knäpte hon med ett för-klaradt leende sina händer till bön. Hennes varmaste önskan på jorden var uppfyld. Hon hade fått en dotter. — Sakta släckte hon ljuset och gick in i nästa rum. En ljuflig dröm föresväfvade henne, fastän hon var vaken; hur lugnt skulle hon inte kunna sofva nu!

TJUGONDE KAPITLET.

Sällsamt! — ännu aldrig hade solen skinit så strålande klar och varm ned på Moosdorf, ännu aldrig hade våren utvecklat en så yppig blomsterprakt, som detta år. Fader Burkhardt stod på husets tröskel med pipan mellan tänderna, händerna i fickorna på den mörkgråa vadmalsjackan och såg med glänsande ögon efter sin älskling, Aglae. Mysande nickade han för sig sjelf och följde med bHcken den nätta, smärta gestalten, som midt i klaraste solskenet gick med lätta steg öfver gården. ^308

sig mot hans bröst, vände sig om och gick med tunga steg ut genom dörren.

— — — Aglae hade gråtit sig trött. Hennes händer höllo fortfarande hårdt i den kära, gamla moderns. Denna satt bredvid hennes säng, talade sakta och ömt som till ett litet barn, lade i ordning kuddarna och strök smekande öfver den upprörda unga qvin-nans heta kinder. Så hade ingen förut varit mot den stackars öfvergifna. En obeskriflig känsla af lycka kom öfver henne. Hon var hemma — hon hade funnit en mor. Nu kunde hon sofva. Fru Greta lutade sig ned och lyssnade till hennes andedrag, som småningom blefvo allt lugnare. Sedan knäpte hon med ett för-klaradt leende sina händer till bön. Hennes varmaste önskan på jorden var uppfyld. Hon hade fått en dotter. — Sakta släckte hon ljuset och gick in i nästa rum. En ljuflig dröm föresväfvade henne, fastän hon var vaken; hur lugnt skulle hon inte kunna sofva nu!

TJUGONDE KAPITLET.

Sällsamt! — ännu aldrig hade solen skinit så strålande klar och varm ned på Moosdorf, ännu aldrig hade våren utvecklat en så yppig blomsterprakt, som detta år. Fader Burkhardt stod på husets tröskel med pipan mellan tänderna, händerna i fickorna på den mörkgråa vadmalsjackan och såg med glänsande ögon efter sin älskling, Aglae. Mysande nickade han för sig sjelf och följde med bHcken den nätta, smärta gestalten, som midt i klaraste solskenet gick med lätta steg öfver gården.^309

Vicomtessan af Saint Lorrain var klädd i en enkel, ljus kattxinklädning med ett stort, hvitt förkläde öfver. Ren och proper, prydlig och fm i all sin enkelhet, såg den unga frun så täck ut som den bukett halfutspruckna hagtornsblommor, som smyckade hennes bröst. Sjukdomen var öfverstånden och hade inte qvarlemnat några spår i det unga ansigtet, som skärare än någonsin, med sammetslena kinder, log mot verlden. Det enkelt kammade håret gaf ett nästan barnsligt uttryck åt ansigtet; klara och förnöjda, tacksamma och vänliga blickade de mörka ögonen, och den myckna rörelsen och arbetet i friska luften, den kraftiga maten och det fredhga lugn, i hvilket hon lefvat, hade gjort hennes späda kropp kraftig och rund.

Med stora mjölkbunkar på båda armarna gick Aglaé till mejerikällaren — och fader Burkhardt vände sig mot sin hustru, som nalkades, lade i öfversvallande ömhet sin arm omkring henne och visade med en rörelse af hufvudet bort mot Aglae.

»Alldeles som du, Greta, då jag för fyrtio år sedan första gången såg dig som hushållerska i Gross-Rauwitsch. Om den der lilla varelsen der borta blott vore ett hälft hufvud längre och hade en något gröfre och kraftigare figur, då kunde vi inbilla oss, mor, att det vore vårt eget kött och blod.»

Den gamla frun nickade med glänsande ögon. »Se bara, så hon arbetar och tar i. För en timme sedan har hon med egna händer varit och gräft i trädgården — och nu är hon åter före mig i mjölkkällaren. Gud i himlen, hur hade jag väl kunnat drömma mig något sådant. Jag väntade att få hit en förnäm, högmodig grefvinna, och Gud har i

stället skickat mig den flitigaste och anspråkslösaste varelse, som verkligen är ett riktigt stöd för mig och en dugtig hjälpreda. —» Hon satte sig ned helt uttröttad, hennes låga, hesa röst nekade åter att göra tjenst,^310

såsom redan ofta förut på sista tiden, och fru Greta lade händerna mot bröstet och halsen, som om hon der kände en häftig smärta.

»Ja, det är verkligen ett underverk», sade ar-rendatorn eftertänksamt nickande, »och så besynnerligt, att man så fort kan vänja sig vid en sådan liten kär varelse. Jag skulle aldrig mera vilja ge ifrån mig Aglae — och om jag tänker mig, att en af de der dumma karlarna — tvillingarna på Adlerhof skulle kastat ett öga på henne — då . . . åh, Greta — jag tror jag skulle kunna slå till med båda näfvarna!» — Han såg mäkta förgrymmad ut, och han reste nästan hotande sin kraftfulla gestalt.

))De från Adlerhof? — Bryggarna ... de skulle ha vår lilla prinsessa?» — Fru Greta såg helt förskrämd ut, sedan skrattade hon sakta: »Dumheter. Båda två äro löjliga och otrefliga i hennes ögon.

Burkhardt skakade på det gråa hufvudet med dystert rynkad panna: »De ha pengar, och Aglae är utfattig. Mången flicka har redan kastat bort sig sjelf för att slippa svälta ihjäl.»

»Men far! Dertill äro ju vi der. Aglae har det ju bra hos oss.»

Han skakade vredgad på träbänkens ryggstöd.

»Vi äro gammalt folk, plötsligt kan allt bli annorlunda, och om vi tillsluta våra ögon, hvem sörjer då för henne? — Hä?»

»Nåväl, om så är Guds vilja, så gör Hans det, far.»

»Hans! — Haha! — Den giftblandaren sitter tjugu mil härifrån och har inte en gång en aning om, hvilken praktq vinna, som han här ...» han afbröt kort och häftigt, satte på sig filthatten och sade med bort-vändt ansigte, i nästan barsk ton: »Sätt dig, Greta, och skrif till pojken, att han genast skall komma hit — säg, att jag, far, har befalt det. Der har man en son, som är doktor, och du går redan ett hälft år här och plågar dig med din hesa hals och drn^311

bröstvärk — han skall komma hit och sätta blodiglar på dig eller göra något annat, som hjälper. Har du förstått?»

Ett sällsamt, strålande leende förklarade den gamla qvinnans drag, men hon tvang sig att sätta på sig en likgiltig min och ryckte på axlarna. »För min sknll behöfver han inte komma på länge än. Min förkylning ger sig nog af det vackra vädret, utan all medicin.»

Burkhardt flyttade hatten energiskt från venstra örat till det högra . . . »Nåväl — då skall han komma hit för min skull! Jag har hosta! Jag har magplågor — jag lider af sömnlöshet —»

»Men far, hlla!»

»Af sömnlöshet, säger jag!» brummade gubben. »Du tror väl, att jag alltid sofver, när jag snarkar? Prat! Jag är mycket sjuk! Skrif det till pojken — men genast! — Ty . . . jag slår vad, att de der lymlarna, tvillingarna, redan nästa söndag äro här igen!» Fru Greta log mycket illmarigt: »Men gubben hlla — hvad ha våil tvilhngarna från Adlerhof att göra med din sjukdom?»

Han tog hastigt pipan och lade den på fönsterbrädet. »Dumheter!» mumlade han, »ingenting alls ha de att göra med den. — Sedan far jag in till sta'n, tills dess måste brefvet vara färdigt!»

Han gick med jättesteg derifrån, men fru Greta knäpte händerna i knäet och log under tårar: »Han kallar Hans tillbaka! — Det är för Aglaes skull! — Du gode Gud — han kallar sjelf hem honom!»

Vicomtessan af Saint Lorrain stod i mjölkkällaren och skummade mjölkbunkarna; bredvid henne gick en jungfru, som bar filmjölken till de stora bunkarna, der den sedermera togs, allteftersom den behöfdes i hushållet. På ena sidan sutto två flickor, som skurade de blanka stålbanden på de stora träbunkarna. I nästa rum kär-^312

nades smör, ocli muntra ord och glädtigt skratt hördes både här och der,

»Lisa! Har du redan berättat för hennes nåd, att de i går vid majfesten i Pvomstetten allesammans fallit ner med spången och fastnat i dyn ända upp till halsen?»

Det hade Lisa ännu inte talat om, men tog igen skadan under allmänt jubel, och Aglae skrattade med samt frågade efter den ena och den andra och umgicks förtroligt och muntert med de underlydande, utan att derför vara sysslolös eller på minsta sätt förlora något af sin värdighet. Man respekterade henne lika mycket som man älskade och vördade henne samt beundrade den ödmjuka flit, hvarmed den unga frun åtog sig till och med de lägsta sysslor. Der fans ingen på arrendegården, som inte gerna ödmjukt tog af sig hatten för »unga hennes nåd», och öfverallt, der Aglae arbetade och tog i med friskt mod, der blef det en hederssak att följa grefvinnan och inte låta öf-verflygla sig af henne. Genom sitt energiska, men ändå så goda och vänliga sätt, eröfrade hon deras hjärtan med storm, i synnerhet som man inte hade väntat sig detta af kommerserådets dotter.

Aglae kände sig outsägligt lycklig och glad i denna verksamhet, som i början varit henne så tung, att hon trott sig skola duka under för det ovana arbetet. Hvilken sjelfbeherskning hade det ej i början kostat henne att vänja sig att stiga upp tidigt om morgnarna. Hvilken plåga att behöfva stå i det heta köket, hvilken uppmärksamhet och påpasslighet erfordrades ej för att kunna vara till en riktig hjälp för husfrun. Mången brännblåsa och skråma hade den forna millionärskans fma händer fått betala som lärpengar, men hennes starka vilja och hennes tacksamma hjärta hade hjälpt henne att öfvervinna hindren på sin väg, och det fans ingen sällare känsla för Aglae än att se sin fostermors förtjusta ögon, än att höra fader Burk-hardts fryntliga beröm.^313

Hvilken stolt glädje, då husets stränge herre gaf den oväntade tillåtelsen, att den unga frun finge koka hans morgonkaffe och lemna honom den »heliga» kejsarkoppen.

Nu kunde fru Greta få hgga litet längre om morgnarna, hvilket hon märkvärdigt nog tycktes göra gerna. iVglae iakttog med ständigt växande bekymmer, hur svag och bräcklig den gamla frun dag från dag blef, hur hvarje trappsteg, hvarje arbete ansträngde henne öfver höfvan. Hon hade länge tvekat att underrätta Hans om detta, ty hon plågades af en oförklarlig känsla vid tanken, att syster Amélie då skulle komma till Moosdorf för att iakttaga patienten.

Hon visste inte sjelf, hvarför hennes hjärta i lidelsefull smärta sammankrympte vid tanken på barm-hertighetssystern, hvarför tårar strömmade ur hennes ögon, som om hon skulle gråta sig till döds. Hon tog ändtligen mod till sig och skref till Hans, men fick intet svar, och då hon andra gången skref, fick hon inte heller något svar. Hvad kunde väl orsaken vara? Adressen var riktig, och Aglaé hade sjelf gifvit brefven åt mjölkpojken, för att han skulle lemna dem i staden, ty Hans ville ej, att far eller mor skulle veta af dessa underrättelser, för att underläkaren eller syster Amélie skulle kunna utan misstankar mottagas af fru Burkhardt. Full af bekymmer och oro väntade Aglaé dagligen på något svar från professorn — men tiden gick, våren framskred allt mer, och då sommarens första rosor slagit ut, då var den gamla frun redan så hes och svag, att Aglae tog mod till sig och bad fader Burkhardt, att han skulle underrätta sin son om moderns dåliga helsotillstånd. Han tittade på henne förvånad, blef fundersam och nickade. »Ja, ja, det vore nog bra, om pojken kom hit en gång! — Men . . . det är en egen sak med det der . . . Jag har förbjudit honom att komma hit, tills han förtjenat bra med pengar och blifvit någonting ordentligt, och hvarken det ena eller det andra har inträffat ännu.»^814

»Men pappa Burkhardt — han är ju vår ryktbaraste vetenskapsman samt berömd och hyllad af hela verlden. Kan en man väl ha en mera framstående ställning än han, som är en räddare för tusentals hopplösa sjukHngar, och hvars namn nämnes i hela tyska riket med största kärlek, vördnad och tacksamhet?»

Den gamle mannen gräfde med fingrarna i det gråa lockiga håret och rynkade på näsan. »Det är ju godt och väl allt det der, kära Aglaé, men se — jag är en underlig kurre, och har hela mitt lif inte satt stort värde på qvacksalvarna. Jag har alltid menat, att verlden också kunde existera utan dem. I mitt hus har ju, Gud ske lof, ingen varit sjuk, och jag kan inte riktigt fatta det, när folk säger, att de af lycka och tacksamhet skulle vilja kasta sig till läkarens fötter, när han kurerat någon kär anförvandt. Jag förstår det helt enkelt inte. Och dessutom är och förblir det ändå en brödlös konst. Om Hans verkligen redan hade förtjent något och gjort besparingar, då hade

han väl någon gång skickat hem några hundra 'Thaler' för att visa dem och dermed öppna porten för sig. Men det har ingenting kommit, och pojken har arbetat nu i tolf år, blott för att de någon gång skulle skrifva i tidningen om honom för att berömma eller nedsabla honom — alldeles som det faller sig. Men det gör detsamma! Han skall få komma igen, och Greta skall skrifva det till honom, inte jag. Ett galet egensinne det der. Om pojken hade lärt någonting ordentligt på landtbruksskolan, då skulle han nu vara en sjelfständig man och kunna försörja hustru och barn samt kunde vara en glädje och ett stöd för mig i dessa besvärliga tider, för hvilka jag börjar att bli alldeles för gammal.» Han gjorde en häftig gest och strök sig öfver pannan, som om han ville utplåna sådana tankar. Aglaé smög sig ömt intill honom och tittade honom nästan skälmaktigt i ögonen.^315

»Och om Hans kommer — äfven utan hundra 'Thaler', pappa Burkhardt, och gör fru Greta frisk — är han er inte tusen gånger kärare då, än om han hemförde säckar med guld?» Han strök leende öfver hennes hår. »Så sjuk är inte Greta. Dumheter! Det är bara inbillning! Men det oaktadt skall Hans bU mottagen med glädje, t}^ han har gifvit oss mera än guld, en präktig liten dotter, som blifvit solskenet för vår ålderdom!»

Det var den första artighet, som arrendatorn sagt i sitt Kf, och det föreföll honom sjelf så löjligt, att han leende tog hatten och slog till Moppe, som skällande sprang omkring honom. Hans ansigte strålade af belåtenhet, och han gick mot dörren.

»Men ett dumhufvud är han ändå!» envisades han ännu på tröskeln.

Vid Moosdorfs försäljning hade några delar blifvit afskilda, och en utgård med spritbränneri, »Adler-hof», hade blifvit köpt af enkefru Grescentia Grau-chenwies för att förvandla det till ett storartadt ölbryggeri enligt bajerskt mönster. Fru Grescentia, till börden sydtyska, hade varit gift med en bryggare från Miinchen och var en darn, som förenade en ovanlig energi med stor företagsamhet och köpmansgeni.

Det hade lyckats henne att genom spekulationer och lyckade affärer förvärfva en mycket stor förmögenhet, hvilken hon på praktiskt sätt sökte att ytterligare öka. De kunskaper och förbindelser, som hon, hustrun till en ölbryggare i Miinchen, förvärfvat och ingått samt medvetandet att redan vid den tiden med sina kraftiga händer nästan uteslutande hafva ledt mannens bryggeri gaf henne mod att anlägga ett storartadt bryggeri i en trakt, der bajerskt öl ännu hörde till säll-syntheterna, ehuru det visserligen redan var mycket omlyckt. Adlerhof antog snart under hennes 'regi-^316

mente' ett mycket förändradt utseende; det glada mottot: »Hurra för humle, hurra för malt, de äro lifvets krydda och salt», tycktes sväfva uppåt med de ur skorstenen uppstigande rökpelarna, och faten ur de väldiga källarna rullade långt ut öfver landet och blefvo från år till år allt mera omtyckta.

Fru Grescentia gnuggade de stora, feta händerna och blickade i stolt tillfredsställelse på den präktiga »Adlerhof» — som på så glänsande sätt uppfylde alla hennes förhoppningar. Hvart hon än kom, och hvilka hon än hedrade med sitt besök, så blef hon alltid emottagen med den största artighet och glädje, blott inte af fader Burkhardt, som hyste ett djupt, allt mera växande agg mot »Adlerhof». Han hatade allt, hvad nutidens fabriker hette, ty enligt hans uppfattning voro de rykande skorstenarna, de snurrande hjulen, maskinerna och ångpannorna liksom hemska baciller, som på landtbruket inympade den kräftsjukdom, af hvilken det långsamt, men säkert, gick under.

Sedan Adlerhof öppnat sina portar, strömmade sådana arbetskrafter, som fordom arbetat med spade och plog, till fru Grescentias källare och fat, och landt-brukarnas trångmål att behöfva låta säden ruttna på halmen, emedan de ej kunde få nog med arbetare, ökades från år till år. Detta var mest känbart för Burkhardt, som i sitt gammalmodiga egensinne hatade det snabba maskinarbetet och i följd deraf behöfde dubbla antalet drängar mot grannarna. Han skickade med stora omkostnader efter polska arbetare, men fick göra dåliga rön med dessa. Många rymde med lönen — andra stannade och latade sig eller gjorde allting på tok, ursäktande sig med, att de inte förstodo språket. Dertill kom, att Burkhardt kunnat köpa Moosdorf blott med tillhjälp af inteckningar, hvilka blefvo till en tung hörda för den gamle mannen, som stod allt mera ensam och främmande i den moderna verlden.^317

Det var inte underligt, att han ej tyckte om fru Grescentia Grauchenwies och hennes båda odräghga, feta söner.

Egarna på Adlerhof voro verkligen en sällsam trio. Om bryggarens enka sett verldens ljus som pojke, så skulle hon säkert kunnat vara flygelman vid gardet. Som en dugtig, bredaxlad, grof och kraftig qvinna framskred hon på sin segerbana, så att tiljorna knakade. Medveten om sin värdighet och med halfbildade uppkomlingars vanliga inbilskhet bar hon hufvudet med den brokiga hårklädseln så upprätt och gick så imponerande tjock och bred i frasande, tjockt siden, som om Adlerhof vore ett furstesäte, dit det »bajerska ölets» vasaller hyllande trängdes.

Hennes grofva, röda ansigte var inte fult, men det bar ett uttryck af absolut despotism, och de intelligenta ögonen under den väldiga, öppna pannan betraktade alltid sin omgifning i imperativ, ej fördragande någon motsägelse.

Liksom på hennes öletiketter de båda bockarna med seidlarna voro försedda med ett par jättestora vridna horn, så bar fru Grescentia, troligen i öfverensstäm-melse med detta vapen, två breda, bruna flätor lagda omkring öronen, hvilket gaf henne ett underligt, gammalmodigt utseende, oaktadt hennes moderna, eleganta utstyrsel för öfrigt. En kolossal, tjock guldkedja ringlade sig omkring den feta halsen och hängde ned öf-ver bröstet ända till midjan, der hon hade klockan hängande på en hake, så att den syntes på långt håll. En vid första blicken oredig klump af berlocker dinglade vid hvarje steg på den stora magen, och tunga ringar och massiva armband prisade i ett glänsande språk guden Gambrinus, som så välvilligt utsträckt sina händer öfver Adlerhof.

Enkefru Grauchenwies hade två söner. Då hon först i början kom ensam till Adlerhof och lärde känna ståndspersonerna i trakten, hade hon i förtörnadle or-^318

dalag yttrat sig orn, att arbetarna voro så låogsarnraa med ordnandet af hennes provisoriska våning. Hennes båda stackars små gossar sutto ensamma och öfvergifna hos en tant, och detta tycktes henne nästan gräsligt, då hon aldrig någonsin förr lemnat sina barn ur händerna.

Man var förvånad öfver, att den åldriga frun, som redan stod i början på sextiotalet, kunde ha så små barn, och öfverjägmästarens fru, som genast dagen efter deras ankomst bjudit de små gossarna med sin mor till middag, brydde hela dagen sin hjärna med, om hon skulle låta sin äldsta gosses gunghäst, pilbåge och blysoldater tagas ned från vinden för att dermed roa de små Grauchenwiesarna. Hon fick inte tillfälle att underrätta sig om tvillingarnas ålder, men lät för säkerhets skull ställa i ordning en stor karott risgryn med äppelmos, ifall de små ännu inte hade lof att äta hvad mat som helst.

Enligt berättelsen af ett trovärdigt ögonvittne skall den värda frun nästan fallit baklänges af förskräckelse, då först mamma Grauchenwies och sedan hennes förhoppningsfulla afkomlingar stego ur den tunga kale-schen från Adlerhof. Två jättestora karlar, tjocka och breda som två valsar, klufna till midten, kommo de båda »små gossarna», två unga män på midten af trettiotalet ut ur vagnen, ängsligt hållna och vaktade af fru Grescentia, som betedde sig alldeles, som om hon hade ett par lindebarn att sköta. Röda, tjocka, själlösa ansigten, med framstående ögon, som i jämn ångest stirrade på »mamma lill», sträft, blondt, uppstående, kortklippt hår samt händer, som tycktes vara försedda med fem frankfurterkorfvar i stället för fingrar, detta var tvillingarnas signalement.

Alldeles som två väluppfostrade pojkar, instude-radt och mekaniskt som dansbjörnar vid förarens lina, gingo de båda sönerna till höger och venster om den stränga modern. De gjorde halt framför den af fasa nästan förstenade jägmästarfrun. Fru Grescentia gaf^319

med en häftig rörelse af hvardera armbågen en puff i sidan åt tvillingarna, och ögonblickligt böjdes de små gossarnas lingula, tjocka hufvud framåt för att artigt helsa på frun i huset.

»Så der ja, kära lilla fru öfverjägmästarinna! Nu har jag tvillingarna med mig. Det här är Dolphele, och det der är Wolfele, den ene så god och snäll som den andre.»

Den talandes feta isterhaka svälde ut öfver spetskragen, och den Grauchenwieska ättens offentligt berömda stödjepelare sträckte med ett vänligt grin, liksom på kommando, ut sina händer för att helsa på värdinnan.

I bakgrunden vid porten hördes ett obestämd t buller. Aglae och den unga glada prestfrun skyndade mörkröda i

ansigtet hastigt in i det inre rummet för att nästan snyftande af skratt gömma undan gunghäst och pilbåge i någon vrå.

I början trodde man, att »Dolphele och Wolfele» voro beklagansvärda, andligen outvecklade menniskor, som på grund af bristande förstånd saknade all manlig sjelfständighet. Men man kom snart under fund med, att »gossarna» blott under moderns tyranniska blick voro så omyndiga och små, och att de voro helt glada och lifvade unga män, så snart de för ett ögonblick kunde befria" sig från den moderliga stränghetens kapson.

Fru Grescentias despotiska sinne hade alls inte velat begripa och erkänna det faktum, att det af barn blir folk. I hennes ögon förblefvo tvillingarna fortfarande samma »dumma pojkar» som för trettio år sedan, då de ännu leddes af moderns hand, och då hon uppfostrade dem till marionettartadt lydiga barn, utan att låta dem hafva någon egen vilja. Mycken lärdom och kunskaper betraktade den praktiska frun som onödig ballast. Hon hade ju förmögenhet, och hon var ju der för att förtjena pengar åt barnen; det var hen-^320

nes sak. Och de små visste detta och togo lydigt i moderns kjol för att af henne låta sig föras genom lif-vet. Friska och lydiga skulle de vara. Mer begärde fru Grescentia icke. Och de små gossarna växte upp och blefvo så klumpiga och feta, så tröga och flegmatiska, så tjocka och massiva, att de på grund af astma och fettbildning omkring lefvern blefvo befriade från mili-tärtjensten. Men liksom de fordom som skolpojkar darrat för den stränga moderns vrede, så darrade de ännu i dag, om »mamma lilb) rynkade pannan, och liksom de för trettio år sedan varit osjelfständiga och i den minsta småsak beroende af modern, så fingo de ännu som nästan gråhåriga män sina fickpengar af henne och måste göra reda för hvarje öre. De gingo lydiga och resignerade vid sin mors sida, såsom de voro vana, underkastade sig hennes omsorger med änglatålamod och begrofvo hvarje förnimmelse af sjelf-känsla under sitt fett. Det oaktadt rörde sig äfven i deras bröst då och då en dunkel känsla af längtan efter »frihet» och »mera ljus». Dolphele och Wolfele voro som förvandlade, när de någon gång sluppit ifrån mamma och kunde få vara som andra menniskor. Då voro de obändigt glada, öfver skacklorna hoppande unga gynnare, som voro rörande tacksamma för hvarje öre, som man lånade dem, samt leende af sällhet skrefvo under hvarje papper, som man lade framför dem till underskrift. Deras enda fruktan var, att mamma skulle märka det och få veta något, och de bådo derför sina liberala vänner att inte tala om det för henne. Ja, Dolphele och Wolfele voro bakom moderns rygg kolsvarta syndare, och fru Grescentia hade väl fått slag af förskräckelse, om hon hade sett de väUaliga blickar af skygg förtjusning, som den ene af de små gossarna gaf Aglae, oaktadt hans tjocka hufvud lam-fromt och oskyldigt sänkte sig mot bröstet. Hon svor också på, att det blott var arrendatorskans präktiga sockerkaka, som så ofta drog tvillingarna till Moosdorf,^321

ty Aglae var ju ändå en person, för hvilken de måste bära vördnad, och plommonen i Moosdorfs trädgård voro ju ännu inte mogna.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Månen stod på himlen, full och klar. Liksom höljda af hvita, hemlighetsfulla slöjor sträckte sig de höga lindarna i klar belysning mot natthimmeln, och ett haf af berusande vällukter försatte hela trädgården i ljuf bedöfning. En näktergal sjöng sakta och drömmande i rosenbusken, som om han ännu en gång i minnet ville upplefva den ljufva maj, med all dess kärleksfröjd och kärlekslängtan, då han bygt sitt bo.

Då vaggade ännu rosenknoppar onikring nästet, och han fladdrade lycklig med sin käresta genom den vårfriska grönskan, men nu rör sig redan nytt hf i boet, öfver hvilket honan med moderlig omsorg breder sina vingar. Rosenknopparna hafva slagit ut i sommarens prakt, men våren med dess kärlekslycka har han ändå ej glömt, den klingar som ett trolskt eko genom juhnattens qvafva tystnad.

Ja, det är tyst — underbart tyst. Den sena gästens steg dö bort på den mjuka sandgången, och syrén- och jasminbuskarna dölja hans skugga i sina mörka grenar. Med högt klappande hjärta närmar han sig Moosdorfs arrendegård. Månljuset lyser på-taket, trädkronorna luta sig deröfver, som om de med trogna armar ville omsluta det. De upplysta, vidöppna fönstren på nedra botten skimra som glödande ögon genom löfven, då och då förmörkade af någon fram-

ty Aglae var ju ändå en person, för hvilken de måste bära vördnad, och plommonen i Moosdorfs trädgård voro ju ännu inte mogna.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Månen stod på himlen, full och klar. Liksom höljda af hvita, hemlighetsfulla slöjor sträckte sig de höga lindarna i klar belysning mot natthimmeln, och ett haf af berusande vällukter försatte hela trädgården i ljuf bedöfning. En näktergal sjöng sakta och drömmande i rosenbusken, som om han ännu en gång i minnet ville upplefva den ljufva maj, med all dess kärleksfröjd och kärlekslängtan, då han bygt sitt bo.

Då vaggade ännu rosenknoppar onikring nästet, och han fladdrade lycklig med sin käresta genom den vårfriska grönskan, men nu rör sig redan nytt hf i boet, öfver hvilket honan med moderlig omsorg breder sina vingar. Rosenknopparna hafva slagit ut i sommarens prakt, men våren med dess kärlekslycka har han ändå ej glömt, den klingar som ett trolskt eko genom juhnattens qvafva tystnad.

Ja, det är tyst — underbart tyst. Den sena gästens steg dö bort på den mjuka sandgången, och syrén- och jasminbuskarna dölja hans skugga i sina mörka grenar. Med högt klappande hjärta närmar han sig Moosdorfs arrendegård. Månljuset lyser på-taket, trädkronorna luta sig deröfver, som om de med trogna armar ville omsluta det. De upplysta, vidöppna fönstren på nedra botten skimra som glödande ögon genom löfven, då och då förmörkade af någon fram-

skyndande skugga eller blixtrande till, när ett ljus bä-res förbi, eller elden på spisen omröres.

Hans Burkhardt har inte tagit sig tid att förut underrätta om sin ankomst, han har i lyckhg brådska ordnat sina angelägenheter och tackat Gud, att inte något svårt sjukdomsfall för ögonblicket hindrar honom att resa.

Han vet, att man på landet inte tycker om telegram, att hans lilla rum i fädernehuset alltid står i ordning, och att det knapt fms något vackrare i verlden att se, än ett älskadt ansigte, som strålar af glad öfver-raskning. Derför vill han inte heller gå öfver gården, der främmande ögon kanske skulle se honom först och skyndsamt förkunna hans ankomst. Han går äfven nu sin vanhga, kära väg genom trädgården. Kanske han med Guds hjälp åter får träffa mor ensam i köket som sista gången, och om lyckan är god till och med Aglae vid hennes sida.

Mor skref ju, att ett obegriphgt under försiggått med henne, att den forna Aglae inte var att känna igen i denna nya, älskliga uppenbarelse. Den unge professorn darrar af namnlös glädje vid denna tanke, men ängsliga tvifvelsmål våga sig ändå fram, och han ' kan icke föreställa sig, att samma Aglae, som en gång såsom en lättsinnig, fåfäng och högfärdig qvinna stod framför honom, blixtrande af juveler som en liten drottning, att samma Aglae, hvars bild framför altaret rysande jagat honom derifrån — att hon i sanning skulle genomgått lifvets hårda skola, att eländets skärseld verkligen skulle bortsmält allt slagg från hennes väsens gyllene kärna.

Hans mor ser genom välviljans och godhetens rosenröda glasögon, hon har väntat att finna kommerserådets dotter, såsom hon mindes henne sedan förr, och emedan i stället för den bortskämda, anspråksfulla grefvinnan Lorrain, en anspråkslös, tacksam och från verlden bortvänd qvinna kom, så kan hon inte^323

fatta denna öfverraskning. Ack, om ändå Hans med sina klarseende, kritiska ögon, som lärt «ig att se in i menniskohjärtats hemligaste djup, verkligen kunde betrakta Aglae som ett älskligt under! På sina knän ville han tacka den barmhertige Guden derför och prisa den stunden, i hvilken goda änglar nedstörtade huset Lehnberg från dess gyllene höjd för att åt himmelriket och kärleken rädda en menniskosjäl.

Han kommer allt närmare och närmare. Borta från dammen hör han grodorna qväka, såsom han från barndomen är van under sommarnätterna i Moos-dorf, och hvilket i hans tycke hör till den fridfulla, landtliga stämningen. På gården skälla Moppel och bandhunden liksom en duett. Ett dragspel och muntra visor klinga dämpadt borta från mejeriet, och tätt framför honom, från köket höras högljudda röster.

Aglaé? Är det verkligen Aglaé, som nyss talade så energiskt, nästan vredgadt? Hvad är det, som upprör henne så? En oemotståndlig känsla drar Hans fram till det låga, öppna fönstret. Han måste veta, hvarför Aglaé är ond. Är hon kanske ännu den hersk-lystna, egensinniga matmodern, som man aldrig kunde göra till lags? Är hon uppbrusande och häftig i umgänget med folket, som hon skall leda och styra?

Hans biter samman tänderna som af en plötslig häftig smärta, han går ljudlöst närmare och tvingar sig nästan att öppna ögonen och titta in.

Midt i köket står Aglae. Lampan, som vid en stålkedja hänger ned från taket, gungar sakta öfver hennes hufvud och kastar sitt sken öfver hennes vackra ansigte, som med vredgadt blixtrande ögon betraktar de båda pigorna, Dora och Anna. Dessa båda stå framför en stor tvättbunke med händerna fulla af tvål-lödder och titta ned, Dora med egensinnigt sammanknipna läppar, den blonda Anna med glödande kinder och föi^läget framåtlutadt hufvud.^324

I hörnet på bänken vid spisen sitter Bartel, det forna tukthushjonet och döljer ansigtet i båda händerna: på golfvet framför honom ligger ett smutsigt plagg, som att döma efter utseendet, tyckes vara en skjorta.

»Hvem har nyss kastat skjortan för fötterna på Bartel? Har ni inte hört, att jag redan en gång förut frågat om det?» — höres Aglaés röst återigen högljudd och sträng.

Dora lyfter trotsigt sittj hufvud. — »Med foten har jag sparkat dit den, ty sådan smuts tar jag inte i med händerna.»

Aglae andades tungt. »Blygs, du hjärtlösa varelse du! — Vet du inte, att den stackars Bartel bara har ett par skjortor, och att han måste ha på sig sina kläder så länge, för att ni lata flickor blott en gång i månaden ta hans linne med i tvätten!» — Dora ryckte på axlarna.

»Det är ju Bartels eget fel; han kan hellre köpa sig ett par skjortor, än att skrapa ihop styfrarna som en snålvarg och sedan låta oss få sådana här kläder.»

»Att Bartel spar sina pengar och inte slösar bort dem, det är bra och hederligt, och om ni skulle understödja honom i hans goda vilja och äfven utom tiden någon gång ville tvätta hans saker, då skulle det mycket väl räcka med fyra skjortor. — Blygs för den synden att tvinga en stackars menniska, som måste sörja för sina gamla dagar, att bli slösare, blott för att du är för lat att röra dina fingrar!»

»Hvad bryr jag mig om Bartel! Det qväljer mig att se hans svarta trasor, och jag är glad, när jag inte har mera. med dem att göra, än som är nödvändigt.»

Aglae lyfte hufvudet stolt. »Och du, Anna, är du också en sådan der högmodig, hårdhjärtad varelse?»

»Högmodig och hårdhjärtad är jag inte — blott...» »Håll munnen! — Anna, jag frågar dig, om du är likadan?»^325

Det blonda liufvudet sjönk ännu djupare ned, men Bartel lyfte ögonen med en blick af hjärtslitande sorg och stirrade ångestfullt på den tillfrågade.

»Dora säger — Dora menar . . .)) stammade Anna eldröd i ansigtet — »att det inte är vårt göra — att åt en sådan ... en sådan menniska . . hon afbröt och höll förklädet för ansigtet.

»Och derför att Dora sårar en menniska och tror sig vara prinsessä, derför måste du, fega varelse, tuta i samma horn? — Måtte Gud inte straffa er, så att ni en gång kommer att längta efter ett sådant linne och få tigga derom! — Bort derifrån! — Bort från tvättbunken!» —

Förbluffade sågo flickorna på den unga fruns af vrede glödande, stolta ansigte. Tvekande ryggade de tillbaka utan att i början förstå, hvad hon ville.

Aglaé drog upp ärmarna öfver de snöhvita, smärta armarna. — »Vet ni, hvem jag är, ni flickor?» — frågade hon med nästan majestätisk värdighet, — »jag är inte född till tjenarinna, men om jag ock vore en drottning i detta

ögonblick, så skulle jag inte vara för stolt och inte blygas att tvätta Bartels skjorta, ty han är hederligare och bättre än ni båda tillsammans. Era linnen skulle jag inte vilja ta i, om de ock vore hvita som snö, ty en smutsig skjorta och ett rent hjärta är bättre — än tvärtom! Ur vägen, ni båda!»

Aglae gick hastigt fram till den mållöst stirrande Bartel, lutade sig ner och lyfte upp hans skjorta. Hon lade handen vänhgt på hans axel. — »Var inte ledsen för de der högmodiga varelsernas skull, Bartel, utan var nu stolt öfver, att grefvinnan tvättar åt dig!» — Hennes röst lät mjuk och tröstande, och hennes läppar logo. Hon gick fram till tvättbunken och blötte skjortan energiskt i tvålvattnet, — men Bartel sprang upp, grep med darrande fingrar hennes hand och skrek full af fasa: »O, du min skapare! — Nådig frun! — Nådig frun!» — Tårar strömmade ur hans^326

ögon, han raglade tillbaka till bänken och snyftade som ett barn. »Det skulle knapt änglarna i himlen gjort för mig! — O, du min Gud — nådig frun!»

Med glödande kinder störtade Anna fram och ville rycka skjortan från Aglaé.

i)Ta hit, kära nådig frun, ta hit, annars skäms jag ihjäl !d — och äfven Dora smög sig fram helt skamfilat och ville ta den.

X)Låt det vara, fru grefvinna! •Titta på era händer, de klibba ju.»

»För sådant fms det vatten och tvål i verlden! — Stannar det kanske qvar på fingrarna? Det skulle ju vara ett nytt mod att vara rädd för ett arbete, för att man blir smutsig om fingrarna. Gå bara er väg, den här skjortan tvättar jag!» Anna slog händerna för ansigtet och började bittert gråta, men Dora rörde så ifrigt i elden, att gnistorna flögo.

»Hemta hit osten ur mejeriet, Dora!» — Som om hon blott väntat på någon förevändning för att undandraga sig anbhcken af den tvättande unga frun, så skyndade Dora hastigt ut genom dörren, men Aglae vände sig till den snyftande Anna. »Säg, Anna, nu ångrar du nog af hjärtat, att du låtit reta upp dig att vara elak mot den stackars Bartel! Jag vet ju, att du har ett godt och fromt hjärta, och att du sjelf är fattig och vet, hur rätt det är af Bartel att spara. Om han gifter sig en gång, då kommer hans hustru att ha sin glädje af de sparda pengarna, och jag tror nog, att Bartel gerna ville ha en ung hustru!»

Den omtalade såg upp med ett förklaradt leende, knäpte händerna i knäet och nickade för sig sjelf, medan Anna snyftade ännu mera hjärtslitande.

»Jag tror också, att Bartel skulle bli en bra man» — fortfor Aglaé helt diplomatiskt, »en som kommer att ha aktning för sin hustru, — och det är hufvudsaken. Tror du inte det också, Anna?» — Den sist nämda torkade sina ögon, skrattade förlägen och^327

sneglade bort till drängen. »Gammal är han inte heller, och frisk och ståtlig ser han ut, — han har också uppfört sig bäst af allt folket på Moosdorf.»

»Ack, nådiga fru grefvinna, det är ju också bara för det der med tukthuset, det kommer menniskorna aldrig att förlåta mig» — suckade Bartel tungt och kastade en vemodig, bönfallande blick på den unga tjenstflickan. Denna lyfte förklädet till munnen och sänkte hufvudet. »Dårskaper», sade Aglae med mildt allvar skakande på hufvudet. »Om någon tar sig ett rus och sedan är med om att slåss samt träffar den andre så olyckligt med buteljen, att han stupar, då är det visserligen en svår förseelse, ty män, som dricka för mycket göra synd, och de som slåss ännu mer. — Men om det går olyckligt, så beror det ofta också på otur. Ty skulle den andre karlen den gängen inte haft en så ovanligt mjuk hufvudskål, då skulle buteljen inte skadat honom mycket. Det sade herrarna vid domstolen också, och derför fick han en mildare dom. Men om någon ångrar sin synd så mycket som Bartel och uppför sig så väl som han, då har han gjort tillräcklig bot! — Om Dora gifter sig med sin vagnmakare, då ska' vi se, hur länge den lyckan räcker, och huru svarta deras linnen komma att bh, ty vagnmakaren spelar och super upp och gör slut på allt, hvad han förtjenar, men har man väl under alla dessa många år, som Bartel varit här, någonsin sett honom på krogen? Jag skulle vilja veta, hur mycket han har spart, så ordentligt som han lefver?»

»Det är precis fyrahundra »Thaler» . . . stammade drängen med ett af lycka strålande ansigte och kom skyggt ett par steg närmare; »för det kan man få en bra inredning . . . och en ko . . . och ett svin, tror jag nog också det kan bli.» ^

»Och till en vacker, svart brudklädning och ett sådant brokigt måladt skåp, som det Anna tycker är så vackert der ute i farstun, räcker det också till!^328

Fyra hundra Thaler! Åh, det är, som jag säger, Bartel, du är den rikaste gossen i hela Moosdorf, och om Dora visste det, då kanske hon lät sin vagnmakare löpa och tog^e dig i stället! En sådan öfver-raskning! Och så menniskorna skulle titta, om Bartel köpte till sin bosättning! Vet du då ingen af flickorna, Bartel, som alltid varit snäll och vänlig mot dig?D

Bartels hand, med hvilken han for genom håret, darrade. J)Åh jo . . . Anna . . . hon var alltid den bästa, och jag har också trott, att hon skulle kunna tycka om mig, och emedan jag ännu har fyrahundra Thaler liggande hos herr Burkhardt — —))

))Så der ja, Anna, nu kan du byka skjortan med de andra styckena, och för att Bartel skall se, att du gör det gerna, så gif honom ett handslag på det.» Aglaé vände sig mot dörren: »Men om du håller bröllop, Bartel, så glöm inte att bjuda mig — hedersdansen skall jag dansa med dig!» Hon nickade åt honom med ett illmarigt leende, och innan den öfver-lycklige hann svara henne, var hon redan försvunnen.

För ett ögonbhck rådde djup tystnad. »Säg, Anna, för en sådan som nådig frun, skulle man vilja falla på knä såsom framför Guds moders bild», kom det slutligen snyftande öfver drängens läppar.

Anna stod vänd ifrån honom och höll fortfarande förklädet framför det glödande ansigtet, men hon sträckte bakom sig handen emot honom med utbredda fmgrar.

Bartel störtade fram och grep den, till hälften ängsligt, till hälften ömt. »Anna... om du skulle vilja ... jag . . . jag vet nog, hvar den svarta kläd-ningen . . . och skåpet och kon skola köpas . . . och i september kunde bröllopet vara.»

»I september? Men Bartel — för vintern skulle det då snarare vara ett svin än en ko!» Anna log blygt^329

emot honom och drog inte undan sin hand. Då lade han sin arm omkring henne.

»Det skall vara båda delarna», jublade han. »Och då har jag allt godt, som den gode Guden kan gifva åt en menniska, kon, svinet och dig!»

Han tryckte henne mot sitt bröst, och de kysste hvarandra, först mycket högtidligt och andäktigt, men sedan jublande och glada, som om de aldrig ville sluta.

Hans Burkhardt stod orörlig, lutad mot den lummiga vinspaljén, han hade stigit tillbaka från fönstret och stod djupt i skuggan. Doften från lindarna fördes till honom med den ljumma luften, och stjärnorna gnistrade genom trädens grenar.

Han var till mods, som ville han lyfta armarna mot himlen, som ville han sjunka på knä och tacka Gud. Så mycken lycka hade han ej hoppats på, inte så mycken. Detta hade han till och med i sina djärf-vaste, hoppfullaste drömmar aldrig trott sig skola skåda. Det var knapt möjhgt att fatta. Oaktadt denna känsla af lycka sammanpressades hans hjärta dock af bitter smärta. Huru stor måste inte lidandet och sorgen varit, när de till en sådan ödmjukhet och hjärtegodhet kunnat nedböja och förvandla det stoltaste, högmodigaste och kärlekslösaste af alla qvinno-hjärtan.

Den älskliga bild, som han nyss skådat, hade gripit Hans ända in i själen. Han kände sig manad att störta fram och trycka till sina läppar de små händer, som i så ädel sjelfförnedring tvättade drängens skjorta — — att full af beundran och hängifvenhet störta sig fram för att i outsäglig sällhet kyssa den mun, som varit en så tapper förespråkare för ett älskande hjärta. Men han stod orörlig, han knäpte blott händerna och rörde läpparna som lill bön. Hans Aglaé! så tillhörde hon honom och hans hjärta, det var så han längtat att se henne, det var så han bedt

Gud förändra henne — och allt, som låg bakom^330

henne, var blott ett stycke komedi, belyst af skenet från rampen, hvilket nu i sanningens solglans försvann som en dimma.

Han hade sett Aglaé i furstlig prakt, omgifven af strålande guld och ädelstenar, och rikedomen hade varit den höga mur, som skilt henne från honom, som genom sin falska glans gjort henne främmande och föraktlig för hans hjärta. Men fattigdomen var mäktigare än all verldens Mammonsgudar — den nedstörtade alla hinder, som skilde ungdomsvännerna, den aftog den styfva, gyllene masken från den älskades ansigte och omgaf hennes hufvud med en gloria af hög och oförgänglig skönhet.

Ingen perla och ingen diamant kunde någonsin pryda Aglaes hand bättre än tvållöddret, hvarmed kärleksfull ödmjukhet bestänkt det, och aldrig hade vicomtessan af Saint Lorrain stått högre i professorns ögon än i den stunden, då hon sjelf tog grefvekronan från sitt hufvud och förnedrade sig mera än den lägsta tjenarinna.

Med obeskrifliga känslor i hjärtat steg Hans Burk-hardt öfver fädernehemmets tröskel.

Hvilket jubel, hvilken brådska, hvilket stök i det förr så tysta huset!

Hans hade förskräckt skyndat fram till den stora läderfåtöljen, der hans mor satt nedbäddad, sjuk och matt, och stirrade på honom med stora, af mörka ringar omgifna ögon, men sedan med ett hest utrop af förtjusning sprang upp för att darrande af sällhet omfamna honom.

»Mor — du sitter här i länstolen nedbäddad i kuddar, i dag, i den varma juliluften, då vi andra nästan förgås af hetta? Fryser du? Är du sjuk?5> Hon skrattade med tårar i ögonen.

»Bara litet förkyld, min gosse, det har ingenting att betyda, nu då du är här igen, är jag alldeles frisk —^331

Och hon tycktes verkhgen vara det. Lätt på foten, upprörd och strålande af glädje skyndade hon hit och dit som en ung flicka för att ställa om, att hennes älskling nu efteråt skulle få ett värdigt mottagande, tills Hans och Aglaé togo henne i båda händerna och med mildt våld förde henne tillbaka till den beqväma länstolen.

»Jag vet ju ännu se'n förr, hur Hans tycker om att få det, tant lilla?>, sade Aglae skrattande med glödande kinder, »och derför måste du redan i dag ge mig fullmakt att ensam få sörja för honom. Ni har nog så mycket att tala om, att tiden till qvällsvarden inte kan bh lång för er!5) och hon försvann hastigt som en liten fågel, som af en plötslig solstråle väckes ur en lång dröm.

Fru Greta såg den blick, hvarmed Hans tittade efter henne — hon log hksom förklarad och teg; men fader Burkhardt tog otålig sonens händer mellan sina och tittade honom i ansigtet med spänd förväntan: »Nå, pojke, hvad säger du om henne? Hvad tycker du om henne? Är det inte en Hten praktqvinna? Ah, du skulle bara först se, hur hon arbetar här, från källaren upp till vinden, upp och ner för trapporna. Alltid flitig på sin post! Det kan ingen tro, att det är samma Aglaé, som fordom gick och ståtade i sammet och siden här i Moosdorf, och som hölls som en prinsessa. — Nå, Hans, så tala då! — Är du då rakt inte förvånad?»

»Men far lilla, han har ju inte hunnit säga henne goddag ännu! Hur skulle han då kunna ge ett omdöme om henne!»

»En sa n der professor måste väl kunna allt», sade gubben mysande, »eller har läsningen gjort dig bhnd, din odåga?»

Hans tog talaren nästan öfvermodigt i hufvudet och skrattade honom rakt i ansigtet: »Nej, far, jag ser ännu förfärligt klart och tydligt, och just i detta ögonblick ser jag någonting förskräckligt!»332 i)Håhå!))

J>Jag ser, att jag kommer att få bli förfärligt svartsjuk — på min far, ty oaktadt hans gråa hår, så tycks det vara i full låga här under västen.»

»Din förbaskade pojke der!» Fader Burkhardt tog kalotten från hufvudet och gaf sin son ett slag, och sedan slöt han honom skrattande i sina armar och sade gladt nickande, i djupaste bas: »Jag ser nog, din bokmal, du är

fortfarande samma spjufver.» — Härmed var freden sluten, och liksom fordom ett slag med kalotten alltid var tecknet till, att han var vid godt lynne, så var det äfven i dag den regnbåge, som drog en skimrande bro mellan det förflutna och närvarande, på hvilken man skrattande skred bort öfver allt, som låg der emellan, som om det aldrig funnits till.

Var nu också verkligen allt godt? Den gamle Burkhardt hade, oaktadt all sin godmodighet, ett styft sinne, och det skulle nog förargat honom mycket, om hans pojke fått rätt och kommit tillbaka som triumfator, stolt öfver sina pengar och sin storhet. Nu kom han, emedan hans fader förlåtande kallade honom, och han var ändå den gamle Hans från fordom, som inte vågade att stå på sin rätt gentemot sin far. Detta var verkligen en tillfredsställelse, ty det käns svårt att behöfva erkänna, att ägget varit klokare än hönan.

Den farliga klippan var lyckligt kringseglad, och fader Burkhardt hade kunnat följa sitt hjärtas önskan, utan att derför mista sin auktoritet. Detta gjorde honom nästan uppsluppen i sin glädje.

Men för fru Greta tycktes himlen vara öppen. Hennes blick hängde vid far och son, som om hon inte kunde se sig mätt på en sådan lycka. Detta var belöningen för hennes trogna väntan och under-gifvenhet.

Nu smärtade henne ej längre den tid, som hon bannlyst Hans från sitt hjärta, ty hvarje timme hade^333

varit en sten, som hjälpt att bygga en hög ärestod åt hennes son. Lika egensinnigt som fadern ännu ville förneka sonens förtjenst, lika hänförd och stolt blickade Greta upp till sin berömde älskling, lika orubbligt trodde hon på honom och hans välsignelserika vetenskap, inför hvilken hon ödmjuk knäpte sina händer. — Hur många år hade hon ej hyst denna framtidsdröm i sitt hjärta! Hon hade alltid förstått sin Hans, hon hade med moderskärlekens instinkt anat, att det var en gudomlig eld, som uppenbarade sig redan i barnets sträfvan och forskning, och derför hade hon dagligen bedit den barmhertige Guden att vakta och skydda denna eld, som måste växa, om den var upptänd af den Evige.

Fader Burkhardt var inte född till diplomat. Deraf hans hjärta var fullt, deraf gick hans mun öf-ver, och derför gick han alltid burdust tillväga och tålte intet annat samtalsämne än sin älskade Aglae. Han ville, att Hans senast i qväll skulle bli öfvertygad om, att hon och ingen annan vore en passande hustru åt honom.

»Och så klok hon är, på samma gång som hon är så god! Tank dig bara, mor,, det lilla slughufvu-det har åstadkommit mera än vi allesammans. Hon har nyss hviskat till mig, att Anna och Bartel äro sams! — Gud vare lof, nu är den präktiga pojken för alltid räddad åt ett hederligt lif.»

i>Hur så, far?5)

»Derför att Bartel är kär i Anna! Men hon före-höll honom tukthuset och lät reta upp sig emot honom. Derför hade Bartel sagt åt mig, att han ville begifva sig bort, ty en straffånge kunde aldrig göra lycka. Afven om han under fjorton års tid varit hederlig och rättskaffens som en from man, så satt dock skamfläcken qvar och drog honom ner i afgrunden igen! Om inte Aglaé hade bringat Anna till förnuft, så skulle han säkert blifvit vild på nytt, ty det är en3B4

underlig sak med kärleken, den som han inte upplyfter till liimlen, den nedstörtar han till helvetet. Men Annas jaord borttvättar Kainsmärket, och först nu kommer Bartels förflutna lif att för alltid vara glömdt.D

3)Ja, det är Aglaes verk! Hon har alltid haft medhdande med Bartel och ofta sagt: 'Ingen menniska på jorden kan bättre än jag veta, hur ondt det gör, att vara föraktad och utstött.'))

De ville ännu en gång göra ett slag i trädgården. Fader Burkhardt belåten gående framför med den ålderbrutna Moppel — Aglaé och Hans långsamt följande honom.

Så det glänser och skimrar, så ängarna dofta, så daggen gnistrar på blommor och strån. Hvit som marmor glänser Aglaes lyckliga ansigte i månskenet, och när hennes lilla hand, liksom ömt smekande, snuddar vid buskarna på vägen, då nedfalla silfver-droppar och smycka henne såsom fordom diamanter och perlor.

Hans stannar djupt dragande efter andan och betraktar henne: »Hvarför säger ni mig inte ett ord, Aglae, om ni

trifves i ert hem?»

»Emedan det inte fms ord nog för att tacka er för den stora, oändhga lycka, som ni skänkt mig genom att låta mig få komma till edra föräldrars hus!» Hennes röst darrar af varm känsla, hon lyfter innerligt bedyrande sina händer mot bröstet.

»Det ville jag inte höra, Aglae, jag ville blott höra, om ni verkligen är nöjd med er lott här, eller om tiden nu är inne, att jag skall göra något för att återföra er in i den eleganta verlden?»

Hon ryggade nästan förskräckt tillbaka: »Aldrig, Hans. Hvad skall jag ensamma, öfvergifna qvinna göra derute i den främmande verlden? Om era kära föräldrar inte visa bort mig, då skulle jag på mina^335

knän vilja bedja en hvar att ej störa min frid och min lycka i detta hus. Er mor behöfver mig! Nu mer än någonsin. Och jag hoppas till Gud, att hon hellre låter sig vårdas af mig än af en främling! — Barmhertige Gud, Hans, tanken att någonsin behöfva skiljas härifrån är förfärlig.»

»Det beror på, under hvilka förhållanden.» Hans röst klingade vek och beslöjad, sedan gick han hastigt vidare och fortfor i en alldeles förändrad ton: »Då jag icke fick någon underrättelse af er om min mors helsotillstånd, var jag alldeles lugn, och har inte blif-vit litet förskräckt nu, när jag finner henne så sjuk och klen. Har hon först under de sista dagarna blif-vit hes och svag?»

Full af fasa stirrade Aglaé på honom: »Ni har inte fått några underrättelser från mig? Ni har inte erhållit mina båda bref?»

Äfven han förskräcktes: »Två bref? Ni har skrif-vit till mig? Gud i himlen, jag har inte fått en rad.»

»Och jag har inte fått något svar. Min stora ångest nödgade mig slutligen att be er far skicka efter er.»

Han kramade krampaktigt sin hatt. »Genom hvem skickade ni bort dessa bref?»

»Jag följde ert råd att inte låta er mor få några misstankar och lade inte brefven i postväskan, utan gaf dem åt mjölkpojken, att han skulle lägga dem i lådan.»

»Vänta ett ögonblick, Aglaé! — Jag är genast tillbaka! Jag måste fråga pojken, hvad han gjort af brefven.»

Han rusade bort. Efter en temligen lång stund återvände han bestört till Aglaé och arrendatorn med de båda öppna brefven i handen. »Naturligtvis har den otrohgt dumma pojken kastat dem i vagnslådan i den tron, att adressaten sjelf skulle hemta dem der, hans vishet har inte en aning om, att det fins något, som^336

heter breflåda. Och för sex veckor sedan har det sista brefvet bhfvit skrifvet! Barmhertige Gud, ett sådant dröjsmål.»

»Men Hans, pojke! Var inte så utom dig! Hvad fattas väl mor! Hon är litet hes, men annars har hon inte värk i ett fmger en gång.»

»Gud gifve det, far! Men jag fruktar, att hon redan är illa sjuk. Kom, följ mig! Jag besvär er — jag måste öfvertyga mig om, hur det står till.»

Äglae stod ett ögonblick alldeles orörhg, såsom förlamad af fasa, sedan slog hon de darrande händerna framför ansigtet! Brefven, brefven! Hvem kunde väl tro pojken om en sådan dumhet! Fader i himlen — det är jag, som bär skulden.»

Men den gamle Burkhardt grep med ett järnhårdt tag i sin sons arm: »Hans!» mumlade han. »Det kan inte vara så! Det får inte vara så! Greta har aldrig varit sjuk . . . jag tror det inte. Hvad skulle det felas henne, Hans? Säg mig! Jag vill det!»

Professorn stannade tungt dragande efter andan. »Om mina farhågor besannas far, då är det det samma, hvaraf mormor dog.»

Den gamle mannen svigtade, som om han blifvit träffad af ett knytnäfveslag. »Hans!», skrek han till, »det får inte

vara sant. Då skulle min hustru ju vara förlorad!»

»Med Guds hjälp inte, far.»

»Det är obotligt! Mot det fms inte något medel.» Den gamle sjönk tungt ner på bänken framför huset, och Hans ryggade tillbaka från tröskeln samt gick fram till honom. Han lade upprörd armen om hans hals: »Gör dig inte bekymmer i onödan — låt mig först få se och undersöka. Yetenskapen är nu för tiden som en beväpnad qvinna, hvilken redan ofta segrande framgått ur striden mot döden.»

Burkhardts hufvud nedsjönk djupt mot bröstet: »Gå, Hans, gå och se efter ; jag väntar här — bringa^337

mig svar.» Han talade sakta, knappast begripligt; den kraftiga gestalten sjönk framåt som en af blixten träffad ek.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Fönsterluckorna voro slutna, det var mörkt och svalt i rummen. När och fjärran ej ett ljud, blott tysta hviskningar, sakta steg på mjuka sulor.

Genom de bjärtformigt utskurna lufthålen på träluckorna föllo två enstaka solstrålar, hvilka darrande och dansande, allt efter vindens rörelse i det täta vin-löfvet derute, sökte sig en väg på det hvitskurade golfvet, på möbler och väggar.

Som två gyllene, glänsande ormar smögo de fram, ringlande sig upp på den åldrige mannens gestalt, som i dof smärta satt orörlig vid bordet, och tittade honom nyfiket i ansigtet, som om de först måste öfver-tyga sig om, att det verkligen var deras gamle vän Burkhardt. Han hade underligt nog blifvit förändrad. Den förr så raihtäriskt raka figuren var samman-sjunken, de stränga, klara ögonen stirrade dystra och uttryckslösa ut i rymden, och liksom plogen ristar skarpa fåror i jorden för att visa henne, att hon blifvit ett år äldre, så hade också sorgen plötshgt skrifvit sina runor i arrendatorns ansigte, Unjer, som vältaligare än ord, berättade om all den sorg sista tiden medfört åt honom.

Alltför hastigt, alltför plötsligt hade det kommit.

Att från all sin lycka med ens kastas ut i fruktan och

mig svar.» Han talade sakta, knappast begripligt; den kraftiga gestalten sjönk framåt som en af blixten träffad ek.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Fönsterluckorna voro slutna, det var mörkt och svalt i rummen. När och fjärran ej ett ljud, blott tysta hviskningar, sakta steg på mjuka sulor.

Genom de bjärtformigt utskurna lufthålen på träluckorna föllo två enstaka solstrålar, hvilka darrande och dansande, allt efter vindens rörelse i det täta vin-löfvet derute, sökte sig en väg på det hvitskurade golfvet, på möbler och väggar.

Som två gyllene, glänsande ormar smögo de fram, ringlande sig upp på den åldrige mannens gestalt, som i dof smärta satt orörlig vid bordet, och tittade honom nyfiket i ansigtet, som om de först måste öfver-tyga sig om, att det verkligen var deras gamle vän Burkhardt. Han hade underligt nog blifvit förändrad. Den förr så raihtäriskt raka figuren var samman-sjunken, de stränga, klara ögonen stirrade dystra och uttryckslösa ut i rymden, och liksom plogen ristar skarpa fåror i jorden för att visa henne, att hon blifvit ett år äldre, så hade också sorgen plötshgt skrifvit sina runor i arrendatorns ansigte, Unjer, som vältaligare än ord, berättade om all den sorg sista tiden medfört åt honom.

Alltför hastigt, alltför plötsligt hade det kommit.

Att från all sin lycka med ens kastas ut i fruktan och

bäfvan för sitt käraste, det var ett för hastigt ombyte för denne mans tröga sinne, för hvilken lifvet hittills varit entonigt och fredligt som en färglös bild. Han hade aldrig känt till någon sjukdom i sitt hus, och nu kom döden och klappade på hans dörr som ett fruk-tansvärdt spöke, hvars oväntade anblick förlamar alla lemmar.

Hans Greta sjuk — dödssjuk — lidande af den förfärligaste sjukdom, för hvilken Burkhardt ryser i den förtviflade öfvertygelsen, att det för den inte fins någon hjälp och räddning, att hans älskade hustru måste duka under för samma förfärliga qval som hennes mor.

Men att stå hjälplös bredvid och behöfva åse, hur det käraste man har dör bort, utan att man kan gripa tag i och besegra den obarmhertiga dödsängeln, det var mer än den gamles trotsiga soldatnatur kunde uthärda, och derför dignade han under tyngden af det förfärliga ordet »räddningslösD, som var en fiende, mot hvilken hvarje vapen studsade tillbaka. Han öfverfölls af en dof, modlös förtviflan. Att förlora sin Greta, det var för honom att förlora allt. Han kunde icke fatta denna tanke, han slog sig stönande med den knutna handen i pannan, tills han insåg, att hvarje uppror och uppstudsighet, allt befallande och rasande ej hjälpte, att alla de pengar, som han i tungt arbete förtjenat för sin Greta, ej vore i stånd att köpa blott en timme af hennes lif.

Hans hade telegraferat till tre af de mest framstående professorer och kirurger, och nu voro de inne hos den sjuka för att ställa diagnosen. Men Burkhardt väntade på deras utsago, som om det gält domen öfver hans eget lif.

Om man under fyrtio år gått hand i hand genom lifvet med en älskad hustru, om man med henne delat glädje och sorg, regn och solsken och inte haft någon annan än henne i hela vida verlden, som om de varit två^339

raenniskobarn uppkastade pä en ensam ö i hafvet, dä sammanväxa hjärta och själ Hksom af sig sjelfva, då märker man inte, hur nära föreningen är, förrän bUxten nedslår och utan förbarmande rycker dem från hvar-andra.

Den ena går, men den andra, som stannar, måste förblöda af ett oläkligt sår. Sä långsamt minuterna skrida, hvilka marter de innebära för det förtviflade hjärtat.

Burkhardts tänder slå mot hvarandra som i nerv-fråssa. Då kommer någon sakta smygande och lägger högt snyftande de darrande armarna om hans hals. Aglae.

Han stirrar med vidöppna ögon på hennes bleka ansigte, hans läppar darra, han vil] fråga, men hans tunga ligger tung som bly i hans mun. Hon förstår honom. X)Sjukdomen har redan gjort sådana framsteg, att någon hjälp knappast är möjlig», ropar hon nästan utom sig.

Det var ett dödande slag för hans hjärta. Han stiger upp svigtande, han vill till henne.

Dörren öppnas återigen. Herrarna inträda.

Hans pressar samman läpparna i lidelsefull smärta, men i hans ögon ligger en så sällsam glans, som man aldrig sett der förr. Professor Bahrlen, en äldre herre, med ett vänhgt, för ögonblicket bekymradt utseende, räcker hjärtligt handen åt sin berömde unge kollegas far: »Vi komma, min bäste herr Burkhardt, för att enligt vårt löfte, gifva er underrättelse om resultatet af vår undersökning. Vi måste tyvärr bekräfta den af er son stälda diagnosen och med tungt hjärta konstatera, att sjukdomen redan fortskridit så långt, att ett fullständigt botande, menskligt att döma, ej står till att hoppas på.

De medel, som vi hittills hafva användt i svårare fall, torde ej mera förslå för er stackars hustru!» Han drog ett tungt andetag, men den gamle mannen slog de af arbetet hårdnade händerna öörtviflad framför^340

ansigtet och grät de första bittra, smärtsamma tårarna i sitt lif.

Hans gick hastigt fram till honom och tryckte det gråa hufvudet i stor sinnesrörelse mot sitt bröst: »FaderD, mumlade han, »förtvifla inte ännu. Jag skall försöka det sista medlet — och Gud i himlen skall förbarma sig öfver mig.»

Då bhckade de gråtande ögonen upp som med en stum åkallan. Men professor Bahrlen fortfor hastigt:))En underbar himlens skickelse har gjort, att er son just är den mest framstående specialisten i denna förfärliga

sjukdom, och hans nyaste rön samt det af honom använda botemedlet hafva redan gjort honom till en erkänd och bepröfvad mästare. Er son har förklarat sig beredd alt företaga en operation, som före honom ingen annan läkare någonsin vågat. Lyckas den samma, så har vetenskapen vunnit en af sina största segrar, och för en af de obotligaste och förskräckligaste af alla sjukdomar har en räddare uppstått, som nedbrutit dödens makt. Vi få visserhgen hvarken för er eller den sjuka dölja, att den af er son verk-ställda operationen i detta fall gäller lif eller död, samt att den, om utgången är dålig, kan förkorta er hustrus lif om flere månader. Månader, hvilka dock skulle bli uppfylda af förfärliga lidanden och qval! Jag ber er, min bäste herre, att ni med er son måtte öfver-lägga detta allvarliga beslut. Vi skola naturligtvis med största intresse gerna hjälpa till vid operationen och af hela vårt hjärta ställa oss till ert förfogande.

Herrarna drogo sig tillbaka, men Burkhardt lyfte på hufvudet och stirrade liksom frånvarande på Hans. dDu, Hans, du?» mumlade han skakande på hufvudet.

»Gud skall hjälpa mig, farlD

Den gamle mannen gnuggade sig i pannan och tryckte händerna mot tinningarna. »Du måste inte misstycka, min son», stönade han, »men ... jag är så främmande derute i verlden, jag vet inte, om du^341

verkligen lärt tillräckligt för att kunna åtaga dig ett sådant vågstycke. Aglae — kära Aglaeli) Med en hjälplös blick vände han sig till den unga frun: »Ni är klokare i sådana saker än jag, har ni förtroende till Hans? Tror ni, att han kan åstadkomma ett sådant storverk ?»

Den tillfrågade kom långsamt närmare. Hennes blick föll på Hans och strålade af stolt, modig hänförelse. Hon räckte honom sin hand med en hård tryckning.

»Derpå kan jag blott gifva ett svar», hviskade hon, »vore jag den sjuka och skulle bestämma mig, så skulle jag tillitsfullt anförtro mig åt denne mästares hand, liksom ett barn tror på sin fars trofasta hjälp.»

»Aglae!» Hans drog upprörd hennes hand till sina läppar: »Gud välsigne er för detta ord, det stärker min tro på mig sjelf och skall i det allvarliga ögonblicket blifva till välsignelse för mig.»

Arrendatorn andades djupt, som om en befriande tillförsigt kommit öfver honom. Han grep krampaktigt tag i sin sons händer: »Hans — Hans! Om du det kunde göra . . .!» Hans ord läto nästan som ett skri. »Gud i himlen, jag har inte förtjent det af dig!^)

Den unga professorn stirrade rakt fram på den gamla, urblekta bilden af den barmhertige samariten, som hängde på väggen under det lilla krusifixet. Guds hand delade molnen, och den Eviges öga bhckade ned på honom, som modigt förbarmade sig öfver olyckan.

Skulle hela hans arbete, hans årslånga försakelser och strider hafva varit förgäfves! Kärleken till modern hade varit den väldiga drifkraft, hvilken, så länge han kunde minnas, hade sporrat honom att bli en klok, skicklig läkare för att den dyra inte skulle få dö hjälplös, som mormodern gjort. Det, som alltid föresväfvat honom blott som en ängslig dröm, hade plötsligt blifvit en förfärlig sanning, hade kommit som^342

en tjuf om natten, som plötsligt står der, utan att en menniskas öga varsnat honom.

Det var blott hans mors kraftiga, starka natur, som gjort det möjligt, att hon så länge hjältemodigt kunnat bära och forhemliga sitt lidande.

»Mor, mor, hvarför har du inte talat om det, när du nyligen redan märkte de säkra tecknen till sjukdomen samt kände dig så olyckhg och klen!» klagade Hans. Han knäböjde vid hennes säng och tryckte ansigtet mot hennes mjuka, vissna händer.

Hon strök långsamt och leende öfver hans lockiga, blonda hår. »För att sä länge som möjligt bespara er ångest och sorg, min gosse», hviskade hon. »Jag vet ju, att det inte fins någon räddning för mig, att jag är lika säkert hemfallen åt döden som min stackars mor och mormor. Den ligger i slägten denna sjukdom, och emedan det är gagnlöst att försvara sig emot den, så ville jag så länge som möjligt förskona er från sorgen att se mig dö.» Fru

Greta tystnade ett ögonblick alldeles utmattad, sedan sträckte hon ut handen mot sin man och drog honom ned till sig med ett lyckligt leende: »Gråt inte far! Har det inte varit en stor nåd, att den gode Guden låtit mig så länge glad och frisk få stanna hos dig och vår gosse? Jag har varit så lycklig hela mitt lif, så innerligt lycklig, och jag har ännu fått upplefva, att min Hans uppnått sitt mål, att I båda ären försonade. Det har varit en ljuflig lefnadsafton, och jag dör i himmelsk frid, fastän jag så innerligt gerna ännu ville stanna hos er.»

Hans såg upp och afbröt med hurtig röst faderns sakta stönande. »Du har en alldeles falsk mening om vetenskapen, mor, och tror, att den sedan femtio år tillbaka stannat på samma fläck. Gud vare lof, de nyaste forskningarna hafva kastat ett klart och hoppfullt ljus i det mörker, hvari läkarevetenskapen ännu för kort tid sedan befann sig. Mor^ har du förtroende till din son?»^43

Hon sträckte båda armarna emot honom. »Förtroende till dig, min kära lilla Hans?» sade hon med ett obeskrifligt ömt leende, »du min stolthet och min lycka. Ingen annan än du skall få vara min läkare!»

»Skulle du vilja underkasta dig en operation, min älskade mor, en svår, allvarlig operation, som antingen återger dig helsan — eller åtminstone kan skäffa dig ännu en tio eller femton års god och dräglig tillvaro, eller — om det går olyckligt — påskyndar ditt lidande och snabbare förkortar lifvet? Det gäller lif och död, mor — jag är som läkare skyldig att säga dig det — men jag känner inom mig styrkan att kunna våga det svåra, och Gud i himlen skall bistå mig och vaka öfver ditt dyra lif! Säg, älskade, vill du lita på din Hans och anförtro dig åt hans händer, vill du, att jag skall företaga operationen ?»

Den sjukas ögon glänste genom tårar. Hon vinkade åt honom, att han skulle böja sig ned och slöt honom högtidligt, allvarligt till sitt bröst.

»Jag tror på dig, och jag ger mig åt dig på lif och död! Och jag tror icke blott på din kärlek och din trogna vilja, utan också på din skickhghet och ditt vetande, och jag vet, mitt hjärtebarn, att jag skall tillfriskna under dina händer! Dina kära händer skola icke darra, när de skära i din moders kött, ty jag vill sofva dervid så fridfullt, som du fordom hvi-lade vid mitt bröst, och mitt hjärta skall slå lugnt, emedan det vet, att det är du^ min son, som för mig till lifvet eller döden — hvilka från din hand äro välkomna för mig båda.» — — — __ _ —

Då Hans vände sig om, såg han Aglae stå i dörren. Hon torkade hastigt tårarna från kinderna, drog ännu ett djupt andetag, men sedan tvingade hon sig att le, blinkade menande åt Hans och gick fram till den sjukas säng. Den unga frun höll en skål med doftade månadsrosor och förgätmigej i handen.^344

»God dag, lilla tant», sade hon med ett gladt leende, »det är ju utmärkta underrättelser jag nyss har hört. Professorerna promenera der nere i trädgården, jag träffade dem vid dammen, när jag plockade de blåa blommorna. Är det verkligen sant, att Hans tänker operera? Herrarna sade, att den sjuka då vore så god t som räddad, ty professor Burk-hardt vågade det endast, när han vore säker på att lyckas. Hitintills hade han ju åstadkommit riktiga underverk, och det var också derför, som han bhfvit en så mäkta berömd man.»

Aglaé drog upp gardinerna och öppnade fönstren. Gyllene solsken och blomsterdoft inströmmade i det skumma rummet. En frisk lifsfläkt tycktes utgå från fosterdotterns i skärt klädda gestalt, bortdrifvande tårar, suckar och dödsaningar.

Fru Greta lyfte hufvudet med ett lätt andetag. »Det är rätt så, Aglae! Ljus och luft göra mig godt, äfven om det blir litet för varmt här i rummet, jag tycker om värmen! Ett sådant präktigt väder! Nu kommer din råg nog att ta sig efter det sista regnet!»

Aglae satte sig bredvid sängen och började, att ordna blommorna. »Det förstås, med Guds hjälp blir det en utomordentlig skörd», sade hon, pratande helt obekymrad, »det blir alldeles såsom pappa Burk-hardt försäkrat. Då ska' vi baka dubbelt så tjocka och feta kakor nästa jul, inte sant, tant lilla? Och du bannas väl inte allt för mycket, om jag först låter ett par falla ned i elden!»

»Nästa jul!» hviskade fru Greta sakta och vemodigt.

Aglae såg henne med förträffligt spelad förvåning i ansigtet. »Det låter ju riktigt vemodigt, alldeles som om du

ännu trodde på sagan om din obotliga sjukdom? Men tant hlla! Hans är ju der och skall operera! Sedan jag det vet, så känner jag ingen ångest och oro mer, nu är allting godt och väl! Pro-^845

fessorerna säga det ju också, och de måste väl veta det. De mena ja liksom Hans, att sjukdomen ännu är i första stadiet!»

Fru Greta och Burkhardt sågo upp förvånade.

»Första stadiet?» upprepade fru Burkhardt med för-vånadt utseende, jag trodde, Hans, att sjukdomen redan var långt framskriden?»

Professorn skakade leende på hufvudet. »Nej, mor! Jag gjorde bara saken litet värre, emedan jag, klentrogna menniska, var rädd, att du skulle göra för mycket motstånd, när jag skulle tala med dig om operationen, som är alldeles nödvändig, om du skall kunna tillfriskna ordentligt!»

»Men det gäller väl ändå lif eller död?» inföll fader Burkhardt med stirrande bhck.

Aglae afbröt honom hastigt. »Liksom hvarje operation kan vara mer eller mindre farlig. En okunnig läkare kan döda en menniska genom den minsta hlla obetydliga operation, om patienten har dåliga vätskor, eller om olyckan är framme, hvem kan väl alltid beräkna en faras följder? Men tant har hela sitt lif varit kärnfrisk, och Hans är en verldsberömd operatör. Således har han blott lydt sin pligt som läkare, hvilken bjuder honom att förbereda patienten på det värsta.»

Aglaé undvek att se upp i professorns ansigte, men hon blef blodröd, när hon kände, att han höll sin blick fästad på henne.

»Är det verkligen så, Hans? Jag är således ännu inte dödssjuk, som jag trodde mig kunna sluta till af allt?»

»Åh, visst inte, mor! Jag hoppas att med Guds hjälp kunna se dig frisk igen om några veckor.»

»Du får framför allt inte vara ängslig, tant lilla», sade Aglaé ifrigt och lutade sig djupt ned öfver blommorna för att söka ut en lämplig plats för en månadsros. »Man tror alltid, att en sådan der operation^346

är något förskräckligt, och ändå märker man ingenting deraf, för att man är kloroformerad. Fadern till en af mina väninnor berättade, att han under tiden drömt de allra trefligaste saker. Det skall du också göra, tant. Jag stannar hos dig och håller din hand i min, och Hans tar, ett, tu, tre — med en liten knif ut allt det sjuka ur din hals. Och se'n vaknar du igen, sofver godt, är riktigt rädd om dig en tid, och se'n är du frisk igen. Inte sant, Hans? Och sedan ställa vi till ett stort fröjdekalas, då pappa Burkhardt måste rycka fram med nyckeln till vinkällaren!»

Fru Greta log, och det föreföll Hans, som om hon med större välbehag än eljes lutade sig tillbaka i kuddarna.

Den dystra, sorgsna sinnesstämningen förut hade tydligen gjort henne ängshg, hon andades lättare, när hon hörde Aglae prata på sitt gamla, glada sätt. Dennas glada tillförsigt och det hoppfulla mod, hvar-med hon motsåg det afgörande ögonblicket, verkade tydligen välgörande på henne.

Den unga frun sörjde också för, att några dystra tankar inte mer fmgo uppstå hos henne. ^)Titta tant, så förtjusande blomsterkorgen ser ut. Den skall jag ställa midt på bordet, så att professorerna inte blott få någonting att äta utan också att se på! Ska' vi bara ha stekta höns, eller har Bartel kanske gjort en god fångst i fiskdammen?»

Det var rätta samtalsämnet att förströ och intressera fru Greta, och den dugliga, arbetsamma husmodern hörde med stor tillfredsställelse, att Aglaé inte betraktade henne som en afsatt herskarinna, som utan makt och vilja är bunden vid sjukbädden, utan att hon nu så väl som förr öfverlemnade hushållets ledning åt henne och blott utförde de befallningar, som blefvo henne gifna. Detta var så taktfullt och finkänsligt, som blott hjärtats sanna godhet kan yttra sig, och Hans strök sig långsamt öfver pannan, som om^347

lian knappast kunde fatta och förstå ungdomsvännens väsen och uppförande.

Af hur stort värde en glad sinnesstämning var för den sjuka, visste han som läkare bäst, och hans hjärta var

uppfyld af stor, outsäglig tacksamhet mot Aglaé, som så beundransvärdt väl hade slagit in på den rätta vägen att framkalla glädjen till hans mors plågoläger.

»Jag skall nu gå och se efter litet i köket, tant lillaD, sade hon ifrigt, »och hönsen skall jag först ta hit, så att du får se, hvad nytta majsfodret gjort! Det är riktiga praktexemplar, skall jag säga dig! Jag kommer i alla fall att få springa mycket från och till för att ge dig besked, om hvad jag gör. Tänk bara, första middagen, som jag ensam skall laga åt gäster, då får jag lof att hedra mig.» Hon lyfte blomsterskålen med båda armarna, tittade ännu en gång skrattande tillbaka och gick mot tröskeln. Hans sprang fram, öppnade dörren, och sedan hon tackande honom gått ut, följde han henne.

Hon stälde hastigt blommorna på närmaste bord och räckte honom med darrande läppar båda sina händer: »Hans, anse mig inte vara hjärtlös och dåhg, för att jag kan prata och skratta, när döden står på tröskeln. Jag håller af er mor — lika ömt som min egen — och just derför, att hjärtat svider vid att se henne hgga der som ett åt döden vigdt offerlam, att se hur våra tårar och vår förtviflan redan nu bereda henne dödens qval, derför vill jag visa henne ett gladt ansigte och modigt bekämpa min egen sorg, så att min tillförsigt kan ingifva henne nytt mod och hopp. Er far får inte heller visa sin smärta, Hans, han gör det redan nu så svårt för henne att dö, och med Guds hjälp får er räddande hand ännu bevara henne åt oss!»

Professorn tryckte upprörd hennes händer i sina. »O, Aglae, hur skall jag kunna tacka er! Ni vet^348

inte, genom hvilken kostlig medicin ni understöder mitt arbete! Må Gud välsigna er för hvarje gladt ord, med hvilket ni bortdrifver skuggorna från hennes läger.5)

Hon blickade upp till honom genom tårar och rodnade ända upp till det lockiga håret. »Jag har ljugit, Hans, och har nämt ett yttrande från professorerna, som de tyvärr inte sagt. Jag blygdes derför, men jag hoppades, att ni snart skulle förstå afsigten med min nödlögn!»

»Ni tappra, modiga hjärta!»

Hon drog tungt efter andan och böjde hufvudet djupt ned mot bröstet. »Jag var så rädd för er, Hans, och hölle jag inte så mycket af er mor, då skulle jag nog bättre åtlydt ert ord, men jag kan till min ursäkt alltjämt blott ånyo säga: Jag kunde inte längre tåla att se den sjuka lida under den sorg och förtviflan, som i förtid redan beklagar henne som död!»

»Bättre hafva åtlydt mina ord? Jag förstår er inte, Aglae. Hvilken ursäkt behöfves väl för ert ädelmod och er storsinthet?»

Hon såg allvarligt upp till honom. »Jag har fallit tillbaka i mitt gamla fel, Hans, jag har spelat komediy fastän jag vet, att ni hatar all förställning, och att ni gifvit mig sanningen som rättesnöre för hela mitt kommande lif. Ack, ni har alltid varit sann och uppriktig i lifvet, förskräckHgt sann till och med i dag, då ni åt den sjuka sade, att hon kanske kunde räddas genom en snar operation! Det var nog er phgt att göra så, men ändå har denna sanning kommit ett stackars menniskohjärta att bäfva af dödens bittra ångest, och jag har med fru Greta lidit af denna fasansfulla sanning. Kan det då inte vara till-låtet att förmildra den, att hölja den i en lätt slöja, som visserligen är lögn och bedrägeri, men ändå verkar så välgörande och vederqvickande?5)^349

Hans säg lieniie djupt i ögonen, en blandning af rörelse och ömhet stredo i hans vackra drag.))Orn all komedi i verlden vore af en så ädel och barmhertig natur, då kunde man väl bedja Gud på sina knän, att han läte alla qvinnor blifva mästare i denna konst. Ni, kära Aglaé, har öfvertygat mig om, att det finnes en slags komedi i verlden, som ej är förkastlig, utan tvärtom är nödvändig och på sin plats, och att vi, den hårda sanningens prester, med hennes lågande svärd ofta framkalla sår, som det milda qvinno-hjärtat måste hela genom trollkraften af en leende mask. Bär den alltid framför ansigtet, kära Aglae, när ni är tillsammans med mor. Med ju större glädtighet och tillförsigt hon underkastar sig operationen, ju gynsammare blir dess förlopp. Håll ut blott ännu ett par dagar med er rörande omvårdnad! Jag telegraferar sedan till syster Amélie, att hon kommer till vår hjälp och . . .))

»Syster Amélie!» Den unga frun spratt till, armarna nedsjönko slappa. »Hvarför det, Hans? Jag ber, jag besvär er

— öfverlemna åt mig ensam omvårdnaden af min fostermor !»

Han skakade upprörd på hufvudet. »Omöjligt, kära Aglaé! Ni kan i alla händelser inte stå ut att vaka om nätterna och på samma gång vårda den sjuka om dagarna. Ni har inte en aning om, hvilka fruktansvärda fordringar, som ställas till en sjuksköterska. Améhe kan också vara närvarande vid operationen, hon är van dervid.»

Hon lyfte bönfallande sina händer. »Hans!» bad hon, full af rörande innerlighet, »gör ett försök med mig. Er mor är ovan vid umgänget med en fullkomligt obekant dam och kommer att uppröras deraf. Om Anna hjälper mig om natten, så åtar jag mig gerna denna skötsel.»

Han lade full af djup rörelse sin hand på hennes hjässa. »H vilket troget, offer villigt hjärta ni har. Jag^350

är öfvertygad om, att ni skulle åtaga er det svåra värfvet med uppbjudandet af alla era krafter, men en god vilja är inte ensam tillräcklig här. För att vårda en sjuk efter en svårare operation erfordras stor öfning och skicklighet. Ofta fms inte tid för att ge långa befallningar, och diakonissan måste sjelf veta, livad hon har att göra och låta. Om era krafter skulle öfverge er, om ni skulle bli vanmäktig vid anblicken af det blodiga såret, då kunde den största olycka ske. Skola vi sedan hela vårt lif göra oss de förfärhgaste förebråelser? Det är inte af brist på förtroende till er goda vilja, Aglae, utan af klokhet och försiktighet som jag måste låta syster Améhe komma.»

Hon var mycket blek, men hon sänkte lydig sitt hufvud och sade sakta: »Som ni vill och önskar, Hans, jag skall låta ställa i ordning ett rum.»

»Har ni då rum nog, Aglaé?»

»Visst; professorerna bo i slottet.»

»Och syster Améhe?»

»Kan få ligga i mitt rum.»

»Vill ni dela rummet med henne? Det kommer att bli mycket obeqvämt för er.»

Den unga frun hade redan skyndat ned för de få trappstegen, som ledde ned till köket. Hon vände sitt vänhgt leende ansigte emot honom. »Åh nej, det skulle vara hänsynslöst af mig mot denna dam, som så väl behöfver vara ostörd de få hvilotimmar, som hon kan komma ifrån. Bry er inte om mig, jag får nog plats. Huset är stort nog!» Hon nickade hastigt åt honom och var försvunnen i nästa ögonbhck. Hans gick genom korridoren för att uppsöka sina kolleger och föra dem till frukostbordet. Han såg dörren till sitt rum stå öppen och gick in, hastigt kastande en blick omkring sig.

Äfven på hans bord stod ett glas med blommande förgätmigej och rosor. Han tog upprörd blommorna i sin hand och tryckte dem mot sina läppar.^351

Sedan stälde han dem i fönstret- bakom gardinen. Han tyckte, att tiden ännu inte var kommen, att han helt kunde glädja sig åt dem. Ännu låg en dyster,, sorglig skugga öfver hjärta och hem, och alla hans tankar, all hans kraft och energi stodo i sonens och läkarens tjenst och ej i dens tjenst, som hoppas och önskar för egen del.

TJUGOTREDJE KAPITLET.

Det stora, öbegriphga hade skett.

Alla tidningar skrefvo derom, alla tungor berättade det, alla sjuka förkunnade det jublande för verlden: »Professor Burkhardts operation har lyckats. Medlet är funnet att hejda och bota den förfärligaste af alla sjukdomar.»

Det som under århundraden varit ett skrämmande spöke, en hemsk och olöst gåta, det var nu förklaradt och löst. En bländande ljusstråle hade fallit i mörkret, och fastän han ännu ej fört till fullkomlighet, så visade han dock vägen, som vetenskapen borde gå för att lyckas. Burkhardts hand hade öppnat den dystra port, som hitintills tillspärrat den, nu stod den på vid gafvel och vinkade åt Äskulaps lärjungar: »Kommen, gån in på den nya vägen, som jag visat er. Ännu fms det mången sten och månget hinder att rödja undan, men I veten nu, hur I skolen bära

er åt, hvilka trupper som måste föras i fält för att besegra den grymme fienden.» — — — —

Genom Moosdorfs park förde hjulspåren af den lilla rullstolen, i hvilken fru Burkhardt nyss återvändt ^351

Sedan stälde han dem i fönstret- bakom gardinen. Han tyckte, att tiden ännu inte var kommen, att han helt kunde glädja sig åt dem. Ännu låg en dyster,, sorglig skugga öfver hjärta och hem, och alla hans tankar, all hans kraft och energi stodo i sonens och läkarens tjenst och ej i dens tjenst, som hoppas och önskar för egen del.

TJUGOTREDJE KAPITLET.

Det stora, öbegriphga hade skett.

Alla tidningar skrefvo derom, alla tungor berättade det, alla sjuka förkunnade det jublande för verlden: »Professor Burkhardts operation har lyckats. Medlet är funnet att hejda och bota den förfärligaste af alla sjukdomar.»

Det som under århundraden varit ett skrämmande spöke, en hemsk och olöst gåta, det var nu förklaradt och löst. En bländande ljusstråle hade fallit i mörkret, och fastän han ännu ej fört till fullkomlighet, så visade han dock vägen, som vetenskapen borde gå för att lyckas. Burkhardts hand hade öppnat den dystra port, som hitintills tillspärrat den, nu stod den på vid gafvel och vinkade åt Äskulaps lärjungar: »Kommen, gån in på den nya vägen, som jag visat er. Ännu fms det mången sten och månget hinder att rödja undan, men I veten nu, hur I skolen bära er åt, hvilka trupper som måste föras i fält för att besegra den grymme fienden.» — — — —

Genom Moosdorfs park förde hjulspåren af den lilla rullstolen, i hvilken fru Burkhardt nyss återvändt^352

till slottet. De stora, svala rummen voro en lämplig vistelseort för patienten, som nu mera blott behöfde hvila och omsorgsfull vård för att öfvervinna följderna af den lyckligt öfverståndna operationen. Här i den höga, salartade hörnsalongen märkte man inte sensommarens nästan tropiska hetta, och det arbetsamma lifvet på arrendegården hördes blott^om ett aflägset eko bakom skogsdungarna.

Hans hade med känslor omöjliga att beskrifva följt sin mor på hennes utfärd, han hade med knäpta händer suttit tyst bredvid henne under de väldiga platanerna för att lyssna, när Aglae med mjuk, själfull röst läste predikan, till hvilken byns kyrkklockor ringde ett hehgt »ja» och »amen». »Lofva Herren min själ och förgät icke, hvad godt han dig gjort hafver.»

Fader Burkhardt, hvars långa gråa hår under de få veckorna blifvit snöhvitt, hade satt sin korgstol tätt intill sjukvagnen och höll sina valkiga händer knäpta omkring sin hustrus afmagrade fingrar, medan han med fuktiga blickar stirrade upp i de orörhga, gröna trädgrenarna, genom hvilka himlen, leende som ett strålande, blått öga, blickade ned på all denna lycka.

Hans Greta var frisk och räddad. Hans Greta stannade hos honom, hon var honom återskänkt af Guds nåd, som genom hans barns hand verkat ett stort och mäktigt under.

Hade han väl förtjent det, han, som full af trots och egensinne upptornat berg på sonens väg? Som visat honom bort från sig, som låtit honom hda nöd och svälta, medan han i outtröttlig flit arbetade på att uppföra ett bålverk, mot hvilket dödens lie, denna lie, som hotade det käraste och dyrbaraste, måste krossas.

Med en känsla af nästan andäktig vördnad blickade den gamle mannen på sin son, som åstadkommit det största, som en menniska förmår. Och om han blifvit landtbrukare och kanske förtjent millioner, så^353

hade han ändå stått som en tiggare vid moderns bår, som en hjälplös, vanmäktig man, hvars innerliga bön ej förmådde tvinga den bleka ängeln att vända om. Men nu hade den fattiga professorn gjort sin far rikare, än alla verldens konungar kunnat göra. Och den gamle böjde hufvudet mot bröstet, som om han nedtrycktes af ett tungt skuldmedvetande.

Friska luften hade tröttat rekonvalescenten, och hennes man, som inte tålde, att någon annan rörde vid hennes vagn, hade försigtigt kört den sofvande tillbaka till den stora trädgårdssalen, der Aglae intog sin vanhga plats vid hennes sida. Hans gick åter ut under de skuggiga träden och satte sig; han stödde hufvudet i handen och drömde

med öppna ögon.

Klockorna ringde och sjöngo i den tysta söndagsmorgonen, och i hans öron klingade ännu Aglaes ljufva röst: »Lofva Herren min själ!»

Då såg han i andanom ännu en gång de sista veckorna med deras sinnesrörelser, deras dödsångest och qval. Han kände återigen samma fasa han förnam, då allt var i ordning till operationen, och blott syster AméHe ännu ej var kommen. Två gånger hade de redan skickat vagnen till stationen. Tredje gången medföljde ett telegram. »Syster Amélie gjort ett svårt fall — brott i höften. Behandlas af professor Normann.» Hans stirrar förskräckt ned på det olycksaliga papperet.

»Barmhertige Gud — hvad nu?»

En mjuk hand griper bönfallande tag i hans. »Det är Guds skickelse, Hans!» hviskar Aglae, »jag ber er så hjärtligt, försök med min hjälp.»

Han stirrar på henne alldeles rådlös. »Åh, Aglae, ni anar ju inte, hvad ni tänker åta' er», säger han suckande.

Han blir förvånad öfver uttrycket i hennes an-sigte. »Jag vet det, Hans, och derför upprepar jag min bön.»

Komedi! 23^354

Professor Bahrlen inträder. Han nickar i stolt glädje åt den unga frun: 5)Bra så, lilla fru! Visst vilja vi anförtro vår dyra sjuka åt er! — Vid sjelfva operationen behöfva vi ju ingen hjälp, bäste Burkhardt, vi äro tillräckligt många ändå — nåväl, och sedan hjälpa vi fru Aglae så mycket som möjligt, och då kommer det nog att gå.5)

Det var så det hade gått till. Men då modern låg i ordning för att kloroformeras, då höll hon plöts-hgt fast Aglaés hand. »Du stannar väl hos mig», bad hon med darrande röst.

»Visst, tant, jag stannar.»

Den sjukas ögon voro stelt riktade på henne; hon ville undvika att se på sin son för att inte inverka på honom genom sin blick.

Hans tvekade förskräckt, och herrarna sågo skrämda på hvarandra. Aglae såg blek, men lugn och beslutsam ut.

Kloroformen började att verka, hårdt, nästan krampaktigt tryckte den sjuka den unga qvinnans hand. — »Jag kan inte komma bort, bry er inte om mig», hvi-skade hon till Hans. Hon makade sig långsamt ät sidan för att intaga så liten plats som möjligt vid operationsbordet. I den mest ansträngande och obe-qväma ställning, med långt utsträckt arm stod hon der orörlig. Man skred till verket.

Under sjelfva utförandet hade Hans alldeles glömt väninnans närvaro; lugn, kallblodig och betänksam utförde han sitt svåra värf. Afgörandets ögonblick trängde hvarje annan känsla i bakgrunden, han var läkare, endast läkare, och hela hans själ var med i detta nya försök, som han vågade. Först senare, när allt var öfver, tittade han upp. Aglae stod oförändrad, Hk-blek, med stora, vidöppna ögon, i hvilka afspeglades de själsqval, som förtärde henne.

Hon befriade försiktigt sin hand och sökte mekaniskt, genom gnidningar, åter göra armen böjhg.^355

Hans drog tungt efter andan. »Fort ett glas portvin», hviskade han.

Hon skyndade ljudlöst derifrån, återvände med en butelj och glas samt stälde alltsammans på ett sidobord.

Hans skakade på hufvudet. »Åt er sjelf.»

Hon gjorde en nekande rörelse. Hennes kinder började åter rodna. Uppmärksamt iakttog hon herrarnas miner — gick dem till handa och tog ifrån dem — plockade undan, hvad som var öfverflödigt och sörjde ljudlöst och tyst för, att en behaglig, välgörande ordning återstäldes i rummet. Hans skall aldrig i lif-vet glömma, hur ifrigt hon knäböjde på golfvet för att torka upp vattnet efter den smältande isen, hur hon lyfte undan de tunga ishinkarna, lade fram och räckte dem rent linne.

Hon gjorde intet onödigt steg, ingen störande rörelse; hon såg på deras ögon, hvad de önskade, och uppfylde det utan att länge fråga. Tyst, stilla, omsorgsfullt som en vänlig ande rörde hon sig der, till en hjälp för alla, utan besvär för någon.

»En tapper, präktig liten fru!» mumlade Bahrlen med en verkligt hänförd blick af beundran. Hur kunde det väl vara möjligt? — Det föreföll Hans som en dröm. Var detta Aglae? Samma Aglae från fordom, som upprörd höll igen öronen, när det var tal om en snufva?

Hvar hade hon lärt sig denna samarittjenst? Ingenstädes. Hon utöfvade den instinktmessigt. Och henne, henne hade han med nästan hårda ord tillbakavisat från sin klinik, uttalande sina tvifvel på hennes förmåga! — Hans hjärta sönderslets af en underlig känsla. En het, innerlig beundran och ett nästan skamset skuldmedvetande. Men hur var det väl också tänkbart? Hur kan väl också ett qvinnohjärta förändras så helt under ett par hårda, olyckliga år? I romaner kan man nog få läsa sådant, men i lifvet?^356

Och nu var det ändå sanning. Nu säg han med egna ögon en sådan gåtas lösning.

Kärnan hade ju alltid varit bra, men blott skalet var det konstfulla, naturliga resultatet af en förvänd och förkasthg uppfostran, sådan 'den blott är alltför vanlig i de stora städerna. Der äter masken mången blomma, och blott få kunna det oaktadt bära ädel frukt, om stormen ännu i rätt tid griper tag och skakar den, så att den giftiga insekten kastas ut. — Dagligen, stundligen vederqvicktes hans hjärta af Aglaés anblick, hvilken vårdade den sjuka bättre och trognare än någon främling någonsin kunnat göra. Och hvilken glädje för hans mor, när hon erfor, att blott hennes kära fosterdotter skulle sköta och vårda henne.))Nu först, min Hans, tror jag, att jag inte är dödssjuk, för att du inte skickar efter någon diakonissa, utan kan reda dig ensamt med Aglae och Anna. Då kan det väl inte vara så illa ställdt med mig, som jag trodde. Och en så'n angenäm känsla sedan att inte behöfva ha några främmande ansigten omkring sig. Jag skulle ändå varit mycket generad för barmhertig-hetssystern och säkerhgen blifvit mera upprörd, än hvad som är nyttigt för mig. Men som det nu är, så är det trefligt och behagligt, och om jag blott vet, att jag har min Aglae hos mig, då är jag nästan till hälften frisk.»

Denna den gamla fruns uppriktiga förklaring åstadkom, att man inte skickade efter någon ersättning för syster Amélie, ty detta skulle hos arrendatorskan lätt kunnat framkalla den fixa idén, att sjukdomen tagit en farlig vändning, och hvilka betänkliga följder en sådan sinnesrörelse skulle kunnat åstadkomma, det visste .Hans som läkare bäst att bedöma. Han var således tvungen att helt mottaga Aglaés" stora offer och att påbörda henne en ihållande sjukvårds tunga pligt.

Hvilka stora anspråk som ställdes på hennes offervillighet och ödmjuka hjärtegodhet, det såg han dag-^357

ligen och stundligen med egna ögon, och hans hjärta brann af varm, innerlig kärlek och beundran för ett väsen, som genom den underbaraste och härligaste förvandling befriat sig från fåfänglighetens glitterguld och i ersättning fått serafvingar.

Han kan aldrig glömma en natt bland de många, som de i gemensam ångest och oro vakat tillsammans.

Krisen var öfverstånden, den sjuka låg i feberfri, djup, vederqvickande sömn. För första gången hade Aglaé också somnat i den stora läderstolen i hvardagsrummet näst intill. Hon rörde sig inte, då Hans ljudlöst steg öfver tröskeln. Hennes hufvud var lutadt åt sidan mot ryggstödet, händerna omslöto båda knapparna på sidostöden.

Han stannade framför henne och betraktade henne. Sedan lång tid tillbaka hade han aldrig en gång kunnat få se hennes ansigte utan det alltid glada leendets bedrägliga slöja. Nu vände hon inte hastigt undan huf-vudet och undvek inte hans blick som eljes, när hon märkte, att han forskande betraktade hennes ansigte.

Det smala ansigtets oval afstack i sin marmorblekhet mot stolens svarta läder, och omkring de slutna ögonlocken lågo mörka skuggor, som blefvo djupare genom de långa, sänkta ögonhåren. Nattvak och ansträngningar hade tecknat sina spår i det unga an-sigtet, sqvallrande om hur tungt sista tidens mödor hvilat på detta hufvud, och ändå sväfvade ett ljuft, lyckligt uttryck omkring hennes läppar, samma uttryck, med hvilket hon kort förut knäpt sina händer och suckat: »Gud vare tack och lof — febern är förbi!» — Ingen trötthet, ingen förtrytelse, intet

misshumör af en uttröttad och utvakad sköterska, endast den fridfulla, sälla förnöjelsen hos en trogen dotter, som tillslutit ögonen med tanken: »Mor kommer att tillfriskna.»

Sömnen tar masken från menniskans ansigte, han visar de verkliga känslorna, och när han lägger sin mäktiga hand på en panna^ då viker förställningen,^358

då blir den konstlade minen naturlig — vare sig till godt eller ondt.

Och i Aglaes ansigte står det med rörande mildhet och godhet skrifvet, att hon af hela sitt hjärta gjort allt, hvad hon verkat.

Hans tycker sig i detta ansigte vilja forska efter den forna Aglae. Inte ett drag från förr — en hård, tung, men ändå helig fadershand tyckes hafva strukit öfver detta sköna ansigte för att derifrån utplåna allt, som förr i verldens afgudatjenst befläckat det samma.

Och hans blick flyger vidare öfver hennes späda barnagestalt, som ändå så tappert och energiskt på den törniga stigen gått fram till målet. Det ligger ingenting svagt eller vekligt i dessa lemmar; till och med nu efter sista tidens ansträngande och svåra sjukvård visa de kraft och spänstighet. Och de små händerna, som fordom sysslolösa legat i hennes knä, snö-hvita och gnistrande af diamanter — Hans förskräc-kes och stirrar nästan skrämd på dessa händer — Gud i himlen, så de se ut! Skrofliga, röda och hårda af arbete, genom det myckna handterandet af is och isvatten spruckna och uppsvälda. Stackars, misshandlade små händer, värre tilltygade än en tjenarinnas.

Glödande hett rusar blodet upp i professorns kinder och panna, han menar sig skola qväfvas. Anblicken af dessa händer griper honom nästan mera, än tiggerskans på scenen, ty nu är hans medlidande uppblandadt med den djupaste rörelse och tacksamhet.

Han vet inte, hur det kom sig, men han knäböjer framför henne och trycker lidelsefullt sina läppar mot hennes händer.

Hon spritter till:))Är hon vaken?» kommer det förskräckt öfver hennes läppar^ sedan stirrar hon ännu yrvaken på den knäböjande. Hon förstår inte. Hon blir rädd, hon märker, att han ligger framför henne och gråter.

»Hans — hvad är det, som har händt?»^559

»För mycken godhet och barmhertighet för oss, Aglae!» mumlar han upprörd — »dessa händer! Dessa stackars små händer — och allt blott för oss!»

Hon tittar på sin högra hand, som han återigen drar till sina läppar. En djup andhemtning — hon skakar afvärjande på det rodnande ansigtet.

»Men Hans, en sådan dårskap!» säger hon leende. »Det är illa nog, att jag, bortskämda varelse, inte en gång ostraffadt kan tåla litet kallt vatten och is. Nu får jag för de här ömtåliga fingrarnas skull till och med mista min sömn! — Det är förargligt, Hans, jag drömde så vackert.»

Han skrattade med henne, men slog sig för pannan. »Åh, jag narr! Jag hänsynslösa menniska! Förlåt mig, Aglae!» — och han tryckte ännu en gång hennes hand. — »Jag vet inte sjelf, hur det kom öf-ver mig så. Men anbhcken af dessa små fingrar skar mig i hjärtat. Gå in i ert rum och lägg er till sängs. Mor sofver godt och djupt, och jag är ju här för att hjälpa henne, när hon vaknar.»

»Ni är bestämdt sjelf mycket trött? Och jag är alldeles uthvilad.

»Glöm inte, att jag sof nästan hela dagen i går. Jag skulle vilja läsa de här tidningarna, mina motståndares artiklar intressera mig på det lifligaste och komma vid anbhcken af henne, som Gud ske lof sofver der så lugnt, inte vidare att ha någon bitter och nedtryckande bismak för mig. Men ni, kära Aglae, skall äta något stärkande, innan ni lägger er. Skratta, ni! Om ni inte hade gjort efter min önskan, att äta bra om nätterna, så skulle ni inte se så frisk och dugtig ut, som ni, Gud vare lof, verkhgen gör.»

Aglae nickade plötsligt allvarsam. »Er teori är utan tvifvel rätt; det är märkvärdigt, hvad maten uppehåller nerverna under nätterna. Jag kände knapt något obehag, när jag åtlydde er tillsägelse, medan jag kände mig svag och matt, när jag inte förtärde något^360

före första frukosten. Följa era diakonissor också dessa regler?»

))De protestantiska, ja, men de katolska systrarna, som måste fasta om nätterna, kunde jag inte förmå att rätta sig efter denna nödvändiga och välgörande förordning, ehuru jag till och med vände mig till påf-ven för att utverka dispens. Jag fick afslag, och mången stackars syster måste derför i förtid offra kraft och nerver. Nå väl, emot trossatser får man inte strida, och fastän jag beklagar dem af hjärtat, så beundrar jag de katolska systrarna dubbelt för deras martyrlika trohet och uppoffring.»

»Hvad får jag ta hit åt er till smörgåsarna? Kaffe eller vin?»

»Jag skulle be att få litet starkt kaffe, om ni har något i ordning.»

»Det står färdigt.»

Hon gick ut i köket och återvände med det begärda, stälde i ordning kopp och kanna, dukade ap-titligt fram tallrikar och fat på den bländande hvita serveten och tände spritköket. »Om kaffet skulle vara för starkt, så fins det hett vatten i ordning. Det är midnatt nu, Hans, klockan fyra kommer jag och af-löser er. God natt! Om ni behöfver någon hjälp, så ring, då är jag genast här.»

»Jag tackar er för all er stora godhet, kära Ag-laé, måtte Gud belöna er derför.»

Så tomt och ensamt det kändes omkring honom, sedan hon gått, och ändå var det så hemtrefligt i det lilla rummet, der hennes ordnande hand varit verksam. Vattnet i kitteln sjöd och kokade, och Hans tittade leende öfver tidningen ut i rymden. Hans tankar spunno en glänsande slöja, som kärlekens genier ömt nedsänkte öfver Aglaés hufvud.

Följande morgon hade han gått ut i trädgården, för att vederqvicka sig i den af vällukter uppfylda^361

friska luften. Han såg Aglae stå på en trädgårdssäng i närheten af det låga trädgårdsstaketet. Dora bar bort en korg full med salad och bönor, och den unga frun plockade ytterligare en bukett persilja, som utspred en stark, men ej poetisk doft. Då lyfte hon hufvudet och såg bort till häcken. Också Hans tittade dit, emedan han hörde ett högt: »God morgon, fru Aglaé.» Han hejdade ofriviUigt sina steg och stannade bakom de höga bönstängerna, ty han visste i första ögonblicket inte, om de väldiga italienska halmhattarna tillhörde ett par dam- eller herrhufvu-den. Men han fick snart reda på det. Ur diket, som för ögonblicket till hälften uppslukat dem, uppdöko två jättelika, klumpiga, ipanliga gestalter. Båda voro hka klädda i ljusgul nankin, båda hade skära halsduksrosetter under isterhakan, båda hkadana hattar med svajande turistflor, hvilka i det lätta luftdraget fläktade på de röda tjurnackarna. Tjocka, rödlätta, lika grinande ansigten, med näsor som en högt uppdragen slagbom, och fyra jättestora, röda näfvar, hvilka omslöto hvar sin planka i staketet.

»God morgon, fru Aglae!5) lät det samtidigt från de tjocka karlarnas läppar, och båda halmhattarna lutade framåt.

»God morgon, mina herrar», sade Aglae nickande — om allvarligt eller leende, kunde Hans inte se, men hon bockade sig ned helt lugnt och plockade ännu några qvistar persilja.

»Vi komma för fru Burkhardts skull!» klingade duetten från staketet.

»Jaså!» — Vicomtessan af Saint Lorrain kom ett steg närmare och måste, antingen hon ville eller inte, taga deras händer, som roffågelsaktigt utsträcktes mot henne. »Det är mycket vänligt af er att höra efter. Det står Gud ske lof bra till med vår sjuka, och man kan nu gratulera henne till den lyckade operationen. Har ni blott för denna frågas skull farit extra hit^362

från Adlerhof? Då får jag allt lof att be er komma med in.»

»Ack nej — komma in få vi inte — mamma är ännu rädd, att det kunde smitta», sade Dolphele ängsligt afvärjande, och den djärfvare Wolfele satte på sig en förälskad min och fortfor: »Hufvudsaken var ju, att vi fmgo se er, fru Aglaé!»

»Såå? Det var ju snällt.»

»Professorn komma vi nog att lära känna senare, när mamma bjuder honom. Han är ju en berömd man nu, och mamma menar, att man kanske kunde ha nytta af honom en gång.»

»Ja, en mycket berömd man.»

»Och han förtjenar väl dugtigt med pengar? Mamma säger, att doktorerna skära idel guldmynt ur refbenen på folk», undrade Wolfele misstroget.

»Professor Burkhardt är känd för sin stora välgörenhet, och då blir det inte mycket öfver af de tungt förvärfvade pengarna.»

»Det är dumt af honom!» sade Dolphele förtryt-samt, och hans tvillingbroder bröstade sig, så att den hvita halmhatten flög bakut. »Han är således inte något godt parti? Mamma säger, att man inte lefver af äran allena, och berömdt folk får vanligen hvila på sina lagrar, emedan de pantsatt sängarna.»

»Men herr Grauchenv^ies!»

»Hur länge stannar han här ännu?»

»Jag hoppas mycket, mycket länge.»

»Ni tycker väl mycket om honom, hva?»

»Mycket.»

»Kärleken ensam mättar inte, och ni har ju ingenting qvar, se'n er man och er far gjorde sig osyn-hga?»

»Nej, ingenting mera, knappast tålamod en gång!» sade den unga frun med rodnande kinder, ytterst road och nickade, som om hon ville affärda två barn samt vände sig för att gå.^363

»Fru Aglae!»

»Önskar ni något mer?»

»Ni har så vackra rosor i trädgården.»

»Dem får jag inte klippa af.»

»Ge oss något annat att ha i knapphålet.»

»Gör det detsamma hvad?»

Samtidigt slogos de båda feta händerna mot de styfva chemisetterna. Dolphele och Wolfele bedyrade bredt grinande och med ett slag på sitt manhga bröst: »Det gör det samma hvad. Om ni bara vill ge oss ett minne. Mamma menar nämligen. . . .»

Förlägna knuffade de hvarandra med armbågen i sidan och förstummades.

»Hon menar nämligen? . . . hvad menar hon då?»

Wolfele tog mod till sig: »Att ni hade ett godt öga till professorn och inte brydde er om någon annan, Vi skulle inte inbilla oss något . . . och att vi endast voro dumma pojkar emot er. . . .»

Aglae skrattade till högt: »Då är det ännu mera skäl för mig att bereda er ett oskyldigt nöje. Titta bara, hvilken stolt prydnad jag tänker förläna er! Alldeles nyss och egenhändigt uppdragna — se i knapphålet alldeles ut som rosenknoppar. Se här — smycka er med de här!»

Den unga frun reste sig öfvermodigt på tåspetsarna och räckte fram två tjocka, röda rädisor, hvilka togos emot

med ett tillfredsstäldt, triumferande »Åh!»,

»Och ni tycker — i knapphålet?»

»Ja visst.»

Min lilla rädisa ser ut som ett hjärta», anmärkte Wolfele helt lyriskt. Sedan pressades de gröna bladen genom knapphålen, så att den gröna saften färgade den gula nankindrägten,

»Ser mycket stiHgt ut!»

»Utomordentligt vackert —1»

»Adjö, mina herrar — lycklig resa!»^364

»Adjö, fru Aglaéj stor tack!» Halmhattarna gungade, rädisrötterna darrade i den varma luften, och de blåa slöjorna fladdrade; sedan döko fru Grescen-tias söner ned i diket igen och voro försvunna. — Men Hans var ytterst road af att på afstånd hafva gjort det berömda tvillingparets bekantskap.

Och han log fortfarande vid tanken på den lilla scenen. Han hade sedan dess ofta sett dessa båda riddare utan fruktan och tadel ströfva omkring i närheten af Moosdorfs park och slott samt skämtat med Aglaé för hennes båda tillbedjares skull. Hon hade svarat full af humor och beklagat sig öfver, att valet mellan de båda oskiljaktiga vore så svårt för henne, då den ene var precis lika oemotståndlig som den andre. En annan dag hade hon med något större allvar anmärkt: »Nu då jag lärt känna penningens värde och makt, beklagar jag ännu mera, att ett så stort kapital skall ligga i händerna på sådana, som inte äro egnade att värdigt förvalta det.»

Han log. »Jag tror, Aglaé, att ni i tysthet ändå längtar tillbaka efter era millioner, om ni ock betecknar er rika period som en förlorad tid.»

Hon såg hastigt upp, hennes öga strålade till. »O, Hans, hvad skulle jag inte vilja ge, om jag nu hade alla de pengar, som jag förr så oförståndigt slösade bort.»

»Hvad skulle ni göra med dem?»

Hon vände sig rodnande bort. DDet säger jag inte.» Men professorn tänkte i sitt hjärta: »Gud vare lof och tack, att denna tid och dessa pengar äro oåter-kalleligen borta, de voro de fiendtliga makter, som skilde dig från mitt hjärta.»

Eftertänksam blåste Hans röken från sin cigarr ut i den klara, soliga luften. En lätt vindfläkt satte susande platanlöfvet i rörelse öfver hans hufvud, och^365

kyrkklockorna förstummades med ett sista darrande ljud. Verlden läg der tyst och högtidlig i det gyllene solskenet.

Hvarför tvekade professorn ännu att tala öppet till sin så högt älskade barndomsvän och att för all evighet sluta henne i sin famn? Hade han inte uppnått ett glänsande mål, hade han inte redan spart en betydlig förmögenhet, med hvilken han tänkte öfver-raska sin far och betala inteckningen på Moosdorf? Nämde man inte hans namn med aktning och tacksamhet i hela verlden? Hans enkla, simpla namn, som nog smyckades af förtjenstens lager, men ej af krona och vapen.

Det var der det låg. Han hör ännu Aglaés röst i sina öron: »Jag begär ingenting, ingenting annat af min man än en lång ättartafla och ett förnämt namn.»

Men det är länge sedan dess. Hon fick en make, som bjöd henne det efterlängtade, och som ändå gjorde henne olycklig och förtviflad. Den forna Aglae är död — men en ny är uppstånden, och denna nyfödda har uppgjort sin räkning med det förflutna. Hvilka fordringar kan väl en stackars fattig och värnlös qvinna ännu hafva, som lefver af sina vänners barmhertighet? Inga, på sin höjd — att vilja blifva lycklig. Lycklig, ej genom pengar och krona, utan genom kärlek. Men hvem säger väl, att Aglae älskar honom?

Ibland är han öfvertygad derom . . . och sedan tviflar han åter och åter igen. Har allt hvad hon gjort här i huset —

skett af kärlek till honom — eller af tacksamhet mot hennes välgörare?

Han har länge nog plågat sig med dessa tankar. Men ovissheten, tviflet blifva outhärdhga till sist. Han vill och måste fråga henne, han vill höra det af hennes egna läppar, om han verkligen är född till att blifva den lyckligaste bland menniskor.

Och om hon nu af tacksamhet inte vågar att vägra honom sin hand, om hon bringar sitt hjärta^366

till offer för alt betala den skuld, i hvilken hon står till honom och hans föräldrar.»

Förfärliga tanke!

Hans lutar pannan i handen och stirrar ned framför sig, djupt dragande efter andan. Fins det då rakt intet medel att hemligt utforska hennes hjärta och få reda på sanningen?

Hans har läst så mycket i menniskornas ansigten, glädje, förskräckelse, lycka och fasa, hvarför skulle han stå med blinda ögon framför Aglaé och inte kunna läsa i hennes blick, hvad hon känner, när han talar med henne om kärlek?

Ja, han ville forska, läsa och utröna, han ville inte tänka på sin, utan på hennes lycka, när han frågande ser henne i ansigtet. Men han vill ha visshet, han uthärdar inte längre att dagligen umgås med den älskade, att vänskapligt taga hennes hand i sin, utan att hafva rättighet att för all evighet taga och behålla den.

Hans steg hastigt upp. Hans höga, kraftfulla gestalt växte i stolt beslutsamhet, hans blåa ögon strålade.

Der borta på terassen visar Aglaés hvita fladdrande klädning honom vägen till lyckan, måtte Gud i sin nåd hjälpa honom att fmna den för lifvet.

TJUGUFJERDE KAPITLET.

Med högt klappande hjärta gick han fram i solskenet. Hans blonda hår lyste ännu lika guldgult, som när Aglae som barn full af ärlig förtjusning lät det ^366

till offer för alt betala den skuld, i hvilken hon står till honom och hans föräldrar.»

Förfärliga tanke!

Hans lutar pannan i handen och stirrar ned framför sig, djupt dragande efter andan. Fins det då rakt intet medel att hemligt utforska hennes hjärta och få reda på sanningen?

Hans har läst så mycket i menniskornas ansigten, glädje, förskräckelse, lycka och fasa, hvarför skulle han stå med blinda ögon framför Aglaé och inte kunna läsa i hennes blick, hvad hon känner, när han talar med henne om kärlek?

Ja, han ville forska, läsa och utröna, han ville inte tänka på sin, utan på hennes lycka, när han frågande ser henne i ansigtet. Men han vill ha visshet, han uthärdar inte längre att dagligen umgås med den älskade, att vänskapligt taga hennes hand i sin, utan att hafva rättighet att för all evighet taga och behålla den.

Hans steg hastigt upp. Hans höga, kraftfulla gestalt växte i stolt beslutsamhet, hans blåa ögon strålade.

Der borta på terassen visar Aglaés hvita fladdrande klädning honom vägen till lyckan, måtte Gud i sin nåd hjälpa honom att fmna den för lifvet.

TJUGUFJERDE KAPITLET.

Med högt klappande hjärta gick han fram i solskenet. Hans blonda hår lyste ännu lika guldgult, som när Aglae som barn full af ärlig förtjusning lät det^367

glida mellan sina små händer och sade: ?)Jag skulle inte vilja ega något annat af dig än dessa gula lockar! Jag är alldeles tokig i dem. Då hade jag också en guldkrona och skulle se ut som prinsessan i min sagobok. Då kom nog en konungason och friade till mig, och jag skulle blifva en verkhg drottning, det skulle vara det skönaste i verlden för mig!»

Der på terassen hade hon sagt det, och hennes hvita klädning skimrade liksom nu genom neriumträdens blad. Sällsamt — hvarför tycktes honom allt liksom förr? Skall inte kommerserådet i sin guldbroderade nattrock komma fram till fönstret der? Skall inte fröken Agathes höga sopran uppstämma en aria i musiksalongen? Han går omedvetet långsammare, hk-som fruktade han, att någon högdragen betjent skulle ryta åt honom: »Nå, pojke, hvad har du här att göra igen?» Professorn stryker sig öfver pannan, som om han ville väcka sig sjelf ur denna dröm. Men drömmen blir allt mera lefvande. Hör han inte Aglae skratta skarpt och hånfullt, som hon alltid gjorde, när någon person, som hon inte tyckte om, hade retat hennes vrede, eller när hon mönstrade vännen Hans, och hans sommarpelsmössa, urväxta byxor och hans korta ärmar uppväckte hennes obarmhertiga munterhet?

Hvilken afgrund mellan honom och henne! Millionärens dotter, som ironiskt ler: »Doktor vill du bh? löjligt! för mig finnas blott sådana menniskor till, som äro mycket rika och mycket förnäma!»

Ville han verkligen i detta ögonblick gå dit och bedja denna samma Aglaé att bli hans hustru? Nej, det ville han icke, ty forna tiders Aglae är begrafven under hvita törnrosor, men en annan har uppstått i stället för henne, hon står fattig och ödmjuk framför honom och ler med förklarad bhck: »Ja, Hans, jag vill förblifva god och hederlig!» Hon räcker honom sin hand och säger: »Vore jag den sjuka, då skulle jag utan tvekan anförtro mig åt denne läkare.»^368

Och denna Aglae älskar han ännu, mycket innerligare och lidelsefallare än fordom millionärens dotter, som varit föremål för hans gossårs glödande, afgu-dande svärmeri.

Hvarför uppdyka plötsligt alla dessa stygga bilder och minnen från fordom? Verlden ligger så solljus inför hans blickar, och ändå falla dystra skuggor på den väg, som skall föra honom till målet för all hans längtan och trängtan! Faderns millioner upptornas inför hans själs öga — det är dessa, som kasta skuggorna och uppresa skiljoväggen mellan honom och hans kärlek.

Dåraktiga fantast — att med öppna ögon se spöken midt på ljusan dag! Bort med dem! Gud vare tack, det förflutna är förbi, kommerserådets guld är förloradt och skall aldrig mer bli den gam, i hvil-kens klor hans hvita dufva ligger fången!

Hans lyfter full af tillförsigt det ungdomliga, sköna hufvudet med det själfulla, i detta ögonblick af sinnesrörelsen rodnande ansigtet. Han skrider ljudlöst fram på den mjuka sandgången ända till terassen, der Aglae sitter under neriumträden. Hennes ljusa som-marklädning, enkel och utan hvarje annan prydnad än en bukett doftande heliotrop vid bröstet, skimrar emot honom och aftecknar hennes smärta gestalt mot den mörka grönskan. Till och med i denna af bysöm-merskan förfärdigade klädning ser hon bra och cMc ut, det ligger hos henne ett uttryck af smakfull elegans, som inte kan utplånas, som framträder i hvarje veck, i hvarje rörelse och hvarje steg.

»Tonen gör musiken» — säger fransmannen — och det för Aglae utmärkande är hela hennes sätt att föra sig. Blott sättet redan att fästa blombuketten. Det kan inte framställas graciösare i någon modejournal. Hon hade alltid varit sådan. Heliotrop! Hon hade alltid älskat starkt doftande blommor och tycktes äfven nu hylla denna smak.^369

Hennes ansigte är djupt nedböjdt och ser mycket varmt ut, till och med de små öronen glöda i mörkaste purpur. Arbetar hon? Nej, hon läser. Hans ser hvita brefark i hennes händer; ett stort kuvert, i format nästan liknande dem som användas till ämbets-skrifvelser, med stora, röda sigill, har från hennes knä glidit ned på golfvet och ligger vid sidan af hennes klädning.

Sällsamt, från hvem månde Aglae fått bref? För så vidt han vet, har hon afbrutit hvarje förbindelse med den yttre verlden. Skulle kanske vicomten?...

Glödande hett sjöd blodet i hans ådror, hans hjärta bultade hårdt i bröstet. Men nej — denna möjlighet borde väl vara den sista han kunde tänka, en man, som bedrager, bestjäl och öfvergifver sin hustru, han skall aldrig längta efter henne, så länge hon lefver i fattigdom och elände. Men hvem eljes har väl underrättelser att skicka till den ensamma qvinnan?

Drifven af en oförklarlig ångest skyndar Hans uppför stentrappan.

Aglaé hör det knarra, hon tittar plötshgt upp och reser sig för att skynda emot honom. Förvånad stirrar professorn på henne. Hvilken obegriplig förvandling hennes ansigte undergått! Hennes kinder glöda, hennes ögon glänsa nästan feberaktigt, och hennes bröst andas häftigt, som om det hotade att sprängas af sinnesrörelse.

»Hans! Hans!» kommer det nästan qväfdt öfver hennes läppar, »hvilken drömlik, obegriplig lycka! Jag är åter rik, Hans, mycket, mycket rik! Åh, Gud i himlen vare lof, nu är allting godt igen!»

Han stod som förstenad, orörlig, ur stånd att säga ett enda ord.

Hon grep i öfversvallande sällhet hans hand och tryckte den i sin: »Hans, hör du då inte, jag är rik igen — all nöd är till ända.»

Komedi! 24^370

Han andades tungt och tog sig åt pannan. »Jag förstår inte — jag kan inte begripa det!» mumlade han, och orden ljödo som ett stönande.

Hon vände sig om upprörd, tog brefvet och lade det med darrande händer i hans iskalla hand. »Sätt dig på stolen der, Hans! — läs! — läs!» utstötte hon kort, och medan han som en sömngångare nedsjunker i korgstolen, håller hon fortfarande händerna krampaktigt slutna och trycker dem mot bröstet med det hälft skrattande, hälft snyftande utropet: »Nu är allt, allt godt igen!»

Det är som en skugga för hans ögon, och hans hjärta svider af bitter, outsäglig sorg. Gäckas han inte af förskräckliga feberfantasier. Är detta verkligen hans Aglaé? Samma qvinna, som han nyss i trogen, öm kärlek ville begära till äkta? Hon, som står framför honom, berusad af lycka och sällhet, emedan hon åter har guld och egendomar att befalla öfver? Han ryser, han biter ihop tänderna och stirrar öfver brefvet bort till heliotropbuketten på hennes bröst.

»Så läs då, Hans!» säger hon otålig, »säg, om jag verkligen kan få tro på denna lycka!» Då reser han på sig energiskt, öppnar brefvet och läser, läser, att Aglaes far gjort lycka i nya verlden, att han åter blifvit mycket rik, att han lefver på stor fot och gift om sig, men att han inte haft en aning om sitt barns öde, förrän slumpen lät honom träffa sin forne svärson, som en afsigkommen, djupt sjunken äfventyrare. Louis hade blifvit dödligt sårad i en bränvinslokal och hade på sin dödsbädd på det lättsinnigaste sätt för kommerserådet berättat om Aglaes olycka. Nu öppnar fadern sina guldfylda händer och utöser ännu en gång rikedomens glänsande välsignelse öfver sin stackars »lilla olycksfågel», öfver »millionärens tiggarbarn!» 1 Briisselska och Hamburgska banker hgger den förmögenhet deponerad, söm han skänker Aglaé; nu är all nöd till ända, nu är den unga frun lika rik som^71

förf -— kon har återigen helt och hållet blifvit den gamla Aglaé!

— — — Hans lät tigande brefvet sjunka och stirrade bort öfver detsamma ned på terassens golf. En bruten heliotropqvist dog i solvärmen och en liten grönskimrande skalbagge bemödade sig förgäfves att klättra upp på de vissna bladen.

»Nå?» frågade Aglae full af förväntan. »Tror ni verkligen, att jag kan betrakta dessa pengar helt och hållet som min egendom?»

Han såg upp. Lika rödt som hennes ansigte var, lika spöklikt blekt var hans. »Visst, Aglae, er fars bref ger er en furstlig gåfva, med hvilken ni kan göra fullständigt hvad ni vill?»

Ett sakta jubelrop trängde öfver hennes läppar.

»O, så härligt, sä härhgt! Och jag kan få ge ut och använda så mycket jag vill af de der pengarna? Jag kan också få ta af kapitalet?»

Professorn stirrade på henne nästan skrämd, han pressade ihop läpparna i häftig förbittring. »Ja visst, ni behöfver inte aflägga räkenskap för någon annan än er sjelf.»

Djupt dragande efter andan utbredde hon armarna, som om hon lidelsefullt ville omfamna den strålande, blommande, glänsande verlden derute: »Fader i himlen, jag tackar dig, att du hört min bön. Ja, nu vill jag ta igen de förlorade åren. Nu vill jag göra, hvad jag försummat!» Hennes öga strålade, hela gestalten tycktes uppfyld af en stor, upprörande hänförelse. Plötsligt föll hennes bhck på Hans. »Hans . . . men hvad fattas er? Hvarför ser ni så blek och så . . . så dyster ut?»

Han skakade häftigt på hufvudet och vände sig hälft åt sidan: »Det är en outhärdlig värme», sade han kort.

»Ja, det är qvaft, vi få nog åska. Men» — hennes röst jublade åter, »jag känner hvarken köld^72

eller värme mer i min lycka! O, Hans, oiii ni anade, med hvilken förtärande längtan jag önskat tillbaka min förlorade rikedom, då kunde ni förstå min förtjusning. Och nu då min innerligaste önskan blifvit uppfyld på så sällsamt sätt, nu har ni inte ett ord af deltagande, ingen lyckönskan för mig, Hans?» Hvilken innerlig och vek klang i hennes röst. Han förmådde inte lösrycka handen, som hon tagit, men hans fingrar lågo iskalla i hennes hand, och hans blick mötte inte hennes, när han svarade kort: »Visst gratulerar jag er, det fins så många slag af lycka, att man aldrig rätt vet, i hvilken gestalt den uppfyller nästans drömmar. Måtte rikedomen ge er allt, hvad ni hoppas, måtte han vara trognare än i forna dagar!»

Aglae var så upprörd, att hon knappast förstod hans ord och ännu mycket mindre deras mening. Hon tryckte blott krampaktigt hans hand och nickade som förklarad: »Ja, han skall, han måste uppfylla, hvad jag önskar, om penningarna äro min egendom, så måste de ju lyda mig.» Hon afbröt och drog hastigt upp klockan: »Jag undrar, om er far kommit hem från byn. Han tänkte försöka att få höra slutet af predikan!»

»Nej, kyrkan är ännu inte slut. 0/Hans — Hans, hvad skall han säga?»

»Han kommer att sätta värde på guldregnet från Amerika.»

»Ni är vid misshumör, Hans! Har ni haft någon förargelse, som var ännu större än glädjen nu?»

Han skrattade till bittert, tog sin hatt och kramade halmbrättet mellan fingrarna. »Låt inte min pessimism förbittra er unga lycka! Ni vet, att när solen går upp, kastar hon sina strålar blott på en sida, så att den andra kommer att ligga i desto djupare skugga. Ingen kan göra alla till lags, allraminst fru Fortuna, som här trampar ett hjärta under fötterna, för att der kunna lyfta lättsinnet ännu ett steg högre upp! Farväl, Aglaé, jag har väl stigit upp med orätt^373

fot i dag, derför vill jag lägga mig ännu en gång för att åter godtgöra felet.S)

Han hade med ostadig blick sett förbi henne på slingerväxterna, som klättrade uppför pelarna och sedan öfver bröstvärnet kastade sig ned mot jorden, liksom brusande, gröna vågor. Han hade inte sett på Aglae, han vände inte heller nu på hufvudet utan rusade så vild och upprörd bort, som om marken brände under hans fötter.

Med stora, vidöppna ögon tittade hon efter honom. En kall hand tycktes plötsligt hafva lagt sig på hennes varma hjärta för att hämma dess slag. Hvad var det med Hans? Var han ond öfver den föga behagliga tonen i hennes fars brefV Åh, han kände honom ju och kunde inte vänta något bättre af honom. Hon sjelf hade blott läst en sak i hans rader, — att han åter var rik igen. Att det nu var möjligt för henne att tacka för och vedergälla allt det goda man bevisat henne. Men nu hade en obegriplig, isande fläkt kommit från vännens läppar och träffat hennes glädje såsom frosten blomman. Allvarlig, eftertänksam stödde hon hufvudet i handen. Hvarför var Hans så märkvärdigt förändrad? Hjärtat sved vid tanken derpå. Sedan reste hon sig energiskt. Hennes blick lyftes mot himlen, och en glad tillförsigt strålade ur hennes ögon. Gåtan kommer ju att lösas; Hans skall ju få veta, hur troget och uppriktigt hon menar det.

Fönstret i professorns rum stod öppet. Han satt framför det, hade lagt armarna på fönsterbrädet och tryckt ansigtet deremot. En darrning skakade den kraftiga gestalten, som om en återhållen snyftning ville spränga hans bröst. »Aglae! Aglae!» ljöd det klagande i hans själ. Han hade gladt sig som en man, som till himmelriket återför en »peri», som ser hur änglavingarna växa, och liljorna blomma i hennes handj då en Ipmsk stormil kommer och stöiiar lams^374

klenod ned i djupet för att låta den förgås i helvetets guldskimrande lågor. Den älskades ljusa bild var krossad och förstörd, och när han tänkte tillbaka på den sista tiden, då förstod han inte sjelf, hur han kunnat vara en sådan narr att tro på Aglaes inre förvandling. Det var inte hennes luttrade sinne, utan hennes sträfva, oförsonliga stolthet, som höll henne tillbaka att åter uppträda på den scen, der man ut-hvisslat henne. Det var inte ödmjukheten, utan eländets tvingande, tilHntetgörande makt, som dref henne till hans föräldrars hus, och bilden vid tvättbunken? Hans skrattade till bittert. Han ser inte längre Aglae stå och tvätta drängens skjorta — han ser blott, hur hon står der hög och stolt framför flickorna: »Vet ni hvem jag är? En grefves maka är jag!» Blott dessa ord ljuda ännu i hans öron, allt det andra .är utplå-nadt. Och hennes sjukvård? Hennes uppoffrande samarittjenst vid hans mors sjukbädd? Hans gnuggar den brännheta pannan, bakom hvilken tankarna gå som i feber, — haha! Det låg väl någon afsigt äfven bakom detta. Det gör ondt att svälta, och en helgongloria är ju en ganska klädsam prydnad för en modedams hufvud, som ej längre eger något briljantdiadem! Och till denna qvinna hade han velat fria? Han, uppkomlingen, bondsonen, som hvarken hade anor eller vapen och krona att bjuda? Ett stönande framträngde ur hans bröst, en afgrund öppnade sig framför honom — den skiljer honom från Aglae, och han tycker, att den är dubbelt så bred som förr.

Röster! Under honom i trädgården. Aglae och hans far; de komma på sandgången och sätta sig under hnden framför huset, han hör hvarje ord. Hans biter ihop tänderna, han tycker sig vilja hålla händerna för öronen för att ej höra denna mjuka, ljufva, bedrägliga stämma.

»Pappa Burkhardt, jag har en stor, stor bön att framställa till er4>^375

»Nå, kom fram med den då, min älskling. Om det står i min makt, så skall jag uppfylla den.5)

j)Men det låter mycket ogrannlaga, det som jag ville fråga om.»

»Det gör detsamma.»

»När ni köpte Moosdorf, så var det ju blott möjligt genom en stor inteckning?»

Den gamle mannen suckade tungt: »Ack, Aglae, ni ensam vet ju, att den ligger som en centnertyngd på mitt hjärta! De sista veckornas svåra bekymmer ha alldeles trängt den sorgen åt sidan, men nu då jag dagligen ånyo ser, att det i år inte står till att hoppas på någon rågskörd, då öfverfalles jag ofta af en förlamande ångest, och jag inser för sent, att jag åtagit mig något, som går vida öfver mina krafter. Tiderna ha förändrats, jag är gammal och kan inte följa med i den stormmarsch, som nittonde århundradet börjat.»

»Är rågskörden i år förlorad? — Gode Gud, till den stod ju för några månader sedan hela vårt hopp. Är den der herrn, som jag såg i hvardagsrummet den der gången, en af era fordringsegare?»

Burkhardt skakade långsamt det hvitlockiga huf-vudet, hans raka gestalt sjönk ännu mera samman.

»Nej, han hade hört talas om mitt svåra läge och ville erbjuda mig kredit. Gud vare lof, att jag inte råkat i klorna på den ockraren!»

»Hvilka äro era fordringsegare? Snälla pappa Burkhardt, uppfyll min enda önskan och skrif upp adresserna åt mig!» — Hon lade ömt armen om den gamles hals och blickade med ett strålande leende i hans förvånade ansigte. »Jag ber bara om detta enda, och jag vet också, att ni inte vägrar att uppfylla denna innerliga önskan!»

»Men, kära Aglaé —- jag förstår rakt iute hvad tänker ni göra?»^376

DNågonting riktigt godt och praktiskt, men Jivad, det är tills vidare min hemlighet, som ni inom kort tid skall få erfara.x»

Den gamle mannen skakade förvånad på hufvu-det: »Om ni ännu liksom fordom vore millionärens dotter, lilla solstråle, då skulle jag ha mina egna tankar angående er bön, men den fattiga Aglaé, sådan hon sitter der framför mig, kan jag nog göra till viljes. Kära, lilla toka, ni tänker visst skicka ett par riktigt lustiga bref ut i verlden? Nåja, det kan ju inte skada, och hvem vet, hvad som spökar i ert kloka lilla hufvud. Kom med till skrifbordet, när ni nu redan vet så mycket, så kan ni väl få veta allt.»

Aglaes sakta, jublande röst klingade som ett eko upp till honom, sedan blef ljudet af stegen på sandgången allt svagare, och husporten föll igen efter de inträdande. — Men Hans satt och stirrade med darrande läppar upp mot den blåa himlen. Han genomskådade Aglaes plan. Hon ville med sina pengar betala det stora hypoteket samt öfverraska och lycklig-göra sin välgörare med den sönderrifna skuldsedeln. Men var detta verkligen en handling af kärlek och tacksamhet, eller ville hon helt enkelt betala en skuld för att inte längre stå i förbindelse till arrendatorsfol-ket? För att utan förebråelse kunna vända dem ryggen, i medvetandet att hon ej längre var dem skyldig någon tack, att det bandet, som ofrivilligt förenat henne med familjen, nu var på lämpligt sätt upplöst?

Sjudande hett rusar blodet till den plågade mannens panna. Trots och bitterhet, uppblandadt med en lidelsefull ångest att bejiöfva afstå från den älskade, drifver honom ned på gården, nästan vanvettig af sinnesrörelse. Hit med en häst! Innan han kommer att saknas, kan han hinna till nästa telegrafstation och ändå i rätt tid vara hemma till middagen. En anvisning till hans bankir, hvilken som vän redan är underrättad om professorns länge hysta plan, och haus fars^377

skuld, är betald, innan Aglae hunnit taga ett steg för att fråntaga honom denna hans rättighet.

Ännu räcka inte hans besparingar för att kunna betala hela kapitalet, men bankiren skall lägga ut, hvad som felas, och Hans, hvars operation gjort honom till en verldsberömd man, skall snart med ränta kunna återbetala summan. Hvad eljes i verlden har han väl att önska och hoppas på? För hvem skall han arbeta och samla? Hans lif har blifvit öde och tomt. Han står ensam, alldeles ensam. Men äfven om Aglaé vill slita sig lös ifrån honom, tacksamhetens små, tvingande band skall hon ej kunna afkasta, den tanken skall och måste hon behålla, att Burk-hardts utöfvat en barmhertighet, som hon aldrig skall kunna vedergälla. Detta skall vara den enda smala regnbåge, som för evigt binder hjärta vid hjärta. — Hans kan inte släppa henne, kan inte alldeles afstå från henne, han älskar alltför innerhgt, för outsägligt, han känner i denna stund en lidelse, som kunde drifva honom till vansinne! — Framåt! Framåt! Hästhof-varna klinga mot den hårda, soltorkade landsvägen, fuxen ilar och jagar framåt, som om han visste, att hans ryttare vill hinna fatt och skynda förbi lyckans rullande hjul.

Blek, allvarlig och sluten sitter Hans till bords bredvid Aglaé, han märker af allt, att hon för närvarande tänker hemhghålla brefvet; med glänsande bhc-kar ber hon honom hviskande, att han skall tiga der-med. Hon är så glad och munter som aldrig förr, och blott när hon ser på ungdomsvännen, flyger en sorgsen skugga öfver hennes ansigte.

»Hans — är ni sjuk? — Ert utseende oroar mig?» frågar hon honom sakta, »hvad fattas er?»

Han skakar dyster på hufvudet: »Hur skulle något kunna felas mig, som jag aldrig egt?»

»Jag förstår er inteS»^378

»Desto bättre.»

Aglaé lutar hufvudet djupare ned. Sällsamt. Hennes lycka tyckes hafva nedstämt honom, han tyckes frukta, att guldet kommer att utöfva sin gamla makt och verkan på henne. Hur skall hon kunna lugna honom med afseende på detta? Ord förmå inte göra det, handlingen måste tala. Det gäller således att vänta och vara vid godt mod — den tiden kommer nog, då hans ögon åter komma att betrakta henne som förr. Hof-slag ljuda från gården. Ett ilbud med bref till herr professorn. Hans öppnar förvånad ämbetsskrifvelsen, på hvilken med tryckta bokstäfver står »kabinettsorder)). Den gamle Burkhardt lägger bort knif och gaffel. »Nå?» frågar han med spändt intresse.

Rodnad och blekhet vexla på den läsandes an-sigte. Hans öga strålar af outsäglig glädje. »Jag har blifvit utnämd till konungens lifmedikus», säger han djupt dragande efter andan.

»Ta' hit brefvetl — Mina glasögon, Anna!» — Långsamt stafvar fadern sig fram — plötsligt sätter han sig kapprak. »Pojke», ropar han högtidligt, »de erbjuda dig också adelskap.»

»Adelskap?» stammar Aglae med glödande kinder. Hans ser henne i ögonen med en fast, nästan fiendtlig bUck: »Det är förgäfves, jag kommer inte att antaga det.»

TJUGUFEMTE KAPITLET.

En djup tystnad rådde för ett ögonblick, sedan lade den gamle Burkhardt högtidligt ihop skrifvelsen pph såg nied de stora, glänsande, gråa ögonpn ^enom- ^378

»Desto bättre.»

Aglaé lutar hufvudet djupare ned. Sällsamt. Hennes lycka tyckes hafva nedstämt honom, han tyckes frukta, att guldet kommer att utöfva sin gamla makt och verkan på henne. Hur skall hon kunna lugna honom med afseende på detta? Ord förmå inte göra det, handlingen måste tala. Det gäller således att vänta och vara vid godt mod — den tiden kommer nog, då hans ögon åter komma att betrakta henne som förr. Hof-slag ljuda från gården. Ett ilbud med bref till herr professorn. Hans öppnar förvånad ämbetsskrifvelsen, på hvilken med tryckta bokstäfver står »kabinettsorder)). Den gamle Burkhardt lägger bort knif och gaffel. »Nå?» frågar han med spändt intresse.

Rodnad och blekhet vexla på den läsandes an-sigte. Hans öga strålar af outsäglig glädje. »Jag har blifvit utnämd till konungens lifmedikus», säger han djupt dragande efter andan.

»Ta' hit brefvetl — Mina glasögon, Anna!» — Långsamt stafvar fadern sig fram — plötsligt sätter han sig kapprak. »Pojke», ropar han högtidligt, »de erbjuda dig också adelskap.»

»Adelskap?» stammar Aglae med glödande kinder. Hans ser henne i ögonen med en fast, nästan fiendtlig bUck: »Det är förgäfves, jag kommer inte att antaga det.»

TJUGUFEMTE KAPITLET.

En djup tystnad rådde för ett ögonblick, sedan lade den gamle Burkhardt högtidligt ihop skrifvelsen pph såg nied de stora, glänsande, gråa ögonpn ^enom-^379

trängande på sin son. »Jaså, du tar inte emot adel-skåpet! . . Hm, hm . . . och hvarför afslår du det?»

Hans kastade stolt tillbaka hufvudet: »Af två skäl, far. För det första håller jag mitt enkla namn, som jag, Gud ske lof, alltid burit med heder, och som jag bragt till heders, alltför kärt för att låta ändra det. Det behöfs inga flere tillbehör för att öppna aktningsvärda menniskors hjärtan och dörrar för mig. Hur kort det än är, så har det dock en god klang, som kan höras vida omkring, och mera begär jag inte. Som Hans Burkhardt är jag född, och som Hans Burkhardt vill jag dö. De, som komma att akta mig mindre för det, förtjena inte, om man sörjer öfver förlusten af deras ynnest. Nej, far, det är alldeles för mycket beroende på åsigter, om man skall låta adla sig, och jag hör till de naturer, hvilkas motto är: J>^uum quiquev^. —Låt de gamla riddarslägtena behålla sina ädla vapen, låt krämaren behålla sina pengar och ryktets män förtjenstens lagerkrans — då skall hvar och en bringa sitt stånd till heders! — I sen, att min konungs nåd kallar mig i sin närhet äf-ven utan lysande namn —- gifve Gud, att han länge måtte bevara den åt den enkle Hans Burkhardt.»

»Bra taladt, min son, du lät oss höra din personliga åsigt, men hur kommer den väl att upptagas . på allra högsta ort?»

»Bra, far. Detta erbjudande skall hedra mig, och det har det också gjort. Hans majestät känner men-niskornas svaghet och tror sig för formens skull vara , förpligtad att erbjuda mig denna utmärkelse, som för många dödliga, i synnerhet de framåtsträfvande, är målet för deras äregirighet.»

»Men i konungens omgifning kommer man nog att behandla dig mindre förekommande, när du kommer dit som borgerlig man.»

* »Åt hvar och en det honom tillkommer». Svarta Örns ordens devis. Öfvers. anm,^380

Ett sällsamt leende lekte på den unge professorns läppar. Han fäste ofrivilligt blicken på Aglae: »Äfven detta måste jag betvifla, far. Jag känner inte hoflif-vet, men många personer, som der spela en roll, och just dessa hafva alltid låtit de största utmärkelser komma mig till del. Tror ni, Aglae, att man offici-elt skulle ändra detta uppförande?»

Den unga frun lyfte hufvudet. Hon var mycket blek, men hennes ögon strålade af en så vek, sällsam glans, att det fina draget af hån plötsligt försvann ur den frågandes ansigte.

»Nej, ni har talat sant och riktigt», svarade hon lugnt och allvarligt. »Ingen vet det bättre än jag, hvilken löjlig roll man spelar, om man vill tränga sig fram till en ställning, för hvilken man ej är född. Ni behöfver inga konstlade medel för att höja ert namn och er person. Ni står så högt, att alla bhc-kar måste lyftas, om de vilja se den mannen, hvars namn bhfvit en välsignelse för menskhgheten.»

En mörk rodnad uppsteg i professorns kinder, han stirrade nästan häpen på den talande: »Och det säger ni, Aglae?» kom det nästan ofrivilligt öfver hans läppar.

Ett vemodigt leende lekte omkring hennes mun: »Ja visst, Hans, jag kan tala af erfarenhet, ty jag är ett af dessa 'framåtsträfvande' väsen, som högmodigt vände ryggen åt hemmet för att jämmerligt stupa på hofvets parkett — jag skulle vilja afundas er detta stolta medvetande, om jag inte af hjärtat unnade er all lycka.»

Hon steg upp och gick rundt omkring bordet för att åt den ålderdomssvage Lorenz, hvars darrande händer nekade att göra tjenst, skära köttet på hans tallrik.

Hans såg tigande ned framför sig. Mekaniskt lyfte han handen till sin värkande panna. Det glödde Qch h£^,mra4e derimie. Hvad är det med Aglae? Em^381

kan inte fatta det. Hans ord, som voro afsedda att känbart träffa hennes stolthet, som han talat för att skaffa luft åt den inre stormen, och som skulle visa henne, hur skarpt han fördömde högmodets och stolthetens afgudatjenst — dessa ord studsade tillbaka som en skarp klinga från mjukt silke. Han stod vapenlös, och hennes ärliga, mjuka röst, som ännu nyligen jublat öfver den oväntade rikedomen, kastade honom nu genom få ord tillbaka i de olösta gåtornas hvirfvel-storm, som skakade hvarje nerv, hvarje fiber i hans kropp.

Fader Burkhardt hade inte upplefvat många ovanliga ting i sitt lif. Den ena dagen liknade precis den andra, om ock den ena medförde regn, den andra solsken. Det hade aldrig händt något öfverraskande eller plötsligt, ingenting hade stört den militäriske landt-mannens lugna jämvigt, men nu kommo veckorna plötsligt hvirflande som en brokig bilderbok, som på hvarje blad visar nya under. Hans Hans hade blif-vit en verldsberömd man, han var i sanning en af Gud välsignad menniska, hvars lärdom och vetande tycktes nästan öfvernaturlig för den enkla gamla mannen. Hans Greta hade genom sonens hand blifvit ryckt undan en säker död. Konungen utnämde honom till sin lifmedikus och ville till och med göra en adlig, förnäm herre af honom, mycket förnämare än alla de menniskor, som arrendatorn hittills fått lära känna. Det var rent af obegripligt, men så förvånans-värdt som brefvet, hvilket han nyss brutit och läst, hade ingenting af allt det andra varit.

Att hans Hans var en klok och berömd man, det hade han sett och öfvertygat sig om med sina egna ögon, men att han, som han alltid hållit för en fattig stackare, att han också var en rik man, det var så öfverraskande, att det nästan var för mycket för det gamla hufvudet. — Rik! — Så rik att han kunde^382

betala hypoteket på Moosdorf. Kunde man förstå detta? Han hade med sitt doktorskrara inom några få år för-tjent mer, än hans far i sitt anletes svett kunnat göra under hela sitt lif. — Ja, om han inte hade det svart på hvitt i sina händer, så skulle han hålla det för en vacker, underbar dröm.

Men det var verkligen sanning, och den träffade den gamle så oförberedd, att han som ett svagt barn dignade under bördan af så mycken lycka. Han lade tigande hufvudet mot sonens skuldra, stora tårar runno öfver de fårade kinderna. Och Hans slöt den kraftfulla gestalten hårdt och ömt till sitt bröst. »Du får inte tacka, far, det är dig ensam, som jag har att tacka för allt, hvad jag är och förvärfvat.^)

Burkhardt nickade mekaniskt: J)Det har blott varit en allt för hård väg, som jag utsett åt dig, och äfven om den hjälpt till, så ligger det dock tungt på mitt hjärta, ju mera jag tänker derpå. Sedan mors sjukdom har jag blifvit en svag stackare, pojke, och att du nu kommer och friköper mitt kära Moosdorf, det kommer måttet att rinna öfver! Gud i himlen, jag har ju menat det väl, Hans, då jag stängde fadershuset för dig, jag har velat göra dig till en hel karl.»

»Det vet jag, far. Just det rätta läkemedlet har du valt, det är bäskt, men det stärker hjärta och själ.»

»Alldeles som med Aglae. Från det ögonblicket, då hon stod hjälplös i verlden och var anvisad på sin egen kraft, då kom hon in på rätta vägen.»

»Verkligen på den rätta?»

Burkhardt hörde inte den bittra klangen i sonens röst, han svarade inte heller, ty Aglae kom hastigt ur huset och gick tvekande emot herrarna. Hon var mycket blek, och hennes ögon voro lindrigt röda, som om hon hade gråtit. »Ar det sant, Hans, att ni har betalt hypoteket?» frågade hon sakta med nästan ån-gestfull blick.^383

Hans' hals var plötsligt som igensnörd. Blott för att inte behöfva möta hennes blick vek han med stor omsorg ihop de olika papperen. »Det förstås!» sade han nickande. »Denna öfverraskning hade jag länge sedan tänkt ut, och i dag då jag kunde utföra den, har en lika varm önskan uppfylts för mig, som för er i söndags. Gratulerar ni mig inte?»

Nu såg han ändå på henne, nästan trotsigt, som ett barn, som springer i kapp med ett annat.

»Visst gratulerar jag er, er såväl som era kära föräldrar. Om jag också måste uppge en af mina skönaste förhoppningar och hade gjort bättre, om jag i rätt tid gifvit er mitt förtroende, så kan jag ändå inte vara ond på er, som inte hade en aning derom, kan inte vara ond öfver, att ni är en så af Gud benådad, rikt välsignad man!» Hon tvingade sig att förjaga det vemodiga draget ur det friska ansigtet, satte sig bredvid fosterfadern och tog hjärtligt hans hand i sin. »Pappa Burkhardt, hvad säger ni nu till er Hans?» skämtade hon, »nu har han ändå hemfört de 'hundra Thaler' och har hållit ord i alla afseenden — och jag, som var så säker på min sak och slog vad med er, hvad får jag som segerpris?»

Den gamle mannen skrattade mysande. »Ja, ni hlla praktqvinna! Ni har ju alltid hållit med den slyngeln, och om ni blott ville taga den, så visste jag nog en lösepenning för mig och mitt förlorade vad.»

Hans hade stigit upp och gått fram till huset med brefven; som en galning skyndade han genom trädgårdens bakre grind tvärs öfver åkern in i den närbelägna skogen. -—

Två dagar hade gått. Hans hade ridit och åkt mycket — han undvek att möta Aglae eller att tala mer än det nödvändigaste med henne. Hon hade talat om för hans föräldrar, hvilket sagolikt guldregn hennes fars händer utstrött öfver henne, och fader Burkhardt, som alls inte ville låta den unga frun resa ensam, sade, att^384

han sjelf ville följa med som beskyddare, om Hans inte kunde få någon tid öfver. — Man höll ifrigt på med förberedelserna. — En qväll hade Aglae gått fram till professorn, då han tystlåten höll på att läsa sin tidning. »Ett ord blott, Hans, ett ärligt, öppet svar! Ni är nu medegare till Moosdorf, vill ni hos er far tala för, att jag får köpa igen slottet af honom — bara slottet — ingen jord.»

Hans drog djupt efter andan. »Omöjligt, Aglae — jag har redan på annat sätt måst förfoga öfver byggnaderna.!)

»På hvad sätt då?»

»Det skall jag säga er uppriktigt. För att kunna betala hypoteket, har jag måst offra allt, hvad jag sparat ihop. Min idé att i staden uppbygga en klinik, der jag för billigt pris kunde ta emot obemedlade sjuka, är tillsvidare outförbar. Jag har nu för afsigt att inrätta slottet här, som står alldeles utan nytta, till en kuranstalt. Min förste läkare öfvertager ledningen, och jag kan gerna offra de få timmars järnvägsresa för att personligen åtaga mig de nödvändiga operationerna.» Hon såg på honom med en strålande blick och nickade tigande. Sedan tycktes hon plötsligt ha fått en tanke; helt upprörd lyfte hon hufvu-det. »Kommer syster Amélie också hit?» frågade hon hastigt.

»Nej, från henne skiljer jag mig inte.» Han hade sagt det helt lugnt, nu betraktade han henne nästan häpen. Hvilket sällsamt intryck gjorde inte hans ord på henne. Hon spratt till som träffad af ett slag, blodet försvann ur hennes kinder, och den lilla handen, som stödde sig mot bordet, darrade. Men blott för ett ögonblick.

»Är underhållandet af en sådan privatklinik mycket dyrbar?» frågade hon sakta.

»Det beror på, om den härbergerar fattiga eller rika patienter. Min afsigt är, att så billigt som möj-^385

ligt mottaga obemedlade sjuka, att inte blott bota dem, utan att under behandlingstiden också gifva dera logis och kost. Det fms så gränslöst mycket elände här på Jorden, och just mina sjuka behöfva så mycken barmhertig vård, som de aldrig kunna få i armodets hyddor. Att helt och hållet som gäster mottaga de fattigaste af patienterna kan jag ännu inte, men med Guds hjälp skall det väl gå längre fram, ty fri bostad i slottet hjälper väl något, men inte mycket. Förlåt, att jag i de fattigas intresse måste säga nej till er, kära Aglaé. Er står ju hela vida verlden öppen, och för en så ung, lefnadsglad varelse som ni, fins det väl trefligare sommarnöje än det ensliga Moos-dorf. Har ni redan gjort upp några planer, hvar ni hädanefter tänker bo?i>

Hans röst lät osäker, han grep hastigt efter de prasslande tidningsbladen.

»Planer har jag nog gjort, men jag skulle inte vilja meddela er något, förrän allt är afgjordt.»

»Enligt hvad jag hört, skulle den nuvarande ega-ren till ert fädernehus i hufvudstaden gerna vilja sälja detsamma.»

Hon såg eftertänksamt rakt fram, men fortfarande blek och allvarlig. »Jag tror inte, att denna slottslika byggnad skulle motsvara mina önskningar.»

Dora kom och kallade på henne, han stirrade framför sig, försjunken i djupa tankar och grubblade förgäfves, hvarför syster Amélies namn gjorde ett så märkvärdigt intryck på Aglae.

---Hans gick långsamt på den soliga landsvägen fram emot skogen. Inom två dagar skulle han resa tillbaka till hufvudstaden, ty vistelsen här tycktes honom outhärdlig. Aglae hade blifvit en gåta för honom. En lidelsens stormvind hade med vild häftighet kommit frambrusande och plötsligt slungat honom ur den bana, vid hvars mål han redan stod.

Komedi! 25^386

Motsägelserna i den unga fruns ord och handlingar voro oförklarliga för honom. Hans tro på hennes förvandling var rubbad, och han väntade i feberaktig sinnesrörelse på den stunden, då hon skulle skiljas från hans föräldrahem för att återvända i den eleganta, lysande verlden, som hon så innerligt sörjde Ta igen de försvunna åren! Hade hon inte sjelf sagt det? O, kunde han blott glömma hennes ord — hennes jubel öfver den återvunna rikedomen! Som en demon grep detta minne den älskades bild och drog den tillbaka till den giftiga atmosfer, der den, strålande af guld och juveler, fordom af honom ansetts som för evigt förlorad. Faderns fursthga villa motsvarar inte hennes afsigter. Hvad har hon då för afsigt? Vill hon för det förflutnas skull inte återvända till hufvud-staden? Vill hon i en annan hufvudstad uppträda desto mera glänsande och anspråksfull? Vill hon i den förnäma verlden uppträda som vicomtessa af 8aint Lorrain? Namnet är urgammalt och aristokratiskt, om ock dess siste afkomling slutat sitt vanärade lif i Kaliforniens guldgrufvor. En ny adel imponerar inte på Aglaé, hon har gjort allt för sorgliga erfarenheter som baronessa Lehnberg, derför kommer hon väl nu att i feberaktig ifver, med tillhjälp af sin förmögenhet ingå ett nytt äktenskap, köpa sig ett nytt namn, som skall godtgöra, hvad de båda andra förbröto. Hans' hjärta svider, han tycker sig skola förblöda af ett osynligt sår. Han ser inte upp, då en vagn kommer rullande, han hejdar först sina snabba steg, när densamma håller framför honom, och de båda åkande, klumpiga som mjölsäckar, dunka ned på marken.

Dolphele och Wolfele! Den ene lika hvitklädd som den andre. Den ene så förtrohg som den andre.

Presentationen uppehåller icke lång tid, och stora förberedelser göras inte heller. Broderparet sluter sig af naturlig menniskokärlek till den ensamme vandraren, och Wolfele går direkt lÖs på saken.^387

))Vi skulle nämligen vilja fråga er något om gref-vinnan Aglaé, herr professor.»

Hans känner sig road mot sin vilja. »Var så god, mina herrar, jag står helt och hållet till er tjenst.»

»Svartsjuk behöfver ni ju inte vara», fortfor Wol-fele trohjärtadt och trafvade drypande af svett fram på den dammiga landsvägen, »Aglaé räknar nämligen inte på er, emedan ni redan har en annan förbindelse i

hufvudstaden. Det har mamma varit så klok och tagit reda på, när hon talade om en barmhertighets-syster Amélie, som snart skulle komma hit. Då för-stodo vi, att det är hon, som är er utvalda. Nåja, ni är ju också rik och behöfver inte se på pengar, men mamma vill, att vi bara ska ta en mycket rik och fm hustru.»

»Jaså, och derför har ni nu kastat era ögon på grefvinnan horrain P»

»Vi båda ha gjort det för länge sedan. Men mamma inte förr än hon fick reda på, att det fms pengar der.»

»Pengar! Hur i all verldens dar vet ni det?»

Dolphele log illmarigt. »Jo, i går var ju grefvinnan hos mamma och talade med henne om bryggeriets försäljande.»

Hans såg stort på den talande. »Vill grefvinnan köpa bryggeriet?»

»Ja visst! Af mångahanda skäl. För det första har hon sagt, att bryggeriet förargade den gamle Burk-hardt och tog bort arbetarna för honom. Och för det andra ville hon sjelf inte bort från denna trakt och sina kära fosterföräldrar, och för det tredje ville hon förvandla det stora bryggeriet till ett stort sjukhus, emedan ni vill inrätta en klinik i Moosdorfs slott. Då skola de stackars sjuka menniskorna upptagas hos henne och vårdas, tills de bli friska, och detta allt blott för att ni vill ha det så. Och af kristlig kärlek bara skola vi derför sälja bryggeriet. 'Det är riktiga dum-^388

heter', säger mamma, 'pengarna kunna användas bättre'. x>

Dolphele pustade och stannade, han var mörkröd af värme, och hans tredubbla isterhaka glänste, som om den vore insmord med späck. Men Hans stod orörlig framför honom och tillslöt ögonen för en sekund liksom gripen af svindel. Gud i himlen, kunde detta vara sant? Skulle en sådan obeskriflig lycka kunna vara rnöjhg? Hade han verkligen gjort Aglae

så orätt?----Då han inte svarade, tog Wolfele

åter helt förtroligt till ordet.

»Sedan nu mamma vet, att det fms pengar der, så tycker hon också, att vi gerna kunna ta grefvinnan.»

»Vi? Tänker ni båda två på en gång hemföra den unga frun?»

Den tilltalade kliade sig förlägen bakom örat. »Ja, der hgger det just», suckade han, »vi skulle gerna vilja ha henne båda, men på Dolphele ensam har lotten fallit.»

»Hurså? Var god och förklara er.»

»Jo, ser ni, herr professor, vi ville gerna ha henne båda två, men vi ville just inte heller gräla derom. Derför skulle grefvinnan sjelf afgöra. Vi gingo till trädgårdshäcken i Moosdorf, togo fatt på henne, och bådo henne om något att sätta i knapphålet. Nu trodde vi, att hon kanske skulle ge den ene en röd och den andre en hvit ros. Och den, som fick den röda blomman, skulle gifta sig med henne. Detta hände redan förut, innan vi visste, att hon hade pengar. Men hon gaf oss inga rosor.»

»Utan —?» Hans kunde blott med möda hålla sig allvarsam.

»Endast två rädisor», gnälde de båda friarna helt ynkhgt.^

»Åh, så fatalt. Och båda två voro röda?»

»Ja, tyvärr! Men vi hittade på en utväg.» »Den är jag nyfiken på.»^389

»Vi satte oss pä dikeskanten och skuro itu rädisorna. Den som hade en maskstungen skulle förlora.»

»Bravo! Mycket sinnrikt! Och hvem har fått masken och hvem högsta vinsten?»

»De voro håcla maskstungna!» Wolfele suckade tungt och sade — med så dof patos, som om han citerade »vara eller icke vara» ur Hamlet — »de voro häda maskstungna!»

»Så förskräckhgt! Och hur sökte ni lösa denna gordiska knut ?»

Ett ögonbHck rådde tystnad, sedan blickade tvillingen Wolfele högtidligt upp mot himlen och mumlade doft: »Då räknade vi maskarna. I min rädisa kröpo bara två, men i Dolpheles tre. Aglae hade sjelf afgjort, och Dolphele skall fria.»

»En salomonisk dom.»

»Hvad menar ni?»

»Salomonisk betyder 'vis'.» Hans tog med strålande ögon hatten från hufvudet och lät den friska luften från skogen, der de just inträdt, svalkande blåsa mot pannan. Det kändes, som om denna luft bure honom högt upp mot himlen, som om han hksom nyfödd för första gången såge Guds härliga verld rundt omkring. Han greps af ett jublande öfvermod. »När tänker ni nu fria, herr Grauchenwies?»

»Ja — det var egentligen derför vi kommo —», suckade Dolphele helt beklämd, »jag vet inte, hur jag skall bära mig åt. Jag är just inte skygg, men det är ändå det första giftermålsanbud, som jag gör, och derför är jag rädd, att jag kanske kommer af mig midt i talet.»

»Ett tal? Charmant! Hvad har ni väl tänkt säga ungefär?»

Äktenskapskandidaten torkade redan nu ångestsvetten ur pannan. »Ser ni — det är just det jag inte vet. Fruntimren vilja alltid ha det så der litet poetiskt, och jag har alls inga anlag för det.^390

Jag tänkte, om jag kanske skulle säga henne, hur många tunnor öl mamma säljer hvarje år, och att hon hädanefter — jag menar Aglaé — alltid kan få dricka så mycket öl hon förmår — — tror ni inte, att det skulle vara lockande för henne?»

Hans drog allvarligt på axlarna. »Jag fruktar, att denna kärleksförklaring är alltför prosaisk. Ni måste väl framförallt säga - henne, att ni är mycket förälskad!»

»Att jag är mycket förälskad? Ja — men det är inte så farligt med det, jag hade bara de flesta maskarna. Och för resten — jag kan verkligen inte få något sådant öfver läpparna, och jag tycker — det kunde hon väl förstå ändå. Om jag vill gifta mig med henne, så kan hon väl begripa, att hon behagar mig.»

»Mycket logiskt.»

»Hvad menar ni?»

»Logiskt betyder 'riktigt'! — Men om ni inte kan komma er för med en munthg förklaring, hvarför skrifver ni inte till grefvinnan? I ett bref kan ni väl inte fastna ändå.»

Dolpheles ögon strålade till, och äfven den svårmodiga Wolfele höjde lyssnande sitt nedböjda hufvud.

»Det var en bra tanke. Men hvad skall jag skrifva? Kanske den der visan: 'En gran står ensam' — den brukar alltid röra damerna så mycket.»

»Nej, det måste vara original!»

»Hvad menar ni?»

»Med original menar man något, som man sjelf författat.»

Dolpheles hår reste sig på ända. »Dikta? Jag skulle dikta?»

»Bevars väl, ni kan äfven på prosa säga mycket poetiska ting.»

Följande en häftig impuls slogo båda tvillingarna armarna så häftigt om professorns hals, att denne må-^391

ste uppbjuda hela sin kraft för att inte digna under bördan af så mycket fett och så mycken välvilja.

»Kära, rara herr doktor! Ni är ändå en bra klok man. Ni har visst öfning i sådana saker — skrif upp friarbrefvet åt mig.»

Hans var mörkröd af förnöjelse. Han gaf efter. För det första ville han bli af med plågoandarna, och för det andra ville han bereda Aglae ett litet nöje. Han tog fram sin annotationsbok och skref upp några rader. »Så der, herr Grauchenwies. Kort och godt

— och mycket idealiskt — dessutom också mycket smakligt, läs och öfverlägg, om ni kan använda det.»

Dolphele och Wolfele slogo som ett par roffåglar ned på papperet. Deras feta kinder glänste, stolt till-försigt höjde Wolfeles bröst. »Det är ju storartadt

— präktigt. Käre doktor — tusen tack! Om mamma tillåter, så skall jag till tack skicka er ett litet fat. Och nu adjö. Jag skall strax fara in till staden och köpa ett vackert brefark.»

»Håll! Håll, mina herrar! Först ännu en fråga. Är köpet af Adlerhof redan uppgjordt med grefvinnan?»

»Åh nej! Gud bevare oss. Priset skall först drifvas upp ännu mer. Mamma vill inte sälja, om hon inte kan göra en affär.»

»Såå! Det är mycket rätt! Farväl nu och tappa inte friarbrefvet!»

Under lifliga försäkringar att vilja bevara skatten, stampade fru Crescentias tjocka små söner tillbaka till vagnen, i hvilken de med kuskens energiska tillhjälp stånkande klättrade upp, och hvarvid de satte fjädrarnas motståndskraft på hårdt prof. De grofva äppel-kastade hästarna satte sig i gång, så att ryggarna nästan kröktes som ett par nior, och sedan for landån knakande tillbaka på landsvägen till den lilla staden.

Men Hans kastade sig som en lycklig pojke i mossan och skrattade, såsom han inte skrattat sedan sin flydda, lyckhga barndom.^392

Solen, himlen och träden rörde sig i skimrande kretsar omkring honom, och hans själ uppsteg med de jublande skogsfåglarna, öfverlemnande sig åt sälla drömmar.

Det hade faUit som fjäll från hans ögon, och han hade plötsligt återfått sina ögons ljus.

Nu kunde han förstå Aglaés underbara beteende, hvar gång det var fråga om syster Amélie.

Svartsjuka! Svartsjuka! Gud i himlen, kan det väl vara möjligt, att hon älskar honom? Kan det väl vara möjligt, att han så kunnat misskänna och på det djupaste såra detta kära, trogna hjärta?

Han tryckte ansigtet mot armarna och led alla sjelfförebråelsens ljufva qval, hvilken ur tviflets dimma lyfte den älskades bild högt upp i oskuldens rena strålglans. Han sjelf var den skyldige, som kunnat vara svag och klentrogen nog att städse ånyo tvifla på detta hjärta, som sannerligen ofta nog gifvit honom bevis på, att det som renaste guld luttradt framgått ur olyckans svåra skärseld. Hur skulle han kunna göra bot, hur skulle han åter kunna godtgöra? En lidelsefull längtan dref honom hem. Nu skulle all verldens skatter inte mera tillspärra vägen till lyckan, och komedin, som i så många dystra och allvarliga bilder återspeglat Aglaés hf, den skulle ändå sluta med bröllopsklockor, som förkunna kärlekens och sanningens hehga seger!

TJUGUSJETTE KAPITLET.

Solens strålar föllo redan snedt genom löfvet, när Hans gick fram på landsvägen längs efter parkmuren. ^392

Solen, himlen och träden rörde sig i skimrande kretsar omkring honom, och hans själ uppsteg med de jublande skogsfåglarna, öfverlemnande sig åt sälla drömmar.

Det hade faUit som fjäll från hans ögon, och han hade plötsligt återfått sina ögons ljus.

Nu kunde han förstå Aglaés underbara beteende, hvar gång det var fråga om syster Amélie.

Svartsjuka! Svartsjuka! Gud i himlen, kan det väl vara möjligt, att hon älskar honom? Kan det väl vara möjligt, att han så kunnat misskänna och på det djupaste såra detta kära, trogna hjärta?

Han tryckte ansigtet mot armarna och led alla sjelfförebråelsens ljufva qval, hvilken ur tviflets dimma lyfte den älskades bild högt upp i oskuldens rena strålglans. Han sjelf var den skyldige, som kunnat vara svag och

klentrogen nog att städse ånyo tvifla på detta hjärta, som sannerligen ofta nog gifvit honom bevis på, att det som renaste guld luttradt framgått ur olyckans svåra skärseld. Hur skulle han kunna göra bot, hur skulle han åter kunna godtgöra? En lidelsefull längtan dref honom hem. Nu skulle all verldens skatter inte mera tillspärra vägen till lyckan, och komedin, som i så många dystra och allvarliga bilder återspeglat Aglaés hf, den skulle ändå sluta med bröllopsklockor, som förkunna kärlekens och sanningens hehga seger!

TJUGUSJETTE KAPITLET.

Solens strålar föllo redan snedt genom löfvet, när Hans gick fram på landsvägen längs efter parkmuren.^393

' En härlig, klar ^ö^ftermiddag. Hettan hade upphört, från den näfaTlnsjön blåste en frisk vind, som susande for genom löfvet. Himlen utsträckte sig mörkblå och molnfri, så långt ögat kunde nå, och fåglarna, som jublande flögo i luften, stego så högt upp, att de blott syntes som små kretsande punkter.

En lysande, yppig färgprakt, hvarthän blicken vände sig.

Gyllene gnistor skimrade på de ljusa bokstammarna, fma strålnät spunnos genom öppningarna på löfvet, som om en mästerhand doppat penseln i sjelfva solen för att måla en sagolikt upplyst skog.

Löfvet började redan att skifta färg. Det vilda vinets bladrankor föllo blodröda ned från träden, till hvilkas kronor de redan i åratal längtansfullt sökt smyga sig upp, sammanflätade med breda, svafvelgula kastanieblad, som graciöst gungade i luftdraget. Parkens småskog hade under sommaren skjutit högt upp. Kaprifd^m slingrade sig från gren till gren, blandande sina hvita, starkt doftande blorjiqvastar med de mörkgröna murgrönsbladen. Brakvedsstammar lutade sig graciöst mot urgamla ekar, och jättelika ormbunkar nedböjde sina blad öfver mossa och rötter, öfverskuggande violers och narcissers blad. Granar och tallar utskickade sina grenar lårlgt öfver parkmuren, och ur en öppning på den samma framvälde den lilla bäcken, som försåg trädgårdens springbrunnar och bassänger med vatten.

Rinnande i diket längs muren söker den sig en väg till dalen. — Krasse, hästhof och vattenvioler växa på dess stränder, och der marken är särdeles sumpig, blomma om sommaren äfven förgät-mig-ej.

Hans går åter emot ett afgörande, och åter är det bilder ur det förflutna, som i kapp med de brokiga fjärilarna uppföra sina gyckeldanser framför honom i den nedgående solens glans.^394

Men denna gång är det kära, ljufva minnen, som komma hans hjärta att slå fortare. Der borta bakom murkrökningen under det gamla platanträdet hade en gång Aglaés lockiga barnahufvud längtansfullt skådat emot honom. Då hade han svingat sig upp till henne öfver bäcken, hade kastat de blåa förgät-mig-ejna i hennes knä, och hon hade till tack tagit hans hufvud mellan sina händer och kysst honom på läpparna — för första gången.

»Jag har dig mycket, mycket kär, Hans! — och när du en gång blifvit en berömd, förnäm man, då skall jag gifta mig med diglD

Han hör ännu hennes ljufva, smekande stämma. Han har hört den hela lifvet igenom, i sin studerkammares tysthet och ensamhet, i stora verldens buller och larm, i den vilda stormen, som tillintetgörande nedkastat i stoftet hans ljufva hopp.

2)Jag har dig mycket, mycket kär!» — Som ett eko hafva dessa ord fortsatt att ljuda — ett eko, som ropar likt en röst från hemmet för att visa vandraren rätta vägen! Då, ja då! Då var verlden så solljus som i dag, då jublade hans hjärta mot den öppna himlen liksom i dag. DJag har dig mycket, mycket kär, Hans!» — Ingen utom honom har någonsin hört dessa ord, endast blommorna, skalbaggarna och fjärilarna hafva sett denna första kyss, och blott den förtroliga gamla platanen har burit den ljufva hemligheten i sin bark, såsom ett stolt hederstecken, hvilket kärleken förlänat.

Ett stort hjärta hade Hans skurit in i stammen, hvilket omgaf bokstäfverna A. och H. — Sedan år tillbaka hade han inte sett detta märke. Han hade undvikit platanen, som om han fruktade, att hans ögon skulle utstingas af detta bräckta hjärta, som om han der måste tillfoga sig ett ondt, såsom den stackars ynglingen i visan, hvars

älskade varit trolös och falsk.^395

Redan ofta hafva svarta åskmoln dragit fram öf-ver trädet, då hafva åska, storm och blixtar hotat det, ofta har den brännande middagshettan varit nära att utsuga dess märg och saft, men det inristade hjärtats väktare har stått lika fast som tron och förtröstan på Gud i^ Hans Burkhardts hjärta.

År hafva förflutit. Hjärta och namn hafva väl vuxit in i barken till ett oigenkänligt ärr, öfvervuxet af glömskans niossa. Men nu är tiden kommen, då denna gröna mossa skall förvandlas till bröllopsmyrten, då ej blott blommor, fåglar och fjärilar skola veta deroni, utan hela, vida verlden skall vara vittne till det heliga förbund, som i kärlek förenar tvänne namn och tvänne hjärtan.

Der syns platanen redan öfver de låga buskarna, blott få steg ännu . . . blott krökningen på vägen — och Hans tänker hastigt hoppa upp på muren, alldeles som förr, för att efter långa år åter stå på samma ställe, der Aglae kysst honom för första gången. Han går fort, liksom drifven af vild längtan; hans blick söker stället på muren, der fordom Aglaes leende, sjelfmedvetna barnaansigte lutade sig fram emot honom. Då spritter han till och stannar plötsligt. Är det en dröm, en älsklig, ljuf gyckelbild, som håller hans sinnen fången?

Der på muren sitter Aglae. Löf och rankor om-gifva hennes smärta figur, klädd i hvitt, prydlig och graciös såsom fordom, då hon hänförde gossens hjärta. Också det rosiga, käcka ansigtet liknar barnets, blott är uttrycket fullständigt förändradt, i synnerhet i detta ögonblick, då den unga frun allvarligt och vemodigt ser på platanstammen, shngrar sina armar omkring den och trött lutar hufvudet mot den hårda barken — som om hennes läppar ville kyssa det inristade hjärtat.

I löfvet öfver henne qvittra fåglarna och svinga sig gladt jublande upp i den blåa luften. Aglae lyf-^396

ter mekaniskt hufvudet, och sprittande till, djupt rodnande, ser hon Hans i ögonen.

Med få steg står han rakt framför henne.

))Aglaet>, säger han vekt, »om tankar kunna framtrolla en menniska, då skulle jag tro, att mina nyss ha ropat er!» Hon hemtar sig snart — under förevändning att svalka sitt upphettade ansigte, fläktar hon med näsduken, men Hans ser, att hon vill dölja tårarna, som stå i hennes ögon. »Är det sant, Hans? Tänkte ni just på mig?»

Hans blick flyger öfver den sumpiga bäckstranden. »Jag tänkte på er, och om ni inte tycker, att det tråkar ut er, så skall jag också säga er, hvarför jag gjorde det! — Åh — se der verkligen ännu en sista försenad förgät-mig-ej!» Han böjde sig ned för att plocka den, sedan hoppade han öfver bäcken och stod nu tätt bredvid henne. »Hvad detta allt påminner mig om längesedan svunna dagar! Mins ni ännu Aglaé, hur jag som gosse en gång räckte en bukett förgät-mig-ej upp till er?»

Hans blick och klangen i hans röst förvirra henne. Hon plockar med sakta, darrande hand den gula fetörten mellan stenarna. »Visst mins jag. Mitt lif har varit så fattigt på glada stunder, att min barndom i Moosdorf förefaller mig som ett förloradt paradis.»

»Intet paradis är förloradt! Om man blott tror, att man fmner det, när man söker derefter, då har man redan återfått det. Hur många år är det se'n jag sist steg upp på denna mur? Tag förgät-mig-ejn, Aglaé, jag vill se, om det ännu en gång kan vara helt och hållet som fordom!»

Hon skrattar — af förlägenhet. Förgät-mig-ejn lyser emot henne, och hennes fingrar darra sakta, när hon tar den. Med våld söker hon beherska sin sinnesrörelse och tvingar sig till glädtighet. »Bravo! Den forne Hans kunde vara afundsjuk på professorn.^397

Gör det bara inte allt för beqvämt åt er på muren här, ni har inte tid att stanna

»Inte tid?»

Hon ser full af intresse ned åt landsvägen. »Det har kommit oväntadt främmande!»

»Jaså! — verkhgen? — och ni är här i den aflägsnaste vrån i parken?»

»Det är ingen, som saknar mig hemma.» Det lät nästan bittert.

Han ser på henne förvånad; hans nyss så skälmaktiga ansikte är allvarhgt. »Är det inte något främmande, som kommer till er?»

»Till mig?! Nej — till mig sannerligen inte!»

»Det är obegripligt! Hvem kan det vara? Var så innerligt god och förbarma er öfver min nyfikenhet!»

Hon böjer ansigtet djupt ned öfver förgät-mig-ejn. »Syster Amélie har redan kommit för en qvart sedan för att bistå er mor, medan vi resa bort.»

»Syster Amélie? Jaså, det var en stor glädje. Har ni redan helsat på den trogna själen, Aglae?» Hon skakar på hufvudet, ett smärtsamt drag visar sig omkring hennes läppar. »Jag hade att göra i trädgården — och — — — men så skynda då! Här är förgät-mig-ejn! Tag emot syster Amélie, jag kommer efter!»

Han rör sig inte. »Hon har väl hört, att jag är i skogen, och ursäktar nog min frånvaro. Det är så vackert här just nu, alldeles som förr — och jag skulle gerna vilja prata med er litet mera.»

På det högsta förvånad ser hon på honom. »Är det något så vigtigt, som ni har att meddela mig? Ni antydde redan förut, att ni i tankarna sysselsatt er med mig. Hur så?»

Hans tog hatten af hufvudet och skakade tillbaka de blonda lockarna. Hans ögon sågo så underliga ut, de strålade emot henne alldeles såsom fordom gossens blåa ögon. »Ja, jag tänkte på er. Jag brydde^398

mitt hufvud med att utfundera, hvarför ni egentligen vill köpa den der ensamma, tråkiga Adlerhof?»

Hon spratt till djupt rodnande. »Hur vet ni det?» stammade hon.

Han ryckte på axlarna. »Tänker ni brygga bajerskt öl, Aglae?» retades han, »eller hvad tänker ni göra med detta ölets stamslott?»

»Ni är i en alltför glad stämning nu för att tala om allvarliga ting.»

Han grep plötsligt hennes hand. »Jag är alltid i stämning att höra talas om era planer.»

Så underlig han var emot henne i dag! Under de sista dagarna hade han knappast unnat henne ett vänligt ord, och nu ... ? Hon ser förbi honom på de blommande slingerväxterna. »Jag ville gerna hjälpa er litet, Hans, och tänkte förvandla Adlerhofs byggnader till ett sjukhem för att utan afgift mottaga alla fattiga patienter. Det skulle ju mycket väl låta förena sig med läkarebehandhngen här i slottet.»

»Så rörande snällt och kärleksfullt af er, bästa Aglae. Har ni också öfverlagt, att det måste bh en alldeles sjelfständig anstalt, och att den framför allt behöfde ledning?»

»Jag ville gerna sjelf öfvertaga denna ledning och hjälpa till vid sjukvården.»

»Aglae — — ni?!»

Ångestfullt, nästan gråtande såg hon på honom. »Således tror ni verkligen ännu inte, att jag passar dertill?»

Han drar hennes hand till sina läppar och kysser den häftigt. »Nej, Aglae, vid himmelens Gud, inte det! Jag förstår blott inte, hur en så rik och förnäm dam, som ni, som gladde sig så mycket öfver sin nyförvärfvade förmögenhet och ville ta igen alla de förlorade åren —»

»Hans!» utropade hon förskräckt, »är det möjligt, att ni kunde missförsfå mig så?»^399

DJag förstod blott era egna ord!»

Då skakade hon dyster på hufvudet. »Ta igen alla åren! Tror ni, att jag blott sörjde öfver de nöjen, det kräsliga lif, som jag måste umbära under dessa år? Nej, Hans, tvärtom, jag har ansett den tiden vara förlorad, då jag blott lefde för mig sjelf och inte kände något annat, mål i lifvet än att utfundera, hur man på det mest raffinerade och dyrbaraste sätt tillbringar sina dagar! Just nyss innan ni kom, tänkte jag på ett samtal, som vi som barn förde här

vid muren; jag mins särskildt detta mycket lifligt! Jag påstod, att man måste spela komedi i verlden för att nå ett högt och afundadt mål, ni höll ärligt och uppriktigt med sanningen. Vi handlade båda enligt våra grundsatser. Jag har uppfört en lättsinnig, frivol komedi, och allt hvad jag dermed uppnått var glitter, lögn och bedrägeri; man betalte mig med samma mynt, som jag sjelf gaf. Och alla de, som fordom stodo med mig på verldens stora skådebana och förde ett skenlif under masken, de ha gått under, lika olyckliga och öfvergifna som jag, om ej i fysiskt, så dock i moraliskt elände.

Men ni Hans, som sann och hederlig gick genom lifvet, som inte tänkte på sig sjelf, utan på sin nästa, som ej gaf äran åt verldens afgud, utan åt fadern i himlen, ni har uppnått ett mål, som väl är det härU-gaste af alla. Och med denna tanke har jag varit glad öfver Guds nåd, som ånyo gaf mig de medel, som min svaga kraft behöfver för att kunna rätt verka, och blott med denna tanke har jag jublat öfver att kunna ta igen de förlorade åren! Ni har omvändt mig, Hans! Ni har gått före mig på en väg, der jag gerna ville följa er. Stöt mig inte tillbaka, undandrag icke er hjälpande hand, Hans, låt mig under era ögon få utöfva mitt nya kall! Om det ej fins plats för mig jämte syster Amélie, så låt mig få en egen verkningskrets i Adlerhof! Min rikedom skall stå i^400

fattigdomens och sjukdomens tjenst, det är för detta ändamål ni skall förvalta mina pengar, Hans, och jag vill i mitt hem inte vara annat än syster och vårdarinna, än en tjenande och hjälpande tröstarinna, som vill hushålla med sina pund, såsom Herren for-drar af sina trogna skaffare.D

Hon hade talat under stigande sinnesrörelse, hennes ögon strålade, och kinderna voro purpurröda. Och nu då hon tystnade och såg upp på Hans, tycktes det henne, som om han inte alls lyssnat till hennes ord, utan med förklarad blick skådat upp till himlen såsom en menniska, som beder.

Nu såg han på henne — och såg på henne så sällsamt, att hennes hjärta klappade och bultade, som om det ville sprängas. »Aglaé», sade han sakta,))åt mig och min ledning vill ni anförtro er? Ni vill verkligen gå den vägen, dit denna hand skulle vilja föra er?» Och då hon häpen öfver hans sätt att fråga blott nickade, tog han hennes hand, lade armen om hennes lif och såg henne åter i ögonen. »Blif då min hustru, Aglae, låt oss då inte gå som två goda kamrater, utan låt oss som ett hjärta och en själ gå sanningens och kärlekes sköna, raka väg.»

Orörlig, liksom förlamad stirrade hon på honom med vidöppna ögon: »Amélie! Amélie!» utbrast hon.

Då skrattade han åter sitt gamla glada skratt. »Hon tackar nog Gud, om en ung fru kommer i huset, som hjälper henne att bära dagens tunga och hetta, hvilket ändå snart skulle bli för mycket för henne! Syster Amélie firade i våras sin sextioandra födelsedag, hennes hår är hvitt som snö.»

»Hans!» — — det var ett skri af darrande öfverraskning, sedan förstummades hon, till hälften skrattande, till hälften snyftande af sällhet. Den öfver-lycklige friaren tillslöt hennes läppar med heta, häftiga kyssar.^401

Solen sjönk, hennes röda strålar förgylde buskarna och parkmuren och omgåfvo det unga paret med en sagolik glans.

Nästan rusig af sällhet såg Hans på det stora, utvuxna hjärtat på platanens stam. »Mins du ännu, AglaéVf)

Hon nickade och smög sig fastare intill honom.

Den gången sade du: »När du först blifvit en berömd man samt mycket förnäm, då gifter jag mig med dig, Hans.»

»Och jag håller ord och gifter mig med den mest berömde och firade vetenskapsmannen.»

Han såg på henne leende: »Men ättartaflan, Ag-laé? Den måste du ändå afstå från!»

Full af innerhg ömhet shngrade hon armarna om hans hals: »Åh, Hans!» utropade hon hänförd, »lycklig hvarje qvinna, hvars make tillför henne en sådan ättartafla, som du gör. Alla de tusenden, som du botat och räddat, alla de otaliga, som uppfylda af tacksamhet och vördnad nämna ditt namn, alla de, som följa dig, modige förkämpe på vetenskapens nya bana, som följa dig för att blifva till en lycka och välsignelse för hela menskligheten, alla dessa tillhöra din ättartafla, på hvilken du kan skåda tillbaka med större stolthet, än mången grefve på sin

urgamla ätt! Jag har inte lärt mycket i verlden, Hans, men en erfarenhet har jag dock vunnit, och det är den, att det förnämsta adelskap är förtjenstens!»

Ett obeskrifligt jubel hade uppfylt arrendatorshuset, när Hans förde sin älskliga fästmö till föräldrarna. Det gamla paret strålade af lycka öfver uppfyllandet af denna så länge hysta och ändå nästan omöjliga önskan. Fader Burkhardt var i början så utom sig af fröjd och så öfvermodig af sprittande glädje, som han knapt varit på sin egen förlofningsdag, och till sin ursäkt sade han: »Låt mig få rasa och utgjuta min glädje, Komedi! 2640ä

Greta, ty annars qväfs jag!» Han behöfde en anledning för att ännu en gång kunna kasta armarna i luften och skrika hurra, som fordom i Alexanderkasernen, då kanonerna i parken förkunnade, att hans älskade prins Wilhelms lilla son Fritz*) blifvit född! Senare, då man lagt hans egen pojke i hans armar, då hade hfvets stränga allvar stått vid vaggan, så att han blott läst en bön för sin Hans, men ej skrikit hurra. Det var svåra, andra tider då, och gubben hade knapt haft några glada dagar sedan dess, och derför ville han ta igen det i dag, då han hade så stort skäl dertill! Men han blef alldeles ifrån sig, när bref-bäraren kom med ett giftermålsanbud till Aglae. Det var naturligtvis från en af fru Grescentias tvillingar! Och hvad stod der? Den lilla fästmön kunde inte läsa det för bara skratt. Hufvudinnehållet var ungefär följande: »Fru grefvinnna, det-finnes olika sorts ålar. Grönål, stekt ål och idol! Det sist nämda är ni för mig! Tillåt mig derför att erbjuda er hand och hjärta!»

»Välj nu mellan honom och mig, Aglaé!» sade Hans skrattande: »Jag har inte bakslugt velat besegra min rival, utan jag har till och med banat väg för honom till ditt hjärta!»

Till svar fingo invånarna på Adlerhof en bjudning till förlofningsfesten, hvilken de med stor punktlighet efterkommo. Märkvärdigt nog voro alla tre strålande glada. Ett förfärligt kritiskt fall hade på det lyckligaste blifvit löst af Hans, ty emedan båda bröderna voro förälskade i Aglaé, så hade en katastrof varit oundvikhg. Dolphele sörjde öfver sin stora lycka, som så mycket bedröfvade Wolfele, och sedan friar-brefvet bhfvit afskickadt gingo båda i sjelfmordstankar. Den ene ville ta lifvet af sig af hänsyn till den andre, och fru Grescentia hotade med örfilar till höger och venster. Bjudningen till förlofningsfesten verkade i

'O Kejsar Fredrik III. Öfvers. anm.^403

första ögonblicket nästan förbluffande, men hade stor likhet mpd det energiska svärdshugget, som så ypperligt löste den gordiska knuten. Tvillingarna kastade sig i hvarandras armar och svuro att aldrig mer vilja förälska sig i en och den samma, utan att »evigt odelade» sluta sitt lif som ungkarlar. Blott i fru Grescentias hjärta fans ännu en liten gnista af hämndkänsla qvar, och hon förklarade för fru Aglae, att hon inte för millioner en gång ville sälja Adlerhof, ett meddelande, som sällsamt nog tycktes mycket behaga professorn.

I hufvudstaden hade professor Burkhardts förlof-ning och kort derpå följande giftermål åstadkommit en verklig uppståndelse. Längesedan bleknade och glömda kapitel ur »chronique scandaleuse» blefvo genom ett trollslag ^ åter lefvande. Grefvinnan Saint Lorrains lefnadshistoria och lidanden voro samtalsämnet för dagen, och då man fick veta, att hon ånyo ärft en stor förmögenhet, motsåg man hennes uppträdande med den högsta spänning. Man var öfvertygad, att det Lehnberg-Moosdorfska palatset åter skulle uppstå ur ruinerna i hela sin osympatiska ståt och beklagade öppet den så allmänt omtyckte och vördade läkarens fullständigt ofattliga parti. Men gränslös var öfver-raskningen, då inte en furstlig villa å la grefvinnan Lorrain, utan ett mycket enkelt, men vackert och hemtrefligt litet hus af den unga frun sjelf valdes till boning. De onda tungorna triumferade visserligen, då Aglae köpte det nära intill hggande, stora, präktiga, forna ordenshuset och gycklade öfver den anspråkslösa tillfälliga boningen, hvilken i början slagit blå dunster i ögonen på folk. Men de tystnade snart för alltid, då det stora huset ombygdes till en privatklinik för professorskan Burkhardt. Sinnena råkade i fullständigt uppror, då man fick veta, att den unga frun ville fullständigt af egna medel bestrida omkostnaderna för^404

detta sjukhus och ville inrätta det till en asyl för sin mans obemedlade patienter. Och då man till och med fick upplefva, att professorskan personligen öfver-vakade sjukvården och vid sidan af sin trogna, innerligt älskade syster Amélie på det mest uppoffrande sätt sjelf deltog deri, då fans ingen gräns för deras förvåning och beundran.

Fru Aglae Burkhardt var snart en lika vördad och älskad personlighet som hennes af sällhet strålande make, och fastän den unga frun så mycket som möjligt drog sig tillbaka från sällskapslifvet för att egna sig åt hemmets stilla lycka, så var det ändå omöjligt att dra sig tillbaka från hvarje umgänge.

En dag stannade tre hofvagnar framför kliniken. Enkedrottningen, prins Ferdinand och prinsessan Sofie Marianne hedrade anstalten med ett besök, och Aglae och syster Amélie förde de oväntade gästerna genom salarna. Enkedrottningen påminde sig ännu mycket väl den af diamanter strålande millionarftagerskan och kunde derför knapt fatta, att denna rörande anspråkslösa, hjärtligt milda unga fru, som med så lyckligt strålande ögon såg upp till henne, som om hon alltid hade egnat sig åt denna välsignelserika, uppoffrande verksamhet, skulle vara densamma. Den höga frun betonade särskildt i sitt samtal, att hon fordom vid hoffesterna alltid sett grefvinnan Lorrain, men ännu aldrig fått helsa professorskan Burkhardt der! Hon uttalade slutligen sin önskan, att Aglae skulle följa sin make till hoffesterna. Den rodnande unga fruns svar bestod i en djup, stum nigning. Sedan de höga gästerna tagit afsked, skyndade sig Aglae alldeles förskrämd till Hans för att meddela honom drottningens befallning. »Jag skulle gå till hofvet igen, Hans!» ropade hon rysande, »dit, der jag blott lidit skymf och smädelser! Man har som grefvinnan Lorrain sett mig öfver axeln, hur skall man väl då behandla mig som professorska!»^405

Hans log för sig sjelf: »Öfverlemna det åt mig, min älskade, vi skola i alla fall efterkomma den höga fruns önskan.»

I sin hvita brudklädning, enkel och anspråkslös, men ändå så tjusande älsklig, stod Aglaé der omsluten af den hvita, glänsande atlasen, färdig att fara till hofbalen. Intet smycke, ingen ädelsten, ingen perla, blott en krans och små buketter af snödroppar prydde den smärta gestalten. Enkel och anspråkslös, med ängsligt nedlutadt hufvud, väntade hon på sin man. Och han kom, slöt henne med en strålande blick af förtjusning i sina armar och kysste en tår från de mörka ögonfransarna. »Hvarför skall du vara rädd, älskade? Är inte jag hos dig?»

Ja, han var hos henne. Med hans hand hårdt sluten i sin for hon till festen. Stormen hven, snöflingorna dansade i vinternatten, alldeles som fordom, när baronessan Lehnberg-Moosdorf första gången for till den stora hofkuren. Åter samlas vagnarna framför portalen, åter höres surret från den nyfikna gatu-publiken. Beckurnorna lysa framför portalen, de elektriska lamporna förvandla natten till dag.

Skrammel af sporrar och sablar, frasande af siden, posten skyldrar gevär. Aglaé spritter till, blodet stiger sjudande hett åt kinderna. Krampaktigt omsluter hon sin mans hand och stirrar på den unge frivillige, som står på vakt utanför portalen.))Se der, Hans! Der stod du då», mumlar hon.

Han nickar åt henne ömt och lyfter henne sjelf ur vagnen. »Men i dag behagar det mig ändå bättre än då!» skämtar han, »i dag kan jag följa dig.»

Ett ljushaf strålar emot Aglae, en varm, lätt atmosfer kysser hennes panna. Samma vestibul, till och med samma lakejer. Allt som fordom, men ändå så helt annorlunda.^406

Hur sjelfmedveten och säker gick hon inte den gången uppför dessa trappor, i dag klappar hennes hjärta, som om det vore nära att brista af ångest och skygghet, och hon skulle helst vilja gömma sig bakom sin mans höga gestalt för att ej blifva sedd.

Minnena af alla de bittra missräkningar, förödmjukelser och förnärmelser, som hon lidit i dessa salar, öfverfalla henne som en skara spöken, de lägga sig som en tyngd på hennes bröst och beröfva henne andan.

Med nedslagna ögon, knappast vågande att se upp, låter hon sig af Hans föras till tafvelgalleriet, der damerna samlas. Samma pelare framför henne der hon fordom stått ensam och utstött som en peri! Och då bar hon ändå ett förnämt namn — men hur skulle det väl bli i dag. Det är likgiltigt, hon vill tåligt bära det af kärlek till Hans. Ett gladt sorl af röster slår mot hennes öra.

»Åh. herr professor! Välkommen! Andtligen får man då en gång se er äfven i nöjets salar, och ändtligen har ni då tagit hit er fru gemål.))

Hans helsar på hofmästarinnan och för fram Aglae till henne. Den gamla damen räcker henne hjärtligt handen och säger vänhgt välkommen. Detta är en öfverraskning för Aglae, ty förr hade hennes excellens alltid ignorerat henne — hon ser derför upp med af tacksamhet strålande ögon och kysser den erbjudna handen. Hur vänligt och älskvärdt pratar ej hofmästarinnan med henne I Hennes båda döttrar och en hofdam framträda, öfverallt samma hjärtliga ord, samma uppriktiga vänlighet. »Får jag lof att göra er bekant med de damer ni inte känner, fru professorska, frågar fröken von Wartenburg förekommande, och Aglae följer hofdamen som i en dröm. Hvarhelst hennes namn nämnes, öfverallt samma älskvärda intresse. Hvilken hänförd beundran för Hans, hvilket erkännande af hennes egen verksamhet i kliniken. Aglaes kinder glöda af glädje och tacksamhet,^407

hela hennes väsen är prägladt af anspråkslös, förnäm älskvärdhet. Då kommer en hög qvinnogestalt fram till henne, ser på henne med leende, blåa ögon och räcker henne vänskapligt handen — grefvinnan Viola Uggley. »Vi känna hvarandra ännu från fordom», säger hon med sin mjuka stämma, »hvad jag är glad att här återse er så lycklig och nöjd!»

Den stora kuren är förbi, djupt dragande efter andan står Aglae vid sin makes sida och hviskar till honom med glänsande ögon, hur mycket man förlåtit henne för hans skull! Konserten begynner, och grefve Uggley går fram genom mängden. Hans blick flyger sökande omkring, nu möter han Aglaés öga. Skall han förbise henne lika förolämpande som förr? Nej, han går direkt fram till henne, han helsar på henne, ridderligt och vördnadsfullt, och ber att få hålla henne sällskap en stund. Han sätter sig bredvid henne och tackar henne för den barmhertiga hjälp, som hon utöfvat mot en fattig arbetare, sonen till hans portvakt, hvilken väl utan hennes uppoffrande vård varit räddningslöst förlorad. Han intresserar sig på det lifligaste för Aglaés hjältemodiga företag och ser henne plötsligt uppriktigt i ögonen: »Så man ändå kan missta' sig på menniskor! Fordom hafva diamanterna och per-lorna dolt de änglavingar, som Gud förlänat er, och jag fick derför en alldeles falsk mening om er. Säg nu uppriktigt, hvarför har ni så länge spelat komedi med oss alla och inte redan förr visat, hur väl just sanningen kläder er?»

Hon blef mörkröd, men mötte trohjärtadt hans blick: »Emedan jag först mycket senare lärde mig sätta värde på sanningen, herr grefve. Menniskolot-terna äro'olika fördelade. För den lycklige blommar sanningens sällsynta ört redan vid vaggan och leder honom troget in på den rätta vägen, som för till lycka och ljus. Men de arma styfbarnen hafva en tyngre väg. De måste söka och gå vilse, tills de hitta fram.^408

måste först uthvisslas på skådebanan, innan de inse, att de äro på orätt väg. Mina så mycket omtalade lefnadsöden äro nog också kända af er, herr grefve. Jag har fått tungt förvärfva mig» — Aglaé log hälft vemodigt, hälft humoristiskt — »hvarje liten fjäder på de änglavingar, som er älskvärdhet förlänar mig, men denna qväll visar mig, att de till belöning också burit mig högt upp, högre än jag förtjent eller någonsin trott mig skola komma.»

Uggley böjde sig hastigt ned och kysste hennes hand: »Måtte denna qväll följas af många liknande, så att vi kunna bevisa er, hur uppriktigt gerna vi se er vara hemmastadd i vår krets!»

Det är tyst och hemtrefligt i det lilla hvardags-rummet. Elden flammar i kaminen, och klockan på väggen talar sakta om idel lyckliga timmar. Aglae lutar sig mot sin mans bröst, de hvita snödropparna darra i hennes hår, atlasen omgifver den kyska gestalten som en oskuldens glänsande högtidsdrägt.

»Hans!» hviskar hon, »lös den stora, stora gåtan för mig. Hur är det möjligt, att jag som fru Burk-hardt kunde uppnå, hvad som nekades mig som ba-ronessa Lehnberg, som grefvinna Lorrain? Hvarför är jag som enkel, borgerlig fru plötsligt förnäm nog för societeten, så att de umgås med mig som med sina likar?»

Hans kysste henne leende på pannan: »Svaret på denna fråga har du redan gifvit dig sjelf, min ljufva hustru. Kommer du inte ihåg dina ord? 'Jag har inte lärt mycket i verlden, Hans, men en erfarenhet har jag dock vunnit, och det är den, att det förnämsta adelskap är förtjenstensP»

SLUT.